

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Josefina Menzlová, Markéta Bříšková, Helena Sekavová

**ROČENKA AGRÁRNÍHO ZAHRANIČNÍHO OBCHODU ČR
ZA ROK 2022**

AGRARIAN FOREIGN TRADE YEARBOOK 2022

(informační studie)

Praha, 2023

Za obsah publikace odpovídá autor:

Ing. Josefina Menzlová, Ing. Markéta Bříšková, Ing. Helena Sekavová

© Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2023

ISBN 978-80-7271-262-5

Obsah

Obsah	3
Abstrakt	5
Abstract	5
Klíčová slova	5
Key words	5
Seznam zkratk	6
Souhrn	8
Summary	11
Úvod	14
1 Metodické poznámky	15
2 Agrární zahraniční obchod EU	18
2.1 Vývoj celkového AZO ČR v rámci EU.....	18
2.2 Teritoriální skladba AZO EU	20
2.2.1 Vnější obchodní politika EU	21
2.2.1.1 Sankce EU proti Ruské federaci a Bělorusku v roce 2022.....	23
2.2.1.2 Podíl intraobchodu na celkovém unijním AZO.....	24
2.2.2 Podíl jednotlivých členů EU 27 na unijním dovozu.....	24
2.2.3 Podíl jednotlivých členů EU 27 na unijním vývozu	25
2.2.4 Bilance jednotlivých zemí EU 27	26
2.2.5 Podíl ČR na AZO EU 27 a EU 13.....	28
2.3 Komoditní skladba AZO EU	29
2.3.1 Komoditní skladba AZO EU 27, EU 14 a EU 13.....	29
2.3.1.1 Podíl ČR na AZO EU 27 a EU 13 podle kapitol HS.....	32
2.3.1.2 Hlavní vývozní a dovozní komodity EU 27	33
2.3.1.3 Agrární zahraniční obchod EU 27 s Ukrajinou a Spojeným královstvím	33
3 Agrární zahraniční obchod ČR	38
3.1 Vývoj celkového AZO ČR	38
3.1.1 Podíl agrárního zboží v českém zahraničním obchodě	39
3.1.2 Vývoj AZO ČR bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ (HS 24).....	40
3.1.3 Vývoj AZO ČR v závislosti na měně	40
3.1.4 Podíl dopočtených dat	42

3.2	Teritoriální skladba AZO ČR.....	43
3.2.1	Teritoriální skladba AZO ČR podle skupin zemí.....	43
3.2.1.1	Český agrární obchod s ostatními zeměmi EU 27	46
3.2.1.2	Český AZO s třetími zeměmi	46
3.2.2	Teritoriální skladba AZO ČR podle jednotlivých zemí	47
3.2.2.1	Hlavní partnerské země v rámci sledovaných skupin třetích zemí.....	52
3.3	Komoditní skladba AZO ČR.....	55
3.3.1	Komoditní skladba českého agrárního vývozu	55
3.3.1.1	Hlavní vývozní položky podle teritorií	58
3.3.2	Komoditní skladba českého agrárního dovozu.....	59
3.3.2.1	Hlavní dovozní položky podle teritorií	62
3.3.3	Komoditní skladba bilance českého AZO	63
3.3.4	AZO ČR v členění na živočišné a rostlinné komodity.....	67
3.4	AZO ČR v členění na nezpracované a zpracované produkty.....	67
3.5	Vývozní a dovozní ceny	70
3.5.1	Meziroční vývoj vývozních a dovozních cen u vybraných komodit	70
3.5.2	Relace vývozních a dovozních cen vybraných komodit	71
3.5.3	Dovozní a vývozní ceny komodit s významným zastoupením na českém agrárním trhu	75
3.5.4	Vývoj hodnot a množství českého vývozu a dovozu u vybraných skupin	79
3.6	Vývoj AZO v rámci vybraných odvětví	79
3.6.1	Živá zvířata, maso a masné výrobky	80
3.6.2	Mléko a mléčné výrobky	83
3.6.3	Zelenina a ovoce a výrobky z nich.....	86
3.6.4	Obiloviny a výrobky z nich	89
3.6.5	Olejniny, oleje a tuky.....	92
3.6.6	Cukr a cukrovinky	95
3.6.7	Nealkoholické a alkoholické nápoje	96
3.7	Hodnocení konkurenceschopnosti českého vývozu indexy RCA.....	98
	Závěr	100
	Seznam příloh	102
	Příloha I – Upravené třídění Regmi et al. (2005)	103

Abstrakt

„Ročenka agrárního zahraničního obchodu (AZO) ČR za rok 2022“ je analýzou vývoje českého AZO s třetími (tj. mimounijními) zeměmi i obchodu na jednotném trhu s ostatními členy EU. Hodnocení je provedeno jak z teritoriálního, tak komoditního pohledu. Součástí ročenky je analýza AZO ČR v členění na nezpracované a zpracované výrobky a rovněž je provedeno zhodnocení v kontextu vývoje AZO celé EU. Uvedeny jsou také podíly agrárního zboží na celkovém zahraničním obchodu ČR. Posouzení konkurenceschopnosti je provedeno na základě indexů zjevných komparativních výhod (RCA). Zdrojem dat o zahraničním obchodu byla databáze Českého statistického úřadu a Eurostatu. Časové řady pokrývají ve většině případů období let 2017 až 2022.

Abstract

The "2022 Yearbook of Czech Agrarian Foreign Trade" is an analysis of the development of Czech agrarian trade both with third (i. e. non-EU) countries and trade in the single market with other EU members. It is evaluated from territorial and commodity perspectives and a distinction is made between unprocessed and processed products. Context links to developments in general EU agrarian trade and shares of agrarian trade in the total trade of the Czech Republic are documented. Competitiveness is assessed from indexes of Revealed Comparative Advantage (RCA). Data on the foreign trade come from the Czech Statistical Office and Eurostat. The time series cover predominantly the period of years 2017–2022.

Klíčová slova

Agrární zahraniční obchod, extraobchod, intraobchod, dovoz, vývoz, bilance, stupeň krytí dovozu vývozem, třetí země, komparativní výhoda, indexy RCA

Key words

Agrarian foreign trade, extra-trade, intra-trade, import, export, balance of agrarian foreign trade, degree of coverage of imports by exports, third countries, comparative advantage, RCA indices

Seznam zkratek

AZO	Agrární zahraniční obchod
ČSÚ	Český statistický úřad
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu: Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko
ETE	Evropské tranzitivní ekonomiky: Albánie, Bosna a Hercegovina, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora, Kosovo, Srbsko
EU	Evropská Unie
EU 13	Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Chorvatsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko – nové členské země
EU 14	Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko – původní členské země (bez Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku)
EU 27 / Unie	EU 14 a EU 13
EUROSTAT	Statistika EU
EXTRASTAT	Statistika zahraničního obchodu s třetími (mimounijními) zeměmi
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
INTRASTAT	Statistický systém pro sledování pohybu zboží mezi členskými zeměmi EU při vnitrouijním obchodu
KN	Kombinovaná nomenklatura EU
NRZ	Nejméně rozvinuté země: Afghánistán, Angola, Bangladéš, Benin, Bhútán, Burkina Faso, Burundi, Čad, Demokratická republika Kongo, Džibutsko, Eritrea, Etiopie, Gambie, Guinea, Guinea-Bissau, Haiti, Jemen, Jižní Súdán, Kambodža, Kiribati, Komory, Laos, Lesotho, Libérie, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritanie, Mosambik, Myanmar, Nepál, Niger, Rovnicková Guinea, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Somálsko, Středoafriická republika, Súdán, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Šalamounovy ostrovy, Tanzanie, Togo, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Východní Timor, Zambie.
OSVTE	Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou: Andorra, Austrálie, Faerské ostrovy, Gibraltar, Grónsko, Izrael, Japonsko, Jižní Afrika, Kanada, Nový Zéland, San Marino, Spojené státy americké, Turecko, Svatý stolec.
SNS	Společenství nezávislých států: Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Rusko, Tádžikistán, Ukrajina a Uzbekistán včetně Turkmenistánu, který je od roku 2005 přidruženým členem, a Gruzie, která v roce 2008 vystoupila.
RCA	Revealed Comparative Advantage (zjevná/odhalená komparativní výhoda)
RZ	Rozvojové země (bez NRZ a SNS): Alžírsko, Americká Samoa, Americké Panenské ostrovy, Anguilla, Antarktida, Antigua a Barbuda, Argentina, Aruba, Bahamy, Bahrajn, Barbados, Belize, Bermudy, Bolívie, Bonaire, Svatý Eustach a Saba, Botswana, Bouvetův ostrov, Brazílie, Britské indickooceánské území, Britské Panenské ostrovy, Brunej Darussalam, Ceuta, Cookovy ostrovy, Curacao, Čína, Dominika, Dominikánská republika, Egypt, Ekvádor, Falklandské ostrovy, Fidži, Filipíny, Francouzská jižní území, Francouzská Polynésie, Gabon, Ghana, Grenada, Guam, Guatemala, Guyana, Heardův ostrov a McDonaldovy ostrovy, Honduras, Hongkong, Chile, Indie, Indonésie, Irák, Írán, Jamajka, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Jižní Korea, Jordánsko, Kajmanské ostrovy, Kamerun, Kapverdy, Katar, Keňa, Kokosové ostrovy, Kolumbie, Kongo, Korejská lidově demokratická republika, Kostarika, Kuba, Kuvajt, Libanon, Libye, Macao, Malajsie, Maledivy, Maroko, Marshallovy ostrovy, Mauricius, Mayotte, Melilla, Menší odlehlé

ostrovy USA, Mexiko, Mikronésie, Mongolsko, Montserrat, Namibie, Nauru, Nigérie, Nikaragua, Niue, Norfolk, Nová Kaledonie, Okupované palestinské území, Omán, Pákistán, Palau, Panama, Papua-Nová Guinea, Paraguay, Peru, Pitcairn, Pobřeží slonoviny, Saint Pierre a Miquelon, Salvador, Samoa, Saúdská Arábie, Severní Mariany, Seychely, Singapur, Spojené arabské emiráty, Srí Lanka, Surinam, Svatá Helena, Ascension a Tristan da Cunha, Svatá Lucie, Svatý Bartoloměj, Svatý Kryštof a Nevis, Svatý Martin (nizozemská část), Svatý Vincenc a Grenadiny, Svazijsko, Sýrie, Thajsko, Tchaj-wan, Tokelau, Tonga, Trinidad a Tobago, Tunisko, Turks a Caicos, Uruguay, Vánoční ostrov, Venezuela, Vietnam, Wallis a Futuna, Západní Sahara, Zimbabwe.

WTO

Světová obchodní organizace

Souhrn

- Hospodářství v roce 2022 bylo ovlivněno dozníváním pandemického šíření viru COVID-19 a zejména propuknutím válečného konfliktu, vyvolaného vpádem ruských vojsk na ukrajinské území 24. 2. 2022. Konflikt – kromě jiného – vedl k růstu cen pohonných hmot, energií, zboží a služeb, včetně cen zemědělských komodit a potravin. Vysoká inflace vedla k propadu reálných příjmů i úspor domácností a způsobila změny v chování spotřebitelů. Ke zmírnění dopadů inflačního vývoje přijaly vláda ČR a Evropská unie řadu opatření.
- Složitějším podmínkám trhu se přizpůsobil i agrární zahraniční obchod. V roce 2022 došlo k opětovnému nárůstu schodku bilance AZO (meziročně o 7,1 %) a k mírně výraznějšímu zvýšení hodnoty agrárního vývozu než dovozu. Agrární vývoz vzrostl o 48,1 mld. Kč (tj. o 21,2 %) na 274,8 mld. Kč a dovoz o 51,2 mld. Kč (tj. o 18,9 %) na 321,5 mld. Kč. Vzhledem k průměru předchozích pěti let byl podíl agrárního zboží na celkovém českém zahraničním obchodu v roce 2022 na straně exportu vyšší a na straně importu stagnoval (4,9 %, resp. 5,8 %, tj. vyšší o 0,34 p. b., resp. nižší o 0,14 p. b.).
- Obrat se vzhledem k nárůstu vývozu i dovozu v roce 2022 meziročně navýšil a dosáhl tak hodnoty 596,3 mld. Kč. Trvale pasivní schodek bilance AZO ČR se v roce 2022 v meziročním porovnání zvýšil o 3,1 mld. Kč (tj. o 7,1 %) na 46,7 mld. Kč, k průměru let 2017-21 vzrostl o 6,4 mld. Kč (tj. o 15,8 %). Stupeň krytí dovozu vývozem v roce 2022 činil 85,5 % a podíl bilančního schodku na vývozu 17,0 %.
- Česká republika zaujímala v roce 2022 v AZO EU 27 (extra i intraobchodu) na straně vývozu 1,6 % a dovozu 2,0 %, což představuje vzhledem k průměru let 2017-21 nepatrný nárůst u dovozu a mírně vyšší nárůst u vývozu. V pořadí vývozců byla ČR v rámci celé Unie v roce 2022 na 14. místě (v rámci nových členů na 4. pozici, první tři pozice zaujímají Polsko, Maďarsko a Rumunsko). V pořadí dovozců se opět umístila na 13. místě (v rámci nových členů na 3. pozici za Polskem a Rumunskem).
- Převážnou část svého agrárního zahraničního obchodu realizuje ČR na jednotném trhu EU 27. V roce 2022 činil podíl Unie na straně vývozu 89,9 % a na straně dovozu 82,2 %. V porovnání s průměrem let 2017-21 tento podíl u vývozu vzrostl o 0,7 p. b., u dovozu tento podíl poklesl o 1,7 p. b. Na straně dovozu má pro ČR větší význam EU 14 než EU 13, na straně vývozu platí totéž, ale podíly AZO ČR se více přibližují, než je tomu u dovozu.
- Záporná bilance českého agrárního obchodu s EU 27 se po čtyřech letech narůstání schodku v roce 2020 snížila, v roce 2021 se však opět prohloubila, v roce 2022 se snížila zhruba na úroveň hodnoty roku 2020 (v meziročním porovnání došlo ke zlepšení hodnoty netto-dovozu o 25,5 % na 17,2 mld. Kč). Bilanční schodek AZO se třetími zeměmi se také od roku 2017 do roku 2018 prohluboval, v roce 2019 zaznamenal stagnaci pasivní hodnoty. V roce 2020 došlo ke zvýšení schodku o 14,7 % na 18,0 mld. Kč. V roce 2021 došlo k dalšímu navýšení schodku o 11,3 % na 20,1 mld. Kč. Hodnota pasivní bilance v obchodě s třetími zeměmi v roce 2022 meziročně vzrostla o 41,6 %, oproti průměru let 2017-2021 se prohloubila o 69,9 %.
- V průběhu poslední dekády nedošlo k výrazným změnám v pořadí hlavních dodavatelských a odběratelských zemí agrárních výrobků do/z ČR (s výjimkou některých třetích zemí). V roce 2022 směřoval český agrární export zejména do Německa, na Slovensko, do Polska, Rakouska, Itálie, Maďarska, Nizozemska, Francie, Rumunska a Belgie, z třetích zemí pak do Spojeného království, Ruska, do Spojených států, Egypta, Švýcarska a Jižní Afriky (meziročně vývoz do Číny poklesl o 33,9 %, do Spojených států vzrostl o 138,0 %). Naopak import pocházel především z Německa, Polska, Itálie, Nizozemska, Slovenska, Španělska, Maďarska, Rakouska, Belgie a Francie, z třetích

zemí pak z Číny, z Ukrajiny, Norska, Spojeného království, Spojených států, Turecka a Brazílie (meziročně vzrostl dovoz z Číny o 46,7 %, z Brazílie o 64,8 %).

- V pořadí hlavních netto-dodavatelů (země, s nimiž má ČR pasivní bilanci AZO) a netto-odběratelů (země, s nimiž má aktivní bilanci) dochází k častějším změnám. V roce 2022 byla nejvyšší hodnota netto-dovozu zaznamenána z Polska, Španělska, Nizozemska, Itálie a Belgie, z třetích zemí z Číny, Norska, Ukrajiny, Brazílie a Turecka. Zatímco nejvyšší hodnota netto-vývozu byla vykázána na Slovensko, do Rakouska, Německa, Chorvatska a Rumunska, ze třetích zemí pak do Spojeného království, Japonska, Ruska, Egypta a Saúdské Arábie. Výjimečně aktivní bilance AZO České republiky s Německem dosáhla v roce 2022 hodnoty 4,1 mld. Kč.
- V pohledu posledních několika let mají hodnoty pasivní bilance agrárního obchodu s nejnámennějšími netto-dodavateli spíše tendenci stagnovat a hodnoty bilančního aktiva u netto-odběratelů se více odchylovat. V meziročním porovnání se výrazně prohloubila pasivní bilance v obchodě s agrárními zemědělskými výrobky s Itálií (o 138,6 %) a Argentinou (o 112,5 %). Naopak výrazně vzrostla aktivní bilance s Izraelem, Kosovem, Korejskou republikou, Maltou, Bulharskem, Rakouskem, Libanonem a Kyprem.
- Hlavními exportními položkami z ČR byly v roce 2022 „*přípravky používané k výživě zvířat*“, „*pšenice*“, „*cigarety*“, „*potravinové přípravky jinde neuvedené a nezahrnuté*“, „*pekařské zboží*“, „*nezahuštěné mléko a smetana*“, „*sýry a tvaroh*“, „*řepkový olej*“, „*čokoláda a ostatní kakaové přípravky*“, „*pivo*“, „*semena řepky*“, „*voda, vody minerální, sodovky slazené*“, „*cukrovinky neobsahující kakao*“, „*živý skot*“, „*cukr*“, „*káva*“, „*výtažky a koncentráty z kávy vč. přípravků na jejich bázi*“, „*masné přípravky a konzervy*“, „*slunečnicový olej*“, „*kukuřice*“, „*sladový výtažek, potravinářské výrobky*“, „*tabákové výrobky a náhražky*“, „*ječmen*“, „*pokrutiny*“ a „*pufované výrobky, corn flakes, müsli apod.*“. Další komodity a komoditní agregace zaujímaly v českém agrárním vývozu již méně než 1% podíl.
- Nejnámennějšími importními položkami (s více než 1% podílem) do ČR byly ve stejné době „*vepřové maso*“, „*přípravky používané k výživě zvířat*“, „*pekařské zboží*“, „*potravinové přípravky jinde neuvedené ani nezahrnuté*“, „*sýry a tvaroh*“, „*čokoláda a ostatní kakaové přípravky*“, „*káva*“, „*drůbeží maso*“, „*cigarety*“, „*výrobky obsahující tabák a náhražky, určené k vdechování bez spalování*“, „*voda, vody minerální, sodovky slazené*“, „*víno*“, „*semena řepky*“, „*ethylalkohol nedenatur. pod 80 % (lihoviny)*“, „*hovězí maso (čerstvé, chlazené)*“, „*sójové pokrutiny*“, „*sladový výtažek, potravinářské přípravky*“, „*filé*“, „*máslo*“, „*zelenina ostatní*“, „*slunečnicový olej*“, „*přípravky pro omáčky, hořčice*“, „*živočišné a rostlinné tuky a oleje*“, „*výtažky a koncentráty z kávy vč. výtažků na jejich bázi*“, „*citrusové plody*“, „*masné přípravky a konzervy*“, „*banány*“, „*slunečnicová semena*“ a „*ovoce a ořechy*“.
- U tradičních netto-vývozních položek došlo v meziročním porovnání v roce 2022 k nejnámennějšímu zlepšení aktivní bilance u „*pšenice*“, „*nezahuštěného mléka a smetany*“, „*semen řepky*“, „*přípravků používaných k výživě zvířat*“ a „*cigaret*“. Zhoršení aktivní bilance nastalo v rámci sledovaných položek zvláště u „*vody, vod minerálních a sodovek slazených*“, „*slunečnicového oleje*“, „*pokrutin*“ a „*žita*“.
- U netto-dovozních položek bylo vykázáno v roce 2022 spíše zhoršení pasivní hodnoty v meziročním porovnání, a to zejména s „*vepřovým masem*“, „*živočišnými a rostlinnými tuky a oleji*“, „*kávou*“, „*drůbežím masem*“, „*máslem*“, „*sójovými pokrutinami*“, „*margarinem*“, „*slunečnicovými semeny*“, „*nezpracovaným tabákem a tabákovým odpadem*“ a „*rýží*“. Zlepšení pasivní bilance nastalo u „*tabákových výrobků a náhražek*“, „*jablek, hrušek a kdoulí*“, „*cibule, šalotky, česneku a póruku*“, „*těstovin i vařených*“ a „*ostatního skořápkového ovoce*“.

- V roce 2022 došlo v porovnání s rokem 2021 u převážné většiny sledovaných obchodovaných komodit k růstu cen jak na straně vývozu, tak dovozu. V rámci komodit, které měly v roce 2022 nejvyšší zastoupení v agrárním vývozu, se meziročně nejvíce zvýšily vývozní ceny „*ječmene, kromě k setí*“ (o 56 %) a „*řepkového oleje*“ (o 51 %). Dále následoval růst vývozních cen u „*pšenice tvrdé, kromě k setí*“ a „*řepkových semen*“ (shodně o 48 %), „*kukuřice*“ a „*pšenice a souřeže*“ (o 46 %, resp. o 45 %) a „*tabáku ke kouření, též obsahujícímu tabákové náhražky, v obalu nad 500 g*“ (o 41 %). Meziroční přírůstek vývozních cen dalších komodit se pohyboval do 37 %. Meziroční pokles vývozních cen v rámci položek s největším zastoupením na agrárním vývozu byl v roce 2022 jen mírný a týkal se pouze „*přípravků na bázi výtažků, esenci (trestí) nebo koncentrátů z kávy*“ (o 4 %), „*potravinových přípravků*“ (o 2 %) a „*piva*“ (o necelé 1 %).
- Dovozní ceny z komodit, které se v roce 2022 nejvíce podílely na českém agrárním importu, vzrostly nejvíce (tj. o 58 %, resp. o 52 %) u „*kávy*“ a „*másla*“. Dále následovaly „*živočišné nebo rostlinné tuky a oleje a jejich frakce*“ s růstem dovozní ceny 49 %, „*margariny*“ (46 %), „*eidam*“ a „*slunečnicový a světlíkový olej*“ se shodným růstem ceny o 41 %. Přírůstky cen dovozu ostatních komodit se pohybovaly do 40 %. Meziroční pokles dovozní ceny v roce 2022 v rámci těchto položek (tj. položek s nejvyšším zastoupením na agrárním dovozu) byl zaznamenán pouze u „*nealkoholických nápojů*“ (o 2 %).
- Vzhledem k průměru let 2017-2021 došlo v roce 2022 v obchodu s Uníí ke snížení podílu vývozu zpracovaných výrobků o 3,4 p. b. na 81,3 %. Podíl nezpracovaných komodit se zvýšil o 3,4 p. b. na 18,7 %, a to zejména díky zvýšení podílu vývozu velkoobjemových komodit o 3,3 p. b. na 14,7 %. Při porovnání roku 2022 s průměrem let 2017-2022 byla v rámci vývozu do třetích zemí vykázána stagnace jak podílu vývozu zpracovaných výrobků, tak i nezpracovaných komodit. Podíl dovozu zpracovaných výrobků celkem se snížil jak v rámci třetích zemí, tak i EU. V obou případech došlo k poklesu podílu zejména vysoce zpracovaných výrobků. Při porovnání trhů stále platí vyšší podíl vývozu/dovozu zpracovaných výrobků do/z třetích zemí než do/z EU.

Summary

- The economy in 2022 was affected by the pandemic spread fading of the COVID-19 virus and, in particular, by the outbreak of the military conflict, triggered by the invasion of Russian troops into Ukrainian territory on February 24, 2022. The conflict - among other things - led to a fuel, energy, goods, and services prices increase, including agricultural commodities and food prices. High inflation led to a decrease in real incomes and household savings and caused changes in consumer behaviour. The government of the Czech Republic and the European Union have taken a number of measures to mitigate the inflationary developments effects.
- The Agrarian foreign trade (AFT) also adapted to more complex market conditions. In 2022, the AFT balance deficit increased again (by 7.1% year-on-year) and there was a slightly more significant increase in the value of agricultural exports than imports. The Agricultural exports increased by CZK 48.1 billion (i. e. by 21.2%) to CZK 274.8 billion and imports by CZK 51.2 billion (i. e. by 18.9%) to CZK 321.5 billion. Considering the average of the previous five years, the share of agricultural goods in the total Czech foreign trade in 2022 was higher on the export side and stagnated on the import side (4.9% and 5.8% respectively i. e. higher by 0.34 p. p. and lower by 0.14 p. p.).
- Due to the increase in exports and imports, the turnover increased year-on-year in 2022 and reached a value of CZK 596.3 billion. In 2022, the permanent deficit of the AFT CR balance increased by CZK 3.1 billion (i. e. by 7.1%) to CZK 46.7 billion in 2022, compared to the average of 2017-21 by 6.4 billion CZK (i. e. by 15.8%). The degree of imports by exports coverage in 2022 was 85.5% and the share of the balance sheet deficit on exports was 17.0%.
- In 2022, the Czech Republic accounted on the export side 1.6% and on the import side 2.0% in the EU 27 AFT (extra and intratrade), which represents a slight increase in imports and a slightly higher increase in exports compared to the average of 2017-21. In the exporters ranking within the entire Union in 2022, the Czech Republic was in 14th place (within the new members in 4th place, the first three positions are occupied by Poland, Hungary, and Romania). In the importers ranking, it ranked on 13th place repeatedly (among new members, on the 3rd place behind Poland and Romania).
- The Czech Republic conducts most of its agricultural foreign trade on the EU 27 single market. In 2022, the Union's share on the export side was 89.9% and on the import side 82.2%. Compared to the average of the years 2017-21, this share in exports increased by 0.7 p. p., in imports this share decreased by 1.7 p. p. On the import side, EU 14 is more important for the Czech Republic than EU 13, on the export side the same applies, but the shares of AFT CR are closer than is the case for imports.
- The negative balance of the Czech agricultural trade with the EU 27 decreased in 2020 after four years of growing deficit, but it deepened again in 2021, and in 2022 it decreased roughly to the level of the value of 2020 (in the year-on-year comparison, the value of net imports improved by 25.5% to CZK 17.2 billion). The AFT's balance sheet deficit with third countries also deepened from 2017 to 2018, and in 2019 the passive value stagnated. In 2020, the deficit increased by 14.7% to CZK 18.0 billion. In 2021, there was a further increase in the deficit by 11.3% to CZK 20.1 billion. The value of the passive balance in trade with third countries in 2022 increased by 41.6% year-on-year, compared to the average of 2017-2021, it deepened by 69.9%.
- During the last decade, there have been no significant changes in the ranking of the main supplier and consumer countries of agricultural products to/from the Czech Republic (except for some third countries). In 2022, Czech agricultural exports were directed mainly to Germany, Slovakia, Poland, Austria, Italy, Hungary, the Netherlands, France, Romania, and Belgium, and from third countries to the United Kingdom, Russia, the United States, Egypt, Switzerland and South Africa (year-on-year

exports to China decreased by 33.9%, to the United States increased by 138.0%). On the contrary, imports came mainly from Germany, Poland, Italy, the Netherlands, Slovakia, Spain, Hungary, Austria, Belgium, and France, and from third countries from China, Ukraine, Norway, the United Kingdom, the United States, Turkey and Brazil (year-on-year imports increased from China by 46.7%, from Brazil by 64.8%).

- There are more frequent changes in the order of main net-suppliers (countries with which the Czech Republic has a passive AFT balance) and net-customers (countries with which it has an active balance). In 2022, the highest value of net imports was recorded from Poland, Spain, the Netherlands, Italy, and Belgium, from third countries from China, Norway, Ukraine, Brazil, and Turkey. While the highest value of net exports was reported to Slovakia, Austria, Germany, Croatia, and Romania, and from third countries to the United Kingdom, Japan, Russia, Egypt, and Saudi Arabia. The exceptionally active AFT balance of the Czech Republic with Germany reached a value of CZK 4.1 billion in 2022.
- In view of the last few years, the values of the passive balance of agrarian trade with the most important net-suppliers tend to stagnate, and the values of the balance sheet of net-customers tend to deviate more. In a year-on-year comparison, the passive balance in trade with agrarian agricultural products with Italy (by 138.6%) and Argentina (by 112.5%) deepened significantly. On the contrary, the active balance with Israel, Kosovo, the Republic of Korea, Malta, Bulgaria, Austria, Lebanon and Cyprus increased significantly.
- The main export items from the Czech Republic in 2022 were *"preparations used for animal nutrition", "wheat", "cigarettes", "food preparations not elsewhere specified or included", "bakery goods", "non-condensed milk and cream", "cheeses and cottage cheese", "rapeseed oil", "chocolate and other cocoa preparations", "beer", "rapeseeds", "water, mineral waters, sweetened sodas", "candy without cocoa", "live cattle", "sugar", "coffee", "coffee extracts and concentrates incl. preparations based on them", "meat preparations and preserves", "sunflower oil", "corn", "malt extract, food products", "tobacco products and substitutes", "barley", "meats" and "puffed products, corn flakes, muesli etc."* Other commodities and commodity aggregations already accounted less than 1% of Czech agricultural exports.
- At the same time, the most important import items (with a share of more than 1%) to the Czech Republic were *"pork", "preparations used for animal nutrition", "bakery goods", "food preparations not listed or included elsewhere", "cheeses and curds", "chocolate and other cocoa preparations", "coffee", "poultry", "cigarettes", "products containing tobacco and substitutes intended for inhalation without combustion", "water, mineral waters, sweetened sodas", "wine", "rape seeds", "ethyl alcohol not denatured under 80% (spirits)", "beef (fresh, chilled)", "soybean meal", "malt extract, food preparations", "fillet", "butter", "other vegetables", "sunflower oil", "preparations for sauces, mustards", "animal and vegetable fats and oils", "coffee extracts and concentrates incl. extracts based on them", "citrus fruits", "meat preparations and preserves", "bananas", "sunflower seeds" and "fruits and nuts"*.
- For traditional net-export items, the most significant improvement in the active balance in 2022 was for *"wheat", "non-condensed milk and cream", "rapeseed", "preparations used for animal nutrition" and "cigarettes"*. The deterioration of the active balance occurred within the monitored items, especially for *"water, mineral water and sweetened soda", "sunflower oil", "crusted bread" and "rye"*.
- For net-import items, a deterioration of the passive value was reported in 2022 in a year-on-year comparison, especially with *"pork", "animal and vegetable fats and oils", "coffee", "poultry", "butter", "soybean meal", "margarine", "sunflower seeds", "raw tobacco and tobacco waste" and "rice"*. The

passive balance improved for *"tobacco products and substitutes"*, *"apples, pears and quinces"*, *"onions, shallots, garlic and leeks"*, *"pasta and cooked foods"* and *"other hard-shelled nuts"*.

- In 2022, compared to 2021, by the vast majority of monitored traded commodities occurred price growth on both the export and import side. Within the commodities that had the highest representation in agricultural exports in 2022, the year-on-year export prices of *"barley, except for sowing"* (by 56%) and *"rapeseed oil"* (by 51%) increased the most. This was followed by an increase in export prices for *"durum wheat, except for sowing"* and *"rapeseeds"* (both by 48%), *"maize"* and *"wheat and meslin"* (by 46% and 45%, respectively) and *"tobacco for smoking, also containing tobacco substitutes, in packaging over 500 g"* (by 41%). The year-on-year increase in export prices of other commodities was up to 37%. The year-on-year decrease in export prices within the items with the largest share of agricultural exports was only moderate in 2022 and only concerned *"preparations based on coffee extracts, essences (grounds) or concentrates"* (by 4%), *"food preparations"* (by 2%) and *"beer"* (by less than 1%).
- Import prices of the commodities that most contributed to Czech agricultural imports in 2022 increased the most (i. e. by 58% and 52%, respectively) for *"coffee"* and *"butter"*. This was followed by *"animal or vegetable fats and oils and their fractions"* with an increase in the import price of 49%, *"margarine"* (46%), *"edam"* and *"sunflower and safflower oil"* with an identical increase in price by 41%. Increases in import prices of other commodities ranged up to 40%. The year-on-year decrease in the import price in 2022 within these items (i. e. the items with the highest representation in agricultural imports) was recorded only for *"non-alcoholic beverages"* (by 2%).
- Considering the average of the years 2017-2021, in 2022 the exports share of processed products decreased by 3.4 p. p. to 81.3% in trade with the Union. The share of unprocessed commodities increased by 3.4 p. p. to 18.7%, mainly thanks to an increase in the share of bulk exports commodities by 3.3 p. p. to 14.7%. When comparing the year 2022 with the average of the years 2017-2022, stagnation was shown in the exports share of both processed products and unprocessed commodities within the framework of exports to third countries. The share of processed products imports in total decreased both within third countries and EU countries. In both cases, there was a decrease in the share of highly processed products in particular. When comparing markets, a higher proportion of exports/imports of processed products to/from third countries than to/from the EU is still valid.

Úvod

Ročenka agrárního zahraničního obchodu (AZO) České republiky je v ÚZEI vydávána již od roku 1997 a pokrývá časovou řadu od roku 1993. Od vstupu ČR do EU je v ročence analyzován vývoj českého AZO s třetími (tj. mimounijními) zeměmi spolu s obchodem na jednotném trhu EU s ostatními členskými zeměmi. Hodnocení je provedeno jak na úrovni celkového obchodu, a to i v kontextu Evropské unie, tak z komoditního a teritoriálního pohledu. Nedílnou součástí ročenky jsou tabulkové přílohy, které zachycují časovou řadu let 2017 až 2022.

Při zpracování ročenky byla použita především data z databáze pohybu zboží přes hranice ČSÚ [Pohyb zboží přes hranice \(PZpH\) \(czso.cz\)](http://pohyb.zbozi.cz) a data o zahraničním obchodu členských zemí Unie byla čerpána z databáze Eurostat Traditional international trade database access – ComExt (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database).

Databáze pohybu zboží přes hranice ČSÚ poskytuje data za obchodní operace ČR na jednotném trhu EU „s dopočty“ (tj. i za podniky, které nemají povinnost svůj obchod s EU vykazovat) pouze do úrovně 2-místných kódů celního sazebníku a od úrovně 4-místného kódu a podrobnější jsou již k dispozici data jen „bez dopočtů“. V roce 2022 tvořily dopočty na straně českého agrárního vývozu 4,7 % a na straně českého agrárního dovozu 4,8 % s tím, že u některých kapitol HS jsou mnohem vyšší.

Pravidelnou součástí Ročenky se stala i analýza AZO ČR v členění na nezpracované a zpracované výrobky, ačkoliv použité třídění *Regmi et al. (2005)* není pro podmínky českého AZO zcela ideální. Dále je agrární zahraniční obchod ČR zhodnocen v kontextu vývoje AZO celé EU a „nových“ členských zemí (EU 13). Uvedeny jsou také podíly agrárního zboží na celkovém zahraničním obchodu ČR. Posouzení konkurenceschopnosti je provedeno na základě indexů zjevných komparativních výhod (RCA).

„Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR“ byla, jako v posledních letech, zpracována během měsíce června, což znamená, že použitá data ČSÚ za rok 2022 jsou stále ještě předběžná (definitivní budou k dispozici až v září 2023). Data za předchozí roky jsou již definitivní. Co se týče Eurostatu, data v této databázi bývají aktualizována i několik let nazpátek. Vzhledem k termínům však nebylo možné ověřovat případné chyby v těchto databázích.

Ročenka AZO ČR obsahuje v kap. 3.6 podrobnější zhodnocení obchodu v rámci jednotlivých odvětví. Nebere si však za cíl komplexní popis vývoje trhu s těmito komoditami. Tyto informace je možné dohledat např. ve Výhledových a situačních zprávách, Zelené zprávě nebo Panoramě potravinářského průmyslu, které vydává MZe a na nichž ÚZEI také spolupracuje.

K 31. lednu 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, proto je stát zařazen mezi tzv. třetí země (v databázi pod číselným kódem 69) a Evropská Unie je uváděna jako EU 27 (v databázi pod kódem 68). Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU 27 a Spojeným královstvím byla uzavřena v prosinci 2020 s platností od 1. ledna 2021.

V roce 2017 došlo v Ročence ke změně výpočtu hodnot vývozu a dovozu do/z třetích zemí. Nejsou již počítány jako rozdíl celkového obchodu a obchodu s EU 27, nýbrž jsou zjišťovány z databáze samostatně¹. Součet hodnot za EU 27 a za třetí země se tak od celkových hodnot vývozu nebo dovozu mírně liší. Příčinou je, že v databázi není část operací přiřazena skupině EU 27, ani třetím zemím. Jedná se o „rezervy a zásoby v rámci obchodu uvnitř Společenství“, „země a území neuváděné v rámci obchodu s třetími zeměmi“, „země a území neuváděné v rámci obchodu uvnitř Společenství“ a „státy a území nevyomezené“.

¹ V databázi prostřednictvím výběru „bloku a skupiny zemí“ pod kódovým označením 57.

V roce 2022 byla do Ročenky přidána kapitola *Agrární zahraniční obchod EU 27 s Ukrajinou a Spojeným královstvím*, která má za cíl poskytnout přehled o vývoji bilance a komoditní skladbě evropského vývozu s Ukrajinou a Spojeným královstvím ve sledovaném období. Vzhledem k válečnému konfliktu mezi Ruskou federací a Ukrajinou je dále do Ročenky zařazen přehled sankcí a opatření týkajících se konfliktu.

1 Metodické poznámky

Statistika zahraničního obchodu vychází z přeshraničního pojetí, nikoliv z národního pojetí, tj. vypovídá o fyzickém pohybu zboží přes hranice ČR bez ohledu na to, zda dochází k obchodu mezi českými a zahraničními subjekty. V práci byla použita data ČSÚ o pohybu zboží přes hranice² zveřejněná dne 6. 6. 2023, pozdější aktualizace dat nebyly vzaty v úvahu. Data Eurostatu o zahraničním obchodu zemí EU jsou z května 2023.

Údaje o celkovém zahraničním obchodu (na jednotném trhu EU i s třetími zeměmi) získává ČSÚ spojováním dat ze dvou systémů. Prvním je Extrastat (obchod s třetími zeměmi) a druhým Intrastat (obchod s ostatními členy EU). Součástí zpracování dat za Intrastat jsou i matematicko-statistické dopočty, kterými se kompenzuje ztráta informací za podprahové obchodní operace. Údaje o intraobchodu předává celnímu úřadu zpravodajská jednotka na výkazu pro Intrastat, údaje o vyvážení a dovážení zboží mimo EU se uvádějí v celním prohlášení (Jednotný správní doklad). Od roku 2004 zajišťuje jejich sběr a prvotní kontrolu Celní správa České republiky, další zpracování, kontrolu a následné zveřejnění dat provádí ČSÚ. Nařízením EK č.2021/1832 byl vydán společný celní sazebník EU pro rok 2022. Kombinovaná nomenklatura obsahuje oproti předchozím novelám rozsáhlé změny, protože reaguje nejen na požadavky institucí EU, ale zejména na revizi Harmonizovaného systému 2022. Například byly vytvořeny nové kódy KN, které jsou označeny ★, položky, jejichž kód zůstane stejný, ale změní se rozsah, jsou označeny ■. Převodníky KN 2021↔2022 jsou k dispozici např. na webu Eurostat. S účinností od ledna 2022 bylo vydáno nařízení vlády č. 333/2021 Sb., které tyto změny zahrnuje. K novým kódům patří např. podpoložky u ryb, jogurtů, jedlého hmyzu, zeleniny, hub, tabákových výrobků atd. Dále novou položkou v databázi Pohybu zboží přes hranice od roku 2022, která se umístila z hlediska svého hodnotového podílu (v Kč) v agrárním vývozu/dovozu na předních místech, jsou „výrobky obsahující tabák nebo rekonstituovaný tabák určené ke vdechování, bez spalování“ (KN 2404 1100) – u této položky nelze proto hodnotit meziroční vývoj pohybu vývozu, dovozu nebo cen.

Intraobchod je ČSÚ sledován pouze za subjekty, které jsou plátcí DPH a překročily stanovenou roční hodnotu přijatého nebo odeslaného zboží. Tento práh od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2018 činil jak na straně přijetí, tak na straně odeslání 8 mil. Kč. Od 1. ledna 2019 je stanovena výše prahu na 12 milionů Kč jak pro odeslané, tak pro přijaté zboží. Podprahové obchody ČSÚ dopočítává matematicko-statistickými metodami. Více viz metodická Příručka pro Intrastat CZ 2022.

Obchodní operace realizované na vnitrounijním trhu mezi jednotlivými členy EU se v rámci tzv. Intrastatu oficiálně nazývají „přijetí“ a „odeslání“, v této práci jsou však používány termíny „dovoz“ a „vývoz“. Obchod s ostatními členy EU je také nepřesně nazýván „zahraničním obchodem“.

Agrární zboží je vymezeno kapitolami 01 až 24 celního sazebníku. Celní sazebník EU využívá 8-místnou „kombinovanou nomenklaturu“ (KN), která vychází z 6-místného „harmonizovaného systému

² Český statistický úřad změnil od roku 2020 doposud používanou terminologii a způsob prezentování údajů. Přeshraniční pohyb nebude nadále nazýván zahraničním obchodem, ale pohybem zboží přes hranice. Podrobnější metodické informace jsou publikovány na stránkách ČSÚ (<https://www.czso.cz/csu/czso/zo>), ke změně metodiky však nedošlo. V Ročence bude i nadále používána stávající terminologie.

popisu a číselného označování zboží“ (HS). Názvy kódů jsou v textu a tabulkách přiměřeně zkracovány a psány jsou kurzívou v uvozovkách. Bez uvozovek jsou uváděny názvy komodit obecně.

Změny celní nomenklatury agrárního zboží (celní sazebník kapitoly 01 až 24) se v roce 2021 týkaly pouze kapitoly 5 – Výrobky živočišného původu, jinde neuvedené ani nezahrnuté. V rámci položky 0508 00 byla vytvořena nová podpoložka 0508 00 10 zahrnující korál červený.

Z teritoriálního hlediska je AZO ČR sledován za následující skupiny: EU 27, EU 14, EU 13, Evropské sdružení volného obchodu (ESVO), ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou (OSVTE), Společenství nezávislých států (SNS), evropské tranzitivní ekonomiky (ETE), rozvojové země (RZ) a nejméně rozvinuté země (NRZ). Evropská unie je od roku 2020 uvažována jako EU 27, tj. vč. Chorvatska, které přistoupilo v červenci roku 2013, a od roku 2020 bez Velké Británie (časové řady zpětně sledovány jako EU 27). Skupina ETE je naopak analogicky po celou dobu hodnocena bez Chorvatska.

Český agrární dovoz je v kap. 3 (data ČSÚ) sledován podle země původu, nikoliv země odeslání. Země původu je země, ve které bylo zboží vyrobeno nebo zpracováno, zatímco země odeslání je země, ze které bylo zboží zasláno, přičemž se zpravidla jedná o zemi, ve které má sídlo dodavatel (nejedná se však o zemi, přes kterou se zboží transportuje). Podle země odeslání je sledován dovoz v kap. 2 (data Eurostatu) a toto hledisko se promítá i do kap. 3.7, v níž je analyzován český AZO na základě ukazatelů RCA. Hodnocení teritoriální struktury dovozu se v závislosti na použitém zdroji dat přirozeně liší. Možné rozdíly mezi daty ČSÚ a Eurostatu mohou být obecně způsobeny také dalšími faktory, např. v důsledku přepočtu měn.

Hodnoty dovozu i vývozu v peněžním vyjádření jsou statistickými hodnotami FCO hranice České republiky. Veškerý agrární zahraniční obchod je sledován bez rozlišení celních režimů, tzn. včetně aktivního a pasivního zušlechťovacího styku a dalších operací, které nepředstavují vývoz a dovoz zboží do volného oběhu.

Vývozní a dovozní ceny nejsou cenami v pravém slova smyslu. Jedná se o průměrné jednotkové ceny, které jsou vypočteny ze statistické hodnoty realizovaného vývozu/dovozu a deklarovaného množství v dané měrné jednotce. Termín „netto-dovoz“ neboli „čistý dovoz“ označuje pasivní obchodní bilanci. „Netto-vývoz“ neboli „čistý vývoz“ představuje bilanci aktivní. Za zlepšení bilance se považuje nárůst jejího aktiva nebo pokles pasiva. Za zhoršení pak snížení aktiva nebo zvýšení pasiva. Intravývoz a intradovoz označují obchodní operace na jednotném trhu s ostatními členy Unie, zatímco termíny extravývoz a extradovoz představují obchodní toky do/ze třetích zemí. Data nebyla při výpočtech v ročence zaokrouhlována, v důsledku čehož na některých místech nesouhlasí na desetinných místech součty a křížová kontrola.

Vymezení zpracovaných agrárních výrobků vychází z klasifikace *Regmi et al. (2005)*. Vzhledem k tomu, že toto třídění vychází z definice agrárních výrobků podle Zemědělské dohody UK GATT³, bylo pozměněno tak, aby se vztahovalo pouze na kapitoly 01 až 24 celního sazebníku. Některé produkty byly z originálního třídění vynechány (např. vonné silice, albuminoidní látky, modifikované škroby, kůže, kožešiny, hedvábí a bavlna) a některé byly naopak doplněny (ryby a rybí produkty). Úpravy byly provedeny také v důsledku nomenklaturních změn v celním sazebníku během let.

Konkurenceschopnost českého agrárního vývozu byla posuzována dvěma indexy odhalených/zjevných komparativních výhod RCA-1 a RCA-2 (Revealed Comparative Advantage, RCA):

³ *Uruguayské kolo, GATT – Všeobecná dohoda o clech a obchodu.*

Index RCA-1 je poměrem podílu vývozu dané komoditní skupiny na celkových vývozech dané země a podílu vývozu této komoditní skupiny sledované referenční skupiny na celkových vývozech sledované referenční skupiny:

$RCA-1 = (X_{ij} / X_i) : (X_j / X)$, kde „ X_{ij} “ je export vybrané komodity dané země, „ X_i “ je celkový agrární export dané země, „ X_j “ je export určité komodity referenční skupiny zemí a „ X “ je celkový agrární export referenční skupiny zemí.

Pokud je hodnota $RCA-1 > 1$, můžeme konstatovat, že daná země se v rámci zkoumané skupiny zemí specializuje na export dané komoditní skupiny a má komparativní výhodu. Jestliže je $RCA-1 < 1$, země není specializovaná na vývoz dané komodity a nemá komparativní výhodu.

Index RCA-2 se vypočte jako přirozený logaritmus poměru podílu exportu a importu konkrétní komodity u sledované země a podílu celkového agrárního exportu a importu této země:

$RCA-2 = \ln((X_j/M_j) : (X/M))$, kde „ X_j “ je export vybrané komodity dané země, „ M_j “ je import vybrané komodity dané země, „ X “ je celkový agrární export dané země a „ M “ je celkový agrární import dané země.

Pokud je hodnota $RCA-2 > 0$, vykazuje země u příslušné komodity komparativní výhodu. Jestliže je hodnota $RCA-2 < 0$, příslušná komodita nemá komparativní výhodu. Oba indexy RCA jsou počítány z dat Eurostatu.

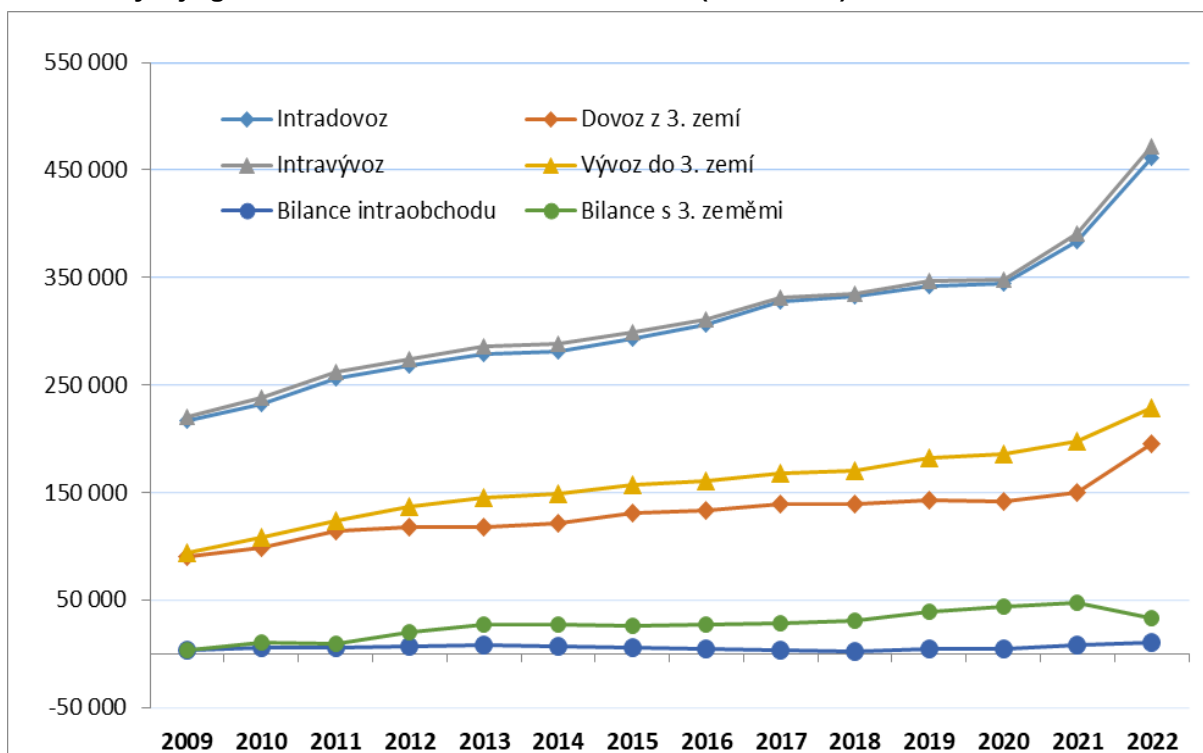
2 Agrární zahraniční obchod EU

2.1 Vývoj celkového AZO ČR v rámci EU

Hodnota agrárního vývozu a dovozu **EU 27**, navzdory určitým výkyvům, dlouhodobě roste. Týká se to jak obchodu s třetími zeměmi, tak obchodní výměny mezi jednotlivými členy na jednotném trhu, viz graf 1. V roce 2022 hodnota unijního dovozu vykázala v meziročním porovnání růst o 23,3 %, hodnota vývozu se zvýšila o 19,2 %. Růst vykázala i hodnota vnitrounijního vývozu a dovozu agrárního zboží ze 3. zemí (o 20,5 %, resp. o 20,6 %). Hodnota unijního vývozu do třetích zemí činila v roce 2022 již 229,1 mld. EUR, zatímco hodnota unijního dovozu z těchto zemí dosáhla 195,6 mld. EUR (meziročně tak došlo u vývozu k nárůstu o 16,2 %, resp. u dovozu k nárůstu o 30,3 %).

Intraobchod (obchod mezi jednotlivými členy Unie) vykazuje stejně jako extraobchod (obchod s třetími zeměmi) meziročně velmi dobrou dynamiku růstu, v roce 2022 se intraobchod meziročně navýšil o 20,8 % (extraobchod se navýšil o 22,4 %). Hodnota intradovozu a intravývozu je téměř totožná. Hodnota intravývozu EU 27 je tak mírně vyšší než hodnota jejího intradovozu (471,9 mld. EUR oproti 461,6 mld. EUR v roce 2022), v důsledku čehož je bilance intraobchodu kladná (10,3 mld. EUR v roce 2022).

Graf 1 – Vývoj agrárního zahraničního obchodu EU 27 (v mil. EUR)

Pramen: Eurostat, květen 2023

Tempo růstu agrárního intradovozu a intravývozu **nových členů Unie** (EU 13) je dlouhodobě vyšší než v celé EU 27. V roce 2022 činila hodnota intradovozu nových členských zemí 84,6 mld. EUR (meziročně o 23,4 % více) a hodnota jejich intravývozu dosáhla 87,5 mld. EUR (meziročně o 29,2 % více), viz graf 2.

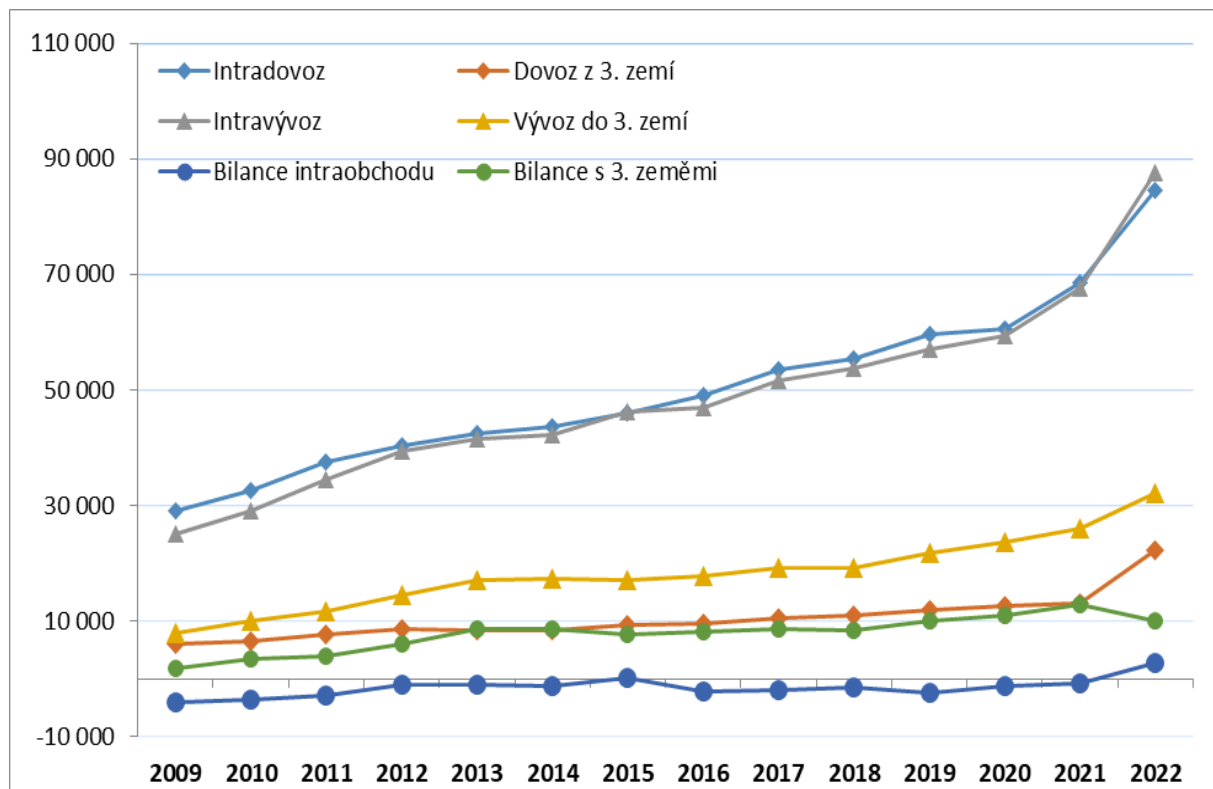
Bilance agrárního obchodu EU 13 se třetími zeměmi dosahuje dlouhodobě kladných hodnot. Zřetelný růst vývozu EU 13 do třetích zemí se v roce 2013 zastavil, od roku 2019 do roku 2022 byl

obnoven pozvolný růst v hodnotovém vyjádření. V roce 2022 došlo k meziročnímu nárůstu vývozu do 3. zemí (o 24,1 %) na 32,2 mld. EUR. Na straně dovozu z 3. zemí došlo k mírnému poklesu v roce 2013, v následujících letech byl však zaznamenán mírný rostoucí trend, který trvá až do roku 2022. V roce 2022 se hodnota extradovozy nových členů významně meziročně navýšila, a to o 69,3 % na 22,2 mld. EUR.

Bilance AZO EU 13 s třetími zeměmi je dlouhodobě kladná; v roce 2022 činilo její aktivum 10,0 mld. EUR, tj. o 2,9 mld. EUR méně než v roce předchozím.

Graf 2 – Vývoj agrární ho zahraničního obchodu EU 13 (v mil. EUR)

Pramen: Eurostat, květen 2023

2.2 Teritoriální skladba AZO EU

V tab. 1 a 2 je uvedeno deset hlavních dodavatelských a odběratelských zemí agrárních výrobků do/z EU 27 (bez zahrnutí intraobchodu). Mezi hlavní dodavatele a odběratele zároveň patří z uvedených zemí pouze Spojené království, USA, Norsko, Čína a Švýcarsko.

Tab. 1 - Hlavní dodavatelé do EU 27 a jejich podíl na unijním vývozu do třetích zemí (v %)

Země	2022 mil. EUR	Index (%) 2022/21	Podíl země (%)					
			2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brazílie	19 893	148,5	7,7	7,8	7,4	7,9	8,9	10,2
Spojené království	16 406	125,5	12,5	12,9	12,8	12,1	8,7	8,4
Ukrajina	13 130	190,3	3,7	3,9	4,9	4,1	4,6	6,7
Spojené státy	12 321	131,7	6,9	7,7	7,3	6,9	6,2	6,3
Čína	10 787	155,0	4,2	4,4	4,7	4,4	4,6	5,5
Norsko	9 245	125,9	5,0	5,2	5,1	4,9	4,9	4,7
Argentina	7 298	128,0	3,9	3,5	3,4	3,4	3,8	3,7
Turecko	6 006	111,1	3,1	3,1	3,2	3,5	3,6	3,1
Indonésie	5 059	113,4	3,2	2,7	2,4	2,7	3,0	2,6
Maroko	4 840	113,2	2,4	2,5	2,5	2,7	2,8	2,5

Pozn.: Země řazeny podle roku 2022. Index 2022/21 udává meziroční vývoj finanční hodnoty dovozu z dané země.

Pramen: Eurostat, květen 2023

Tab. 2 - Hlavní odběratelé z EU 27 a jejich podíl na unijním dovozu ze třetích zemí (v %)

Země	2022 mil. EUR	Index (%) 2022/21	Podíl země (%)					
			2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spojené království	47 746	113,3	24,7	25,1	23,3	23,1	21,4	20,8
Spojené státy	28 919	118,6	11,5	11,6	11,9	11,5	12,4	12,6
Čína	15 173	92,1	6,1	5,8	7,7	9,3	8,4	6,6
Švýcarsko	11 470	113,0	4,9	4,9	4,7	5,0	5,2	5,0
Japonsko	8 295	112,9	3,7	3,8	4,0	3,8	3,7	3,6
Ruská federace	6 957	97,8	3,7	3,7	3,7	3,6	3,6	3,0
Norsko	6 473	109,4	2,8	2,8	2,7	2,9	3,0	2,8
Kanada	4 846	116,8	1,9	2,0	1,9	2,0	2,1	2,1
Saúdská Arábie	4 753	132,1	2,3	2,2	2,0	2,3	1,8	2,1
Jižní Korea	4 580	117,8	1,6	1,7	1,6	1,6	2,0	2,0

Pozn.: Země řazeny podle roku 2022. Index 2022/21 udává meziroční vývoj finanční hodnoty vývozu do dané země.

Pramen: Eurostat, květen 2023

Hodnota unijního agrárního **dovozu** se v roce 2022 meziročně zvýšila ze všech deseti uvedených zemí. Z toho největší měrou z Ukrajiny (o 90,3 %) a Číny (o 55,0 %). Významný meziroční nárůst importu byl zaznamenán z Brazílie (o 48,5 %). Hodnota dovozu z Ukrajiny byla v roce 2022 nejvyšší u skupiny zboží „obiloviny“, „olejnatá semena a plody“ a „živočišné a rostlinné tuky a oleje“, u Číny pak u skupiny zboží „živočišné a rostlinné tuky a oleje“, „ryby, korýši a měkkýši“, „zbytky a odpady v potr. průmyslu, krmiva“.

Na straně **vývozu** došlo meziročně k nárůstu hodnot do osmi uvedených zemí. Nejvýraznější navýšení finanční hodnoty unijního exportu bylo zaznamenáno do Saúdské Arábie (o 32,1 %) a do Spojených států (o 18,6 %). Do Saúdské Arábie je z EU vyváženo zejména zboží v rámci kategorie „obiloviny“, „mléko, mléčné výrobky, vejce a med“ a „přípravky z obilí“. Do USA je z EU vyváženo agrární zboží v rámci kategorie „nápoje a lihové tekutiny a ocet“, „přípravky z obilí“ a „přípravky ze zeleniny a ovoce“.

Významnými partnery na straně dovozu jsou pro Unii také Vietnam, Švýcarsko, Indie, Pobřeží slonoviny, Ekvádor, Austrálie, Kanada, Malajsie, Kolumbie a Chile. Na straně odběratelů unijního zboží se prosazují jako významní partneři Maroko, Austrálie, Turecko, Alžírsko, Izrael, Spojené arabské emiráty, Ukrajina, Egypt, Brazílie a Srbsko. Z rozšířeného výčtu zemí je patrné, že EU obchoduje s různými státy napříč celým světem a s různými světadíly.

2.2.1 Vnější obchodní politika EU

V rámci vnější obchodní politiky EU postupně dochází k rozšiřování počtu obchodních operací se třetími zeměmi. Uzavírání obchodních dohod s obchodními partnery EU-27 přerušila v roce 2020 a 2021 pandemie COVID-19, která způsobila přesun vyjednávání do formátu videokonferencí. Pro některá jednání byl formát videokonferencí využíván i v roce 2022.

Spojené království vystoupilo dne 31. 1. 2020 z EU a tímto aktem opustilo také Jednotný trh EU. Návazně byla dne 24. 12. 2020 mezi oběma stranami dojednána dohoda o obchodu a spolupráci, která vstoupila v platnost dne 1. 5. 2021. Jedna z částí dohody o obchodu se týká zemědělství. Zavedená tarifní opatření mohou způsobovat zvýšené náklady obchodu. Spojené království se stalo v roce 2022 nejvýznamnějším partnerem z hlediska vývozu agrárního zboží z EU-27 a druhým nejvýznamnějším partnerem z hlediska dovozu agrárního zboží do EU-27. Obchod se Severním Irskem se řídí Protokolem o Severním Irsku a platnými unijními pravidly. V březnu 2023 dospěla Velká Británie k dohodě o Severním Irsku. Dohoda může usnadnit pohyb zboží mezi Velkou Británií a Severním Irskem pomocí zjednodušených kontrol (včetně kontrol fyto-sanitárních pravidel) a celní administrativy. Na základě dohody by mělo docházet k snadnějšímu převozu potravin a domácích zvířat ke konečným příjemcům v Severním Irsku. V dohodě je zrušen např. i zákaz převozu sadbových brambor z Británie do Severního Irsku.

Dlouhodobě trvajícím konflikt vyvolaný Ruskou federací vůči Ukrajině vyústil dne 24. 2. 2022 v ruskou agresi. Ukrajina i Ruská federace se řadí mezi významné vývozce zemědělských plodin. Regiony na Středním východě, v severní a subsaharské Africe patří mezi významné odběratele pšenice z obou zemí. Před válkou na Ukrajině vyvážela země zemědělské produkty především po moři, blokáda přístavů v Černém a Azovském moři vývoz produktů neumožnila. Válečný konflikt byl příčinou významného nárůstu cen na světových trzích. Vytvoření tzv. tras solidarity při vývozu zemědělských produktů a Černomořská obilná iniciativa z úsilí OSN vedly v druhé polovině roku 2022 ke stabilizaci a následnému snížení cen. Evropská komise představila soubor opatření, který měl napomoci vývozu zemědělských produktů z Ukrajiny. Zároveň se Evropská komise snažila pomoci se zajištěním kapacity pro dočasné uskladnění vyváženého zboží. Všechny kroky byly připravovány s ohledem na nutnost zajištění potravinového zabezpečení obyvatel v globálním měřítku.

Dohoda uzavřená mezi EU a Ukrajinou upravila používání vývozních cel v rámci vzájemného obchodu. V době účinnosti dohody byla téměř polovina ukrajinského zemědělského zboží liberalizována. Úprava cel u malého počtu zboží se bude nacházet do konce roku 2023 v přechodné fázi. Ukrajinská vláda se zavázala, že do roku 2026 postupně zruší stávající vývozní cla na určité zboží

(včetně hospodářských zvířat a semen některých druhů olejnin). Pro vývoz zboží ze země je stanoven do roku 2031 takový mechanismus opatření, na jehož základě může Ukrajina uložit příplatek k vývoznímu clu na několik druhů zboží (např. suroviny ze slunečnic, slunečnicová semena), pokud během ročního období celkový objem vývozu z Ukrajiny do Evropské unie překročí spouštěcí úroveň.

Evropská unie pozastavila 4. června 2022 na dobu jednoho roku všechna dovozní cla EU na zboží z Ukrajiny. Pozastavení dovozních celních kvót se týkalo zemědělských a zpracovaných zemědělských produktů dovážených z Ukrajiny do EU.

V roce 2022 se Čína umístila na 3. místě v pořadí hlavních odběratelů unijního agrárního zboží a na 5. místě v pořadí hlavních dodavatelů. Dne 14. 9. 2020 podepsala EU s Čínou dvoustrannou dohodu o ochraně zeměpisných označení.

Indonésie patří mezi hlavní dodavatele potravin do EU-27. V posledních dvou letech obsadila země 9. místo mezi dodavateli do EU-27 z tzv. třetích zemí. Dohoda o partnerství a spolupráci mezi Indonésií a EU vstoupila v platnost dne 1. května 2014.

Dohody o podobě volného obchodu probíhají mezi Novým Zélandem a EU od konce roku 2015. EU a Nový Zéland spolupracují dosud na základě uzavřené dohody o spolupráci (Partnership Agreement on Relations and Cooperation).

Nový Zéland a Spojené království se dohodly na konci roku 2021 o novém nastavení parametrů dohody o volném obchodu.

Dne 1. února 2019 vstoupila v platnost obchodní dohoda mezi Uníí a Japonskem. V letech 2021 a 2022 Japonsko obsadilo 5. místo v pořadí deseti nejvýznamnějších odběratelů zboží EU-27. Sjednaná dohoda vytvořila podmínky na podporu exportu českého agrárního zboží do Japonska.

Na 12. místě se objevila ve výčtu tzv. třetích zemí Austrálie, jako hlavní odběratel agrárního zboží z EU-27. Austrálie přijala v uplynulých letech programy, které napomáhají v boji se suchem, požáry a důsledky pandemie COVID-19. Vláda Austrálie zahájila jednání s EU o dohodě o volném obchodu dne 18. června 2018. Součástí vyjednávání je i ochrana zeměpisných označení původu pro evropské výrobce potravin a nápojů. V době pandemie COVID-19 probíhala jednání pomocí organizace videokonferencí. Austrálie uzavřela s Velkou Británií novou dohodu o obchodu na konci roku 2021.

V lednu 2022 vstoupila v platnost doposud největší uzavřená dohoda o volném obchodu, tzv. Regional Comprehensive Economic Partnership – Regionální komplexní hospodářské partnerství (RCEP) mezi Austrálií, zeměmi sdruženými v ASEAN (Association of South East Asian Nations), dále mezi Čínou, Japonskem Jižní Koreou a Novým Zélandem. Dohoda vede k odstranění řady celních bariér mezi smluvními státy a prohloubení regionální spolupráce.

EU a Filipíny stvrdily v roce 2018 dobré vzájemné vztahy uzavřením rámcové dohody o partnerství a spolupráci. Dohoda o volném obchodu mezi EU a Filipínami je i nadále předmětem projednávání.

Dne 30. 10. 2016 došlo v Bruselu k podepsání dohody CETA⁴ s Kanadou. Kanada si v roce 2022 udržela pořadí osmého nejvýznamnějšího odběratele agrárního zboží z EU-27. Dne 1. 4. 2021 vstoupila v platnost Dohoda o kontinuitě obchodu mezi Kanadou a Spojeným královstvím.

EU a Mexiko modernizovaly znění původní uzavřené obchodní dohody v dubnu 2018. Dne 28. 4. 2020 byla úspěšně ukončena jednání o dohodě o volném obchodu mezi EU a Mexikem. Vláda Mexika podepsala deklaraci společně s vládami Argentiny, Brazílie, Kanady a Spojených států. Deklarace se týkala zachování obchodních toků zemědělského a potravinářského zboží v době zavádění složitých

⁴ *Comprehensive Economic and Trade Agreement – komplexní ekonomická a obchodní dohoda*

hygienických opatření v reakci na pandemii COVID-19. V závěru roku 2021 Mexiko schválilo nové požadavky na dovážené ekologické výrobky, zejména na proces certifikace ekologických výrobků.

2.2.1.1 Sankce EU proti Ruské federaci a Bělorusku v roce 2022

V reakci na invazi Ruské federace na Ukrajinu zavedla EU a další státy (např. USA, Kanada) od února 2022 početné a koordinované sankce⁵ vůči agresorovi. EU přijala v roce 2022 deset balíčků se sankcemi zaměřenými proti Ruské federaci. Příslib účinnosti vykazují sankční balíčky zaměřené na zákaz vývozu a dovozu zboží a technologií do/z Ruské federace. Ruská federace hledala během roku 2022 nové cesty a možnosti vývozu zboží s pomocí třetích zemí (např. Běloruska) do evropských a dalších států, dříve významných obchodních partnerů federace. Některé toky zboží z Ruské federace pokračovaly i v průběhu roku 2023.

Někteří obchodní partneři Ruské federace a Běloruska zastavili vzájemné obchodní činnosti s ohledem na názor veřejného mínění. Ruská federace omezila v roce 2022 exporty umělých hnojiv a zemědělských produktů tím, že vyhlásila exportní zdanění zboží, požadavky na řízení licenčních poplatků atd.

Dovoz agrárního zboží do EU z Ruské federace byl regulován v rámci 5. balíčku, nařízením EU 2022/576 ze dne 8. 4. 2022. Mezi zakázané položky patřily kaviár, kaviárové náhražky, korýši, hnojiva na bázi chloridu draselného a další typy minerálních hnojiv. Zároveň došlo k zákazu vývozu různých květin, cibulí květin, sazenic, podhoubí atd. Na ruský trh se nedostaly nože a čepele pro zemědělské stroje a zařízení a pekárenské pece.

Další balíček sankcí, v pořadí šestý, byl přijat dne 3. 6. 2022 nařízením EU 2022/879. Prostřednictvím šestého balíčku došlo k zákazu dovozu nedenaturovaného alkoholu a odpadu z výroby škrobu a cukru a pivovarnického mláta z Ruské federace.

Ruská federace zavedla sankce vůči EU v podobě zákazu vývozu slunečnicových a řepkových semen v období od 1. 4. do 31. 8. 2022, dále kvóty na vývoz slunečnicového oleje a šrotu.

Ruská federace již dne 21. 6. 2021 zakázala dovoz krmiv z ČR, zákaz se týká i většiny zemí EU.

Již v době anexy Krymu v roce 2014 zavedla Ruská federace formou Rozhodnutí prezidenta č. 560 „ekonomická opatření s cílem zajištění bezpečnosti Ruské federace“. Tímto rozhodnutím došlo k zákazu dovozu vybraných potravin (např. hovězí, vepřové, drůbeží maso a masné výrobky, ryby, korýši, měkkýši, mléčné výrobky, ovoce, zelenina, ořechy a potravinové přípravky). Účinnost tohoto rozhodnutí je každoročně prodlužována.

EU přijala také sankce vůči Bělorusku, spojenci Ruské federace, prostřednictvím Nařízení EU 2022/355 ze dne 2. března 2022 (zákaz dovozu zboží používaného k výrobě nebo zpracování tabákových výrobků a zákaz dovozu hnojiv na bázi chloridu draselného).

Bělorusko vydalo dne 6. 12. 2021 Rozhodnutí č. 700/2021 na zákaz dovozu vybraných zemědělských výrobků z EU. Rozhodnutí vstoupilo v platnost od 1. ledna 2022. Zákaz se vztahoval na dovoz prasat, potravinových přípravků, vybraných druhů masa, živočišného tuku, uzenin, mléčných výrobků, ovoce, ořechů, zeleniny, sladkostí, pečiva a kuchyňské soli.

⁵ Informace o uvedených sankcích byly čerpány na stránkách MZe <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/ruske-sankce/>

2.2.1.2 Podíl intraobchodu na celkovém unijním AZO

Obchod na jednotném trhu zaujímá v rámci celkového AZO EU 27 více než tři pětiny. Vyšší podíl intraobchodu se přirozeně týká zemí, které nesousedí s žádnými třetími zeměmi a leží geograficky uvnitř tohoto uskupení, jako např. ČR. Podíl intravývozu a zvláště intradovozu v celkovém agrárním vývozu a dovozu je dlouhodobě vyšší u skupiny nových členských zemí Unie než u jejich původních členů, viz tab. 3. Zatímco podíl intraobchodu byl v roce 2021 v případě EU 14 nepatrně vyšší na straně vývozu (podíl třetích zemí je o něco významnější v jejím vývozu než dovozu), v případě EU 13 je vyšší na straně dovozu (podíl třetích zemí je zřetelně výraznější ve vývozu než dovozu).

Tab. 3 – Podíl intraobchodu na celkovém AZO EU 27, EU 14, EU 13 a ČR (v %)

Ukazatel		2017	2018	2019	2020	2021	ø 2017-21	2022
EU 27	Dovoz	70,2	70,4	70,5	70,9	71,9	70,8	70,2
	Vývoz	66,3	66,3	65,6	65,3	66,5	66,0	67,3
EU 14	Dovoz	68,0	68,3	68,3	68,8	69,7	68,6	68,5
	Vývoz	65,2	65,1	64,4	64,1	65,4	64,9	66,1
EU 13	Dovoz	83,6	83,5	83,4	82,7	83,9	83,4	79,2
	Vývoz	72,9	73,6	72,3	71,4	72,3	72,5	73,1
ČR	Dovoz	91,8	92,0	92,3	92,0	92,4	92,1	91,5
	Vývoz	88,9	89,1	88,5	89,6	89,6	89,2	89,9

Pramen: Eurostat, květen 2023

2.2.2 Podíl jednotlivých členů EU 27 na unijním dovozu

V rámci EU 27 jsou nejvýznamnějšími dovozci agrárních výrobků (za extra i intraobchod dohromady) Nizozemsko, Německo, Francie, Španělsko, Belgie, Polsko, Itálie, Dánsko, Rakousko, Maďarsko a ČR. Pořadí států se příliš nemění, v pořadí předběhlo Polsko Itálii. Co se týče vývozu z vnitřního trhu Unie, jsou nejvýznamnějšími odběrateli Německo (s 20,4% podílem v roce 2022), Francie (s 11,8% podílem) a Nizozemsko (s 10,4% podílem). V rámci importu ze třetích zemí se na předních pozicích nacházejí Nizozemsko (s 21,1% podílem), Německo a Španělsko (se shodným 13,1% podílem).

V porovnání s průměrem let 2017-21 se v roce 2022 navýšila hodnota celkového agrárního dovozu ze všech zemí Unie. Největší měrou vzrostla hodnota importu Bulharska, Maďarska, Rumunska, Chorvatska, Lotyšska a Slovenska. Změny v podílovém zastoupení těchto zemí však nebyly příliš výrazné (v procentních bodech) vzhledem k tomu, že se jedná o méně významné dovozce. Nejvíce se ve sledovaném období změnil podíl Německa (snížil se v roce 2022 vůči průměru let 2017-21 o 1,3 p. b.), Francie (snížení o 0,5 p. b.), Belgie (snížení o 0,3 p. b.), Španělska (nárůst o 0,5 p. b.) a Polska (nárůst o 0,4 p. b.). Ve finančním vyjádření se hodnota dovozu u Německa zvýšila o 25,8 %, Francie o 29,1 % a Belgie o 29,3 %, resp. Španělska o 43,7 % a Polska o 47,9 %.

Tab. 4 – Agrární dovoz jednotlivých zemí EU 27 (mil. EUR)

Země	celkem		Index (%) 2022/ø 17-21	Podíl (%)		extraobchod		intraobchod	
	ø 17-21	2022		ø 17-21	2022	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022
Belgie	36 406	47 086	129	7,5	7,2	9 493	11 744	26 913	35 343
Bulharsko	3 704	6 670	180	0,8	1,0	904	2 482	2 800	4 188
Česká republika	9 435	13 074	139	1,9	2,0	748	1 115	8 688	11 959
Dánsko	13 670	17 889	131	2,8	2,7	4 866	6 091	8 804	11 798
Estonsko	1 624	2 303	142	0,3	0,4	151	240	1 473	2 063
Finsko	5 425	6 977	129	1,1	1,1	965	1 271	4 460	5 706
Francie	57 865	74 726	129	11,9	11,4	15 071	20 048	42 794	54 677
Chorvatsko	3 289	5 031	153	0,7	0,8	478	869	2 811	4 162
Irsko	9 231	11 522	125	1,9	1,8	5 922	6 976	3 309	4 546
Itálie	44 197	60 946	138	9,1	9,3	13 034	18 284	31 163	42 663
Kypr	1 195	1 657	139	0,2	0,3	309	430	887	1 228
Litva	4 131	6 039	146	0,8	0,9	754	1 183	3 377	4 855
Lotyšsko	2 989	4 558	152	0,6	0,7	463	861	2 526	3 698
Lucembursko	2 536	3 032	120	0,5	0,5	120	65	2 416	2 967
Maďarsko	6 312	9 876	156	1,3	1,5	597	1 586	5 715	8 290
Malta	717	909	127	0,1	0,1	168	212	549	696
Německo	95 104	119 641	126	19,5	18,2	19 949	25 649	75 156	93 991
Nizozemsko	65 678	89 312	136	13,5	13,6	31 297	41 277	34 381	48 035
Polsko	21 644	32 014	148	4,4	4,9	4 788	8 186	16 856	23 828
Portugalsko	11 188	15 508	139	2,3	2,4	2 493	3 509	8 694	11 999
Rakousko	13 336	16 885	127	2,7	2,6	1 846	2 021	11 490	14 864
Rumunsko	8 519	13 263	156	1,7	2,0	1 401	3 164	7 118	10 098
Řecko	7 300	10 438	143	1,5	1,6	1 820	2 828	5 481	7 610
Slovensko	4 789	7 156	149	1,0	1,1	180	453	4 609	6 703
Slovinsko	3 012	4 323	144	0,6	0,7	882	1 469	2 130	2 854
Španělsko	38 722	55 638	144	7,9	8,5	17 569	25 580	21 153	30 058
Švédsko	16 245	20 765	128	3,3	3,2	6 299	8 010	9 946	12 755
Celkem	488 264	657 236	135	100	100	142 565	195 602	345 699	461 634

Pramen: Eurostat, květen 2023

2.2.3 Podíl jednotlivých členů EU 27 na unijním vývozu

Hlavními unijními vývozci agrárního zboží (za extra a intraobchod dohromady) jsou Nizozemsko, Německo, Francie, Španělsko, Itálie, Belgie, Polsko a Dánsko, v rámci intraobchodu také Nizozemsko (s 18,9% podílem v roce 2022), Německo (s 14,6% podílem) a Francie (s 9,9% podílem). V rámci extraobchodu jsou největšími unijními vývozci Francie (s 16,4% podílem), Nizozemsko (s 16,1% podílem) a Itálie (s 11,2% podílem). Jedná se tak jako na straně dovozu o velké nebo středně velké země s přístupem k moři. V meziročním srovnání vývozců v rámci extraobchodu nepatrně předběhla v pořadí Malta Kypr.

Hodnota agrárního vývozu se v roce 2022 v porovnání s průměrem předchozích pěti let zvýšila u všech zemí. Největší nárůst hodnoty exportu (v procentickém vyjádření) vykázaly především

Bulharsko, Rumunsko, Slovensko, Lotyšsko, Chorvatsko, Estonsko a Slovinsko. V procentních bodech se v rámci celé Unie nejvýrazněji zvýšila participace vývozu Polska (o 0,7 p. b.), Rumunska a Bulharska (shodně o 0,3 p. b.), zatímco největší pokles zaznamenala participace Německa (o 1,0 p. b.), Dánska a Nizozemska (shodně o 0,3 p. b.).

Tab. 5 – Agrární vývoz jednotlivých zemí EU 27 (mil. EUR)

Země	celkem		Index (%) 2022/ø 17- 21	Podíl (%)		extraobchod		intraobchod	
	ø 17-21	2022		ø 17-21	2022	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022
Belgie	41 607	54 497	131	7,8	7,8	10 166	13 707	31 441	40 791
Bulharsko	4 829	8 261	171	0,9	1,2	1 647	3 301	3 181	4 960
Česká republika	7 876	11 186	142	1,5	1,6	852	1 132	7 024	10 053
Dánsko	19 444	23 264	120	3,7	3,3	8 240	9 352	11 205	13 912
Estonsko	1 324	2 022	153	0,2	0,3	349	621	975	1 401
Finsko	1 728	2 172	126	0,3	0,3	550	661	1 178	1 511
Francie	64 477	84 105	130	12,2	12,0	29 611	37 504	34 866	46 601
Chorvatsko	2 357	3 629	154	0,4	0,5	912	1 209	1 445	2 420
Irsko	13 333	16 972	127	2,5	2,4	8 983	10 979	4 350	5 994
Itálie	45 695	61 081	134	8,6	8,7	19 695	25 722	26 000	35 358
Kypr	434	515	119	0,1	0,1	253	300	181	215
Litva	5 461	7 825	143	1,0	1,1	2 052	2 748	3 409	5 077
Lotyšsko	3 006	4 770	159	0,6	0,7	1 455	2 034	1 551	2 736
Lucembursko	1 228	1 554	127	0,2	0,2	67	74	1 161	1 480
Maďarsko	9 510	13 314	140	1,8	1,9	1 660	2 132	7 850	11 182
Malta	313	405	129	0,1	0,1	281	376	31	29
Německo	76 026	93 120	122	14,3	13,3	21 323	24 349	54 703	68 771
Nizozemsko	96 639	125 899	130	18,2	18,0	29 990	36 838	66 649	89 061
Polsko	32 237	47 520	147	6,1	6,8	8 926	12 395	23 311	35 125
Portugalsko	7 463	10 097	135	1,4	1,4	2 379	3 003	5 084	7 094
Rakousko	12 934	16 861	130	2,4	2,4	3 350	3 940	9 584	12 921
Rumunsko	7 333	11 980	163	1,4	1,7	2 871	4 964	4 463	7 015
Řecko	6 552	9 374	143	1,2	1,3	2 047	2 983	4 505	6 391
Slovensko	3 102	4 968	160	0,6	0,7	182	256	2 919	4 712
Slovinsko	2 170	3 314	153	0,4	0,5	572	756	1 598	2 558
Španělsko	53 943	69 645	129	10,2	9,9	19 140	24 557	34 803	45 088
Švédsko	9 551	12 588	132	1,8	1,8	2 819	3 156	6 733	9 433
Celkem	530 569	700 938	132	100	100	180 370	229 050	350 199	471 887

Pramen: Eurostat, květen 2023

2.2.4 Bilance jednotlivých zemí EU 27

Znaménko bilance celkového AZO se zemím EU 27 meziročně často nemění a jejich pozice čistého vývozce nebo dovozce je v čase zpravidla stabilní. Nejvýznamnějšími čistými odběrateli agrárního zboží byly v roce 2022 v Unii Německo, Švédsko, Portugalsko, Finsko, Slovensko a ČR. Naopak hlavními čistými vývozci jsou Nizozemsko, Polsko a Španělsko, dále v řádově nižší hodnotě

bilance Francie, Belgie, Irsko, Dánsko a Maďarsko. Podrobnější přehled o bilancích nejen za AZO celkem, ale i v členění na intra a extraobchod spolu s jejich vývojem, je uveden v tab. 6.

Ze zemí EU 27 má **pasivní bilanci** celkového AZO patnáct zemí, z toho šest jí má zápornou jak v rámci extraobchodu, tak intraobchodu (Finsko, Kypr, Portugalsko, Slovensko a Slovinsko), šestnáct zemí jí má zápornou pouze v rámci intraobchodu, avšak v extraobchodu vykazují bilanci kladnou (ČR, Estonsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Švédsko) nebo s proměnlivým znaménkem. Lucembursko (dříve také Slovensko) dosahuje opakovaně bilanci AZO s třetími zeměmi nejvíce vyrovnanou ze všech uváděných zemí. V roce 2022 dosáhla také téměř vyrovnanou bilanci ČR. Velmi nepatrně zápornou bilanci s třetími zeměmi dosáhl Kypr a Slovensko.

Tab. 6 – Bilance AZO jednotlivých zemí EU 27 (mil. EUR)

Země	Celkem		2022 k ø 17-21		extraobchod		intraobchod	
	ø 17-21	2022	mil. EUR	%	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022
Belgie	5 201	7 411	2 210	142	673	1 963	4 528	5 448
Bulharsko	1 125	1 591	467	141	743	819	382	772
Česká republika	-1 559	-1 888	-329	121,1	104,5	17	-1 664	-1 906
Dánsko	5 775	5 374	-400	93	3 374	3 261	2 401	2 114
Estonsko	-300	-281	19	94	199	381	-499	-662
Finsko	-3 697	-4 805	-1 107	130	-415	-610	-3 282	-4 195
Francie	6 612	9 380	2 768	142	14 540	17 456	-7 928	-8 076
Chorvatsko	-932	-1 401	-469	150	434	341	-1 366	-1 742
Irsko	4 102	5 450	1 349	133	3 061	4 003	1 041	1 448
Itálie	1 498	134	-1 364	9	6 661	7 439	-5 163	-7 304
Kypr	-762	-1 142	-381	150	-56	-129	-706	-1 013
Litva	1 330	1 786	456	134	1 298	1 564	32	222
Lotyšsko	16	212	195	1 300	991	1 173	-975	-962
Lucembursko	-1 308	-1 477	-170	113	-53	10	-1 255	-1 487
Maďarsko	3 198	3 438	240	108	1 063	546	2 135	2 892
Malta	-405	-504	-99	124	113	163	-518	-667
Německo	-19 079	-26 521	-7 442	139	1 374	-1 300	-20 453	-25 221
Nizozemsko	30 961	36 587	5 626	118	-1 307	-4 439	32 268	41 026
Polsko	10 593	15 506	4 913	146	4 139	4 209	6 455	11 297
Portugalsko	-3 725	-5 411	-1 686	145	-114	-505	-3 611	-4 906
Rakousko	-402	-24	378	6	1 504	1 919	-1 906	-1 943
Rumunsko	-1 185	-1 283	-98	108	1 470	1 800	-2 655	-3 083
Řecko	-748	-1 065	-316	142	227	155	-975	-1 219
Slovensko	-1 687	-2 188	-501	130	2	-197	-1 689	-1 991
Slovinsko	-842	-1 008	-166	120	-310	-712	-532	-296
Španělsko	15 221	14 007	-1 214	92	1 571	-1 023	13 650	15 030
Švédsko	-6 694	-8 177	-1 483	122	-3 480	-4 854	-3 214	-3 323
Celkem EU 27	42 305	43 702	1 396	103	37 805	33 448	4 501	10 253

Pramen: Eurostat, květen 2023

Vzhledem k průměru let 2017-21 se v roce 2022 nejvýrazněji prohloubila hodnota celkového bilančního schodku Německa (o 7,4 mld. EUR), Portugalska (o 1,7 mld. EUR) a Švédska (o 1,5 mld. EUR). Naopak významný pokles bilančního pasiva zaznamenal AZO Rakouska (o 378,3 mil. EUR). Zlepšení aktivní bilance vykázaly v rámci celkového AZO také Nizozemsko (o 5,6 mld. EUR), Polsko (o 4,9 mld. EUR), Francie (o 2,8 mld. EUR) a Belgie (o 2,2 mld. EUR).

2.2.5 Podíl ČR na AZO EU 27 a EU 13

Vývoj podílu ČR na AZO celé Unie i samostatně skupiny nových členských zemí ukazuje tab. 7. Dlouhodobě výrazně vyšší hodnoty vykazuje participace ČR na intraobchodu než extraobchodu, a to jak v rámci EU 27, tak EU 13.

Co se týče AZO EU 27 celkem, mírně vyšší podílové zastoupení ČR je charakteristické pro stranu dovozu než vývozu (2,0 % vs. 1,6 % v roce 2022). V rámci samotného méně významného extraobchodu je podíl ČR nepatrně vyšší na straně dovozu než vývozu. V podobné pozici se nachází ČR i v rámci AZO EU 13 s tím, že vyšší podíl vykazuje v dovozu než vývozu jak v rámci intraobchodu, tak extraobchodu.

V roce 2022 se vzhledem k průměru let 2017-21 zvýšila participace ČR v celkovém unijním extravývozu (o 0,02 p. b.). Na straně dovozu došlo k navýšení českého podílu v případě unijního importu z vnitřního trhu Unie (o 0,08 p. b.) i v případě unijního importu ze třetích zemí (o 0,05 p. b.). Participace ČR v celkovém unijním intravývozu se zvýšila o 0,12 p. b. V participaci ČR v rámci EU 13 došlo ke snížení českého podílu na dovozu EU 13 v rámci intraobchodu (o 0,46 p. b.), snížil se i český podíl na dovozu z EU 13 v rámci extraobchodu (o 1,31 p. b.). Stále je však vyšší než český podíl na vývozu EU 13 do třetích zemí.

Pro ilustraci uvádí tab. 7 i podíl EU 13 na AZO EU 27. Ten se zvýšil v roce 2022 (vzhledem k průměru let 2017-21) u vývozu do třetích zemí (o 2,01 p. b.), u dovozu ze třetích zemí se podíl také zvýšil (o 1,65 p. b.).

Tab. 7 – Podíl ČR na AZO EU v členění na intra a extraobchod (v %)

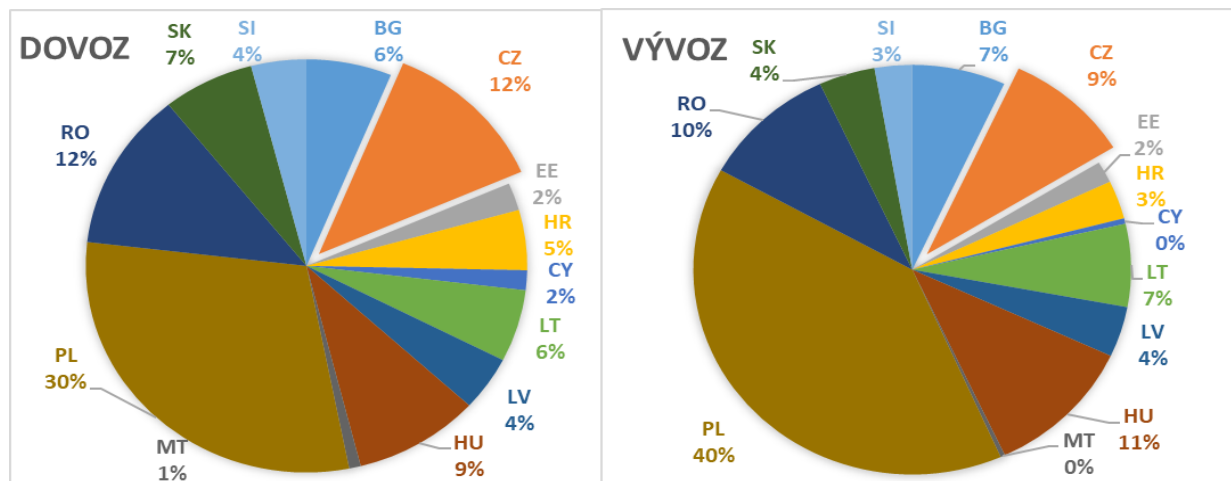
Ukazatel		ø 2017-21	2022	
Podíl ČR na agrárním obchodě EU 27	Dovoz	Intraobchod	2,51	2,59
		Extraobchod	0,52	0,57
		Celkový obchod	1,93	1,99
	Vývoz	Intraobchod	2,01	2,13
		Extraobchod	0,47	0,49
		Celkový obchod	1,48	1,60
Podíl ČR na agrárním obchodě EU 13	Dovoz	Intraobchod	14,59	14,13
		Extraobchod	6,32	5,01
		Celkový obchod	13,22	12,23
	Vývoz	Intraobchod	12,12	11,49
		Extraobchod	3,87	3,51
		Celkový obchod	9,85	9,34
Podíl EU 13 na agrárním obchodě EU 27	Dovoz	Intraobchod	17,22	18,33
		Extraobchod	8,29	11,38
		Celkový obchod	14,62	16,26
	Vývoz	Intraobchod	16,54	18,54
		Extraobchod	12,20	14,07
		Celkový obchod	15,07	17,08

Pramen: Eurostat, květen 2023

V rámci EU 13 je ČR třetím nejvýznamnějším dovozcem po Polsku a Rumunsku (následují Maďarsko, Slovensko, Bulharsko, Litva, Chorvatsko a další země) a čtvrtým nejvýznamnějším vývozcem agrárních výrobků po Polsku, Maďarsku a Rumunsku, následují Bulharsko, Litva, Slovensko, Lotyšsko, Chorvatsko, Slovinsko a další země, viz graf 3. V roce 2022 činily podíly ČR 12,2 % na straně dovozu a 9,3 % na straně vývozu.

Graf 3 – Podíl ČR na agrárním vývozu a dovozu EU 13 v roce 2022 (v %)

Pozn.: BG – Bulharsko, CY – Kypř, CZ – Česká republika, EE – Estonsko, HR – Chorvatsko, HU – Maďarsko, LT – Litva, LV – Lotyšsko, MT – Malta, PL – Polsko, RO – Rumunsko, SI – Slovinsko a SK – Slovensko, podíly za extra a intraobchod dohromady.

Pramen: Eurostat, květen 2023

2.3 Komoditní skladba AZO EU

Přehled o komoditní struktuře AZO EU 27, ale i samotných původních a nových členů podle kapitol HS podávají níže uvedené tab. 8 a 9. Podíly jednotlivých kapitol celé Unie a původních členů, které zaujímají v AZO EU 27 převážnou část, se ve velké míře podobají. Komoditní skladba agrárního vývozu a dovozu skupiny nových členů je však již zřetelně odlišná, shoduje se zejména např. u dovozu „rostlinných a pletacích materiálů“ a blíží se shodným hodnotám u „ostatní živočišné produkty“ (to platí i pro vývoz). Pro porovnání je uvedena v tabulkách i struktura vývozu a dovozu ČR, která je pak více analyzována v kap. 3.2.

2.3.1 Komoditní skladba AZO EU 27, EU 14 a EU 13

Prvních pět podílově nejvýznamnějších kapitol z hlediska dovozu a vývozu EU 27, EU 14, EU 13 a ČR je v tab. 8 a 9 vyznačeno tučně. Až na výjimky (ve vývozu EU 13 a ČR) zůstaly tyto kapitoly v roce 2022 podobně vysoké jako v průměru let 2017-2021. V roce 2022 byl zaznamenán největší pokles podílu EU 13 na vývozu u skupiny „tabáku a tabákových výrobků“ o 1,6 p. b. (u ČR pokles o 2,4 p. b.), dále byl zaznamenán významný pokles u „nápojů, lihových tekutin a octu“ o 1,3 p. b..

Tab. 8 – Komoditní skladba (podle kapitol HS) agrárního dovozu EU 27, EU 14, EU 13 a ČR (v %)

HS	Název kapitoly	EU 27		EU 14		EU 13		ČR	
		ø 17-21	2022	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022
01	Živá zvířata	1,7	1,5	1,6	1,4	2,2	1,7	0,6	0,4
02	Maso a droby	7,2	6,9	6,9	6,7	9,0	7,9	11,7	11,1
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	7,9	7,5	8,3	8,0	5,5	5,0	2,5	2,6
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	7,4	7,8	7,6	8,0	6,5	6,9	7,0	7,4
05	Ostatní živočišné produkty	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,9	0,9
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	2,2	2,0	2,3	2,0	1,9	1,7	2,2	2,1
07	Zelenina, požívat. rostl., kořeny, hlízy	5,0	4,4	5,0	4,4	4,9	4,2	6,0	5,1
08	Ovoce a ořechy	9,1	7,6	9,3	7,8	7,8	6,4	8,0	7,0
09	Káva, čaj, maté, koření	3,5	3,9	3,6	4,0	3,2	3,2	3,2	3,3
10	Obiloviny	4,0	5,2	4,2	5,3	3,1	4,6	1,7	1,9
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	0,9	1,0	0,9	1,0	1,1	1,3	1,0	1,2
12	Olejnata semena a plody	4,5	5,4	4,7	5,3	3,6	5,5	3,6	4,2
13	Rostlinné výtažky a šťávy	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
14	Rostlinné pletací materiály	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	5,7	7,8	6,0	8,0	4,0	6,7	3,6	5,4
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	3,3	3,1	3,4	3,2	2,8	2,6	2,9	2,7
17	Cukr a cukrovinky	2,0	2,0	1,9	1,9	2,4	2,5	2,3	2,4
18	Kakao a kakaové přípravky	4,5	3,8	4,5	3,7	4,8	4,1	4,3	3,9
19	Přípravky z obilí	4,9	4,9	4,8	4,7	5,7	5,6	6,7	6,8
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	4,6	4,1	4,8	4,2	4,0	3,6	4,0	3,8
21	Různé potravinové přípravky	4,5	4,3	4,1	4,0	6,5	6,0	7,8	7,8
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	7,2	7,1	7,1	7,1	7,8	7,1	7,6	7,0
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	5,4	5,8	5,1	5,4	7,6	8,0	6,6	7,1
24	Tabák a tabákové výrobky	3,1	2,7	2,9	2,5	4,4	4,2	5,4	5,5
Celkem		100	100	100	100	100	100	100	100

Pozn. Za extra i intraobchod.

Pramen: Eurostat, květen 2023

V roce 2022 měly největší podíl na celkovém unijním dovozu „mléko, mléčné výrobky a vejce“, „ovoce a ořechy“, „ryby a plody moře“⁶, „nápoje a lihoviny“ a „maso a droby“. V dovozu EU 13 se na první pozici umístily „zbytky a odpady v potravinářském průmyslu a krmiva“, dále „maso a droby“ a v dovozu ČR „maso a droby“ a „mlýnské výrobky, slad, škrob apod.“ V porovnání se starými členy vykazují nové členské země výrazně nižší podíl zejména u „ryb a plodů moře“ (o 3,0 p. b. v roce 2022) a naopak vyšší podíl je patrný u „zbytků potravinářského průmyslu a krmiv“ (o 2,6 p. b.), „různých potravinových přípravků“ (o 2,0 p. b.), „tabáku a tabákových výrobků“ (o 1,7 p. b.) a „masa a drobů“ (o 1,2 p. b.).

Na straně celkového unijního **vývozu** byly v roce 2022 nejvýznamnějšími kapitolami „nápoje a lihoviny“, „mléko, mléčné výrobky a vejce“, „maso a droby“, „přípravky z obilí“ a „živočišné a rostlinné tuky a oleje“. Pro EU 14 je výčet pořadí stejný jako pro EU 27. Co se týče exportu EU 13,

⁶ Názvy kapitol v textu jsou kráceny.

nejvýznamnějšími kapitolami jsou „obiloviny“, „maso a droby“, „mléko, mléčné výrobky a vejce“, „tabák a tabákové výrobky“, „různé potravinářské přípravy“ a „zbytky a odpady v potravinářském průmyslu“.

Tab. 9 – Komoditní skladba (podle kapitol HS) agrárního vývozu EU 27, EU 14, EU 13 a ČR (v %)

HS	Název kapitoly	EU 27		EU 14		EU 13		ČR	
		ø 17-21	2022	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022
01	Živá zvířata	2,1	1,7	2,0	1,7	2,5	2,0	4,2	3,6
02	Maso a droby	9,1	8,5	9,0	8,4	9,3	8,9	2,3	2,4
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	4,4	4,3	4,5	4,5	3,7	3,3	1,9	1,8
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	9,1	9,6	9,4	10,0	7,6	7,7	10,3	10,8
05	Ostatní živočišné produkty	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	2,7	2,4	3,1	2,8	0,7	0,5	0,4	0,4
07	Zelenina, požívat. rostl., kořeny, hlízy	4,6	4,1	4,9	4,5	2,9	2,5	1,5	1,6
08	Ovoce a ořechy	5,9	4,9	6,4	5,5	3,0	2,4	1,9	1,7
09	Káva, čaj, maté, koření	2,0	2,0	2,0	2,1	1,6	1,5	2,3	2,0
10	Obiloviny	4,1	5,2	2,7	3,5	11,5	13,5	7,4	9,3
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	1,3	1,4	1,3	1,4	1,3	1,5	1,8	1,7
12	Olejnata semena a plody	2,7	3,0	2,2	2,4	5,2	5,6	4,3	5,2
13	Rostlinné výtažky a šťávy	0,5	0,5	0,6	0,6	0,1	0,1	0,7	0,6
14	Rostlinné pletací materiály	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	4,5	6,1	4,7	6,1	3,3	5,7	4,7	5,4
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	3,1	3,0	2,9	2,8	4,3	4,1	2,9	2,6
17	Cukr a cukrovinky	2,1	2,1	2,0	2,1	2,4	2,3	4,0	4,3
18	Kakao a kakaové přípravy	4,3	3,9	4,3	3,9	3,9	3,6	3,4	3,0
19	Přípravky z obilí	7,1	7,1	7,3	7,3	6,2	6,1	8,0	8,2
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	5,0	4,7	5,2	5,1	3,3	3,0	2,0	1,8
21	Různé potravinové přípravy	5,5	5,6	5,4	5,5	6,2	6,1	8,8	9,2
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	11,3	11,0	12,3	12,1	5,9	5,5	8,3	7,0
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	4,6	5,0	4,4	4,7	5,7	6,4	8,8	9,5
24	Tabák a tabákové výrobky	3,6	3,1	2,7	2,3	8,6	6,9	9,7	7,3
Celkem		100	100	100	100	100	100	100	100

Pozn. Za extra i intraobchod.

Pramen: Eurostat, květen 2023

V porovnání s původními členskými zeměmi mají noví členové ve svém vývozu výrazně vyšší podíl výše zmiňovaných „obilovin“ a „tabáku a tabákových výrobků“ následovaných „olejnatými semeny a plody“ a „zbytky a odpady v potravinářském průmyslu, krmivo“. V porovnání se stranou dovozu jsou rozdíly ve struktuře vývozu EU 14 a EU 13 vyšší. Mnohem větší rozdíly jsou také mezi strukturou vývozu EU 13 a ČR.⁷ V porovnání s původními členskými zeměmi mají nové členské země ve svém dovozu mírně vyšší podíl zastoupení „zbytků potravinářského průmyslu a krmiv“, „různých potravinových přípravků“, „tabáku a tabákových výrobků“, „masa a droby“, „přípravků z obilí“ a „cukru a cukrovinek“.

⁷ Hodnoceno porovnáním součtů absolutních odchylek procentních bodů za všechny kapitoly HS.

2.3.1.1 Podíl ČR na AZO EU 27 a EU 13 podle kapitol HS

V roce 2022 měla ČR, sledováno na úrovni 2-místných kódů HS, největší podíl na celounijním dovozu „tabáku a tabákových výrobků“, „různých potravinových přípravků“, „masa a droby“ a „přípravků z obilí“. Na importu EU 13 participovala ČR největší měrou u „masa a droby“, „tabáku a tabákových výrobků“, „různých potravinových přípravků“, „ostatních živočišných produktů“, „živých rostlin a květinářských výrobků“, „přípravků z obilí“ a „zeleniny“. Podíly ČR na dovozu EU 27 se u patnácti HS kapitol v roce 2022 vzhledem k průměru let 2017-21 navýšily a u dvou HS kapitol se neprojevovalo ani navýšení ani pokles. V případě podílů ČR na dovozu EU 13 došlo k četnějším poklesům (u 17 kapitol). U EU 27 došlo k největším nárůstům českého zastoupení v importech „tabáku a tabákových výrobků“ a „mlýnských výrobků, sladu a škrobu apod.“ K výraznému nárůstu českého zastoupení na dovozu EU 13 došlo u „ostatních živočišných produktů“, „ryb, korýšů a měkkýšů“ a „různých potravinových přípravků“.

Tab. 10 – Podíl ČR na agrárním dovozu a vývozu EU 27 a EU 13 podle kapitol HS (v %)

HS	Název kapitoly	Na dovozu				Na vývozu			
		EU 27		EU 13		EU 27		EU 13	
		Ø 17-21	2022	Ø 17-21	2022	Ø 17-21	2022	Ø 17-21	2022
01	Živá zvířata	0,6	0,5	3,5	2,7	3,0	3,3	16,5	16,7
02	Maso a droby	3,1	3,2	17,2	17,2	0,4	0,4	2,5	2,5
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	0,6	0,7	6,0	6,3	0,6	0,7	5,0	5,2
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	1,8	1,9	14,3	13,2	1,7	1,8	13,4	13,2
05	Ostatní živočišné produkty	2,3	2,5	14,0	15,3	1,4	1,5	8,1	8,2
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	1,9	2,2	15,4	15,2	0,2	0,2	6,0	7,0
07	Zelenina, požitatel. rostl., kořeny, hlízy	2,4	2,3	16,3	14,8	0,5	0,6	5,0	6,0
08	Ovoce a ořechy	1,7	1,8	13,5	13,3	0,5	0,5	6,5	6,6
09	Káva, čaj, maté, koření	1,8	1,7	13,5	12,5	1,7	1,6	13,9	12,9
10	Obiloviny	0,8	0,7	7,2	4,9	2,7	2,9	6,3	6,4
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	2,0	2,3	11,4	11,4	2,0	1,9	13,1	10,4
12	Olejnata semena a plody	1,5	1,5	13,3	9,3	2,4	2,8	8,1	8,6
13	Rostlinné výtažky a šťávy	1,8	1,7	14,1	13,7	2,0	1,8	47,2	44,3
14	Rostlinné pletací materiály	1,1	0,7	6,7	3,9	2,5	2,9	17,5	20,0
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	1,2	1,4	11,9	9,9	1,6	1,4	14,2	8,8
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	1,7	1,7	13,7	12,4	1,4	1,4	6,6	6,1
17	Cukr a cukrovinky	2,3	2,4	12,6	11,7	2,8	3,2	16,5	17,5
18	Kakao a kakaové přípravky	1,8	2,1	11,9	11,8	1,2	1,2	8,5	7,7
19	Přípravky z obilí	2,6	2,8	15,5	14,9	1,7	1,8	12,6	12,5
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	1,7	1,8	13,4	13,0	0,6	0,6	6,0	5,6
21	Různé potravinové přípravky	3,4	3,6	15,7	15,9	2,4	2,7	13,8	14,2
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	2,1	2,0	13,0	12,0	1,1	1,0	13,7	11,8
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	2,3	2,4	11,4	10,8	2,8	3,0	15,1	13,9
24	Tabák a tabákové výrobky	3,3	4,0	16,1	16,2	4,0	3,7	11,1	9,8

Pozn. Za extra i intraobchod.

Pramen: Eurostat, květen 2023

Nejvýraznější podíl na **vývozu** EU 27 vykázala ČR v roce 2022 u „*tabáku a tabákových výrobků*“, „*živých zvířat*“, „*cukru a cukrovinek*“, „*odpadů potrav. průmyslu a krmiv*“, a „*obilovin*“. Na exportu EU 13 participuje ČR největší měrou v případě kapitoly „*rostlinné výtažky a šťávy*“, „*rostlinné a pletací materiály*“, „*cukr a cukrovinky*“, dále „*živá zvířata*“ a „*různé potravinářské přípravky*“.

2.3.2 Hlavní vývozní a dovozní komodity EU 27

Nejvýznamnější položky agrárního zahraničního obchodu EU 27 za rok 2022 vycházejí z 4 - místných kódů HS.

Největší podíl na unijním agrárním **dovozu ze třetích zemí** měly „*káva*“ (6,6 %), „*sójové pokrutiny*“ (4,5 %), „*sójové boby*“ (4,3 %), „*čerstvé ryby*“ (4,1 %), „*kukuřice*“ (3,7 %), „*palmový olej*“ (3,3 %), „*filé a jiné rybí maso*“ (3,2 %), „*korýši*“ (2,4 %), „*semena řepky olejky s nízkým obsahem kyseliny erukové*“ (2,3 %) a „*etylalkohol nedenaturovaný pod 80 %*“ (2,3 %), „*ovoce skořápkové ostatní*“ (2,3 %). Z uvedeného výčtu je patrné, že se často jedná o produkty nekompetitivní povahy, často nezpracované.

Na straně unijního agrárního **vývozu do třetích zemí** participovaly největší měrou „*víno*“ (7,8 %), „*pšenice*“ (4,9 %), „*etylalkohol nedenaturovaný pod 80 %*“ (4,3 %), „*přípravky potravinové jiné*“ (4,2 %), „*sladový výtažek*“ (4,0 %), „*pekařské zboží*“ (3,8 %), „*vepřové maso*“ (3,6 %), „*sýry a tvaroh*“ (3,4 %), „*přípravky používané k výživě zvířat*“ (3,2 %), „*čokoláda a ostatní přípravky z kaka*“ (3,2 %), „*limonády*“ (2,5 %). Ve velké míře jsou mezi hlavními exportními položkami zastoupeny nápoje, lihoviny a zpracované výrobky.

Na **vnitrounijním obchodu** mezi jednotlivými členy se nejvíce podílely⁸ „*sýry a tvaroh*“ (4,8 %), „*pekařské zboží*“ (3,6 %), „*přípravky používané pro výživu zvířat*“ (3,3 %), „*čokoláda a ostatní přípravky z kaka*“ (2,8 %), „*vepřové maso*“ (2,7 %), „*přípravky potravinové jiné*“ (2,6 %), „*víno*“ (2,3 %), „*hovězí maso*“ (2,2 %), „*drůbeží maso a droby*“ (2,1 %), „*pšenice*“ (1,9 %) atd.

2.3.3 Agrární zahraniční obchod EU 27 s Ukrajinou a Spojeným královstvím

Evropská unie patří mezi největší obchodní partnery **Ukrajiny** a v posledních letech nabývala na významu (v roce 2022 obsadila 3. místo mezi dodavateli agrárního zboží do Unie). Od roku 2014 zavedla EU omezující obchodní opatření vůči Rusku jako reakci na anexi Krymu ze strany Ruské federace. V roce 2022 vyhlásila EU další řadu sankcí vůči Ruské federaci na základě její agrese vůči Ukrajině, která vyústila dne 24. 2. 2022 ve válečný konflikt na území Ukrajiny. Z důvodů probíhajícího válečného konfliktu byla poškozena i určitá část infrastruktury pro skladování zemědělských komodit. Nepříznivé povětrnostní podmínky ovlivnily sklizeň kukuřice v roce 2022. Na začátku roku 2023 mohli zemědělci požádat o podporu ve formě minerálních hnojiv z programu USAID AGRO. V březnu 2023 organizace FAO vyhlásila výběrová řízení na nákup a dodávky jednodenních kuřat a krmných směsí pro drůbež. Program by měl pomoci zvýšit potravinovou bezpečnost a ochránit venkovská společenství v regionu.

Spojené království ukončilo členství v EU vystoupením z Unie k 31. lednu 2020. Do konce roku 2020 (během tzv. přechodného období) se vztahy mezi oběma obchodními partnery řídily pravidly EU. Od 1. ledna 2021 byla uplatňována Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím. Tato dohoda vstoupila v platnost dne 1. května 2021. Jedná se o dohodu zaměřenou především na vzájemné obchodní vztahy. Také podnikatelé ve Spojeném království překonávají složité podnikové situace, tj. následky brexitu, opatření v průběhu pandemie COVID-19, energetickou krizi v Evropě

⁸ Řazeno dle intradovozu. Pořadí a podíly dle intravývozu se mírně liší, vysvětlení viz kap. 2.1.

v důsledku vláky na Ukrajině, projevy klimatických změn a narušení toků dodavatelských řetězců. Z teritoriálních informací Ministerstva zemědělství ČR vyplývá, že spotřebitelé ve Velké Británii dlouhodobě projevují zájem o kvalitní a zdravé potraviny. Byl zjištěn zájem britských spotřebitelů např. o potraviny v bio kvalitě, sezónní potraviny a rostlinné alternativy živočišných výrobků. Ve Velké Británii se (stejně jako v ČR a dalších státech) během pandemie COVID-19 rozvinul zájem zákazníků o nákup zboží pomocí e-shopů s potravinami. Do budoucna se očekává i růst prodeje vegetariánských a veganských výrobků. V roce 2020 však bylo chování spotřebitelů ovlivněno inflací a rostoucími cenami. Vzhledem k problémům s dodávkami ovoce a zeleniny během roku, představil na konci roku 2022 ministr životního prostředí a zemědělství Velké Británie návrhy opatření, která mohou vést ke zvýšení domácí produkce ovoce a zeleniny. Zavádění špičkových a inovativních technologií bude vyžadovat investice, mimo jiné, do automatizace a robotiky.

Spojené království se v roce 2022 zařadilo na 2. místo mezi dodavateli agrárního zboží ze třetích zemí do Unie.

V tab. 11 a 12 jsou pro informaci uvedeny bilance obchodu s agrárním zbožím mezi EU 27 a Ukrajinou a Spojeným královstvím a jejich vývoj v letech 2017–2022. Hodnocení AZO je provedeno na základě 2 – místných kódů HS.

Tab. 11 – Bilance AZO dle kapitol HS – EU 27 a Ukrajina (mil. EUR)

HS	Název kapitoly	ø 17-21	2021	2022	Index (%) 22/21	Index (%) 22/ ø 17-21
01	Živá zvířata	63,5	74,5	59,1	79,3	93,1
02	Maso a droby	-27,6	3,9	-125,3	-3 213,0	453,9
03	Ryby, koryši, měkkýši apod.	77,5	86,1	72,1	83,7	93,0
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	65,5	175,6	-32,6	-18,6	-49,7
05	Ostatní živočišné produkty	-2,8	-3,4	-6,4	187,6	228,6
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	60,3	86,9	44,4	51,1	73,6
07	Zelenina, poživatel. rostl., kořeny, hlízy	-11,1	22,3	93,0	416,7	-837,2
08	Ovoce a ořechy	-85,3	-182,9	-202,3	110,6	237,1
09	Káva, čaj, maté, koření	99,7	120,2	158,8	132,1	159,2
10	Obiloviny	-1 866,0	-1 673,5	-4 493,4	268,5	240,8
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	-2,1	1,8	-32,9	-1 803,4	1 605,9
12	Olejnata semena a plody	-971,7	-1 172,8	-3 065,3	261,4	315,5
13	Rostlinné výtažky a šťávy	11,9	9,2	12,3	133,0	102,5
14	Rostlinné pletací materiály	-33,3	-16,3	-33,8	208,1	101,6
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	-1 393,7	-2 009,6	-2 902,4	144,4	208,2
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů apod.	42,2	63,8	106,1	166,4	251,5
17	Cukr a cukrovinky	-22,5	-20,1	-247,4	1 232,0	1 100,0
18	Kakao a kakaové přípravky	156,9	198,8	129,7	65,2	82,7
19	Přípravky z obilí	42,9	59,8	71,8	120,1	167,5
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	4,1	16,7	-6,3	-37,7	-154,4
21	Různé potravinové přípravky	164,3	193,6	183,9	95,0	111,9
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	209,1	226,7	189,0	83,4	90,4
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	-299,3	-195,8	-233,4	119,2	78,0
24	Tabák a tabákové výrobky	193,8	242,6	154,6	63,7	79,8
	Celkem	-3 523,6	-3 691,7	-10 106,7	273,8	286,8

Pramen: Eurostat, květen 2023

V roce 2022 se projevila netto-vývozní bilance EU-27 vůči Ukrajině v řádu stamilionů eur u „nápojů, lihových tekutin a octa“, dále u „různých potravinových přípravků“, „kávy čaje, maté a koření“, „tabáku a tabákových výrobků“ a „kaka a kakaových přípravků“. U 12 ze 24 skupin zboží byla v roce 2022 bilance agrárního zahraničního obchodu pasivní. Schodek bilance obchodu s agrárním zbožím mezi EU-27 a Ukrajinou se meziročně prohloubil o 173,8 % a oproti průměru let 2017-2021 o 186,8 %.

Pasivní bilance obchodu s „obilovinami“ se v meziročním srovnání prohloubila o 168,5 % vůči průměru posledních pěti let o 140,8 %, dále pak s „mlýnskými výrobky, sladem, škrobem apod.“ se v meziročním srovnání změnila z kladné na zápornou a u netto-dovozní bilance obchodu s „cukrem a cukrovinkami“ došlo k prohloubení schodku (v rozsahu jednoho řádu čísel).

Tab. 12 – Bilance AZO dle kapitol HS – EU 27 a Spojené království (mil. EUR)

HS	Název kapitoly	Ø 17-21	2021	2022	Index (%) 22/21	Index (%) 22/Ø 17-21
01	Živá zvířata	50,1	160,8	176,2	109,6	351,9
02	Maso a droby	2 975,5	2 957,6	3 352,7	113,4	112,7
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	-648,2	-1 056,3	-1 100,1	104,1	169,7
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	1 955,7	2 102,2	2 360,2	112,3	120,7
05	Ostatní živočišné produkty	1,0	22,1	5,4	24,3	553,6
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	1 396,2	1 797,5	1 540,1	85,7	110,3
07	Zelenina, poživatel. rostl., kořeny, hlízy	2 374,4	2 583,1	2 608,9	101,0	109,9
08	Ovoce a ořechy	1 946,9	2 056,9	1 980,0	96,3	101,7
09	Káva, čaj, maté, koření	222,5	262,5	304,0	115,8	136,6
10	Obiloviny	185,9	350,5	-3,4	-1,0	-1,9
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	152,7	199,8	287,0	143,7	188,0
12	Olejnata semena a plody	307,6	485,4	553,4	114,0	179,9
13	Rostlinné výtažky a šťávy	30,1	52,9	46,6	88,1	154,6
14	Rostlinné pletací materiály	5,1	10,7	11,8	110,6	231,0
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	614,0	703,5	1 003,5	142,7	163,4
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	2 172,7	2 442,7	2 781,7	113,9	128,0
17	Cukr a cukrovinky	381,3	583,0	747,9	128,3	196,1
18	Kakao a kakaové přípravky	1 517,6	1 648,5	1 600,2	97,1	105,4
19	Přípravky z obilí	2 481,8	2 862,4	3 668,6	128,2	147,8
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	2 404,9	2 452,5	2 977,6	121,4	123,8
21	Různé potravinové přípravky	1 247,9	1 528,0	1 749,2	114,5	140,2
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	2 576,3	3 469,0	3 026,0	87,2	117,5
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	659,4	1 004,7	1 137,9	113,3	172,6
24	Tabák a tabákové výrobky	483,6	374,2	525,1	140,3	108,6
	Celkem	25 494,9	29 054,0	31 340,7	107,9	122,9

Pramen: Eurostat, květen 2023

V roce 2022 se projevila netto-vývozní bilance EU 27 vůči Spojenému království u všech 24 kapitol agrárního zboží kromě „ryby, korýšů, měkkýšů apod.“ a mírně u „obilovin“. Aktivum bilance obchodu s agrárním zbožím mezi EU-27 a Spojeným královstvím se meziročně zvýšilo o 7,9 % a oproti průměru let 2017-2021 o 22,9 %. Aktivní bilance obchodu s kapitolou „mlýnské výrobky, slad, škrob

apod.“ se v meziročním srovnání navýšila o 43,7 %, dále se významně navýšila hodnota aktivní bilance s „živočišnými a rostlinnými tuky a oleji“ o 42,7 %, „tabákem a tabákovými výrobky“ o 40,3 % a „přípravky z obilí“ o 28,2 %. Naopak k meziročnímu snížení aktiva bilance došlo u následujících kapitol - „ostatní živočišné produkty“ (o 75,7 %), „živé rostliny a květinářské výrobky“ (o 14,3 %), „nápoje, lihové tekutiny a ocet“ (o 12,8 %), „rostlinné výtažky a šťávy“ (o 11,9 %), „ovoce a ořechy“ (o 3,7 %), „kakao a kakaové přípravky“ (o 2,9 %).

Tab. 13 – Komoditní skladba agrárního vývozu z EU 27 na Ukrajinu v roce 2022 (mil. EUR, %)

HS	Název kapitoly	Ø 17-21	2021	2022	Index (%) 22/21	Index (%) 22/Ø 17-21
01	Živá zvířata	64,6	75,9	59,9	78,8	92,6
02	Maso a droby	126,7	158,9	181,3	114,1	143,1
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	99,3	114,7	96,4	84,1	97,1
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	169,3	290,7	226,7	78,0	133,9
05	Ostatní živočišné produkty	7,0	10,0	10,9	109,6	157,2
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	62,3	90,9	47,2	51,9	75,8
07	Zelenina, požitatel. rostl., kořeny, hlízy	50,3	76,8	138,0	179,6	274,4
08	Ovoce a ořechy	111,3	133,4	134,3	100,7	120,7
09	Káva, čaj, maté, koření	102,4	123,4	162,0	131,2	158,2
10	Obiloviny	103,0	75,9	74,1	97,7	72,0
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	14,9	19,1	22,2	116,1	149,2
12	Olejnata semena a plody	191,5	192,4	169,5	88,1	88,5
13	Rostlinné výtažky a šťávy	12,6	10,9	14,1	129,6	112,2
14	Rostlinné pletací materiály	0,1	0,2	0,2	134,1	165,2
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	52,0	62,9	79,2	125,9	152,3
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	45,0	67,7	114,5	169,0	254,6
17	Cukr a cukrovinky	40,0	64,8	41,5	64,0	103,7
18	Kakao a kakaové přípravky	209,8	266,5	191,6	71,9	91,3
19	Přípravky z obilí	129,8	188,5	183,9	97,6	141,7
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	90,2	108,2	124,1	114,7	137,5
21	Různé potravinové přípravky	210,8	252,0	238,1	94,5	113,0
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	264,1	346,3	279,4	80,7	105,8
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	172,7	235,0	278,9	118,7	161,5
24	Tabák a tabákové výrobky	194,2	242,8	155,2	63,9	79,9
	Celkem	2 523,8	3 208,1	3 023,2	94,2	119,8

Pramen: Eurostat, květen 2023

Hodnota vývozu agrárního zboží z EU 27 na Ukrajinu se meziročně snížila o 5,8 %, ale oproti průměru let 2017-2021 se naopak zvýšila o 19,8 %. Největší meziroční nárůst vývozu agrárního zboží z EU 27 na Ukrajinu zaznamenaly kapitoly „zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy“ (o 79,6 %; oproti průměru let 2017-2021 dokonce o 174,4 %) a dále „přípravky z masa, ryb, korýšů apod.“ (o 69,0 %; oproti průměru let 2017-2021 o 154,6 %). Naopak největší meziroční pokles vývozu zaznamenaly kapitoly „živé rostliny a květinářské výrobky“ (o 58,1 %), „tabák a tabákové výrobky“ (o 36,1 %) a „cukr a cukrovinky“ (o 36,0 %).

Tab. 14 – Komoditní skladba agrárního vývozu z EU 27 do Spojeného království v roce 2022 (mil. EUR, %)

HS	Název kapitoly	ø 17-21	2021	2022	Index (%) 22/21	Index (%) 22/ ø 17-21
01	Živá zvířata	520,2	608,9	612,8	100,6	117,8
02	Maso a droby	4 433,7	4 053,4	4 802,4	118,5	108,3
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	903,6	298,4	311,8	104,5	34,5
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	3 338,2	3 122,2	3 877,0	124,2	116,1
05	Ostatní živočišné produkty	125,6	135,6	150,3	110,8	119,6
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	1 456,3	1 838,9	1 586,3	86,3	108,9
07	Zelenina, požívatel. rostl., kořeny, hlízy	2 737,6	2 807,4	2 930,8	104,4	107,1
08	Ovoce a ořechy	2 360,3	2 120,6	2 020,0	95,3	85,6
09	Káva, čaj, maté, koření	583,6	499,8	531,1	106,3	91,0
10	Obiloviny	592,4	646,0	757,5	117,3	127,9
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	349,9	358,3	480,0	134,0	137,2
12	Olejnata semena a plody	506,1	584,4	663,7	113,6	131,2
13	Rostlinné výtažky a šťávy	99,5	100,1	104,9	104,8	105,4
14	Rostlinné pletací materiály	11,5	12,5	14,0	111,4	121,2
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	1 179,7	1 216,2	1 802,6	148,2	152,8
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	2 620,6	2 680,3	3 078,0	114,8	117,5
17	Cukr a cukrovinky	791,3	773,6	991,9	128,2	125,3
18	Kakao a kakaové přípravky	2 221,0	2 235,5	2 241,0	100,2	100,9
19	Přípravky z obilí	3 810,9	4 055,5	5 012,6	123,6	131,5
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	2 937,4	2 744,0	3 289,4	119,9	112,0
21	Různé potravinové přípravky	2 776,4	2 887,9	3 302,1	114,3	118,9
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	5 763,4	6 230,0	6 603,1	106,0	114,6
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	1 552,5	1 741,3	2 007,3	115,3	129,3
24	Tabák a tabákové výrobky	585,8	376,9	575,8	152,8	98,3
	Celkem	42 257,5	42 127,5	47 746,4	113,3	113,0

Pramen: Eurostat, květen 2023

Vývoz agrárního zboží z EU 27 do Spojeného království se meziročně zvýšil o 13,3 %, oproti průměru let 2017-2021 se zvýšil v přibližně stejné výši, tj. o 13,0 %. Největší meziroční nárůst vývozu agrárního zboží z EU-27 do Spojeného království zaznamenaly „*tabák a tabákové výrobky*“ (o 52,8 %), dále „*živočišné a rostlinné tuky a oleje*“ (o 48,2 %) a „*mlýnské výrobky, slad, škrob apod.*“ (o 34,0 %). Vývoz „*živočišných a rostlinných tuků a olejů*“ vzrostl v roce 2022 oproti průměru let 2017-2021 o 52,8 %, „*mlýnských výrobků, sladu, škrobu apod.*“ o 37,2 %. Meziroční pokles hodnoty vývozu byl zaznamenán jen u dvou kapitol zboží, a to u „*ovoce a ořechů*“ (o 4,7 %) a „*živých rostlin a květinářských výrobků*“ (o 13,7 %).

V roce 2022 se řadila Ukrajina na 8. místo mezi nejvýznamnějšími netto-dodavateli agrárního zboží do ČR. Spojené království obsadilo 6. místo mezi nejvýznamnějšími odběrateli agrárního zboží z ČR.

3 Agrární zahraniční obchod ČR

3.1 Vývoj celkového AZO ČR

V roce 2022 došlo ke zvýšení hodnoty jak českého agrárního vývozu, tak i českého agrárního dovozu, viz graf 4. V meziročním porovnání však došlo na straně vývozu k většímu navýšení, a to o 21,2 % na 274,8 mld. Kč než na straně dovozu, kde došlo k navýšení o 18,9 % na 321,5 mld. Kč. Při porovnání roku 2022 s průměrem let 2017-21 se jedná v obou případech o stejný trend jako v meziročním porovnání, a to v případě importu o 31,4 % a exportu o 34,5 %, viz tab. 15.

Trvale pasivní bilance českého AZO se v roce 2022 znovu meziročně zhoršila, a to o 7,1 % na 46,7 mld. Kč, v porovnání s průměrem předchozích pěti let se jednalo o hodnotu vyšší o 15,8 %. Ukazatel stupně krytí dovozu vývozem se meziročně zlepšil o 1,6 p. b. na 85,5 %, vůči průměru let 2017-21 byl vyšší o 2,0 p. b. Ukazatel podílu schodku na vývozu meziročně poklesl o 2,2 p. b. na 17,0 % a vzhledem k průměru let 2017-21 byl také nižší, a to o 2,8 p. b.

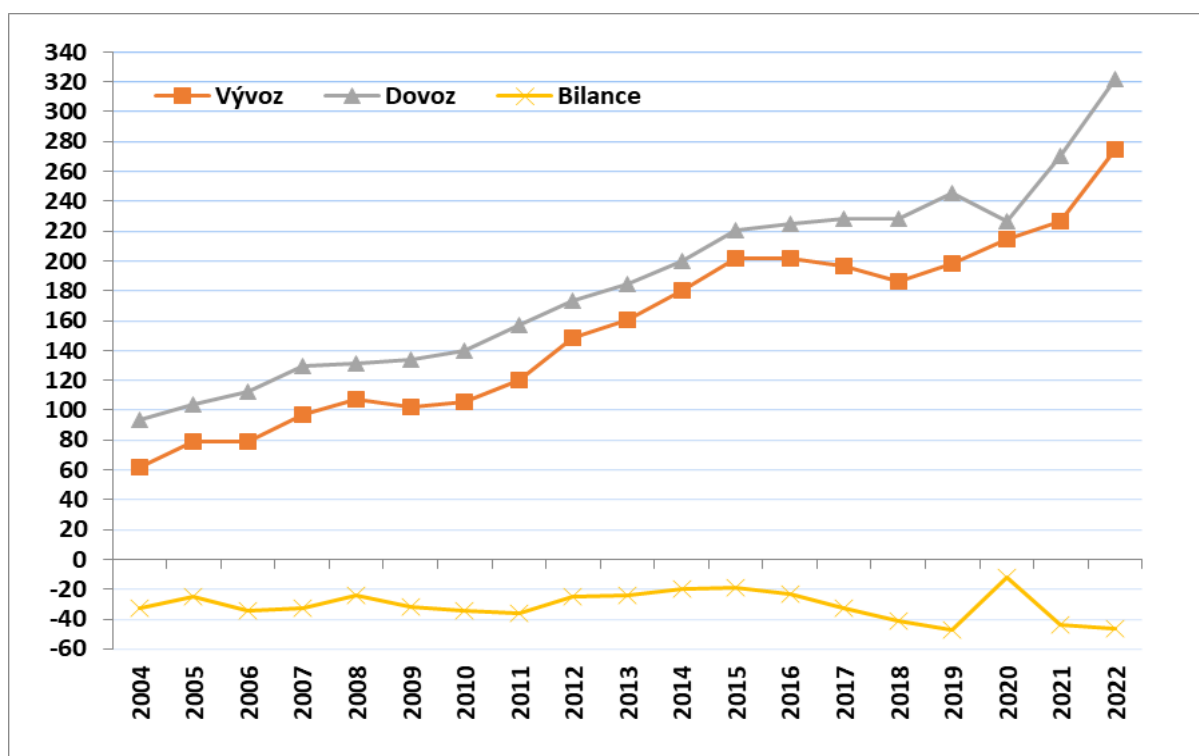
Tab. 15 – Český AZO v roce 2022 a v průměru let 2017-21 (mil. Kč)

Ukazatel	Průměr 2017-21	2022	Změny r. 2022 k ø 17-21	
			v mil. Kč/p. b.	Index v %
Obrat	448 969,2	596 298,0	147 328,8	132,8
Vývoz	204 330,5	274 811,9	70 481,4	134,5
Dovoz	244 638,7	321 486,1	76 847,4	131,4
Bilance	-40 308,2	-46 674,2	-6 366,0	115,8
Stupeň krytí dovozu vývozem	83,5	85,5	2,0	102,4
Podíl netto-dovozu (schodku) na dovozu	16,5	14,5	-2,0	88,1
Podíl netto-dovozu (schodku) na vývozu	19,8	17,0	-2,8	85,7
Podíl obratu AZO na celkovém obratu ZO	5,2	5,3	0,1	102,5
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu	4,5	4,9	0,3	107,5
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu	6,0	5,8	-0,1	97,6

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data s „dopočty“

Graf 4 – Vývoj českého AZO od roku 2004 (mld. Kč)

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice

3.1.1 Podíl agrárního zboží v českém zahraničním obchodě

Podíl agrárního zboží v celkovém českém zahraničním obchodu činil v roce 2022 na straně exportu 4,9 % a na straně importu 5,8 %. V prvním případě v porovnání s pětiletým průměrem se jedná o vyšší hodnotu (+0,3 p. b.) a v druhém případě o mírný pokles (-0,1 p. b.), viz tab. 16. Sledovaný podíl se však liší v závislosti na teritoriu, se kterým ČR obchoduje. Výrazně vyšší je ve vztahu k EU 27 (6,7 % v obratu v roce 2022) než třetím zemím (1,8 % v obratu), přičemž pro obchod s Uníí je typická větší diference podílu v závislosti na směru obchodu (ve vývozu je nižší než v dovozu, v roce 2022 o 3,4 p. b.).

Rozdílné hodnoty také vykazuje podíl agrárního zboží v obchodě s původními a novými členy Unie. Co se týče obratu, v obchodě s EU 14 zaujímalo v roce 2022 agrární zboží 5,6 % (jako výsledek nižšího podílu na straně vývozu a vyššího na straně dovozu), zatímco v obchodě s EU 13 – 9,9 %. V rámci obratu českého AZO s třetími zeměmi dosahuje sledovaný ukazatel nejvyšších hodnot v případě skupiny NRZ, a to 5,1 %. V případě méně významných teritorií, pro něž je charakteristická i větší nepravidelnost obchodu, vykazují podíly (v meziročním srovnání) větší sklon ke změnám.

Tab. 16 – Podíl agrárního zboží v celkovém zahraničním obchodě ČR v roce 2022 (%)

Teritorium	Obrat AZO ČR s	Vývoz ČR do	Dovoz ČR z
EU 27	6,7	5,4	8,8
EU 14	5,6	4,1	8,0
EU 13	9,9	8,7	11,8
Třetí země	1,8	2,1	1,6
ESVO	3,5	1,5	5,7
OSVTE	2,3	2,1	2,6
ETE	4,9	5,6	4,2
SNS	1,5	4,3	0,9
RZ	1,9	2,5	1,8
NRZ	5,1	11,3	4,3

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice

3.1.2 Vývoj AZO ČR bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ (HS 24)

Mezi agrární zboží je tradičně zařazován i tabák a tabákové výrobky patřící do kapitoly HS 24. Vzhledem k narůstajícímu významu obchodu (zejména na straně vývozu) v předchozích letech s nimi, zvláště cigaretami, je přínosné sledovat vývoj českého AZO i bez těchto komodit. Týká se to především schodku bilance, jejíž výše dosahuje se zahrnutím kapitoly „tabák a tabákové výrobky“ nižší hodnoty (v roce 2022 o 2,1 mld. Kč, tj. o 4,2 %), viz tab. 17. V meziročním porovnání se v roce 2022 bilanční schodek bez této kapitoly zhoršil o 7,4 % a s ní o 7,1 %.

Tab. 17 – Bilance českého AZO se zahrnutím a bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Obrat AZO za HS 01-23	390 493,1	384 420,5	409 875,0	428 929,1	466 113,7	558 229,6
Vývoz za HS 01-23	174 134,9	168 884,1	178 420,3	190 919,2	210 376,4	254 750,8
Dovoz za HS 01-23	216 358,2	215 536,4	231 454,7	238 009,9	255 737,2	303 478,7
Bilance AZO za HS 01-23	-42 223,2	-46 652,4	-53 034,4	-47 090,8	-45 360,8	-48 727,9
Bilance AZO za HS 01-24	-32 441,6	-41 666,4	-47 450,1	-36 416,8	-43 566,1	-46 674,2
Rozdíl v mil. Kč	9 781,6	4 986,0	5 584,3	10 674,0	1 794,7	2 053,7
Rozdíl v % (HS 01-24 / HS 01-23 x 100)	76,8	89,3	89,5	77,3	96,0	95,8
Podíl HS 24 na agrárním vývozu	11,2	9,3	9,9	11,0	7,2	7,3

Pozn.: HS 01-23 bez tabáku a tabákových výrobků, HS 01-24 s tabákem a tabákovými výrobky

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

3.1.3 Vývoj AZO ČR v závislosti na měně

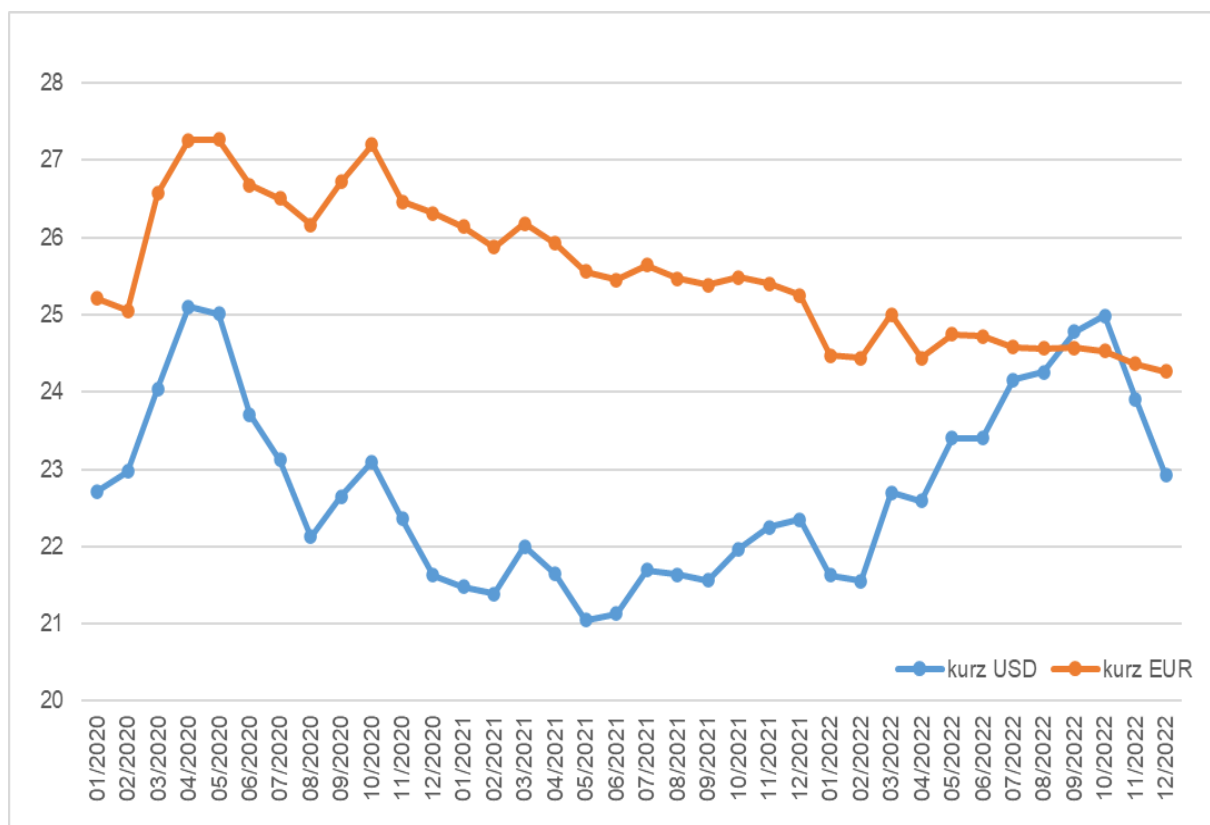
Vývoj kurzu české koruny vůči americkému dolaru a euru za poslední tři roky zachycuje graf 5. Z grafu je patrné, že v průběhu let 2020 až 2022 česká koruna vůči euru posilovala s malými občasnými výkyvy. Během sledovaných let posílila z 26,179 (březen 2020) CZK/EUR na 24,269 CZK/EUR (prosinec 2022). Na vývoj kurzu měla značný vliv ruská agrese na Ukrajině, která začala 24. února 2022 a trvá nadále. Kurz CZK/EUR byl tak během roku 2022 vystavován tlakům na oslabování kurzu, proto musela zasahovat ČNB svými intervencemi.

Dá se říci, že kurz CZK/USD vykazoval obdobný vývoj jako CZK/EUR, s tím rozdílem, že byly patrné větší výkyvy. Kurz české koruny vůči americkému dolaru nejdříve během let 2020 a 2021 spíše posiloval z 22,716 CZK/USD (březen 2020) na 21,044 CZK/USD (květen 2021), ale od ledna roku 2022 do října roku 2022 oslaboval z 21,628 CZK/USD na 24,986 CZK/USD, aby opět na konci roku posílil na 22,921 CZK/USD.

Průměrný kurz za rok 2022 dosáhl 24,565 CZK/EUR a 23,360 CZK/USD.

Graf 5 – Vývoj měsíčního kurzu české koruny vůči euru a americkému dolaru

Pramen: ČNB (měsíční kurzy)

Vzhledem k naznačenému vývoji kurzů se český AZO vyjádřený v USD a EUR vyvíjel odlišně, viz tab. 18. Vzhledem k průměru let 2017-21 se v roce 2022 český agrární vývoz zvýšil v korunách o 34,1 %, v eurech o 42,1 % a dolarech o 29,7 %. Český agrární dovoz se ve stejném porovnání zvýšil v korunách o 31,1 %, v eurech o 38,7 % a v dolarech o 26,6 %. Schodek bilance se vzhledem k průměru let 2017-21 zhoršil v korunách o 15,7 %, v eurech o 21,9 % a v dolarech se také prohloubil o 11,0 %.

Tab. 18 – Český AZO v roce 2022 a v průměru let 2017-21 v eurech a amerických dolarech

Ukazatel		Průměr 2017-21	2022	Změny r. 2022 k ø 17-21	
				v mil. Kč	Index v %
Obrat	mil. EUR	17 311,3	24 278,9	6 967,6	140,2
Vývoz		7 875,9	11 189,2	3 313,3	142,1
Dovoz		9 435,4	13 089,7	3 654,3	138,7
Bilance		-1 559,5	-1 900,5	-341,0	121,9
Obrat	mil. USD	19 929,02	25 507,37	5 578,3	128,0
Vývoz		9 065,87	11 755,83	2 690,0	129,7
Dovoz		10 863,15	13 751,54	2 888,4	126,6
Bilance		-1 797,28	-1 995,708	-198,4	111,0

Pozn.: Přepočty na cizí měnu jsou v databázi zahraničního obchodu ČSÚ prováděny měsíčními kurzy ČNB.
Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

Ekonomický vývoj v roce 2022 byl ovlivněn nejen dozíváním pandemie koronaviru, ale především invazí Ruska na Ukrajinu, která začala 24. února 2022 a projevila se mimo jiné z hlediska ekonomického, nárůstem cen energií. Dodávky zemního plynu z Ruska do Evropy byly snižovány až omezovány. Nedostatek plynu vedl k enormnímu zvyšování cen plynu a elektřiny. Vlády členských států EU přijímaly různá fiskální opatření na tlumení dopadů energetické krize v Evropě, např. rozhodly o zastropování cen. Na podzim schválila vláda ČR nařízení vlády č. 298/2022 Sb., o stanovení cen elektřiny a plynu v mimořádné tržní situaci. Nařízením byly stanoveny podmínky pro zastropování cen energií. Dne 15. listopadu 2022 schválila EK pomoc Vlády ČR pro velké firmy zasažené růstem cen energií v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu. Na konci roku rostla v ČR významně inflace, zpomalení ovlivnilo zavedení tzv. úsporného tarifu z hlediska spotřeby energií. Dovozní ceny zboží byly navyšovány stoupajícími náklady výrobců z důvodů recese. Po zahájení invaze česká koruna oslabovala, na konci roku tlak polevil.

3.1.4 Podíl dopočtených dat

Od roku 2009 platil práh pro vykazování dat do systému Inostrastat ve výši 8 mil. Kč (jak pro odeslání, tak pro přijetí zboží). Za podprahové operace jsou hodnoty českého vývozu a dovozu ČSÚ dopočítávány. Výše dopočtených dat v databázi činila na úrovni celkového českého AZO v posledních letech 3,7 – 5,0 % s tím, že mírně vyšší je jejich podíl zpravidla na straně dovozu, s výjimkou let 2020 a 2021, kdy byl podíl dopočtených dat na straně vývozu větší než dovozu, viz tab. 19. V minulosti, kdy byl práh pro vykazování nižší (2 mil. Kč na straně odeslání zboží a 4 mil. Kč na straně přijetí zboží), byla i procenta dopočtených dat výrazně menší. V roce 2007 byla jak v případě vývozu, tak dovozu do 1 %, viz tab. 20. Od 1. ledna 2019 je stanovena výše prahů na 12 miliónů Kč jak pro odeslané, tak pro přijaté zboží. Tab. 20 ukazuje, jak se liší podíl dopočtů pro jednotlivé kapitoly HS po změně vykazování, pro některé položky je to významnější podíl.

Tab. 19 – Podíl dopočtených dat v českém AZO v letech 2017 až 2022 (v %)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vývoz	3,7	3,8	4,0	4,6	5,0	4,7
Dovoz	4,1	4,1	4,0	4,3	4,9	4,8

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice

Tab. 20 – Podíl dopočetných dat v českém AZO podle kapitol (v %)

HS	Název kapitoly	Vývoz				Dovoz			
		2007	2010	2020	2022	2007	2010	2020	2022
01	Živá zvířata	1,7	6,6	10,4	10,2	3,5	10,5	11,5	15,6
02	Maso a droby	0,9	3,1	8,4	7,1	0,7	2,9	4,1	4,8
03	Ryby, koryšši, měkkýši apod.	4,3	10,8	9,7	8,0	1,5	5,6	3,0	3,4
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	0,6	2,2	2,5	2,2	0,4	2,9	2,9	3,0
05	Ostatní živočišné produkty	1,5	5,6	9,6	9,8	2,3	9,2	8,1	8,0
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	3,6	13,5	18,1	24,9	3,6	11,2	13,8	15,5
07	Zelenina, požívatel. rostl., kořeny, hlízy	1,7	4,0	12,4	13,9	0,8	2,8	4,3	5,2
08	Ovoce a ořechy	0,6	2,7	5,3	5,9	0,4	2,0	1,9	2,6
09	Káva, čaj, maté, koření	0,5	2,4	5,4	5,1	0,9	3,4	6,4	5,6
10	Obiloviny	1	4,6	5,2	4,6	0,9	4,0	5,7	5,4
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	1,1	2,3	4,8	4,6	1,5	7,1	6,7	6,7
12	Olejnata semena a plody	0,7	5,6	6,4	6,2	3,3	6,6	5,6	5,1
13	Rostlinné výtažky a šťávy	0,4	0,7	2,6	1,2	1,6	6,3	7,8	7,1
14	Rostlinné pletací materiály	6	3,3	2,6	3,3	3,4	13,8	18,4	12,0
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	0,3	2,9	2,5	1,7	0,9	3,8	4,5	3,2
16	Přípravky z masa, ryb, koryššů apod.	1,1	3,0	4,8	5,0	0,8	3,9	3,1	5,0
17	Cukr a cukrovinky	0,6	2,0	2,8	2,9	0,8	4,1	5,4	6,7
18	Kakao a kakaové přípravky	0,4	2,1	3,6	4,1	1,0	3,5	3,4	3,4
19	Přípravky z obilí	1,5	3,4	6,1	5,6	1,1	3,2	3,1	4,0
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	0,9	6,2	7,1	8,4	0,8	3,9	3,6	5,1
21	Různé potravinové přípravky	0,8	3,8	5,3	5,7	1,0	4,3	4,5	5,5
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	0,6	2,6	4,7	5,0	1,5	5,7	6,6	7,4
23	Zbytky a odpady v potr. průmyslu, krmivo	1,1	3,9	3,4	3,8	1,2	5,4	4,8	5,4
24	Tabák a tabákové výrobky	1,2	4,0	0,1	0,4	0,1	0,5	0,5	0,4
Celkem		0,9	3,6	4,6	4,7	1,0	4,0	4,3	4,8

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice

3.2 Teritoriální skladba AZO ČR

3.2.1 Teritoriální skladba AZO ČR podle skupin zemí

Vývoj českého AZO podle teritoriálních uskupení v letech 2017 až 2021 zachycují přílohy tab. 7 až 10. Podílové zastoupení těchto skupin zemí v roce 2022 a v průměru let 2017-21 obsahuje tab. 21.

Z tab. 21 je patrné, že převážnou část svého agrárního zahraničního obchodu realizuje ČR na jednotném trhu **EU 27**. V roce 2022 činil podíl Unie na straně **vývozu 89,9 %** a na straně **dovozu 82,2 %**.

Podíl EU 14 v českém agrárním exportu se v roce 2022 vůči průměru let 2017-21 navýšil o 2,4 p. b. na 49,4 % a participace EU 13 poklesla o 1,7 p. b. na 40,5 %. Na straně dovozu zastoupení EU 14 dosáhlo úrovně 52,0 % (kleslo o 1,4 p. b.) a v případě EU 13 kleslo o 0,3 p. b. na 30,2 % (noví členové jsou stále z hlediska dovozu méně významnou skupinou než EU 14).

Tab. 21 – Vývoj bilancí AZO ČR v teritoriálním členění (v mil. Kč)

Bilance	2017	2018	2019	2020	2021	2022
EU 27	-17 723,0	-25 420,9	-31 239,5	-17 911,3	-23 084,2	-17 187,1
v tom: EU 14	-32 113,7	-35 924,5	-39 955,5	-30 590,7	-34 493,9	-31 384,4
EU 13	14 390,7	10 503,6	8 716,0	12 679,4	11 409,7	14 197,3
ESVO	-1 528,1	-2 122,1	-2 165,7	-2 424,6	-3 308,5	-4 225,0
OSVTE	-2 679,1	-2 427,5	-2 133,2	-2 479,2	-2 470,6	-2 572,0
ETE	293,9	246,1	318,5	155,8	-43,4	313,5
SNS	1 452,2	1 323,0	2 734,8	2 605,7	1 921,2	415,7
RZ	-11 796,7	-12 072,8	-13 421,8	-13 739,1	-14 657,7	-19 859,8
NRZ	-722,1	-695,9	-391,4	-567,9	-387,7	-1 035,1

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“ (podle země původu).

V teritoriální struktuře českého AZO s **třetími zeměmi** dochází obecně k výraznějším změnám než v obchodě s Unií. Význam jednotlivých sledovaných teritoriálních skupin se však pro český agrární vývoz a dovoz významně nemění. Na straně exportu jsou pro ČR nejdůležitější RZ (s 2,5% podílem v roce 2022) a OSVTE (jejichž podíl narostl vůči průměru let 2017-21 o 0,1 p. b. na 2,3 %). Třetí místo zauímají země sdružené v SNS (jejichž podíl výrazně poklesl na úroveň 1,2 %).

Na straně dovozu jsou pro nás nejvýznamnější skupinou RZ a OSVTE. U RZ došlo v roce 2022 v porovnání s průměrem let 2017-21 k nárůstu podílu (o 0,9 p. b. na 8,3 %), u OSVTE ke stagnaci podílu ve výši 2,8 %.

Bilanci má ČR stabilně pasivní v AZO s RZ, dále s ESVO, OSVTE a NRZ. Naopak kladná je bilance českého AZO s ETE a SNS. V roce 2022 vykázala ČR se skupinou ETE kladnou bilanci AZO ve výši 313,5 mil. Kč, se SNS ve výši 415,7 mil. Kč. Agrárně obchodní bilanční schodek vůči RZ se v roce 2022 meziročně opět zvýšil (o 35,5 % na 19,9 mld. Kč). Relativně nízké bylo v roce 2022 bilanční pasivum v obchodě s OSVTE (2,6 mld. Kč, nárůst pasiva proti průměru let 2017 až 2021 o 5,5 %) a v obchodě s NRZ došlo k navýšení bilančního pasiva (o 87,2 %). Naopak ke snížení bilančního aktiva na výši 415,7 mil. Kč došlo v netto-vývozu do SNS (hodnota průměru let 2017 až 2021 činila také 2,0 mld. Kč). Hodnota dovozu z těchto zemí v roce 2022 klesla oproti pětiletému průměru (o 79,3 %). Od roku 2019 není v databázi Pohybu zboží přes hranice Českého statistického úřadu zahrnuta hodnota za Ukrajinu (v rámci SNS). Mírně aktivní bilance v agrárním obchodě s ETE v roce 2021 se změnila zpátky na aktivní bilanci v roce 2022 (tj. na 313,5 mil. Kč).

Tab. 22 – AZO ČR v teritoriálním členění (mil. Kč, %)

Skupina zemí/země	Hodnota (v mil. Kč)		Podíl v AZO ČR (v %)		Změny r. 2022 k ø 2017-21	
	ø 2017-21	2022	ø 2017-21	2022	mil. Kč	Index (%)
Obrat						
EU 27	387 468,6	511 193,1	86,3	85,7	123 724,6	131,9
v tom: EU 14	226 553,4	302 803,6	50,5	50,8	76 250,2	133,7
EU 13	160 915,2	208 389,5	35,8	34,9	47 474,3	129,5
ESVO	4 801,2	7 489,9	1,1	1,3	2 688,8	156,0
OSVTE	11 274,2	15 266,3	2,5	2,6	3 992,1	135,4
ETE	1 934,2	3 222,8	0,4	0,5	1 288,7	166,6
SNS	6 373,9	6 046,0	1,4	1,0	-327,9	94,9
RZ	23 325,9	33 677,0	5,2	5,6	10 351,1	144,4
NRZ	1 689,7	2 275,4	0,4	0,4	585,7	134,7
Vývoz						
EU 27	182 196,4	247 003,0	89,2	89,9	64 806,6	135,6
v tom: EU 14	95 968,9	135 709,6	47,0	49,4	39 740,7	141,4
EU 13	86 227,5	111 293,4	42,2	40,5	25 065,9	129,1
ESVO	1 245,7	1 632,5	0,6	0,6	386,8	131,0
OSVTE	4 418,2	6 347,1	2,2	2,3	1 929,0	143,7
ETE	1 064,2	1 768,2	0,5	0,6	704,0	166,2
SNS	4 190,6	3 230,9	2,1	1,2	-959,8	77,1
RZ	5 094,1	6 908,6	2,5	2,5	1 814,5	135,6
NRZ	568,4	620,1	0,3	0,2	51,8	109,1
Dovoz						
EU 27	205 272,2	264 190,1	83,9	82,2	58 917,9	128,7
v tom: EU 14	130 584,5	167 094,0	53,4	52,0	36 509,5	128,0
EU 13	74 687,7	97 096,1	30,5	30,2	22 408,4	130,0
ESVO	3 555,5	5 857,5	1,5	1,8	2 302,0	164,7
OSVTE	6 856,1	8 919,2	2,8	2,8	2 063,1	130,1
ETE	870,0	1 454,7	0,4	0,5	584,7	167,2
SNS	2 183,3	2 815,2	0,9	0,9	631,9	128,9
RZ	18 231,8	26 768,4	7,5	8,3	8 536,6	146,8
NRZ	1 121,4	1 655,3	0,5	0,5	533,9	147,6
Bilance						
EU 27	-23 075,8	-17 187,1	-	-	5 888,7	74,5
v tom: EU 14	-34 615,7	-31 384,4	-	-	3 231,2	90,7
EU 13	11 539,9	14 197,3	-	-	2 657,5	123,0
ESVO	-2 309,8	-4 225,0	-	-	-1 915,2	182,9
OSVTE	-2 437,9	-2 572,0	-	-	-134,1	105,5
ETE	194,2	313,5	-	-	119,3	161,4
SNS	2 007,4	415,7	-	-	-1 591,7	20,7
RZ	-13 137,6	-19 859,8	-	-	-6 722,2	151,2
NRZ	-553,0	-1 035,1	-	-	-482,1	187,2

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice

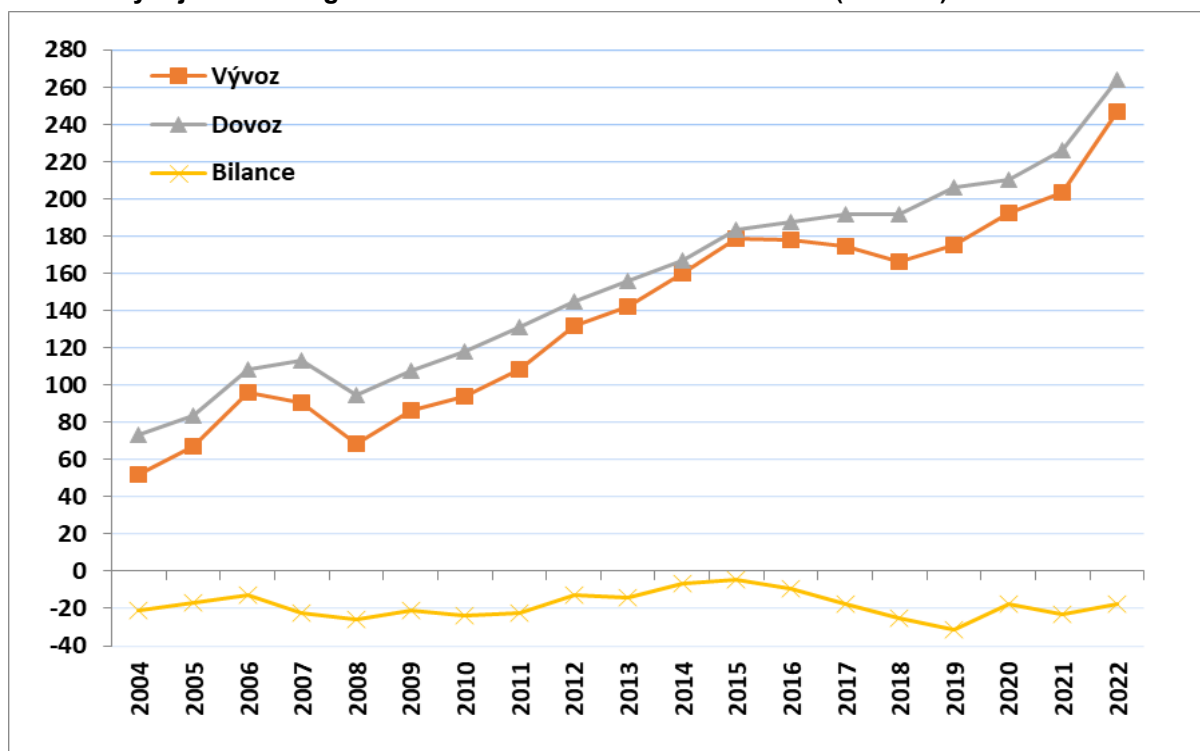

3.2.1.1 Český agrární obchod s ostatními zeměmi EU 27

V rámci českého AZO došlo v obchodě se samotnou EU 27 k růstu vývozu oproti průměru let 2017 až 2021 o 35,6 % a růstu dovozu o 28,7 %. Hodnota agrárního exportu z ČR do Unie v roce 2022 činila 247,0 mld. Kč. Hodnota agrárního importu z Unie do ČR činila 264,2 mld. Kč. V roce 2022 došlo ke **snížení schodku bilance** tohoto obchodu vůči pětiletému průměru hodnot o 5,9 mld. Kč na 17,2 mld. Kč.

Stupeň krytí dovozu vývozem se meziročně zvýšil o 3,7 p. b. na 93,5 % a ukazatel podílu schodku na vývozu se snížil o 4,4 p. b. na 7,0 %.

Graf 6 – Vývoj českého agrárního obchodu s EU 27 od roku 2004 (mld. Kč)

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

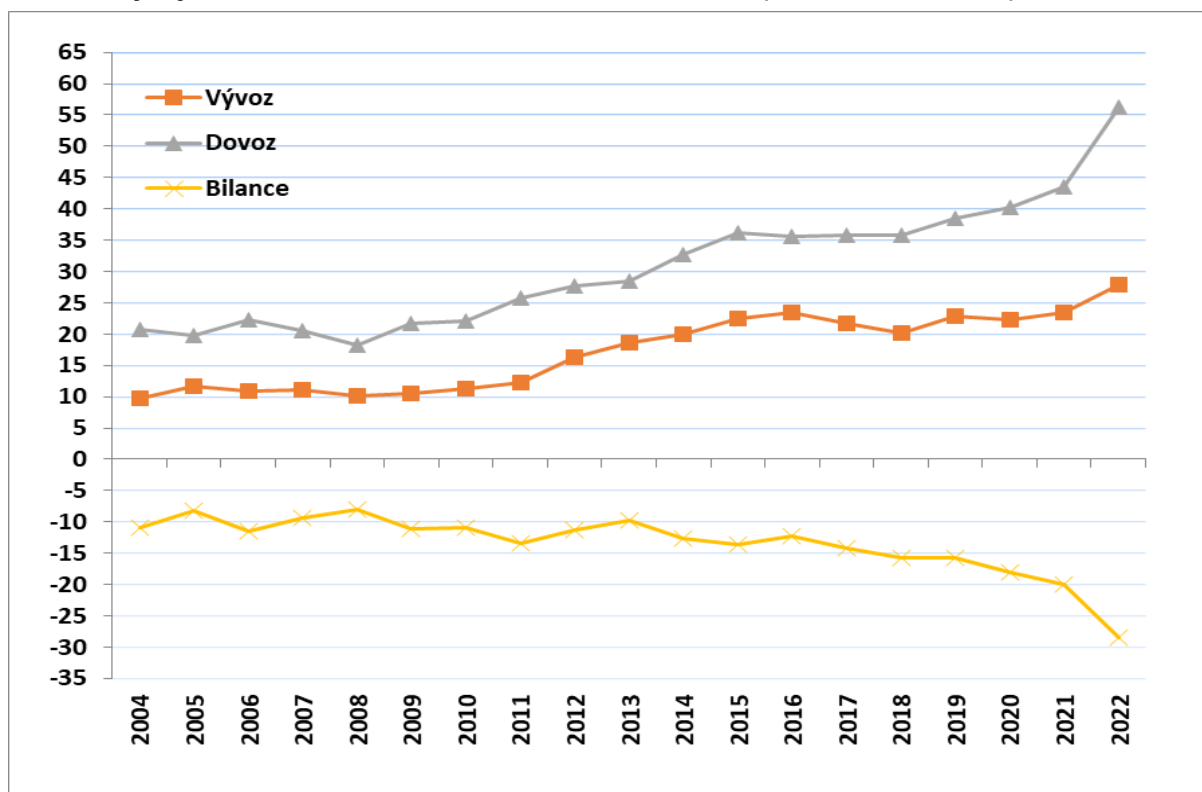
3.2.1.2 Český AZO s třetími zeměmi

V AZO ČR se třetími zeměmi došlo v roce 2022 na straně významnějšího dovozu k meziročnímu růstu hodnoty o 29,0 % na 56,2 mld. Kč. Na straně vývozu hodnota oproti roku 2021 také vzrostla, a to o 18,3 % na 27,8 mld. Kč. V důsledku tohoto vývoje se v roce 2022 hodnota **záporné bilance** českého AZO s třetími zeměmi meziročně prohloubila o 8,3 mld. Kč na **28,4 mld. Kč**.

Stupeň krytí dovozu vývozem, který je v AZO s třetími zeměmi trvale výrazně nižší než v obchodě s Unií, se v roce 2022 vzhledem k roku předchozímu zhoršil o 4,5 p. b. na 49,5 %.

Graf 7 – Vývoj českého AZO s třetími zeměmi od roku 2004 (mld. Kč, včetně VB)

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

3.2.2 Teritoriální skladba AZO ČR podle jednotlivých zemí

Vývoz a dovoz

Pro český AZO je charakteristická vyšší teritoriální koncentrace na straně vývozu než dovozu, viz tab. 23. Prvních tři země se podílejí na českém agrárním vývozu 54,6 %, zatímco v dovozu 42,7 %. S rostoucím počtem zemí, které jsou sledovány, se rozdíl mezi podíly na straně vývozu a dovozu spíše snižuje.

Tab. 23 – Teritoriální koncentrace českého agrárního vývozu a dovozu (%)

Podíl (v %) na:	Vývozu	Dovozu	Rozdíl (v p. b.) ^{*)}
TOP 3 země	54,6	42,7	11,9
TOP 5 zemí	66,9	56,2	10,7
TOP 10 zemí	81,4	75,9	5,5
TOP 15 zemí	87,8	83,0	4,8
TOP 30 zemí	95,6	92,3	3,3

Pozn.: *) Rozdíl v p. b. mezi podíly daného počtu zemí na straně vývozu a dovozu.

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

Tab. 24 a 25 shrnují vývoj českého agrárního vývozu a dovozu do/z hlavních partnerských zemí v roce 2022 vůči průměru let 2017-21. V prvním případě zaujímalo v roce 2022 uvedených šest zemí 71,1 % a ve druhém uvedených osm zemí 70,1 %. U agrárního vývozu došlo vzhledem k průměru let 2017-21 k nepatrnému poklesu podílu (ze 71,4 %), u agrárního dovozu rovněž k mírnému poklesu podílu (ze 71,0 %).

Tab. 24 – Agrární vývoz do hlavních odběratelských zemí

Země	Průměr 2017-21	2022	Podíl na celkovém agrárním vývozu ČR		Změny r. 2022 k ø 2017-21		Meziroční změny v r. 2022	
	mil. Kč		ø 17-21	2022	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %
Německo	44 044,7	67 394,1	21,6	24,5	23 349,45	153,0	13 148,6	124,2
Slovensko	43 529,7	55 124,7	21,3	20,1	11 594,94	126,6	7 384,3	115,5
Polsko	20 741,6	27 686,2	10,2	10,1	6 944,60	133,5	5 241,6	123,4
Rakousko	11 569,4	17 897,1	5,7	6,5	6 327,66	154,7	4 083,0	129,6
Itálie	16 248,9	15 719,5	8,0	5,7	-529,41	96,7	2 148,8	115,8
Maďarsko	9 717,0	11 600,5	4,8	4,2	1 883,47	119,4	1 613,8	116,2

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

Nejvýznamnějšími odběrateli agrárních výrobků z ČR jsou tradičně Německo, Slovensko, Polsko, Rakousko, Itálie a Maďarsko. Podrobnější přehled o českém agrárním vývozu podle jednotlivých zemí uvádí přílohavá tab. 11.

Vzhledem k průměru let 2017-21 se hodnota českého agrárního vývozu do těchto zemí v roce 2022 u pěti ze šesti zemí zvýšila (hodnota vývozu se zvýšila do Rakouska o 54,7 %, Německa o 53,0 %, Polska o 33,5 %, na Slovensko o 26,6 % a do Maďarska o 19,4 %). K nejvýraznějším nárůstům v roce 2022 vzhledem k průměru předchozích pěti let došlo v případě exportu (s nejvyššími dosahovanými hodnotami) do Chorvatska (o 62,2 %), Dánska (o 58,7 %), Nizozemska (o 56,3 %), z mimounijních odběratelů do Spojených států (o 162,3 %), na Ukrajinu (o 143,1 %) a Spojeného království (o 8,5 %). Naproti tomu k poklesu hodnoty vývozu došlo ve stejném období (mezi dvaceti největšími příjemci zboží z ČR) do Itálie (o 3,3 %) a Ruské federace (o 22,9 %).

V meziročním porovnání se v roce 2022 nejvýrazněji zvýšila hodnota českého agrárního exportu do Německa (o 13,1 mld. Kč, tj. o 24,2 %), dále na Slovensko (o 7,4 mld. Kč, tj. o 15,5 %), do Polska (o 5,2 mld. Kč, tj. o 23,4 %), Rakouska, Itálie, Nizozemska, Belgie, z mimounijních zemí např. do Spojených států, na Ukrajinu a do Spojeného království. Naproti tomu meziroční pokles hodnoty zaznamenal zejména vývoz do Ruské federace (o 1,1 mld. Kč, tj. o 30,2 %).

Tab. 25 – Agrární dovoz z hlavních dodavatelských zemí

Země	Průměr 2017-21	2022	Podíl na celkovém agrárním vývozu ČR		Změny r. 2022 k ø 2017-21		Meziroční změny v r. 2022	
	mil. Kč		ø 17-21	2022	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %
Německo	54 375,5	63 310,9	22,2	19,7	8 935,4	116,4	2 429,3	104,0
Polsko	39 122,3	51 233,0	16,0	15,9	12 110,7	131,0	9 327,7	122,3
Itálie	14 211,6	22 793,7	5,8	7,1	8 582,1	160,4	6 258,9	137,9
Nizozemsko	16 701,4	21 783,4	6,8	6,8	5 082,0	130,4	3 616,0	119,9
Slovensko	16 051,9	21 428,8	6,6	6,7	5 377,0	133,5	3 451,4	119,2
Španělsko	14 081,3	18 786,7	5,8	5,8	4 705,3	133,4	3 869,7	125,9
Maďarsko	10 351,4	13 748,8	4,2	4,3	3 397,4	132,8	2 659,6	124,0
Rakousko	8 813,5	12 131,6	3,6	3,8	3 318,1	137,6	2 173,9	121,8

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

Hlavními dodavateli agrárních výrobků do ČR byly v roce 2021 Německo, Polsko, Nizozemsko, Slovensko, Itálie, Španělsko, Maďarsko a Rakousko. Delší výčet spolu s hodnotami dovozů v letech 2017 až 2022 uvádí tab. 12 v příloze.

Nejvýrazněji **v roce 2022 vzhledem k průměru let 2017-21** vzrostla v rámci uvedených zemí hodnota českého agrárního dovozu z Polska (o 12,1 mld. Kč, tj. o 31,0 %), Německa (o 8,9 mld. Kč, tj. o 16,4 %), Itálie (o 8,6 mld. Kč, o 60,4 %), Slovenska (o 5,4 mld. Kč, tj. o 33,5 %), Nizozemska (o 5,1 mld. Kč, tj. o 30,4 %). Mimo uvedené země se pak také hodnota významně zvýšila ze Španělska, Maďarska, Rakouska, Belgie a Ukrajiny. K nejvíce patrnému snížení hodnoty dovozu došlo (mezi prvními dvaceti největšími dodavateli agrárního zboží do ČR) ve stejné době ze Spojeného království (o 489,3 mil. Kč, tj. o 11,8 %).

Meziročně se v roce 2022 zvýšila nejvýrazněji hodnota českého agrárního importu z Polska (o 9,3 mld. Kč, tj. o 22,3 %), Itálie (o 6,3 mld. Kč, tj. o 37,9 %), Španělska (o 3,9 mld. Kč, tj. o 25,9 %). K poklesu hodnoty dovozu došlo naproti tomu zejména z Rumunska (o 2,3 mld. Kč), Ázerbájdžánu (o 81,0 mil. Kč) a Panamy (o 40,0 mil. Kč).

Bilance

Přehled zemí, s nimiž ČR dosahuje v AZO nejvyšších hodnot pasivní a aktivní bilance, je uveden v tab. 26 a 27. Dlouhodobě hlavními čistými dodavateli agrárních produktů do ČR jsou Polsko, Španělsko, Nizozemsko, Německo, Belgie, Francie, Čína, Norsko, Spojené státy, Brazílie, Turecko, Ukrajina a Irsko s tím, že vzhledem k průměru let 2017–21 došlo v roce 2022 ke změně pořadí zemí na následující: Polsko, Španělsko, Nizozemsko, Itálie, Čína, Belgie, Norsko, Ukrajina, Brazílie, Maďarsko, Francie a Turecko. Změny v pořadí pak zaznamenali na dalších místech i další významní netto-dodavatelé.

V posledních třech letech (tj. 2020, 2021 a 2022) se na prvních třech místech mezi čistými dodavateli agrárního zboží do ČR umístilo Polsko, Španělsko a Nizozemsko, v roce 2020 a 2021 se na 4. a 5. místě umístilo Německo a Belgie, v roce 2022 pak Itálie a Čína. Belgie obsadila v roce 2022 v pořadí hlavních netto-dodavatelů do ČR 6. místo. Ukrajina patřila po všechny tři roky také mezi významné dodavatele zboží do ČR (8. místo).

Tab. 26 – Hlavní netto-dodavatelé agrárního zboží do ČR (mil. Kč)

Země	Průměr 2017-21	2022	Změny r. 2022 k ø 2017-21		Meziroční změny v r. 2022	
			Rozdíl	Index	Rozdíl	Index
Polsko	-18 380,7	-23 546,8	-5 166,1	128,1	-4 086,1	121,0
Španělsko	-11 441,0	-15 076,8	-3 635,8	131,8	-3 077,4	125,6
Nizozemsko	-10 626,7	-12 291,6	-1 664,9	115,7	-1 812,3	117,3
Itálie	2 037,3	-7 074,2	-9 111,5	-347,2	-4 110,1	238,7
Čína	-2 139,7	-4 913,1	-2 773,4	229,6	-2 079,6	173,4
Belgie	-2 887,3	-4 144,1	-1 256,8	143,5	-47,0	101,1
Norsko	-1 699,1	-3 158,0	-1 459,0	185,9	-697,5	128,3
Ukrajina	-1 529,2	-3 079,4	-1 550,2	201,4	-479,3	118,4
Brazílie	-1 565,6	-2 561,0	-995,4	163,6	-1 030,7	167,4
Maďarsko	-634,3	-2 148,2	-1 513,9	338,7	-1 045,8	194,9
Francie	-2 597,4	-2 102,8	494,6	81,0	-460,9	128,1
Turecko	-1 562,0	-2 076,7	-514,8	133,0	-342,0	119,7
Vietnam	-997,4	-1 760,8	-763,4	176,5	-460,8	135,4
Irsko	-1 488,3	-1 733,9	-245,6	116,5	-397,5	129,7
Argentina	-766,8	-1 644,4	-877,6	214,4	-870,7	212,5
Maroko	-937,8	-1 398,4	-460,6	149,1	-220,3	118,7
Ekvádor	-985,3	-1 317,9	-332,6	133,8	-371,8	139,3
Kolumbie	-838,2	-1 069,6	-231,5	127,6	-277,0	134,9
Švýcarsko	-490,1	-902,9	-412,8	184,2	-180,8	125,0
Kostarika	-789,2	-823,9	-34,7	104,4	-40,4	105,2

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

Nejvýznamnějším čistým odběratelem agrárního zboží je pro ČR tradičně Slovensko. S dalšími netto-odběrateli v pořadí již vykazuje ČR řádově nižší hodnotu bilančního aktiva a jejich pořadí je proměnlivé. V roce 2022 se jednalo o Rakousko, Německo, Chorvatsko, Rumunsko, Spojené království, Japonsko, Slovinsko a Bulharsko. Mezi země s řádově ještě nižším bilančním aktivem (v mil. Kč) patřily v roce 2022 Ruská federace, Švédsko, Egypt, Saúdská Arábie, Bangladéš, Finsko, Lucembursko, Spojené arabské emiráty, Kosovo, Libanon, Izrael a další země. Vývoj bilancí obchodu s vybranými zeměmi v letech 2017 až 2022 znázorňuje graf 8.

Tab. 27 – Hlavní netto-odběratelé agrárního zboží z ČR (mil. Kč)

Země	Průměr 2017-21	2022	Změny r. 2022 k ø 2017-21		Meziroční změny v r. 2022	
			Rozdíl	Index	Rozdíl	Index
Slovensko	27 477,9	33 695,9	6 218,0	122,6	3 932,9	113,2
Rakousko	2 756,0	5 765,5	3 009,5	209,2	1 909,1	149,5
Německo	-10 330,8	4 083,2	14 414,0	-39,5	10 719,3	-61,5
Chorvatsko	1 391,5	2 163,2	771,7	155,5	505,3	130,5
Rumunsko	327,3	1 891,2	1 563,9	577,8	3 499,0	-117,6
Spojené království	764,1	1 669,7	905,6	218,5	169,1	111,3
Japonsko	1 118,6	1 260,4	141,8	112,7	303,9	131,8
Slovinsko	1 018,7	1 227,4	208,8	120,5	173,5	116,5
Bulharsko	954,2	1 205,4	251,2	126,3	456,2	160,9
Ruská federace	2 599,3	992,3	-1 607,1	38,2	-1 400,6	41,5
Švédsko	664,2	880,9	216,7	132,6	-150,4	85,4
Egypt	-326,2	678,0	1 004,2	-207,9	1 123,5	-152,2
Saúdská Arábie	378,8	547,0	168,2	144,4	26,6	105,1
Bangladéš	438,9	465,4	26,5	106,0	16,8	103,7
Finsko	540,4	447,3	-93,2	82,8	68,8	118,2
Lucembursko	32,3	372,9	340,6	1 153,7	240,3	281,1
Spojené arabské emiráty	373,4	361,4	-12,0	96,8	-37,3	90,6
Kosovo	79,4	291,1	211,7	366,6	165,4	231,7
Libanon	329,4	285,4	-44,0	86,6	93,4	148,6

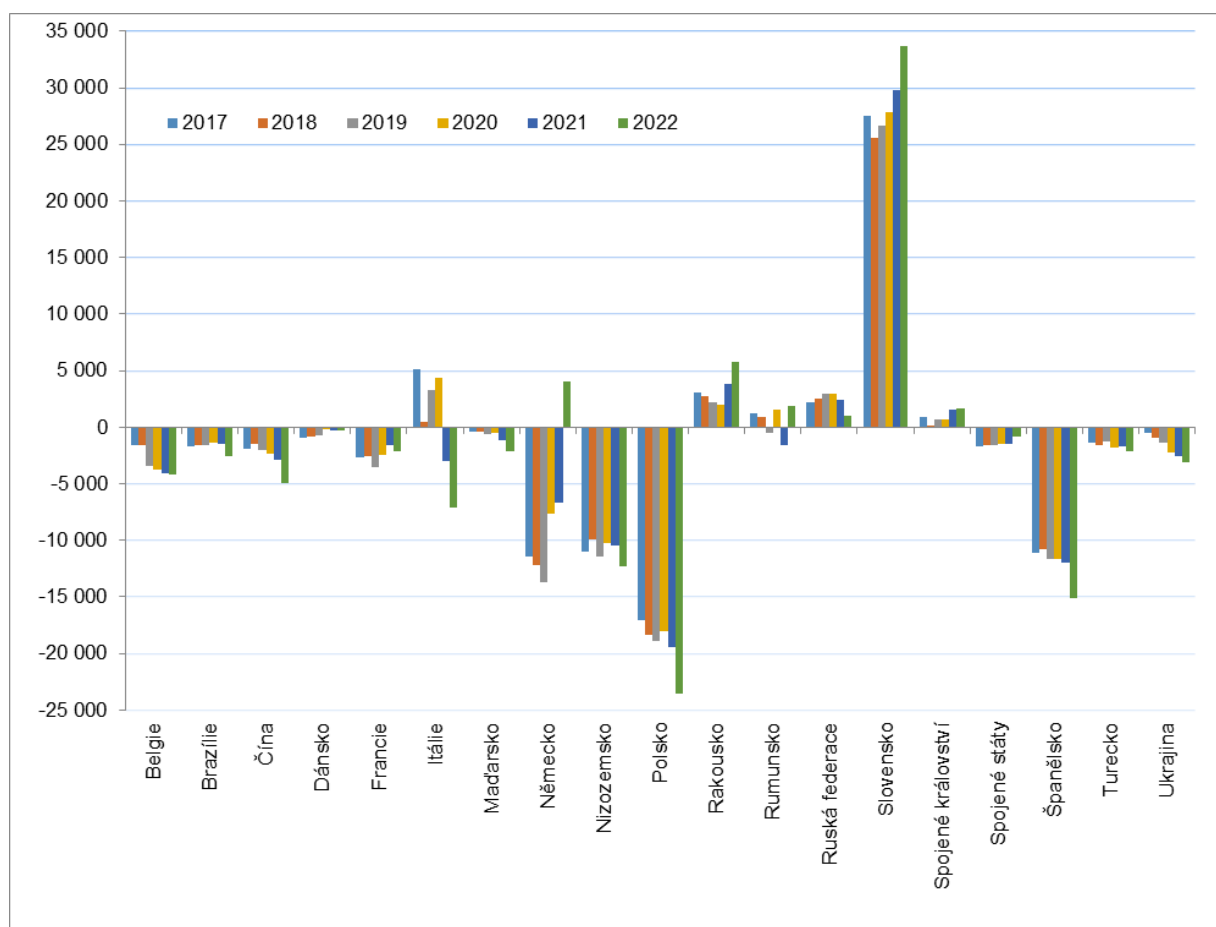
Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

Nejvýznamnější nárůsty a poklesy hodnoty bilančních aktiv a pasiv v roce 2022 vzhledem k průměru předchozích pěti let, ale i samotnému roku 2021 jsou vyznačeny v tabulkách tučně.

Uváděné přehledy zemí zaznamenají určité změny, nejsou-li mezi agrární zboží zařazeny „*tabák a tabákové výrobky*“. Nejvyššího bilančního aktiva dosahuje ČR s touto skupinou výrobků v obchodě se Slovenskem (2,5 mld. Kč v roce 2022). Dále měla ČR aktivní bilanci s „*tabákem a tabákovými výrobky*“ zejména s Itálií, Belgií, Egyptem, Nizozemskem, Španělskem a Rakouskem. Naopak pasivní byla především v obchodě s Polskem (3,2 mld. Kč v roce 2022), dále s Rumunskem, Německem, Čínou, Litvou, Brazílií, Švédskem a Argentinou. Oproti roku 2021 vykázala ČR v roce 2022 nárůst aktivní bilance s „*tabákem a tabákovými výrobky*“ především s Rakouskem (více než dvojnásobně), s Belgií (o 69,2 %), s Nizozemskem (o 58,8 %) a se Španělskem (o 26,4 %). K významnému poklesu aktivní bilance došlo např. s Itálií (o 64,2 %) a nárůstu pasivní bilance s Čínou (více než 7,5x) a Argentinou (o 127,8 %).

Graf 8 – Vývoj bilance AZO ČR s vybranými obchodními partnery (mil. Kč)

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

3.2.2.1 Hlavní partnerské země v rámci sledovaných skupin třetích zemí

Vývoz

Nejvýznamnějšími odběrateli agrárního zboží z ČR ze skupiny RZ byly v roce 2022 Egypt (18,8 %), Čína (9,2 %), Saúdská Arábie (8,5 %), Spojené arabské emiráty (7,3 %), Korea (6,9 %), Chile (5,7 %), Thajsko (5,6 %), dále Libanon, Malajsie, Indie, Vietnam. Dohromady uvedené země tvořily v českém agrárním vývozu do RZ 76,5 %. Nejvíce hodnota českého agrárního exportu vzrostla z uváděných zemí do Egypta (téměř 22krát) z důvodu vývozu „*tabáku ke kouření*“, „*pektinových látek*“, „*bramborového škrobu*“ a „*mléka a smetany v prášku*“. V roce 2022 vykázala ČR s Egyptem v obchodní výměně agrárního zboží aktivní bilanci ve prospěch ČR. Zároveň se Egypt umístil jako 4. nejvýznamnější odběratel českého agrárního zboží ve skupině třetích zemí.

Dále hodnota vzrostla do Indie (o 127,3 %), Vietnamu (o 44,7 %), Libanonu (o 34,5 %) a Korejské republiky (o 29,5 %). Naopak vývoz směřující do Číny meziročně poklesl (o 33,9 %) z důvodu nižšího vývozu několika položek (např. „*sýrů a tvarohů*“, „*minerálních vod*“ a „*pektinů*“) a Malajsie (o 17,1 %) z důvodů nižšího vývozu „*syrovátky*“ a „*výživy pro psy a kočky*“.

Český agrární vývoz do NRZ zůstává nízký, přestože jeho hodnota v roce 2022 meziročně vzrostla o 1,9 %. Hlavním trhem je pro ČR dlouhodobě Bangladéš (s 78,0% podílem v roce 2022), kam meziročně vývoz vzrostl o 1,6 %. Tradičně ČR vyváží do státu Bangladéš „*mléko a smetanu v prášku*“, „*syrovátku*“ a od roku 2019 i „*živou drůbež*“. Mezi další, méně významné odběratele, patřil stát Myanmar (vývoz především „*potravinových přípravků jiných*“ a „*nealkoholických nápojů*“, s velmi mírně rostoucím

podílem 11,0 %) a nově se na 3. místo zařadila Středoafriická republika (vývoz „slad nepražený“; s podílem 1,4 %).

Obchodním partnerem v rámci SNS bylo pro ČR Rusko, třebaže vývoz do něj je již od srpna 2014 ovlivněn embargem uvaleným na vybrané agrární produkty, jeho podíl v roce 2022 činil téměř 80,6 %, v roce 2021 hodnota vyváženého zboží stagnovala, v roce 2022 se hodnota snížila. Hodnota vývozu v roce 2022 činila 2,6 mld. Kč. Mezi další odběratele z této skupiny zemí patří Kazachstán, Bělorusko, Moldavská republika, Gruzie a Uzbekistán. V roce 2022 vzrostla hodnota exportu nejvýrazněji do Ázerbájdžánu (o 136,6 %), dále do Kyrgyzstánu (o 109,5 %), Gruzie (o 47,9 %) a do Moldavské republiky (o 43,1 %), naopak do Ruska a Běloruska hodnota poklesla (shodně téměř o 31,0 %). Vývoz agrárního zboží do zemí SNS meziročně poklesl o 24,9 %.

Z OSVTE byly v roce 2022 našimi nejdůležitějšími partnery pro vývoz Spojené státy (33,4 %), Japonsko (22,3 %), Jižní Afrika (12,4 %), Turecko (10,7 %) a Izrael (9,6 %). Na významu během sledovaných let získaly Spojené státy (podíl v roce 2022 činil 33,4 % a hodnota vyváženého zboží v meziročním porovnání vzrostla o 138,0 %). Ještě dvě země – Austrálie a Kanada participovaly v roce 2022 na českém exportu do OSVTE významnějším (6,5%, resp. 4,3%) podílem. Zastoupení jednotlivých zemí OSVTE je meziročně proměnlivé. Proti roku 2021 klesla v roce 2022 hodnota vývozu do Turecka (o 8,2 %). Objemem méně významná hodnota vývozu agrárního zboží do San Marina poklesla (o 80,0 %), do Andorry (o 75,6 %) a na Faerské ostrovy (o 39,4 %).

Hodnota českého agrárního exportu do skupiny ETE v posledních šesti letech rostla. Teritoriálně se přitom vývoz do této skupiny zemí zásadně nezměnil. Nejvýznamnějšími destinacemi jsou nadále Srbsko (43,2 % v roce 2022), Kosovo (17,2 %), Makedonie (13,6 %), Bosna a Hercegovina (13,2 %) a Albánie (11,3 %). Do Albánie hodnota vývozu vzrostla více než 2,5x, do Kosova o 122,2 % a Makedonie o 67,0 %.

Nejméně početnou skupinu zemí ESVO reprezentuje svým nejvyšším podílem na českém agrárním vývozu Švýcarsko (51,6 % v roce 2022), kde hodnota českého agrárního vývozu oscilovala v letech 2017 až 2022 v rozmezí 590,6 mil. Kč – 1,0 mld. Kč a Norsko (s podílem 45,6 %), kde se hodnota pohybovala v letech 2017 až 2022 v rozmezí 398,5 mil. Kč – 744,5 mil. Kč. Export se v roce 2022 zvýšil do Švýcarska o 42,6 % (zejména vlivem vývozu „pšenice“, „ovsa“, „sladkých sušenek“ a „pekařských výrobků“) do Norska o 19,4 % (vlivem vývozu „pekařských výrobků“, „těstovin“, „sladu“, „piva“ a „slunečnicového oleje“) a na Island o 21,6 % (vlivem vývozu „cukrovinek neobsahujících kakao“ a „sladu“).

Dovoz

V roce 2022 byly hlavními dodavateli agrárních výrobků na český trh z RZ Čína (20,7 %), Brazílie (9,8 %), Vietnam (7,4 %), dále Argentina, Maroko, Ekvádor, Thajsko, Kolumbie, Indie, Mexiko, Kostarika a Chile. Oproti roku 2021 se v pořadí směrem dopředu na 4. místo posunula Argentina místo Maroka. Thajsko zaujalo 7. místo a kleslo z 5. místa v roce 2021. Argentina významně (v meziročním porovnání) zvýšila dovoz následujících produktů do ČR: „semena řepky“, „sójové pokrutiny“, „rostlinné látky a odpady pro výživu zvířat“ a „pekařské výrobky“. Brazílie významně zvýšila dovoz následujících produktů do ČR „maso a droby ze slepic“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „hovězí maso“, „ostatní třtinový cukr“, dále např. „avokádo“, „pepř“ a „tabák“. Dohromady vyjmenované země zaujímaly v českém agrárním dovozu z RZ 76,1 %.

Hodnota agrárního dovozu z NRZ v roce 2022 meziročně rostla o 66,1 %. Mezi naše hlavní dodavatele patřily Kambodža (38,6 %), Malawi (13,8 %), Myanmar (13,6 %), dále Mosambik (7,0 %), Etiopie (6,8 %) a Madagaskar (4,4 %). Dovoz ze zemí NRZ je značně nepravidelný. Např. hodnota importu ze státu Malawi výrazně narostla vzhledem k nárůstu dovozu „tabáku“, „ostatního třtinového

cukru“ a „pepře“ a ze státu Myanmar vzhledem k nárůstu dovozu „rýže“ a „ostatních těstovin“. Hodnota dovozu poklesla např. Bangladéše a Senegal z důvodů poklesu dovozu zejména „krevet a garnátů“ z obou zemí, ze Senegal ještě kvůli poklesu dovozu „rajčat“. Hodnota dovozu poklesla také z Ugandy (vzhledem k menšímu dovozu ovoce, např. „kvajav, mang a mangostan“, „banánů“ a „ananasů“).

V rámci skupiny zemí OSVTE jsou dlouhodobě dvěma nejvýznamnějšími dodavateli agrárního zboží do ČR se zhruba stejnými podíly (a v některých letech v opačném pořadí) Spojené státy a Turecko. V roce 2022 zaujímaly v českém agrárním dovozu z OSVTE dohromady 63,8 %. Dále dováží ČR agrární zboží z Jižní Afriky (11,2 % v roce 2022), Kanady (9,3 %), Nového Zélandu (5,1 %) a Austrálie (4,3 %). Hodnota dovozu se meziročně zvýšila v roce 2022 z Faerských ostrovů (jedná se o řádově nižší částky), dále u AZO dosahujícího vyšší hodnoty – z Austrálie, Nového Zélandu, Jižní Afriky, Kanady, Japonska a Spojených států.

Významnějšími partnery v rámci čtyřčlenné ESVO jsou na straně dovozu pro ČR pouze Norsko (66,6 % v roce 2022) a Švýcarsko (29,8 %). V roce 2022 vzrostla meziročně hodnota dovozu z Norska o 26,6 % (vlivem dovozu zejména „lososa obecného“, „filé z lososa“, „ryb lososovitých ostatních“ a „výrobků z ryb, korýšů a měkkýšů“). Dále v roce 2022 vzrostla hodnota dovozu ze Švýcarska o 32,9 % (vlivem dovozu zejména „kávy“, „výtažků z kávy“, „výživy pro psy a kočky“ a „čokolády“). Hodnota dovozu ze zemí ESVO se meziročně zvýšila o 28,5 %.

Největšími dodavateli ze SNS byly v roce 2022 Rusko (s 57,2 %), Moldavsko (s 21,9 %), Kazachstán (s 10,4 %) a Gruzie (5,6 %). Hodnota dovozu se významně snížila z Ázerbájdžánu (o 83,8 %, na 15,6 mil. Kč), naopak významné zvýšení zaznamenala hodnota z Uzbekistánu (o 169,6 %, na 24,0 mil Kč).

Hlavními dodavateli ve skupině ETE jsou Srbsko (s 62,2% podílem v roce 2022) a Makedonie (s 18,0 %). Další státy jako Albánie (17,3 %), Bosna a Hercegovina (1,6 %) a Kosovo (0,9 %) tvoří v českém agrárním dovozu z ETE menší podíly. Ke zvýšení importů z Albánie (v meziročním porovnání o 30,9 %) přispělo mírné navýšení dovozu „vodních melounů“, „klementinek“ a „broskví“. Hodnota importu z Makedonie v roce 2022 meziročně vzrostla o 29,4 % (z důvodů navýšení dovozu „vodních melounů“, „vína“ a „pekařských výrobků“).

Bilance

S větším počtem RZ vykazuje ČR zápornou bilanci AZO než kladnou. V roce 2022 byl bilanční schodek zaznamenán v obchodě se 75 zeměmi, z toho nejvyšší s Čínou, Brazílií, Vietnamem, Argentinou, Marokem, Ekvádorem, Kolumbií, Kostarikou, Mexikem, Thajskem, Indií, Peru a Kamerunem. Čína zaujala 1. pozici, hodnota netto-dovozu z ní se v roce 2022 oproti roku 2021 zvýšila o 2,0 mld. Kč. K významnějšímu meziročnímu zvýšení bilančního schodku v rámci výše uvedených zemí došlo také v obchodě s Brazílií (nárůst schodku o 1,0 mld. Kč) a Vietnamem (o 459,4 mil. Kč). V pozici čistého dodavatele agrárních výrobků je ČR především vůči Egyptu (1. rokem v roce 2022, od roku 2017) Saúdské Arábii, Spojeným arabským emirátům, Libanonu, Korejské republice, Malajsii, Hongkongu, Kuvajtu a Syrské arabské republice. Výše netto-vývozu do těchto zemí je nicméně meziročně značně nepravidelná. Meziročně hodnota netto-vývozu do vyjmenovaných zemí poklesla pouze ze Spojených arabských emirátů, Malajsie a Kuvajtu.

Také v českém AZO s NRZ je dosahováno častěji pasivní bilance než aktivní (v roce 2022 u 33 zemí ze 43, se kterými jsme v roce 2022 obchodovali). Významnější výjimkou je pouze Bangladéš, kam tradičně ČR vyváží zejména sušené mléko, s hodnotou netto-vývozu 465,4 mil. Kč v roce 2022. Hlavními netto-dodavateli ze skupiny NRZ byly pro ČR v roce 2022 Kambodža, Malawi, Myanmar, Mosambik a Etiopie.

V rámci AZO s ESVO vykazuje ČR bilanční pasivum v obchodě se všemi státy. Určující je však nadále pro hodnotu bilance za celou skupinu netto-dovoz z Norska, který v roce 2022 dosáhl 3,2 mld. Kč. Netto-dovoz z Norska se prohloubil o 28,4 %, netto-dovoz ze Švýcarska se také prohloubil (o 25,0 %) a z Islandu hodnota netto-dovozu stagnovala.

Bilance českého AZO s ETE je dlouhodobě netto-dovozní (s výjimkou roku 2021). Dlouhodobě aktivní bilanci agrárního zahraničního obchodu vykazuje ČR s Bosnou a Hercegovinou, Kosovem a Černou Horou. Aktivní bilance v meziročním porovnání vykazovala růst s Kosovem (o 131,7 %). Bilanční schodek se meziročně prohloubil s Albánií (o 62,0 %), naopak se snížil se Severní Makedonií (o 64,3 %).

Čistými odběrateli českého zboží v rámci SNS byly v roce 2022 Rusko, Bělorusko, Uzbekistán, Kyrgyzstán, Arménie a Turkmenistán. Zápornou bilanci AZO má ČR zejména s Moldavskem (dovoz „vína“, „slunečnicových semen“, „slunečnicového oleje“, „zavařenin, marmelád“, „vlašských ořechů“, a „škrobů“), dále s Kazachstánem (dovoz „lněného semínka“ a „ostatních ryb“) a s Gruzii (dovoz ořechů, zejména „lískových oříšků“ a „vína“).

Mezi tradiční čisté dodavatele agrárního zboží do ČR ze skupiny OSVTE patří Turecko, Spojené státy, Kanada, dále Nový Zéland, Jižní Afrika, Faerské ostrovy a San Marino. V roce 2022 se hodnota netto-dovozů zvýšila z Faerských ostrovů (více než 4krát), z Kanady a Nového Zélandu (přibližně stejnou měrou, o více než 55 %) a naopak poklesla ze Spojených států (o výrazných 44,9 %). Čistým odběratelem je pro ČR Japonsko (v roce 2020 hodnota netto-vývozu stagnovala, v roce 2022 však obchodní bilance s Japonskem dosáhla aktiva 1,3 mld. Kč). V letech 2017 až 2022 dosáhla ČR aktivní bilanci v obchodě s Austrálií, meziročně došlo k výraznému snížení hodnoty netto-vývozu o 87,8 % na 32,3 mil. Kč.

3.3 Komoditní skladba AZO ČR

Vývoj českého AZO v členění podle kapitol za období let 2017 až 2022 uvádí tab. 13 v příloze. Spolu s teritoriálním pohledem je pak obsahem následujících přílohových tab. 14 až 17. AZO ČR s vybranými komoditami, resp. komoditními agregacemi v podrobnějším nomenklaturním členění, a to jak ve finančním, tak množstevním vyjádření, shrnují přílohové tab. 18 a 19.

3.3.1 Komoditní skladba českého agrárního vývozu

Základní přehled o vývoji komoditní skladby českého agrárního exportu poskytuje tab. 28. V roce 2022 byla kapitolou s nejvyšším podílem kapitola „mléko, mléčné výrobky a vejce“ (podíl 10,8 %), dále pak „zbytky z potravinářského průmyslu a krmiv“ (9,5 %), „obiloviny“ (9,3 %) a „různé potravinové přípravky“ (9,3 %).

Nejvýraznější posílení participace zaznamenala v porovnání s průměrem 2017–2021 v roce 2022 kapitola „obiloviny“ (+1,9 p. b.), dále pak „olejnatá semena a plody“ (+0,9 p. b.), „živočišné a rostlinné tuky a oleje“ a „zbytky z potravinářského průmyslu a krmiv“ (shodně +0,7 p. b.) a „mléko a mléčné výrobky“ (+0,6 p. b.).

Při porovnání průměru let 2017–21 s rokem 2022 došlo u všech kapitol k nárůstu. K nejvýraznějšímu nárůstu hodnoty vývozu pak došlo u „obilovin“ (o 10,3 mld. Kč), „mléka, mléčných výrobků a vajec“ (o 8,8 mld. Kč), „zbytků a odpadů v potravn. průmyslu, krmiva“ (o 8,2 mld. Kč), „různých potravinových přípravků“ (o 7,5 mld. Kč), „přípravků z obilí“ (o 6,1 mld. Kč), „olejnatých semen“ (o 5,6 mld. Kč), „živočišných a rostlinných tuků a olejů“ (o 5,1 mld. Kč), „cukru a cukrovinek“ (o 3,7 mld. Kč) a „nápojů a lihovin“ (o 2,2 mld. Kč). Významný nárůst hodnot byl zaznamenán také u „masa a drobů“ (o 1,8 mld. Kč), „živých zvířat“ (o 1,5 mld. Kč), „přípravků z masa a ryb“ a „zeleniny“

(shodně o 1,4 mld. Kč), „kaka a kakaových přípravků“ a „ryb“ (shodně o 1,2 mld. Kč) a „mlýnských výrobků“ (o 1,0 mld. Kč).

Tab. 28 – Komoditní skladba českého agrárního vývozu (mil. Kč, %)

KN	Název kapitoly	Hodnota vývozu		Změny r. 2022 k ø 2017-21		Podíl na celk. vývozu	
		ø 17-21	2022	Rozdíl	Index	ø 17-21	2022
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	20 952,8	29 799,0	8 846,2	142,2	10,3	10,8
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	17 941,1	26 190,0	8 249,0	146,0	8,8	9,5
10	Obiloviny	15 166,4	25 492,2	10 325,7	168,1	7,4	9,3
21	Různé jedlé přípravky	17 899,3	25 436,1	7 536,7	142,1	8,8	9,3
19	Přípravky z obilí	16 331,1	22 393,7	6 062,6	137,1	8,0	8,1
24	Tabák a tabákové výrobky	19 783,5	20 061,1	277,5	101,4	9,7	7,3
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	16 898,0	19 103,0	2 205,0	113,0	8,3	7,0
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	9 604,8	14 718,5	5 113,7	153,2	4,7	5,4
12	Olejnata semena a plody	8 743,7	14 317,8	5 574,0	163,7	4,3	5,2
17	Cukr a cukrovinky	8 078,9	11 730,9	3 652,0	145,2	4,0	4,3
01	Živá zvířata	8 502,8	10 010,2	1 507,4	117,7	4,2	3,6
18	Kakao a kakaové přípravky	6 943,1	8 140,8	1 197,7	117,3	3,4	3,0
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	5 858,9	7 300,4	1 441,5	124,6	2,9	2,7
02	Maso a droby	4 774,2	6 537,2	1 763,0	136,9	2,3	2,4
09	Káva, čaj, maté, koření	4 677,1	5 632,4	955,2	120,4	2,3	2,0
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	3 875,7	5 027,1	1 151,5	129,7	1,9	1,8
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	4 174,8	4 880,5	705,7	116,9	2,0	1,8
08	Ovoce a ořechy	3 971,4	4 666,1	694,7	117,5	1,9	1,7
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	3 598,7	4 638,1	1 039,4	128,9	1,8	1,7
07	Zelenina, poživatel. rostl., kořeny, hlízy	3 002,7	4 381,8	1 379,1	145,9	1,5	1,6
13	Rostlinné výtažky a šťávy	1 397,6	1 645,4	247,7	117,7	0,7	0,6
05	Ostatní živočišné produkty	1 232,5	1 509,8	277,4	122,5	0,6	0,5
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	830,9	1 060,4	229,6	127,6	0,4	0,4
14	Rostlinné pletací materiály	90,5	139,5	48,9	154,0	0,0	0,1
Celkem		204 330,5	274 811,9	70 481,4	134,5	100,0	100,0

Pozn.: Řazeno podle podílu kapitoly v roce 2022.

Pramen: ČSÚ – Data báze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

V roce 2022 většina kapitol vykázala zvýšení hodnoty vývozu. Nejvýraznější **meziroční nárůst** hodnoty byl v roce 2022 zaznamenán ve vývozech kapitol „mléko, mléčné výrobky a vejce“ (o 6,9 mld. Kč), „obiloviny“ (o 6,1 mld. Kč), „olejnata semena“ (o 4,1 mld. Kč), „zbytky a odpady v potravním průmyslu“ (o 4,0 mld. Kč), „tabákové výrobky“ (o 3,7 mld. Kč), „přípravky z obilí“ (o 3,6 mld. Kč), „různé jedlé přípravky“ (o 3,5 mld. Kč), „živočišné a rostlinné tuky a oleje“ (o 3,3 mld. Kč), „cukr a cukrovinky“ (o 3,0 mld. Kč), „maso a droby“ (o 1,9 mld. Kč), „živá zvířata“ (o 1,6 mld. Kč) a „přípravky z masa ryby, korýšů apod.“ (o 1,1 mld. Kč).

V **podrobnějším zbožovém pohledu** jsou hlavní české exportní položky představeny v tab. 29. Jejich řazení se odvíjí podle subjektivního způsobu agregace a desagregace celních kódů (HS4, HS6, KN8). V tabulce jsou uvedeny průměrné podíly jednotlivých komodit a skupin komodit za rok 2022

a v průměru let 2017-21. Uvedené komodity tvořily v roce 2022 v českém agrárním vývozu 87,1 % a v průměru předchozích pěti let to bylo 86,7 %.

Při porovnání průměru let 2017–21 s rokem 2022 nejvíce navýšila svůj podíl vývozu „*pšenice*“ o 1,3 p. b. na 6,5 % a dosáhla hodnoty 17,2 mld. Kč, dále pak „*přípravky používané k výživě zvířat*“ o 1,0 p. b. na 7,9 % (20,6 mld. Kč), „*řepková semena*“ o 0,8 p. b. na 2,7 % (7,0 mld. Kč), „*potravinové přípravky jinde neuvedené*“ o 0,6 p. b. na 5,7 % (15,0 mld. Kč), „*sýry a tvarohy*“, „*slunečnicový olej*“ a „*kukuřice*“ shodně o 0,4 p. b. na 3,2 % (8,5 mld. Kč), resp. na 1,4 % (3,7 mld. Kč), resp. na 1,1 % (2,9 mld. Kč).

K nejvýznamnějšímu snížení podílu v porovnání s pětiletým průměrem došlo v roce 2022 u „*cigaret*“ o 3,2 p. b. na 5,9 % (15,5 mld. Kč), méně významně pak u „*piva*“ o 0,7 p. b. na 2,9 % (7,5 mld. Kč), „*čokolády*“ a „*pokrutin*“ shodně o 0,4 p. b. na 3,0 % (7,8 mld. Kč), resp. na 1,0 % (2,6 mld. Kč), dále pak u „*slazených minerálních vod a vod*“, „*živého skotu*“ a „*výtažků a koncentrátů z kávy*“ shodně o 0,3 p. b. na 2,4 % (6,2 mld. Kč), resp. na 2,0 % (5,2 mld. Kč), resp. na 1,4 % (3,8 mld. Kč).

V **meziročním** porovnání se v roce 2022 nejvýrazněji **navýšila** hodnota exportu „*pšenice*“ (o 5,0 mld. Kč, tj. o 41,1 %), „*mléka a smetany nezahuštěné, neslazené*“ (o 3,4 mld. Kč, tj. o 37,8 %), „*přípravků používaných k výživě zvířat*“ (o 3,3 mld. Kč, tj. o 19,2 %), „*řepkových semen*“ (o 2,5 mld. Kč, tj. o 9,2 %), „*potravinových přípravků jinde neuvedených*“ (o 2,2 mld. Kč, tj. o 17,0 %), „*pekařského zboží*“ (o 2,1 mld. Kč, tj. o 18,2 %), „*sýrů a tvarohu*“ (o 2,0 mld. Kč, tj. o 29,7 %), „*cigaret*“ (o 1,9 mld. Kč, tj. o 13,0 %), „*řepkového oleje*“ (o 1,6 mld. Kč, tj. o 24,9 %), „*slunečnicového oleje*“ (o 1,5 mld. Kč, tj. o 64,6 %), „*cukru*“ (o 1,5 mld. Kč, tj. o 39,9 %) a „*cukrovinek*“ (o 1,2 mld. Kč, tj. o 27,8 %).

K nejrazantnějšímu meziročnímu **poklesu** hodnoty vývozu došlo v roce 2022 zejména u „*ethylalkoholu nedenatur. nad 80 %*“ (o 549,3 mil. Kč, tj. o 41,9 %), „*rostlinných a živočišných tuků a olejů*“ (o 388,8 mil. Kč, tj. o 35,9 %), „*žita*“ (o 181,4 mil. Kč, tj. o 52,4 %), „*pokrutin*“ (o 115,3 mil. Kč, tj. o 4,2 %), „*zavařenin*“ (o 102,9 mil. Kč, tj. o 14,3 %), „*tuku z ovčí vlny*“ (o 91,5 mil. Kč, tj. o 37,1 %) a „*ostatní konzervované zelenině*“ (o 69,4 mil. Kč, tj. o 13,7 %).

Tab. 29 – Hlavní vývozní komodity v roce 2022 a jejich podíl na celkovém agrárním vývozu ČR

HS (KN)	Název agregace	Průměr 2017-21		2022	
		mil. Kč	%	mil. Kč	%
2309	Přípravky používané k výživě zvířat <i>z toho: 2309 10 Výživa pro psy, kočky, balení pro drobný prodej</i>	13 497,1	6,9	20 612,0	7,9
1001	Pšenice	10 252,0	5,2	17 159,0	6,5
2402 20	Cigarety	17 918,8	9,2	15 526,9	5,9
2106	Potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahrnuté	10 088,2	5,2	14 981,7	5,7
1905	Pekařské zboží, pečivo, oplatky, rýžový papír apod. <i>1905 31 Sladké sušenky</i> <i>1905 90 Výr. pekařské, pečivo, hostie, těsto sušené apod.</i>	10 411,0	5,3	13 566,6	5,2
0401	Mléko a smetana nezahuštěná neslazená <i>z toho: z toho 0401 20 99 „mléko, tuk 3-6 %, balení > 2 l“</i>	8 751,4	4,5	12 376,2	4,7
0406	Sýry a tvaroh	5 484,7	2,8	8 462,2	3,2
1514 11 a 19	Řepkový olej	5 986,5	3,1	8 236,2	3,1
1806	Čokoláda a ostatní kakaové přípravky	6 656,3	3,4	7 780,5	3,0
2203	Pivo	6 889,9	3,5	7 490,1	2,9
1205	Semena řepky	3 595,9	1,8	6 950,7	2,7
2202	Voda, včetně minerálních vod a sodovek - slazené	5 140,5	2,6	6 205,4	2,4
1704	Cukrovinky (bez kakaá)	4 150,5	2,1	5 483,4	2,1
0102	Živý skot	4 448,4	2,3	5 177,6	2,0
1701	Cukr	3 336,2	1,7	5 085,7	1,9
0901	Káva, i pražená, též dekofeinovaná	3 741,2	1,9	4 457,8	1,7
2101	Výtažky a koncentráty z kávy (vč. přípravků na jejich bázi)	3 317,2	1,7	3 773,9	1,4
1602	Masné přípravky a konzervy	2 745,5	1,4	3 747,0	1,4
1512 11 a 19	Slunečnicový olej	2 036,0	1,0	3 723,2	1,4
1005	Kukuřice	1 346,0	0,7	2 889,7	1,1
1901	Sladový výtažek, potravinové přípravky z mouky, krupice, apod.	2 004,7	1,0	2 883,3	1,1
2403	Tabákové náhražky	1 844,9	0,9	2 871,8	1,1
1003	Ječmen	1 705,4	0,9	2 794,4	1,1
2306	Pokrutiny	2 735,0	1,4	2 607,3	1,0
1904	Pufované výrobky, corn flakes, müsli apod.	2 065,2	1,1	2 516,4	1,0
2103	Přípravky pro omáčky, kořenité směsi, hořčice	1 585,5	0,8	2 448,6	0,9
1107	Slad i pražený	2 109,9	1,1	2 347,1	0,9
0105	Živá drůbež	1 745,0	0,9	2 266,3	0,9
1601	Uzenky a salámy	2 104,3	1,1	2 265,4	0,9
1902	Těstoviny i vařené nadívané a jinak upravené	991,3	0,5	2 178,3	0,8
0402	Mléko a smetana zahuštěná, slazená	1 892,4	1,0	2 167,5	0,8
0403	Kysané mléčné výrobky	1 628,7	0,8	2 100,8	0,8
2208	Ethylalkohol nedenat. pod 80% (lihoviny)	1 804,7	0,9	2 023,6	0,8
1207	Semena plody olejnaté ostatní i drcené <i>z toho: 1207 10 Mák</i>	1 486,2	0,8	2 005,2	0,8
0203	Vepřové maso (čerstvé, chlazené nebo zmraz.)	1 582,6	0,8	1 869,5	0,7
0201	Hovězí maso (čerstvé, chlazené)	1 182,7	0,6	1 828,9	0,7
0407	Vejce	1 085,3	0,6	1 692,1	0,6
1302	Šťávy, výtažky, rostlin. pektiny apod.	1 367,5	0,7	1 625,1	0,6
0404 10	Syrovátka	1 118,1	0,6	1 612,4	0,6
0304	Filé	1 037,2	0,5	1 538,6	0,6
0302	Ryby (čerstvé, chlazené ne filé)	1 096,4	0,6	1 509,2	0,6
0207	Drůbeží maso	998,7	0,5	1 481,0	0,6
1210	Chmel	1 231,1	0,6	1 418,3	0,5
2404	Výrobky obs. tabák, rekonst. tabák, nikotin apod. určené k vdech.	0,0	0,0	1 416,1	0,5
2104	Přípravky pro polévky, směsi apod.	820,4	0,4	1 329,4	0,5
0802	Ostatní skořápkové ovoce (čerstvé nebo sušené)	697,9	0,4	1 270,2	0,5
2008	Ovoce a ořechy	1 002,0	0,5	1 243,6	0,5
2105	Zmrzlina, eskyimo apod. výrobky i s kakaem	979,9	0,5	1 134,3	0,4

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

3.3.1.1 Hlavní vývozní položky podle teritorií

Nejvíce vyváženými agrárními komoditami z ČR do EU 27 byly v roce 2022 „přípravky používané k výživě zvířat“ (podíl na celkovém vývozu do EU 7,4 %), „pšenice“ (7,2 %), „cigarety“ (6,4 %),

„nezahuštěné mléko a smetana“ (5,3 %), „potravinové přípravky jinde neuvedené“⁹ (5,2 %), „pekařské zboží“ (4,9 %), „řepkový olej“ (3,5 %), „sýry a tvaroh“ (3,3 %), „semena řepky“ (3,0 %), „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“ (2,9 %), „vody, vody minerální, sodovky slazené“ a „pivo“ (shodně 2,3 %), dále „cukr“, „živý skot“, „káva“, „slunečnicový olej“, „masné přípravky a konzervy“¹⁰, „cukrovinky bez kaka“¹⁰, „kukuřice“, „výtažky a koncentráty z kávy a přípravky na jejich bázi“, „ječmen“, „pokrutiny“, „přípravky pro omáčky, kořenité směsi“ a „uzenky a salámy“ a dále viz přílohou tab. 21.

Hlavními českými exportními položkami **do třetích zemí** byly v roce 2022 „přípravky používané k výživě zvířat“ (podíl na celkovém vývozu do třetích zemí 11,9 %), „potravinové přípravky jinde neuvedené“ (9,9 %), „cukrovinky bez kaka“ (7,7 %), „pivo“ (7,4 %), „pekařské zboží, pečivo a oplatky“ (7,2 %), „tabákové výrobky a náhražky“ (5,0 %), „slazené zahuštěné mléko a smetana“ (4,2 %), „chmel“ (3,7 %), „výtažky a koncentráty z kávy“ (3,3 %), „čokoláda a ostatní čokoládové přípravky“ a „šťávy a výtažky z rostlin“ (shodně 3,1 %), „vejce“ (2,9 %), „syrovátka“ a „vody, vody minerální, sodovky slazené“ (shodně 2,7 %), „sýry a tvaroh“ (2,6 %), „živý skot“ (2,4 %), „cigarety“ (1,8 %), „olejnaté plody a semena“ (1,6 %), „slad“ (1,4 %), „pufované výrobky, corn flakes, müsli apod.“ (1,2 %) a „živá drůbež“ (1,0 %).

Přehledy hlavních vývozních komodit spolu s hodnotami jejich vývozu do jednotlivých skupin třetích zemí uvádějí přílohou tab. 22 až 27.

3.3.2 Komoditní skladba českého agrárního dovozu

Základní přehled o komoditní struktuře českého agrárního dovozu podle kapitol HS poskytuje tab. 30. Jednoznačně nejvíce dováženými produkty do ČR jsou již řadu let „maso a droby“. Jejich podíl činil 13,3 % v roce 2022. Za nimi se zařadily v roce 2022 „různé jedlé přípravky“ (9,3 %), „mléko, mléčné výrobky a vejce“ (8,8 %), „zbytky a odpady z potravin. průmyslu a krmiva“ (8,4 %), „jedlé ovoce a ořechy“ a „nápoje, lihoviny a ocet“ (shodně 8,3 %) a „přípravky z obilovin, mouky a škrobu“ (8,1 %).

Významnější posílení participace zaznamenaly v porovnání s průměrem 2017–2021 v roce 2022 kapitoly „živočišné, rostlinné a mikrobiální tuky a oleje“ (+2,6 p. b.), „zbytky a odpady z potravinářského průmyslu a krmiv“ (+1,6 p. b.), „mléko a mléčné výrobky“ (+1,5 p. b.), „různé jedlé přípravky“ (+1,2 p. b.), „maso a jedlé droby“ a „přípravky z obilovin, mouky a škrobu“ (shodně + 1,1 p. b.).

Při porovnání průměru let 2017–21 s rokem 2022 došlo k nejvýraznějšímu nárůstu hodnoty dovozu u „živočišných, rostlinných a mikrobiálních tuků a olejů“ (o 8,4 mld. Kč, tj. o 95,4 %), „masa a jedlých drobů“ (o 4,5 mld. Kč, tj. o 25,3 %), „mléka a mléčných výrobků“ (o 6,7 mld. Kč, tj. o 39,0 %), „zbytků z potravinářského průmyslu a krmiv“ (o 6,6 mld. Kč, tj. o 41,0 %), „různých jedlých přípravků“ (o 6,1 mld. Kč, tj. o 32,1 %), „přípravků z obilovin, mouky a škrobu“ (o 5,4 mld. Kč, tj. o 33,0 %), „tabáku a tabákových výrobků“ (o 4,8 mld. Kč, tj. o 36,2 %) a „nápojů, lihovin a octu“ (o 3,7 mld. Kč, tj. o 19,6 %).

Pokles při porovnání průměru let 2017–21 s rokem 2022 byl vykázan pouze u 2 kapitol, a to nejvýznamněji u „živých zvířat“ (o 189,5 mil. Kč, tj. o 86,3 %) a „rostlinných pletacích materiálů“ (o 2,9 mil. Kč, tj. o 97,1 %).

⁹ HS 2106 „potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahnuté“ zahrnují především KN 2106 90 92 „potravinové přípravky, jinde neuvedené a nezahnuté, neobsahující mléčné tuky, sacharózu, isoglukózu, glukózu nebo škrob nebo obsahující < 1,5 % hmotnostních mléčných tuků, < 5 % hmotnostních sacharózy nebo isoglukózy, < 5 % a KN 2106 90 98 „potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahnuté, obsahující >= 1,5 % hmotnostních mléčných tuků, >= 5 % hmotnostních sacharózy nebo isoglukózy, >= 5 % hmotnostních glukózy nebo škrobu“. Dále do nich patří „bílkovinné koncentráty a bílkovinné texturované látky“, „aromatizované sirupy“ a „složené alkoholické přípravky k výrobě nápojů“.

¹⁰ Tj. HS 1602 „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve; potravinové přípravky na bázi těchto výrobků“ (ne uzenky a salámy).

Další přírůstky a poklesy hodnoty dovozu ve finančním vyjádření v roce 2021 v porovnání s průměrem let 2016-20 jsou patrné z tab. 30.

Tab. 30 – Komoditní skladba českého agrárního dovozu (mil. Kč, %)

HS	Název kapitoly	Hodnota dovozu		Změny r. 2022 k ø 2017-21		Podíl na celk. dovozu	
		ø 17-21	2022	Rozdíl	Index	ø 17-21	2022
02	Maso a jedlé droby	28 615,3	35 839,5	7 224,2	125,2	12,2	13,3
21	Různé jedlé přípravky	18 980,5	25 071,3	6 090,8	132,1	8,1	9,3
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce, med	17 169,0	23 873,5	6 704,5	139,0	7,3	8,8
23	Zbytky a odpady z potrav. prům., krmivo	16 065,7	22 646,5	6 580,8	141,0	6,8	8,4
08	Ovoce a ořechy	19 568,3	22 380,6	2 812,4	114,4	8,3	8,3
22	Nápoje, lihoviny a ocet	18 699,1	22 367,2	3 668,1	119,6	7,9	8,3
19	Přípravky z obilovin, mouky apod.	16 411,1	21 833,3	5 422,1	133,0	7,0	8,1
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	13 219,4	18 007,4	4 787,9	136,2	5,6	6,7
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	8 833,6	17 257,9	8 424,3	195,4	3,8	6,4
07	Jedlá zelenina a některé kořeny a hlízy	14 771,0	16 317,6	1 546,7	110,5	6,3	6,0
12	Olejnata semena a plody	8 810,1	13 351,0	4 540,9	151,5	3,7	4,9
18	Kakao a kakaové přípravky	10 567,8	12 604,0	2 036,1	119,3	4,5	4,7
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	9 838,4	12 289,4	2 451,0	124,9	4,2	4,5
09	Káva, čaj, maté a koření	7 943,2	10 510,0	2 566,8	132,3	3,4	3,9
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, hmyzu apod.	6 976,7	8 653,2	1 676,5	124,0	3,0	3,2
03	Ryby a koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	5 999,0	8 309,8	2 310,7	138,5	2,5	3,1
17	Cukr a cukrovinky	5 583,7	7 853,4	2 269,7	140,6	2,4	2,9
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	5 384,1	6 886,3	1 502,2	127,9	2,3	2,5
10	Obiloviny	4 124,6	5 957,5	1 832,9	144,4	1,8	2,2
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby apod.	2 363,3	3 843,9	1 480,6	162,6	1,0	1,4
05	Ostatní živočišné produkty	2 167,7	2 987,8	820,1	137,8	0,9	1,1
13	Rostlinné šťávy a výtažky	1 062,2	1 352,7	290,5	127,3	0,5	0,5
01	Živá zvířata	1 385,2	1 195,7	-189,5	86,3	0,6	0,4
14	Rostlinné pletací materiály	99,8	97,0	-2,9	97,1	0,0	0,0
Celkem		244 638,7	321 486,1	76 847,4	131,4	103,9	118,9

Pozn.: Řazeno podle podílu kapitoly v roce 2022.

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

V **meziročním** porovnání se v roce 2022 **zvýšila** hodnota dovozu všech vybraných kapitol vyjma kapitoly „*živá zvířata*“ (pokles o 145 mil. Kč). Nejmarkantněji vzrostla především hodnota importu „*masa a droby*“ (o 7,7 mld. Kč), „*živočišných a rostlinných tuků a olejů*“ (o 6,5 mld. Kč), méně pak u „*mléka, mléčných výrobků, medu a vajec*“ (o 4,7 mld. Kč), „*zbytků a odpadů v potrav. průmyslu a krmiva*“ (o 3,7 mld. Kč), „*přípravků z obilí*“ a „*tabáku a tabákových výrobků*“ (shodně o 3,4 mld. Kč), „*různých jedlých přípravků*“ (o 3,0 mld. Kč), „*olejnatých semen a plodů*“ (o 2,6 mld. Kč), „*kávy a čaje*“ (o 2,3 mld. Kč), „*cukru a cukrovinek*“ (o 2,0 mld. Kč) a „*nápojů, lihovin a octa*“ (o 1,7 mld. Kč).

V **podrobnějším zbožovém členění** uvádí hlavní české dovozní položky tab. 31. Uvedené komodity tvořily v roce 2022 v českém agrárním dovozu 81,6 %, v průměru předchozích pěti let to bylo 77,5 %.

Tab. 31 – Hlavní dovozní komodity v roce 2022 a jejich podíl na celkovém agrárním dovozu ČR

HS/KN	Název agregace	Průměr 2017-21		2022	
		mil. Kč	%	mil. Kč	%
0203	Vepřové maso (čerstvé, chlazené nebo zmrazené)	15 478,6	6,3	18 267,6	6,0
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	9 258,2	3,8	13 119,3	4,3
1905	Pekařské zboží, pečivo, oplatky, rýžový papír apod.	10 045,3	4,1	13 101,0	4,3
	1905 90 Výr. pekařské, pečivo, hostie, těsto sušené apod.	6 501,3	2,6	8 403,4	2,7
	1905 32 Oplatky a malé oplatky	1 856,9	0,8	2 553,6	0,8
	1905 31 Sladké sušenky	1 256,6	0,5	1 515,2	0,5
2106	Potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahrnuté	9 481,5	3,9	13 047,0	4,3
0406	Sýry a tvaroh	9 372,3	3,8	12 854,2	4,2
1806	Čokoláda a ostatní kakaové přípravky	8 798,3	3,6	10 611,6	3,5
0901	Káva (i pražená a dekofeinovaná)	5 861,8	2,4	7 955,0	2,6
0207	Drůbeží maso (čerstvé, chlazené nebo zmrazené)	5 640,2	2,3	7 469,9	2,4
2402 20	Cigarety	7 820,9	3,2	6 842,2	2,2
2404	Výrobky obs. tabák a náhražky, určené k vdechování bez spalování	0,0	0,0	6 316,9	2,1
2202	Voda, včetně minerálních vod a sodovek – slazené	4 656,3	1,9	5 696,6	1,9
2204	Víno	5 287,5	2,1	5 690,1	1,9
1205	Řepková semena	3 310,6	1,3	5 316,2	1,7
2208	Ethylalkohol nedenat pod 80% (lihoviny)	4 398,6	1,8	5 220,7	1,7
0201	Hovězí maso (čerstvé a chlazené)	3 922,7	1,6	5 069,8	1,7
2304	Sójové pokrutiny	3 358,2	1,4	4 376,1	1,4
1901	Sladový výtažek, potravinové přípravky z mouky apod.	3 313,6	1,3	4 027,5	1,3
0304	Filé	2 694,4	1,1	3 919,8	1,3
0405	Máslo, včetně dehydr. másla nebo ghee, jiné tuky a oleje získané z mléka; mléčné pomazánky	2 692,8	1,1	3 844,9	1,3
0709	Ostatní zelenina (čerstvá nebo chlazená)	3 349,6	1,4	3 796,8	1,2
1512 11 a 19	Slunečnicový olej	1 397,4	0,6	3 677,4	1,2
2103	Přípravky pro omáčky, směsi, kořenité hořčice	2 467,2	1,0	3 602,0	1,2
1518	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	1 407,4	0,6	3 553,2	1,2
2101	Výtažky a esence, koncentráty kávy, čaje maté apod.	3 330,6	1,4	3 352,6	1,1
0805	Plody citrusové (čerstvé a sušené)	3 294,7	1,3	3 287,4	1,1
1602	Přípravky a konzervy z masa, drobů, krve nebo hmyzu	2 400,6	1,0	3 279,3	1,1
0803	Banány (vč. plentejnů čerstvé a sušené)	3 202,9	1,3	3 197,2	1,0
1206	Slunečnicová semena	1 988,7	0,8	3 175,1	1,0
2008	Ovoce a ořechy	2 814,9	1,1	3 030,8	1,0
0702 00	Rajčata (čerstvá a chlazená)	2 609,2	1,1	2 836,3	0,9
1902	Těstoviny i vařené nadívané a jinak upravené	1 725,1	0,7	2 772,3	0,9
0602	Rostliny živé, ostatní, řízky, rouby, podhoubí	2 118,8	0,9	2 760,3	0,9
1704	Cukrovinky bez kaka (včetně bílé čokolády)	2 163,4	0,9	2 752,6	0,9
0810	Ovoce ostatní čerstvé	1 889,0	0,8	2 721,2	0,9
2403	Tabákové výrobky a vyrobené tabákové náhražky	3 694,3	1,5	2 686,3	0,9
1702	Cukry	1 704,0	0,7	2 604,0	0,9
1604	Přípravky a konzervy z ryb, kaviár a jeho náhražky	2 194,4	0,9	2 527,0	0,8
1517	Margarin, směsi, přípravky pokrm. tuků olejů	1 746,4	0,7	2 510,1	0,8
1514 11 a 19	Řepkový olej	1 296,1	0,5	2 456,9	0,8
1006	Rýže	1 554,5	0,6	2 435,9	0,8
2005	Zelenina ost. konzervovaná	1 852,7	0,8	2 391,0	0,8
0802	Ostatní skořápkové ovoce	1 743,1	0,7	2 368,6	0,8
0302	Ryby čerstvé	1 665,2	0,7	2 324,5	0,8
0603	Řezané květiny	1 945,3	0,8	2 318,2	0,8
0806 10	Hrozny vinné čerstvé	1 896,3	0,8	2 126,7	0,7
1601	Uzenky a salámy	1 940,0	0,8	2 095,0	0,7
2009	Šťávy, ovocné, zeleninové, nezkašené i slazené	1 831,6	0,7	2 071,2	0,7
1005	Kukuřice	1 494,4	0,6	2 041,3	0,7
2207	Ethylalkohol nedenatur nad 80% ,	1 603,8	0,7	1 971,8	0,6
2105	Zmrzlina, esky mo apod. výrobky i s kakaem	1 512,2	0,6	1 856,9	0,6

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

Při porovnání průměru let 2017–21 s rokem 2022 nejvíce vzrostl podíl na dovozu u „slunečnicového oleje“ a „živočišných a rostlinných tuků“ shodně o 0,6 p. b. na 1,2 % (na 3,7 mld. Kč,

resp. na 3,6 mld. Kč), „*přípravků používaných k výživě zvířat*“ o 0,5 p. b. na 4,3 % (13,1 mld. Kč), dále pak „*potravinových přípravků jinde neuvedených*“, „*řepkových semen*“ a „*sýrů a tvarohů*“ shodně o 0,4 p. b. na 4,3 %, resp. 1,7 %, resp. 4,2% (13,0 mld. Kč, 5,3 mld. Kč a 12,9 mld. Kč) a „*řepkového oleje*“ o 0,3 p. b. na 0,8 % (2,5 mld. Kč).

K nejvýznamnějšímu snížení podílu v porovnání s pětiletým průměrem došlo v roce 2022 u „*cigaret*“ o 0,9 p. b. na 2,2 % (6,8 mld. Kč), „*tabákových výrobků a náhražek*“ o 0,6 p. b. na 0,9 % (2,7 mld. Kč) a „*vepřového masa*“ o 0,3 p. b. na 6,0 % (18,3 mld. Kč).

Meziročně v roce 2022 **vzrostla** nejvíce zejména hodnota dovozu „*vepřového masa*“ (o 3,6 mld. Kč na 18,3 mld. Kč), „*sýrů a tvarohů*“ (o 2,4 mld. Kč na 12,9 mld. Kč), „*kávy*“ (o 2,1 mld. Kč na 8,0 mld. Kč) a „*pekařského zboží*“ (shodně o 2,1 mld. Kč na 8,0 mld. Kč, resp. na 13,1 mld. Kč), „*přípravků používaných k výživě zvířat*“ (o 1,9 mld. Kč na 13,1 mld. Kč), „*drůbežího masa*“ a „*slunečnicového oleje*“ (shodně o 1,8 mld. Kč na 7,5 mld. Kč, resp. na 3,7 mld. Kč), „*potravinových přípravků jinde neuvedených*“ (o 1,6 mld. Kč na 13,0 mld. Kč), „*živočišných a rostlinných tuků*“ (o 1,3 mld. Kč na 3,6 mld. Kč), „*řepkového oleje*“ (o 1,2 mld. Kč na 2,5 mld. Kč), „*řepkových semen*“ (o 1,1 mld. Kč na 5,3 mld. Kč), „*másla*“ (o 1,0 mld. Kč na 3,8 mld. Kč) a „*čokolády a ostatních kakaových přípravků*“ (o 998,0 mil. Kč na 10,6 mld. Kč).

K nejvýraznějšímu **snížení** hodnoty importu došlo u „*tabákových výrobků a náhražek*“ (o 4,5 mld. Kč na 2,7 mld. Kč), výrazně méně pak u „*ethylalkoholu nedenatur. nad 80 %*“ (o 509,8 mil. Kč na 2,0 mld. Kč), „*jablek, hrušek, kdoulí*“ (o 212,4 mil. Kč na 1,1 mld. Kč), „*cibule, šalotky, česneku a póru*“ (o 126,0 mil. Kč na 1,1 mld. Kč) a „*živého skotu*“ (o 116,2 mil. Kč na 31,8 mil. Kč).

3.3.2.1 Hlavní dovozní položky podle teritorií

Nejvýznamnějšími dováženými agrárními komoditami z **EU 27** do ČR v roce 2022 byly „*vepřové maso*“ (podíl 7,2 %), „*pekařské výrobky*“ a „*sýry a tvaroh*“ (shodně 5,0 %), „*přípravky používané k výživě zvířat*“ (4,3 %), „*čokoláda a ostatní čokoládové přípravky*“ (4,00 %), „*potravinové přípravky jinde neuvedené*“ (3,6 %), „*cigarety*“ (2,8 %), „*káva*“ (2,3 %), „*drůbeží maso*“ (2,6 %), „*vody, vody minerální, sodovky slazené*“ a „*víno*“ (shodně 2,0 %), „*hovězí maso čerstvé a zmrazené*“ a „*semena řepky*“ (shodně 1,8 %), dále pak „*sladový výtažek*“, „*máslo*“, „*pokrutiny*“, „*ostatní zelenina*“, „*lihoviny*“, „*přípravky pro omáčky, kořenité směsi, hořčice*“, „*masné přípravky a konzervy*“, „*rostlinné a živočišné tuky a oleje*“, „*slunečnicová semena*“, „*rostlinné rouby*“, „*výtažky, esence a koncentráty z kávy*“, „*tabákové náhražky*“, „*slunečnicový olej*“, „*margarín*“ a dále viz přílohou tab. 21.

Hlavními importovanými produkty byly z **třetích zemí** do ČR v roce 2022 „*potravinové přípravky jinde neuvedené*“ (podíl 7,1 %), „*filé a jiné čerstvé rybí maso*“ (5,1 %), „*banány*“ (5,0 %), „*přípravky používané k výživě zvířat*“ (4,2 %), „*lihoviny*“ (3,8 %), „*čerstvé ryby*“ (3,7 %), „*ostatní skořápkové ovoce*“ (3,5 %), „*nezpracovaný tabák*“ (2,7 %), „*vinné hrozny vč. rozinek*“ (2,3 %), „*řýže*“ a „*ovoce a ořechy vařené, zmrazené*“ (shodně 2,0 %), dále pak „*rajčata*“, „*káva*“, „*slunečnicový olej*“, „*ovoce a ořechy*“, „*datle, fíky*“, „*drůbeží maso*“, „*víno*“, „*pokrutiny*“, „*rostlinné šťávy a výtažky, pektiny*“, „*cukrovinky bez kaka*“, „*těstoviny i vařené a nadívané*“, „*výtažky a koncentráty z kávy a přípravky na jejich bázi*“, „*přípravky a konzervy z ryb*“, „*vody, vody minerální, sodovky slazené*“, „*cukr*“, „*rostlinné a živočišné tuky a oleje*“, „*ostatní čerstvé ovoce*“ a „*hovězí maso (čerstvé, chlazené)*“.

Výčty nejvýznamnějších dovozních položek spolu s hodnotami dovozu jednotlivě z teritoriálních skupin ESVO, OSVTE, ETE, SNS, RZ a NRZ jsou uvedeny v přílohových tab. 22 až 27.

3.3.3 Komoditní skladba bilance českého AZO

Vývoj bilance českého AZO podle kapitol v roce 2022 vzhledem k průměru předchozích pěti let uvádějí tab. 32 A a B. Dlouhodobě se významně podílejí na celkovém pasivu „maso a droby“, „ovoce a ořechy“ a „zelenina“. Schodek bilancí v roce 2022 vůči průměru let 2017-21 se pak navýšil nejvýrazněji u kapitol „masa a droby“ (o 5,5 mld. Kč), „živočišných a rostlinných tuků a olejů“ (o 3,3 mld. Kč), „ovoce a ořechů“ (o 2,1 mld. Kč), „přípravků ze zeleniny a ovoce“ (o 1,7 mld. Kč), „kávy a čaje“ (o 1,6 mld. Kč), „nápojů, lihovin a octa“ (o 1,5 mld. Kč), „živých rostlin a květinářských výrobků“ (o 1,3 mld. Kč) a „ryb, korýšů, měkkýšů apod.“ (o 1,2 mld. Kč).

Tab. 32 – Bilance AZO podle kapitol HS (mil. Kč)

A: Komoditní agregace s pasivní bilancí v roce 2022

HS	Název kapitoly	Hodnota bilance		Změny r. 2022 k ø 2017-21	
		ø 17-21	2022	Rozdíl	Index
02	Maso a droby	-23 841,1	-29 302,3	-5 461,2	22,9
08	Ovoce a ořechy	-15 596,9	-17 714,6	-2 117,7	13,6
07	Jedlá zelenina a některé kořeny a hlízy	-11 768,3	-11 935,8	-167,5	1,4
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce a ořechů	-5 663,6	-7 408,9	-1 745,3	30,8
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	-4 553,2	-5 825,9	-1 272,6	28,0
09	Káva, čaj, maté a koření	-3 266,0	-4 877,6	-1 611,6	49,3
18	Kakao a kakaové přípravky	-3 624,8	-4 463,2	-838,4	23,1
03	Ryby a korýši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	-2 123,3	-3 282,6	-1 159,3	54,6
22	Nápoje, lihoviny a ocet	-1 801,1	-3 264,2	-1 463,2	81,2
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	771,2	-2 539,4	-3 310,6	-429,3
05	Jinde nezahrnuté živočišné produkty	-935,2	-1 477,9	-542,7	58,0
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů, měkkýšů apod.	-1 117,7	-1 352,7	-235,0	21,0

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

V **meziročním** porovnání v roce 2022 pokračovalo **zhoršování schodku** bilance významněji zejména u kapitol „maso a droby“ (o 5,8 mld. Kč), „živočišné a rostlinné tuky a oleje“ (o 3,1 mld. Kč), „káva a čaj“ (o 1,6 mld. Kč), „přípravky ze zeleniny a ovoce“ (o 1,3 mld. Kč) a „nápoje, lihoviny a ocet“ (o 1,1 mld. Kč).

Zlepšení záporné bilance pak nastalo u „jedlé zeleniny a některých kořenů a hlíz“ (o 40,3 mil. Kč) a „přípravků z masa, ryb, korýšů, měkkýšů apod.“ (o 16,2 mil. Kč).

Kladnou bilanci vykazuje ČR dlouhodobě v obchodě s „obilovinami“, „živými zvířaty“, „tabákem a tabákovými výrobky“, „mlékem“ a „cukrem“. V roce 2022 však pokračoval výraznější pokles kladné bilance vzhledem k porovnání s průměrem předchozích pěti let u „tabáku a tabákových výrobků a náhražek“ (o 6,5 mld. Kč). Výrazně mírněji poklesla bilance v porovnání s průměrem přechodných pěti let v roce 2022 u „mlýnských výrobků, sladu, škrobu apod.“ (o 441,2 mil. Kč) a „šelaku, gumy, pryskyřici a jiných rostlinných šťáv a výtažků“ (o 42,7 mil. Kč).

Nejvyšší zvýšení aktivní bilance nastalo u „obilovin“ (o 8,5 mld. Kč), výrazněji menší zvýšení bilance nastalo u „mléka a mléčných výrobků, vajec a medu“ (o 2,1 mld. Kč), „živých zvířat“ a „zbytků a odpadů v potravním průmyslu a krmiv“ (shodně o 1,7 mld. Kč), „cukru a cukrovinek“ a „různých jedlých přípravků“ (shodně o 1,4 mld. Kč).

V **meziročním porovnání** došlo k nejvýznamnějšímu **zlepšení bilance** ve sledovaném roce zejména v obchodě s „obilovinami“ (o 4,8 mld. Kč), méně výrazněji s „mlékem a mléčnými výrobky, vejci a medem“ (o 2,2 mld. Kč), „živými zvířaty“ (o 1,7 mld. Kč), „olejnatými semeny a plody“ (o 1,5 mld. Kč)

a „cukrem a cukrovinkami“ (o 1,0 mld. Kč). Zhoršení aktivní bilance nastalo pouze u dvou sledovaných kapitol, a to u „mlýnských výrobků, sladu, škrobu apod.“ (o 274,1 mil. Kč) a „rostlinných pletacích materiálů“ (o 4,8 mil. Kč).

B: Komoditní agregace s aktivní bilancí v roce 2022

HS	Název kapitoly	Hodnota bilance		Změny r. 2022 k ø 2017-21	
		ø 17-21	2022	Rozdíl	Index
10	Obiloviny	11 041,9	19 534,7	8 492,8	76,9
01	Živá zvířata	7 117,6	8 814,6	1 696,9	23,8
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce a med	3 783,8	5 925,5	2 141,7	56,6
17	Cukr a cukrovinky	2 495,2	3 877,6	1 382,4	55,4
23	Zbytky a odpady z potrav. prům., připravené krmivo	1 875,4	3 543,5	1 668,2	89,0
24	Tabák a tabákové výrobky a náhražky	6 564,1	2 053,7	-4 510,4	-68,7
12	Olejnata semena a olejnata plody	-66,3	966,8	1 033,1	-1 557,3
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1 235,4	794,2	-441,2	-35,7
19	Přípravky z obilí, mouky, škroby mléka, pečivo	-80,0	560,5	640,5	-800,6
21	Různé jedlé přípravky	-1 081,2	364,8	1 445,9	-133,7
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlin. šťávy a výtažky	335,5	292,7	-42,7	-12,7
14	Rostlinné pletací materiály	-9,3	42,5	51,8	-556,3

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „s dopočty“

V detailnějším členění jsou hlavní české netto-vývozní a netto-dovozní komodity a komoditní agregace uvedeny v tab. 33 a 34. Některé položky jsou v nich sledovány podrobněji než ve vývozu a dovozu, a to proto, že jsou pro ně typická odlišná znaménka bilance. Nejvýraznější změny bilancí v roce 2022 vůči průměru let 2017-21 jsou v tab. 33 a 34 vyznačeny tučně (zlepšení černě, zhoršení červeně).

U hlavních netto-vývozních komodit došlo v roce 2022 při **porovnání s průměrem let 2017-21** ke zřetelnějšímu zvýšení hodnoty aktiva u „pšenice“ (+6,6 mld. Kč), „přípravků používaných k výživě zvířat“ (+3,3 mld. Kč), „mléka a smetany zahuštěné, slazené“ (+3,2 mld. Kč), „semen řepky“, „potravinových přípravků jinde neuvedených“ (shodně +1,3 mld. Kč), „cukru“ (+1,2 mld. Kč) a „ječmene“ (+1,1 mld. Kč). **Zhoršení** kladné bilance nastalo především u „cigaret“ (pokles o 1,5 mld. Kč), méně pak ze sledovaných komodit pouze u „pokrutin“ (-491,4 mil. Kč).

V **meziročním** porovnání se v roce 2022 zřetelněji **zlepšila** hodnota kladné bilance obchodu zejména se „pšenicí“ (zlepšení o 4,8 mld. Kč), „mlékem a smetanou zahuštěnou, slazenou“ (+3,2 mld. Kč), „semeny řepky“ a „přípravky používaných k výživě zvířat“ (shodně +1,4 mld. Kč) a „cigaret“ (+1,0 mld. Kč). **Zhoršení** bilance u hlavních netto-vývozních komodit nastalo zvláště u „vody, včetně minerálních, slazených“ (-364,3 mil. Kč), „slunečnicového oleje“ (-335,5 mil. Kč), „pokrutin“ (-328,9 mil. Kč) a „žita“ (-234,2 mil. Kč).

Tab. 33 – Hlavní české netto-vývozní komodity v roce 2022 (mil. Kč)

HS/KN	Název	Průměr 2017-21	2022	Rozdíl	Index (%)
1001	Pšenice	9 966,4	16 571,8	6 605,5	66,3
0401	Mléko a smetana nezahuštěná, neslazená	7 726,0	10 958,4	3 232,4	41,8
	z toho KN 0401 20 99 „mléko, tuk 3-6 %, bal. > 2 l“	6 325,1	7 949,7	1 624,5	25,7
2402 20	Cigarety	9 799,6	8 310,3	-1 489,4	-15,2
2309	Přípravky používané k výživě zvířat	4 238,9	7 492,8	3 253,9	76,8
2203	Pivo	6 378,8	6 739,0	360,1	5,6
1514 11 a 19	Řepkový olej	4 690,4	5 779,3	1 088,9	23,2
0102	Živý skot	4 310,9	5 145,8	835,0	19,4
1701	Cukr	2 047,2	3 292,2	1 245,0	60,8
1704	Cukrovinky (bez kakaá)	1 987,1	2 730,8	743,7	37,4
1003	Ječmen	1 374,4	2 476,5	1 102,1	80,2
1107	Slad i pražený	2 003,0	2 229,5	226,5	11,3
2106	Potravinové přípravky, jinde neuved. ani nezahrn.	606,7	1 934,8	1 328,1	218,9
0105	Živá drůbež	1 289,9	1 874,0	584,1	45,3
1205	Semena řepky	285,3	1 634,5	1 349,2	472,8
0402	Mléko a smetana zahuštěná, slazená	1 449,3	1 483,5	34,2	2,4
1904	Pufované výrobky, corn flakes, müsli apod.	1 271,7	1 455,4	183,7	14,4
2306	Pokrutiny	1 910,1	1 418,6	-491,4	-25,7
1207	Olejnata semena a plody	1 022,7	1 305,3	282,6	27,6
1210 20	Chmel	957,3	1 172,4	215,0	22,5
0404	Syrovátka	725,5	950,2	224,7	31,0
0301	Živé ryby	821,2	940,7	119,5	14,6
0103	Živá prasata	926,5	898,0	50,3	6,9
0403	Kysané mléčné výrobky	474,6	850,3	375,7	79,2
1005	Kukuřice	-148,4	848,3	996,7	-671,6
2302	Otruby, výrobky mlýnské, vedlejší aj. zbytky	296,7	598,7	302,0	101,8
2202	Voda, včetně minerálních vod a sodovek – slazené	484,2	508,8	24,6	5,1
1602	Masné přípravky a salámy	344,9	467,7	122,8	35,6
1905	Zboží pekařské, pečivo, oplatky, rýžový papír apod.	365,6	465,6	100,0	27,4
1004	Oves	226,5	462,5	236,0	104,2
1302	Šťávy a výtažky rostlin, pektiny apod.	406,3	436,7	30,5	7,5
2101	Výtažky a koncentráty kávy, čaje a maté apod.	-13,3	421,3	434,6	-3 262,2
0407	Vejsce	193,1	415,0	221,9	114,9
2104	Přípravky pro polévky, směsi přísad potravin	114,2	297,4	183,2	160,4
1104	Zrna obilná jinak zpracovaná a klíčky	-8,5	294,3	302,8	-3 583,1
2303	Zbytky škrobárenské, řízky řepné, bagasa, mláto	97,5	237,6	140,1	143,7
0106	Ostatní živá zvířata	185,1	232,9	47,8	25,8
0713	Luštěniny	-9,9	224,8	234,7	-2 374,2
2209	Ocet a stolní náhražky z kyseliny octové	137,3	189,6	52,3	38,1

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

Netto-dovozní položky vykazovaly v hodnoceném období spíše prohlubování svého pasiva. Nejvýrazněji se **zhoršila** bilance v roce 2022 v porovnání s průměrem let 2017-21 u „*vepřového masa*“ (zhoršení o 2,5 mld. Kč), „*živočišných a rostlinných tuků a olejů*“ (o 1,9 mld. Kč), „*kávy*“ (o 1,4 mld. Kč), „*drůbežního masa*“ (o 1,3 mld. Kč), méně pak u „*másla*“ (o 936,9 mil. Kč), „*slunečnicových semen*“ (o 865,7 mil. Kč), „*pokrutin*“ (o 802,4 mil. Kč), „*ovoce ostatního*“ (o 801,7 mil. Kč), „*rýže*“ (o 728,9 mil. Kč), „*filé*“ (o 724,0 mil. Kč), „*čokolády a ostatních kakaových přípravků*“ (o 689,0 mil. Kč), „*margarinu*“ (o 620,7 mil. Kč), „*ethylalkoholu nedenatur. pod 80 %*“ (o 603,2 mil. Kč) a „*ostatních rostlin, roubů a podhoubí*“ (shodně o 533,9 mil. Kč).

Zlepšení pasivní bilance pak nastalo pouze u dvou sledovaných položek v tabulce, a to u „*sladového výtažku a potravinářských přípravků*“ (o 164,6 mil. Kč) a „*ovoce a ořechů*“ (o 25,7 mil. Kč).

Meziroční zhoršení pasivní bilance zaznamenal v roce 2022 především český agrární obchod s „*vepřovým masem*“ (o 3,3 mld. Kč), „*živočišnými a rostlinnými tuky a oleji*“ (o 1,7 mld. Kč), „*kávou*“ a „*drůbežím masem*“ (shodně o 1,3 mld. Kč), dále pak s „*máslem*“ (o 750,7 mil. Kč), „*sójovými*

pokrutinami“ (o 698,4 mil. Kč), „margarinem“ (o 622,0 mil. Kč), „slunečnicovými semeny“ (o 606,9 mil. Kč), „nezpracovaným tabákovým odpadem“ (o 589,5 mil. Kč), „rýží“ (o 586,4 mil. Kč), „ostatním čerstvým ovocem“ (o 519,8 mil. Kč), „sýry a tvarohem“ (o 485,9 mil. Kč), „ethylalkoholem nedenatur. pod 80 %“ (o 603,2 mil. Kč), „čerstvým hovězím masem“ (o 404,9 mil. Kč), „ostatní konzervovanou zeleninou“ (o 403,9 mil. Kč) a „cukrem“ (o 385,8 mil. Kč).

V meziročním porovnání se v roce 2022 zlepšila záporná hodnota bilance obchodu s „tabákovými výrobky a náhražkami“ (o 4,6 mld. Kč), „jablky, hruškami a kdoulemi“ (o 224,4 mil. Kč), „cibulí, šalotkou, česnekem a pórkem“ (o 157,0 mil. Kč), „těstovinami i vařenými“ (o 141,3 mil. Kč), „ostatním skořápkovým ovocem“ (o 138,5 mil. Kč), „sójovými boby“ (o 127,5 mil. Kč), „zmrzlinou“ (o 102,6 mil. Kč) a „mrkví, brukví, řepou a celerem“ (o 101,1 mil. Kč).

Tab. 34 – Hlavní české netto-dovozní komodity v roce 2022 (mil. Kč)

HS/KN	Název	Průměr 2017-21	2022	Rozdíl	Index (%)
0203	Vepřové maso (čerstvé, chlazené, zmrazené)	-13 896,0	-16 398,2	-2 502,2	18,0
0207	Drůbeží maso a droby (čerstvé, chlaz. a zmrazené)	-4 641,5	-5 988,9	-1 347,4	29,0
2404	Výrobky obs. tabák, určené k vdech. bez spalování	0,0	-4 900,8	-4 900,8	0,0
2204	Víno	-4 631,6	-4 865,9	-234,3	5,1
0406	Sýry a tvaroh	-3 887,6	-4 392,0	-504,4	13,0
2304	Sójové pokrutiny	-3 236,0	-4 038,3	-802,4	24,8
0901	Káva i pražená, dekofeinovaná, slupky, náhražky	-2 120,6	-3 497,3	-1 376,6	64,9
0405	Máslo, včetně dehydr. másla nebo ghee apod.	-2 358,8	-3 295,8	-936,9	39,7
0201	Hovězí maso (čerstvé, chlazené)	-2 740,0	-3 240,8	-500,8	18,3
2208	Ethylalkohol nedenat. pod 80% (destiláty, likéry)	-2 593,9	-3 197,1	-603,2	23,3
0805	Citrusy	-2 884,9	-2 973,6	-88,7	3,1
0709	Ostatní zelenina (čerstvá nebo chlazená)	-2 722,6	-2 880,1	-157,5	5,8
1518	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	-922,3	-2 858,7	-1 936,4	210,0
1806	Čokoláda a ostatní kakaové přípravky	-2 142,0	-2 831,0	-689,0	32,2
0810	Ovoce ostatní čerstvé	-1 713,4	-2 515,0	-801,7	46,8
0702 00	Rajčata	-2 359,1	-2 492,6	-133,5	5,7
1206	Slunečnicová semena	-1 592,6	-2 458,3	-865,7	54,4
0304	File	-1 657,1	-2 381,1	-724,0	43,7
0602	Rostliny živé, ostatní, řízků, rouby a podhoubí	-1 811,2	-2 345,0	-533,9	29,5
0803	Banány vč. plentejnů	-2 146,8	-2 232,2	-85,4	4,0
0806	Hrozný vinné (čerstvé, sušené)	-1 965,1	-2 229,2	-264,1	13,4
1517	Margarin a směsi, přípravky pokrm. tuků a olejů	-1 599,8	-2 220,5	-620,7	38,8
0603	Řezané květiny	-1 845,0	-2 212,2	-367,2	19,9
1702	Cukry	-1 372,1	-1 840,9	-468,9	34,2
1006	Rýže	-1 076,5	-1 805,4	-728,9	67,7
2008	Ovoce a ořechy	-1 812,9	-1 787,2	25,7	-1,4
1604	Přípravky a konzervy z ryb, kaviár a jeho náhražky	-1 545,1	-1 695,6	-150,5	9,7
2401	Nezpracovaný tabák a tabákový odpad	-1 350,8	-1 557,1	-206,3	15,3
2009	Ovocné a zeleninové šťávy (nezkvašené i slazené)	-1 467,9	-1 534,4	-66,5	4,5
2301	Moučka apod. z masa, drobů, ryb	-938,5	-1 469,2	-530,8	56,6
2005	Zelenina (ost., příprav., konzerv., ne v octě, nezmr.)	-927,5	-1 330,9	-403,4	43,5
0707 00	Okurky nakládačky	-1 287,1	-1 302,1	-15,0	1,2
2207	Ethylalkohol nedenatur. nad 80% destiláty denat.	-825,3	-1 210,8	-385,5	46,7
2103	Přípravky pro omáčky, směsi kořenité, hořčice	-881,7	-1 153,4	-271,7	30,8
1901	Sladový výtažek, potravní přípravky z mouky apod.	-1 308,9	-1 144,2	164,6	-12,6
0802	Ostatní skořápkové ovoce	-1 045,2	-1 098,3	-53,1	5,1
0804	Datle, fíky, ananas, avokádo apod.	-935,0	-1 068,5	-133,5	14,3
0809	Meruňky, třešně, višně, broskve, švestky apod.	-1 000,0	-1 060,8	-60,8	6,1
0807	Melouny (vč. vodních melounů)	-884,6	-1 057,8	-173,2	19,6
0210	Maso a jedlé droby, solené, sušené apod.	-807,1	-1 011,5	-204,4	25,3
2004	Zelenina (ost. příprav., konzerv ne v octě, zmraz.)	-739,5	-982,5	-243,0	32,9
0704	Zelí, květák, kapusta kadeřavá, kedluben apod.	-881,5	-959,5	-78,0	8,9
0811	Ovoce a ořechy (i vařené, zmrazené i slazené)	-641,9	-939,1	-297,2	46,3

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

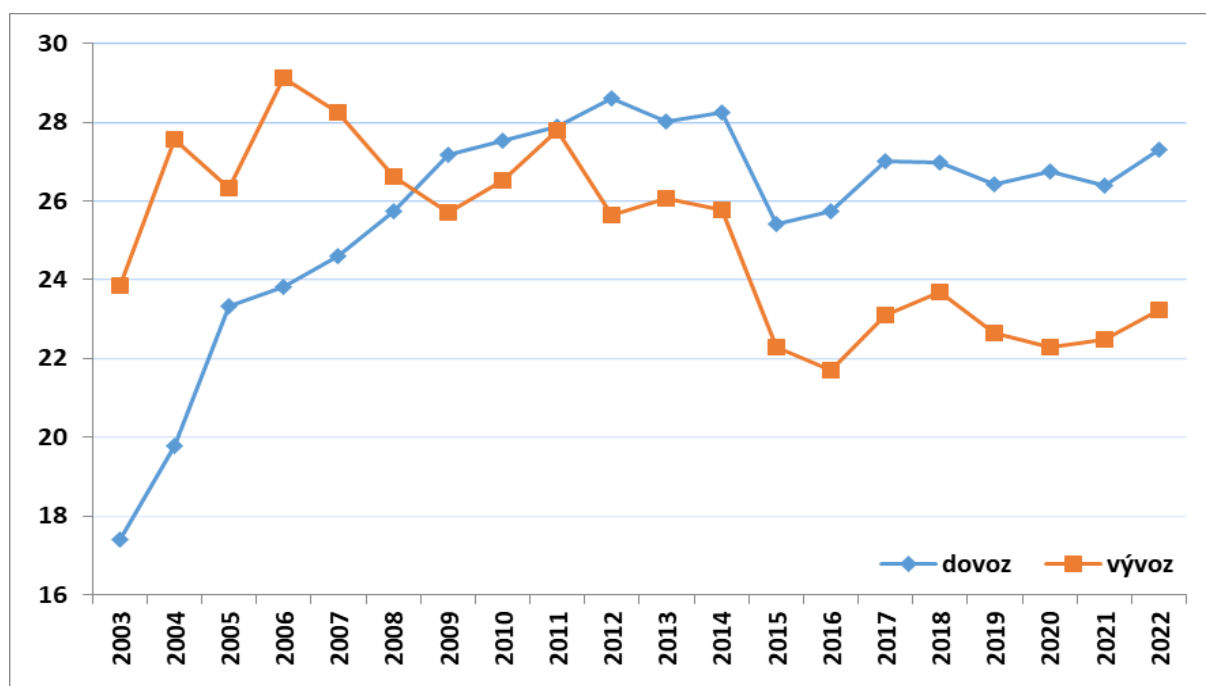

3.3.4 AZO ČR v členění na živočišné a rostlinné komodity

Sledování českého AZO za živočišné a rostlinné produkty zvláště se odvíjí od nomenklaturních možností celního sazebníku. Za produkty živočišného původu jsou považovány pouze položky, které jsou v něm takto vymezené (seznam viz poznámka pod grafem 9). Zahrnuta mezi nimi není ta část živočišných produktů, která je obsažena např. ve směsných tucích, těstovinách, pečivu, zmrzlině nebo krmivech.

Výpočet podílu živočišných komodit na celkovém českém AZO je proveden na základě hodnot ve finančním vyjádření, v důsledku čehož je ovlivněn vzájemnou relací vývozních a dovozních cen živočišných a rostlinných komodit a jejich vývojem.

Graf 9 – Podíl komodit živočišného původu na českém agrárním vývozu a dovozu (%)

Pozn.: Za živočišné komodity považovány položky kódů HS 01, 02, 03, 04, 05, 1501-1506, 16 a 2301 a 15 16 10
 Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

V roce 2022 podíl živočišných komodit v českém agrárním vývozu mírně posílil o 0,8 p. b. na 23,2 % a na straně dovozu se také nepatrně navýšil o 0,9 p. b. na 27,3 %. Hodnota záporné bilance obchodu s živočišnými produkty v roce 2022 se v meziročním porovnání mírně zhoršila (o 3,3 mld. Kč), viz tab. 35, v porovnání s průměrem předchozích pěti let se opět prohloubila (o 4,3 mld. Kč).

Tab. 35 - Relace záporné bilance za živočišné produkty a celkové bilance AZO ČR (mld. Kč)

Bilance AZO:	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Za živočišné komodity	-16,4	-17,4	-20,0	-18,7	-19,4	-22,7
Celkem HS 01-24 (bez dopočtů)	-30,4	-39,4	-45,5	-35,5	-41,6	-44,0

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

3.4 AZO ČR v členění na nezpracované a zpracované produkty

K hodnocení AZO v závislosti na stupni zpracování bylo stejně jako v předchozích letech použito upravené třídění *Regmi et al. (2005)*. V rámci něj jsou sledovány čtyři skupiny výrobků: 1) velkoobjemové komodity, 2) produkty zahradnictví vč. ovocnářství a zelinářství, 3) částečně

zpracované výrobky a 4) vysoce zpracované výrobky. Přehled produktů v jednotlivých kategoriích obsahuje Příloha I.

Do velkoobjemových komodit a produktů zahradnictví, což jsou dvě kategorie závislé na půdě a klimatických podmínkách, spadají výhradně komodity rostlinného původu. Produkty zbylých dvou kategorií jsou z definice na půdě a podnebí nezávislé a mohou být vyráběny kdekoliv, takže i živá zvířata jsou zahrnuta mezi částečně zpracované výrobky (ačkoliv by se přirozeně daly považovat i za surovinu). Maso a masné výrobky již patří do vysoce zpracovaných výrobků. Mezi ně jsou zařazovány také všechny mlékárenské výrobky, a to i se surovým mlékem, neboť pro tvorbu třídění *Regmi et al.* byla využita 6-místná nomenklatura HS. Surové mléko nemá samostatnou položku a spadá do položky *KN 0401 20 99 „mléko s obsahem tuku více než 3 % a maximálně 6 % v balení nad 2 litry“*. Vzhledem k tomu, že surové mléko patří k hlavním českým exportním položkám, proto bylo přistoupeno k úpravě třídění a položka *KN 0401 20 99* byla přesunuta z částečně do vysoce zpracovaných výrobků.

Struktura českého AZO podle stupně zpracování se relativně významně liší v závislosti na tom, zda je hodnocen obchod s EU 27 nebo třetími zeměmi, viz tab. 36. V AZO se třetími zeměmi mají na straně vývozu vyšší zastoupení zpracované výrobky, zatímco nezpracované výrobky, a to především velkoobjemové komodity, mají podíl nižší. Při porovnání průměru let 2017–2021 s rokem 2022 podíl vývozu zpracovaných výrobků celkem stagnoval (podíl vysoce zpracovaných výrobků vzrostl o 3,1 p. b., naopak podíl částečně zpracovaných výrobků poklesl o 3,2 p. b.), podíl celkem nezpracovaných komodit také stagnoval. V rámci obchodu s Uníí se podíl celkem zpracovaných výrobků snížil o 3,4 p. b. na 81,3 % (podíl vysoce zpracovaných poklesl o 4,5 p. b. na 56,4 % a naopak podíl částečně zpracovaných mírně vzrostl o 1,1 p. b. na 24,8 %), na druhou stranu se zvýšil podíl vývozu celkem nezpracovaných komodit, a to zejména díky zvýšení podílu vývozu velkoobjemových komodit o 3,3 p. b. na 14,7 %.

Na straně dovozu je naopak participace zpracovaných výrobků ve vztahu k třetím zemím nižší než ve vztahu k EU 27, a to zejména v důsledku nižšího zastoupení vysoce zpracovaných výrobků, které v českém agrárním dovozu z třetích zemí v roce 2022 činily 65,0 %, zatímco z Unie 80,8 %. Naopak podíl nezpracovaných komodit, jak velkoobjemových, tak produktů zahradnictví, je v importu z mimounijních zemí v porovnání s unijními vyšší. Podíl dovozu produktů zahradnictví z třetích zemí v roce 2022 činil 24,9 % a z EU 27 byl 13,5 %.

Podílové zastoupení jednotlivých kategorií výrobků v rámci celkového AZO ČR je velmi podobné jako v obchodě s EU 27, neboť ten v něm zaujímá převážnou část.

Tab. 36 – AZO ČR celkem, s EU 27 a s třetími zeměmi (TZ) v členění na zpracované a nezpracované výrobky (v %)

	Kategorie	celkem		s EU 27		s třetími zeměmi	
		ø 17-21	2022	ø 17-21	2022	ø 17-21	2022
Vývoz	Částečně zprac. výrobky	24,0	24,6	23,7	24,8	25,8	22,7
	Vysoce zprac. výrobky	61,6	57,9	61,0	56,4	67,0	70,2
	Celkem zprac. výrobky	85,6	82,5	84,7	81,3	92,8	92,8
	Velkoobjemové komodity	10,4	13,5	11,4	14,7	3,0	3,0
	Produkty zahradnictví	4,0	4,0	4,0	4,0	4,2	4,2
	Celkem nezprac. komodity	14,4	17,5	15,3	18,7	7,2	7,2
Dovoz	Částečně zprac. výrobky	13,6	15,9	13,5	15,5	14,2	17,6
	Vysoce zprac. výrobky	65,0	62,0	67,6	65,2	51,3	47,4
	Celkem zprac. výrobky	78,6	77,9	81,1	80,8	65,4	65,0
	Velkoobjemové komodity	5,7	6,5	5,0	5,7	8,9	10,1
	Produkty zahradnictví	15,7	15,5	13,8	13,5	25,6	24,9
	Celkem nezprac. komodity	21,4	22,1	18,9	19,2	34,6	35,0

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“, vlastní zpracování

Vývoj hodnot vývozu a dovozu sledovaných kategorií uvádí tab. 37. V rámci obchodu s EU 27 se v roce 2022 v porovnání s průměrem let 2017-21 navýšila na straně vývozu hodnota celkem zpracovaných výrobků o 29,4 %. Výraznější navýšení vývozní hodnoty pak bylo zaznamenáno u částečně zpracovaných produktů (o 41,2 %) než vysoce zpracovaných výrobků (o 24,9 %). K razantnějšímu nárůstu došlo v případě exportu u velkoobjemových komodit o 74,4 % a u produktů zahradnictví mírněji o 37,3 %). Na straně dovozu zaznamenaly obě kategorie, tj. celkem zpracované a nezpracované také zvýšení. Hodnota dovozu částečně zpracovaných výrobků vzrostla o 47,3 % a vysoce zpracovaných o 23,4 %. Dovoz velkoobjemových komodit v porovnání s průměrem vzrostl o 45,7 % a produktů zahradnictví o 25,2 %.

V rámci AZO s třetími zeměmi se v roce 2022 vzhledem k průměru předchozích pěti let nejvýrazněji zvýšila především hodnota dovozu částečně zpracovaných výrobků (o 79,5 %) a vysoce zpracovaných výrobků pak mírněji (o 33,7 %). V rámci nezpracovaných komodit se významněji zvýšila hodnota objemu velkoobjemových komodit o 63,5 % a hodnota produktů zahradnictví o 40,5 %. Na straně vývozu se znatelněji zvýšil vývoz vysoce zpracovaných výrobků o 32,4 % a velkoobjemových komodit o 27,4 %.

Tab. 37 – Vývoj hodnoty vývozu a dovozu zpracovaných a nezpracovaných agrárních výrobků v roce 2022 vzhledem k průměru let 2017-21 (index v %)

	Kategorie	celkem	s EU 27	s TZ
Vývoz	Částečně zprac. výrobky	137,4	141,2	111,0
	Vysoce zprac. výrobky	125,8	124,9	132,4
	Celkem zprac. výrobky	129,1	129,4	126,5
	Velkoobjemové komodity	172,9	174,4	127,4
	Produkty zahradnictví	135,9	137,3	126,0
	Celkem nezprac. komodity	162,7	169,2	126,6
Dovoz	Částečně zprac. výrobky	153,0	147,3	179,5
	Vysoce zprac. výrobky	124,7	123,4	133,7
	Celkem zprac. výrobky	129,6	127,4	143,7
	Velkoobjemové komodity	151,3	145,7	163,5
	Produkty zahradnictví	129,2	125,2	140,5
	Celkem nezprac. komodity	135,1	130,7	146,4

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“, vlastní zpracování

Bilance českého AZO jak za zpracované výrobky celkem, tak nezpracované výrobky celkem je záporná, a platí to jak pro obchod s EU 27, tak třetími zeměmi, viz tab. 38. Rozdíly jsou pak patrné až na úrovni jednotlivých kategorií. V rámci obchodu s Unií jsou dlouhodobě kladné bilance evidovány za částečně zpracované výrobky a velkoobjemové komodity.

V roce 2022 se v porovnání s průměrem předchozích pěti let hodnota bilance v rámci obchodu s EU 27 nejvýrazněji zhoršila u vysoce zpracovaných výrobků (nárůst schodku o 4,7 mld. Kč) a produktů zahradnictví (nárůst schodku o 4,3 mld. Kč). Zlepšení bilance nastalo u velkoobjemových komodit (nárůst kladné bilance o 10,2 mld. Kč) a částečně zpracovaných výrobků (zvýšení kladné bilance o 4,4 mld. Kč). V rámci AZO s třetími zeměmi se prohloubila významněji pasivní bilance u vysoce zpracovaných výrobků (nárůst schodku o 1,8 mld. Kč) a produktů zahradnictví (nárůst o 3,7 mld. Kč). U částečně zpracovaných výrobků došlo v roce 2022 k oslabení kladné bilance (pokles o 3,6 mld. Kč) a bilance se stala opět po sedmi letech zápornou a byla 3,3 mld. Kč.

Tab. 38 – Bilance českého AZO celkem, s EU 27 a s třetími zeměmi (TZ) v členění na zpracované a nezpracované výrobky (mil. Kč)

Kategorie	celkem		s EU 28		s třetími zeměmi	
	Ø 17-21	2022	Ø 17-21	2022	Ø 17-21	2022
Částečně zprac. výrobky	14 979,0	15 624,5	14 732,4	19 166,5	323,2	-3 305,6
Vysoce zprac. výrobky	-31 647,0	-38 088,0	-26 648,5	-31 319,2	-4 631,4	-6 389,7
Celkem zprac. výrobky	-16 668,0	-22 463,5	-11 916,0	-12 152,8	-4 308,2	-9 695,3
Velkoobjemové komodity	7 165,4	15 240,3	9 895,3	20 093,0	-2 720,4	-4 683,3
Produkty zahradnictví	-28 964,5	-36 905,5	-20 205,7	-24 466,5	-8 754,3	-12 431,3
Celkem nezprac. komodity	-21 799,1	-21 665,2	-10 310,4	-4 373,5	-11 474,7	-17 114,6

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“, vlastní zpracování

3.5 Vývozní a dovozní ceny

Průměrné jednotkové vývozní a dovozní ceny nejsou cenami v pravém slova smyslu, nýbrž jsou vypočítány jako podíl hodnoty a objemu vývozu/dovozu. Vedle samotné cenové úrovně tak odrážejí i sortiment a strukturu zboží (druh zboží, kvalitu, velikosti balení atd.).

Vývozní a dovozní ceny vybraných komodit či jejich agregací v letech 2017 až 2022 na úrovni 4 - místného kódu, ale i podrobnější, uvádí přílohavá tabulka 20. O cenách vývozu a dovozu komodit, které se v roce 2022 největší měrou podílely na vývozu a dovozu, informuje kapitola 3.5.3, vývozní a dovozní ceny těchto komodit jsou obsahem textových tabulek 38 a 39.

3.5.1 Meziroční vývoj vývozních a dovozních cen u vybraných komodit

Vývozní i dovozní jednotkové ceny u převážné většiny vybraných položek v roce 2022 v porovnání s rokem 2021 **vzrostly** (tab. 20 v příloze).

U **vývozu** zaznamenala nejrazantnější **meziroční růst** vývozní cena „nezpracovaného tabáku a tabákového odpadu“ (u něhož cena meziročně stoupla téměř 24x) a vývozní cena „kukuřičného škrobu“ (meziroční nárůst o 111 %). U „nezpracovaného tabáku a tabákového odpadu“ se však nejedná o změnu ceny vývozu jako takové, ale především o změnu ve struktuře vývozu. Položka HS 2401 zahrnuje kromě tabáku neodřapíkováného nebo plně či částečně odřapíkováného i tabákový odpad. Objem vývozu tabákového odpadu (s velmi nízkou jednotkovou cenou) od roku 2016 výrazně převažoval nad vývozem tabáku odřapíkováného a neodřapíkováného a od roku 2018 byl vývoz v rámci

této položky zredukován převážně na tabákový odpad. Vývozní cena „*nezpracovaného tabáku a tabákového odpadu*“ byla proto v průběhu tohoto období velmi nízká. V roce 2022 se však v rámci této položky začal opět vyvážet (kromě tabákového odpadu) i tabák neodřapíkový (za průměrnou jednotkovou cenu 560 Kč/kg) a tabák plně nebo částečně odřapíkový (s průměrnou cenou 131 Kč/kg). Tím se vysvětluje skokový meziroční nárůst ceny vývozu položky HS 2401 v roce 2022.

Mezi další položky s vyšším meziročním růstem vývozních cen patřily „*vejce bez skořápek*“ (růst ceny vývozu o 86 %), „*škroby*“ a „*žito*“ (meziročně o 63 %, resp. o 61 %), „*ječmen*“ a „*obilná zrna jinak zpracovaná*“ (o 56 %, resp. o 54 %). O 40-50 % stouply ceny vývozu u „*těstovin*“, „*lepku*“, „*vepřového zmrazeného masa*“, „*kukuřice*“, „*hořčičné moučky a připravených hořčic*“, „*řepkového oleje s nízkým obsahem kyseliny erukové*“, „*hovězího zmrazeného masa*“, „*másla*“ a „*semen řepky*“. Meziroční přírůstek vývozních cen v rozmezí 30-40 % byl v roce 2022 vykázán např. u „*pšeničné mouky*“, „*bramborového škrobu*“, „*třtinového nebo řepného cukru*“, „*drůbežího zmrazeného masa*“, „*čerstvých a chlazených ryb*“, „*mléka a smetany, nezahuštěné, neslazené*“, „*tavených sýrů*“, „*ovoce a ořechů*“ (HS 0811), „*rajčat konzervovaných a jinak připravených*“, „*ethylalkoholu, min. 80 %*“ (HS 220710). Zvýšení cen vývozu dalších komodit nepřesáhl 30 %.

U významně nižšího počtu položek v rámci hodnocených komodit došlo v roce 2022 k **meziročnímu poklesu vývozních cen**. Mezi položky s nejvyšším snížením cen vývozu patřily „*vinné hrozny*“ (o 54 %) a „*jablka*“ (o 29 %). Meziroční pokles cen vývozu byl zaznamenán i u „*čaje*“ a „*zmrzliny*“ (shodně o 19 %), dále u „*tabáku ke kouření*“ (o 16 %), u „*mrkve*“ (o 13 %) a „*česneku*“ (o 10 %). Pokles cen některých dalších komodit v rámci vybraných položek se pohyboval již jen do 10 %.

Rovněž **dovozní ceny** se u převážného počtu sledovaných položek **v roce 2022 meziročně zvýšily**. Nejvíce stouply ceny dovozu „*jatečné drůbeže*“ (o 95 %), „*ovsa*“ a „*homogenizovaných přípravků*“ (shodně o 88 %) a „*kukuřičného škrobu*“ (o 86 %). Dovozní cena „*jatečných prasat*“ stoupla o 65 %, cena dovozu „*ostatních cukrů*“ a „*hořčičných semen*“ se zvýšila o 63 %, resp. o 62 %. Nárůst dovozní ceny „*pšenice*“ činil 60 %, „*mléka a smetany, nezahuštěné, neslazené*“ a „*škrobů*“ shodně 59 %. Cena dovozu „*živé drůbeže*“ meziročně stoupla o 53 %, „*másla*“ o 50 %. Meziroční přírůstek dovozních cen v rozmezí 40-50 % byl v roce 2022 zaznamenán např. u „*konzumních vajec*“ a „*vajec bez skořápek*“, u „*žita*“, „*pšeničné mouky*“ a „*margarínu*“. O 30-40 % stouply ceny dovozu „*hovězího zmrazeného masa*“, „*drůbežího masa a drobů, čerstvých nebo chlazených*“, „*tavených sýrů*“, „*vajec ve skořápkách*“, „*zeli*“, „*čočky*“, „*obilných zrn jinak zpracovaných*“, „*řepkových semen*“, „*semen slunečnicových*“, „*slunečnicového oleje*“, „*oleje řepkového*“ a „*jednodenních kuřat*“. Nárůsty cen dovozu ostatních komodit se pohybovaly pod 30 %.

U několika málo sledovaných položek **ceny dovozu v roce 2022 v porovnání s rokem 2021 klesly**. Největší pokles dovozních cen nastal u „*pektinových látek*“ (o 61 %), s odstupem u „*hrachu*“ (o 37 %), dále u „*meruněk*“ (o 14 %), „*jablek*“ a „*mrkve*“ (shodně o 12 %) a u „*česneku*“ (o 11 %). Pokles dovozních cen několika dalších komodit nepřesáhl 8 %.

Ne všechny uvedené komodity s významným růstem nebo poklesem jednotkových cen mají v českém agrárním vývozu a dovozu významné zastoupení. Hodnocením dovozních a vývozních cen komodit s nejvýznamnějším zastoupením na českém agrárním trhu se zabývá kapitola 3.5.3.

3.5.2 Relace vývozních a dovozních cen vybraných komodit

Vzájemné relace cen vývozu a dovozu vybraných komodit charakterizují, jak „výhodný“ je vývoz dané komodity v porovnání s jejím dovozem.

Z porovnání cen vývozu s cenami dovozu u vybraných položek (tab. 20 v příloze) vyplývá, že **výrazně vyšší ceny vývozu ve srovnání s cenami dovozu** byly v roce 2022 (stejně jako v předchozím období) u „*vína a vinného moštu*“, kdy vývozní cena byla 3x vyšší než jeho cena dovozní a u „*syrovátky*“, jejíž vývozní cena byla 2,5x vyšší (podobně jako v předchozích dvou letech, kdy byla cena přibližně 3x vyšší). Meziročně se tedy relace mezi cenami těchto komodit s vysokým přesahem ceny vývozu nad cenou dovozu zásadně nezměnily. Avšak množství vývozu „*vína a vinného moštu*“ je v porovnání s jeho dovozem velmi nízké (v obou posledních letech činil jeho vývoz v tunách necelých 5 % jeho dovozu). U „*syrovátky*“ je situace opačná, vývoz (za 2,5x vyšší cenu než dovoz) byl i v množství vyšší než její dovoz (o 20 %, v roce 2021 o 14 %). Značně vyšší cena vývozu v porovnání s cenou dovozu (2,4x) byla v roce 2022 i u „*pektinových látek*“ (přičemž množství vývozu bylo rovněž vyšší – o 42 %) a téměř 2x vyšší vývozní byla u „*zmrazených ryb*“. U této komodity je však vývoz v množství nízký, v roce 2022 představoval pouze 13 % dovozu (v roce předchozím to bylo 15 %).

Vyšší ceny vývozu než dovozu byly zaznamenány u „*denaturovaného ethylalkoholu*“ (o 89 %) a „*cibule*“ (o 83 %). Vývozní cena „*medu*“ byla v porovnání s cenou dovozní o 78 % vyšší, cena vývozu „*švestek*“ o 74 %, „*ostatních cukrů, cukerných sirupů a umělého medu*“ a „*zeleniny ostatní konzervované a jinak připravené, nezmrazené*“ o 73 %. Za zhruba o 50 % vyšší cenu než činil dovoz se v roce 2022 vyvážely např. „*filé a jiné rybí maso*“, „*káva*“, „*zelenina ostatní konzervovaná a jinak připravená, zmrazená*“, „*brambory*“, „*slunečnicová semena*“ nebo „*slazené pečivo*“. I další komodity byly v roce 2022 vyváženy za vyšší, tedy příznivější, vývozní ceny, než činily ceny jejich dovozu – viz tab. 20 v příloze.

Naopak **ceny dovozu v porovnání s cenami vývozními byly v roce 2022 významně vyšší** u „*živé drůbeže*“, z toho pak zejména u „*jatečné drůbeže*“ (její dovozní cena byla 5,1x vyšší než cena vývozní) a „*jednodenních kuřat*“ (dovozní cena byla 2,9x vyšší); avšak dovoz „*jatečné drůbeže*“ v množství byl v porovnání s vývozem minimální, činil pouze 3 % vývozu (v roce 2021 to bylo necelých 6 % vývozu).

Značně vyšší dovozní ceny v porovnání s cenami vývozu byly u „*jablek*“ (o 206 %), „*obilných zrn jinak zpracovaných*“ (o 126 %) a u „*vinných hroznů*“ (o 101 %). Dovozní ceny „*kukuřice*“ byly vyšší o 84 %, „*vajec bez skořápek*“ o 80 %, „*tabáku (nezpracovaného, i tabákového odpadu)*“ o 78 % a „*hořčičné moučky*“ o 76 %. Zhruba o 58 % vyšší dovozní ceny v porovnání s cenami vývozu byly u „*živých prasat*“ a u „*mléka a smetany, nezahuštěné, neslazené*“. Ceny dovozu „*vody vč. minerální a sodovky neslazené*“ a „*lihovin, méně než 80 %, destilátů a likérů*“ byly o 56 %, resp. o 54 % vyšší než činil jejich vývoz.

Relace vývozních a dovozních cen u jednotlivých základních komoditních agregací (přílohová tab. 20)

Z porovnání vývozních a dovozních cen živých zvířat (tj. živého skotu, prasat a drůbeže) vyplývá, že v roce 2022 byly ceny vývozu „*živého skotu*“ o 29 % vyšší než ceny jeho dovozu (vzhledem k předchozím rokům 2020 a 2021 - kdy byly ceny vývozu vyšší o 31 %, resp. o 30 %, se relace mezi cenou vývozu a dovozu téměř neměnila). Na druhé straně u „*živé drůbeže*“ a „*živých prasat*“ byly vývozní ceny významně nižší než ceny dovozní (o 86 %, resp. o 37 %). Ani u těchto komodit se relace mezi cenou dovozu a vývozu meziročně příliš nezměnila (i v roce 2021 byly vývozní ceny těchto položek v porovnání s cenami jejich dovozu rovněž značně nižší, a to o 81 %, resp. o 46 %).

Z masa výsekového byly v roce 2022 vývozní ceny v porovnání s cenami dovozu vyšší u „*zmrazené drůbeže*“ (o 10 %) a u „*hovězího masa zmrazeného*“ (o 7 %). U „*vepřového masa čerstvého nebo chlazeného*“, „*vepřového masa zmrazeného*“, „*hovězího masa čerstvého nebo chlazeného*“ a u „*drůbeže čerstvé nebo chlazené*“ byly vývozní ceny nižší než ceny jejich dovozu.

U **masných výrobků**, jako „uzenky, salámy aj. výrobky z masa, drobů nebo krve“ a „přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ (HS 1601, 1602) byl, stejně jako v roce předchozím, dražší dovoz než vývoz (o 29 %, resp. o 16 %).

Stejně jako v roce 2021 i v roce 2022 byly vyšší ceny vývozu než dovozu u „zmrazených ryb“ a „filé a jiného rybího masa“ (o 97 %, resp. o 51 % v roce 2022). U „čerstvých a chlazených ryb“ byly ceny vývozu v roce 2022 rovněž mírně vyšší než ceny dovozní (o 5 %), na rozdíl od roku předchozího, kdy ceny dovozu i vývozu byly víceméně vyrovnané. Ceny vývozu „přípravků a konzerv z ryb (vč. kaviáru)“ byly i v roce 2022 (stejně jako v roce 2021) mírně vyšší než ceny jejich dovozu (o 10 %, resp. v roce 2021 o 9 %).

U **mléka a smetan** byly ceny vývozu „mléka a smetan nezahuštěných neslazených“ (HS 0401) v roce 2022 nižší (stejně jako v minulých letech) než ceny dovozní (v roce 2022 o 37 %, v roce předchozím téměř o 50 %); z toho však vývozní cena „mléka o tučnosti 3-6 %“ (HS 0401 20 99) byla v porovnání s cenou dovozní velmi mírně vyšší (o 2 %). Rovněž ceny vývozu „mléka a smetan zahuštěných nebo slazených“ (HS 0402) se pohybovaly pod cenou dovozní (o 10 %). Ceny vývozu i dovozu „kysaných mléčných výrobků“ byly vyrovnané; cena vývozu „syrovátky“ (HS 0404 10) byla však v porovnání s dovozní cenou 2,5x vyšší (v roce 2021 byla vyšší 2,9x a v roce 2020 dokonce 3x; u této komodity současně platí, že i vývoz v množství převyšuje dovoz).

Na rozdíl od roku 2020, kdy byly vývozní i dovozní ceny „másla“ (HS 0405 10) vyrovnané, v roce 2021 i v roce 2022 byla mírně vyšší cena jeho dovozu než vývozu (v obou letech shodně o 5 %). Rovněž u „syrů a tvarohu“ (HS 0406) byla v roce 2022 dovozní cena vyšší než cena jejich vývozu (o 12 %; v roce 2021 činil rozdíl 7 %).

U konzumních **vajec** (HS 0407 21) byly – stejně jako v minulých letech – vyšší ceny dovozu než vývozu (v roce 2022 o 11 %, v roce předchozím o 15 %, v roce 2020 o 14 %). U násadových vajec je pohyb cen kolísavý; v roce 2022 byly nepatrně vyšší ceny dovozu (o 2 %), na rozdíl od roku 2021, kdy byly naopak o 2 % vyšší ceny jejich vývozu.

Brambory, luštěniny, zelenina a ovoce se tradičně vyznačují ve většině případů vyššími cenami na straně vývozu než dovozu. Výrazně vyšší ceny vývozu v porovnání s dovozem byly v roce 2022 - podobně jako v letech 2021 a 2020 – u „cibule“ (o 83 %, v roce 2021 činil rozdíl 95 % a v roce 2020 byl 81 %), dále u „švestek“ (o 74 %, téměř stejně jako v roce předešlém, kdy rozdíl činil 76 %), „brambor“ (o 46 %, v roce 2021 byly vývozní ceny vyšší o 52 %, v roce 2020 dokonce o 62 %). Značně vyšší ceny vývozu nad dovozem byly i u „jahod“ (o 42 %), „zelí bílého a červeného“ (o 40 %), „zeleniny (též vařené) zmrazené“ (o 39 %), „česneku“ (o 37 %) a „mrkve, vč. vodnice a tuřínu“ (o 35 %). Naopak nižší vývozní ceny v porovnání s dovozními měly zejména „jablka“, „vinné hrozny“ a „hrách suchý, i loupaný“. U „jablek“ byly dovozní ceny 3x vyšší v porovnání s cenami jejich vývozu, u „vinných hroznů“ byly dovozní ceny 2x vyšší.

U „kávy“ i „čaje“ byly v roce 2022, obdobně jako v předchozím období, vývozní ceny vyšší než ceny dovozní (o 52 %, resp. o 5 %).

Ze sledovaných **obilovin** a výrobků z nich měly vyšší ceny vývozu než dovozu „rýže“ (o 34 %; rovněž v minulých dvou letech byly vývozní ceny „rýže“ vyšší než její ceny dovozní, v roce 2021 činila diference 44 %, v roce 2020 dokonce 50 %) a „ječmen“ (o 6 %). Ostatní sledované komodity z řad obilovin, tj. „oves“, „kukuřice“, „pšenice“ a „žito“ a i „obilná zrna jinak zpracovaná a obilní klíčky“ a „pšeničná mouka“ měly vyšší cenu dovozu než vývozu. U **škrobů** se poměr cen liší v závislosti na tom, o jaký druh škrobu se jedná – u „škrobu kukuřičného“ byla v celém sledovaném období vyšší cena vývozní než dovozní, v roce 2022 činila diference 23 % (vzhledem k roku 2021 se zvýšila, a to z 9 % na zmiňovaných 23 %), u „škrobu bramborového“ je pohyb cen kolísavý; v letech 2017 a 2018 byly vyšší

ceny vývozní v porovnání s cenami dovozu, a naopak v letech 2019, 2020, 2021 a 2022 byla vyšší cena dovozu (v roce 2022 byla vyšší o 16 %).

Ze sledovaných **olejnin** byly v roce 2022 výrazně vyšší ceny vývozu než dovozu u „*slunečnicových semen*“ (o 48 %, v roce 2021 to bylo o 78 %; v roce 2020 o 74 %). Rovněž vývoz „*makových semen*“ byl realizován za ceny vyšší o 13 % než činily ceny jejich dovozu. Naopak u „*semen hořčice*“ byl dražší dovoz než vývoz, a to o 16 %. U „*řepkových semen*“ byly ceny dovozu i vývozu relativně vyrovnány. Ceny dovozů „*slunečnicového oleje*“ a „*oleje řepkového*“ byly mírně vyšší než vývozní ceny (o 9 %, resp. o 5 %).

Vývozní cena „*chmele*“ se v roce 2022 (stejně jako v roce 2021) pohybovala mírně pod úrovní ceny dovozní (o 4 %; v roce 2020 byla jeho vývozní cena vyšší než cena dovozní o 19 %). „*Pektiny*“ byly dlouhodobě exportovány za nižší ceny, než za které byly importovány, výjimkou je až rok 2022, kdy stouply ceny vývozu o 6 % na rozdíl od cen dovozu, které zaznamenaly hluboký propad (61 %). Proto v roce 2022 byly ceny vývozu o 141 % vyšší než ceny jejich dovozu.

Vývozní cena „*cukru*“ byla v roce 2022 realizována za nižší cenu (o 4 %), než činila cena dovozní. Obdobná diference byla i v roce 2021 (6 %). Naopak významně vyšší cenu vývozní než cenu dovozu měly „*ostatní cukry*“ (o 73 %; v roce předchozím byla vývozní cena této komodity vyšší o 130 % a v roce 2020 o 67 %). Vyšší vývozní cena byla rovněž u „*čokolády a ostatních kakaových výrobků*“ (o 23 %, téměř shodná diference jako v roce 2021, kdy cena vývozu byla vyšší o 21 %). Naopak nižší než cena dovozu byla vývozní cena „*cukrovinek bez kaka*“ (o 21 %). „*Zmrzliny*“ (HS 2105) jsou charakterizovány po celé sledované období vyšší cenou vývozu než dovozu; výjimkou je až rok 2022, kdy cena vývozu v porovnání s cenou dovozní byla o 11 % nižší.

U „*pekařského zboží*“ (HS 1905) byly v roce 2022 ceny exportu a importu poměrně vyrovnané (stejně jako v letech 2021 a 2020); v rámci této skupiny se však větší diference vyskytovaly. Výrazně vyšší vývozní ceny v porovnání s cenami dovozu byly v roce 2022 např. u „*slazeného pečiva*“ KN 1905 90 70 (o 48 %); naopak u „*sladkých sušenek*“ byly vyšší ceny dovozní (o 24 %). U potravinových přípravků byly značně vyšší ceny vývozu u „*přípravků z mouky, krupice a škrobu*“ (o 41 %), „*potravinových přípravků ostatních*“ HS 2106 90 (o 36 %) a u „*přípravků pro dětskou výživu*“ (o 33 %).

V rámci **odvětví nápojů a tabáku** byl v roce 2022 nejmarkantnější rozdíl mezi cenami vývozu a dovozu u „*vína a moštu vinného*“ (vývozní cena této položky byla 3x vyšší než cena dovozu – stejně jako v roce předchozím). Zde však opět připomínáme, že množství vývozu této komodity je v porovnání s dovozem velmi nízké (v obou posledních letech činil export „*vína a moštu vinného*“ v množství necelých 5 % množství dovezeného). Značně vyšší jednotková vývozní cena v porovnání s cenou dovozní byla u „*denaturovaného ethylalkoholu*“ (o 89 %); mírně vyšší cenu vývozu v porovnání s dovozem měl „*ethylalkohol min. 80 %*“ (o 8 %). Naopak u „*vody vč. minerální a sodovek neslazených*“, „*lihovin méně než 80 %, destilátů a likérů*“ a „*piva*“ byly ceny vývozu nižší než jejich ceny dovozní (o 36 %, resp. o 35 %, resp. o 8 %).

Dovozní i vývozní ceny „*tabáku ke kouření*“ byly v roce 2022 vyrovnané; „*cigarety*“ se vyvážely za ceny mírně nižší (o 5 %), než činily jejich ceny dovozní. Vývozní cena „*tabáku (nezpracovaného, odpadu tabákového)*“ - HS 2401 byla v roce 2022 významně nižší, než činil její dovoz (o 44 %). Zde je však třeba upozornit na skutečnost, že tato položka zahrnuje rovněž tabákový odpad, jehož vývoz (s velmi nízkou jednotkovou cenou) výrazně převažoval nad vývozem tabáku neodřapíkováného nebo částečně odřapíkováného. Od roku 2018 byl vývoz víceméně zredukován pouze na vývoz tabákového odpadu. V roce 2022 se začal opět vyvážet i tabák plně nebo částečně odřapíkováný i tabák neodřapíkováný, jejichž cena byla již vyšší, tím v roce 2022 skokově vzrostla vývozní cena položky HS 2401 a zmírnil se tak rozdíl mezi cenou vývozní a dovozní.

3.5.3 Dovození a vývozní ceny komodit s významným zastoupením na českém agrárním trhu

Následující tabulky 39 a 40 uvádějí **vývoj průměrných jednotkových dovozních a vývozních cen v roce 2022** a jejich porovnání s průměrem cen let 2017-21 a s rokem 2021, a to **u komodit či jejich agregací podrobné nomenklatury (KN 8), které měly v roce 2022 v hodnotě českého agrárního dovozu a vývozu nejvýznamnější zastoupení**. U vývozu činil jejich celkový podíl z hlediska hodnoty 59 % u dovozu 43 % (avšak celkové množství importovaných položek je vyšší než exportovaných). Červeně jsou v tabulkách vyznačeny nejvýraznější změny (nárůsty cen).

Vývoj dovozních cen komodit s největším zastoupením na agrárním dovozu v roce 2022 (seřazených sestupně podle hodnoty na agrárním dovozu v roce 2022) uvádí tabulka 39.

Jak je z tabulky patrné, došlo v roce 2022 v porovnání s rokem 2021 u všech těchto komodit, které se na dovozu podílely nejvyšší měrou, k nárůstu dovozních cen (výjimkou byly pouze „nealkoholické nápoje“). Rovněž v porovnání s pětiletým průměrem let 2017-21 se ceny dovozu všech komodit zvýšily (s výjimkou „zmrazeného vepřového masa“). Položka „výrobky obsahující tabák nebo rekonstituovaný tabák“ (KN 2404 11 00) byla zařazena v roce 2022, proto její vývoj nelze hodnotit.

Z hlediska **meziročního porovnání** zaznamenaly v roce 2022 nejrazantnější **nárůst dovozní ceny** „kávy“ a „másla“ (jejich cenový přírůstek činil 58 %, resp. 52 %). Dále následovaly „živočišné nebo rostlinné tuky a oleje a jejich frakce“ s růstem dovozní ceny 49 %, „margariny“ (46 %), „eidam“ a „slunečnicový a světlicový olej“ se shodným růstem ceny o 41 %. Růst dovozní ceny v rozmezí 32 %-37 % byl u „vepřového masa čerstvého nebo chlazeného“, „lososa obecného a hlavatky podunajské, čerstvých nebo chlazených“, dále „slunečnicových semen“, „řepkových semen“, „drůbežního masa čerstvého nebo chlazeného“, „nepoživatelných směsí z tuků a olejů“, „mouček nebo šrotů z masa nebo drobů, nezpůsobilých k lidskému požívání“ a u „goudy“. Přírůstky cen dovozu ostatních komodit se pohybovaly do 26 %. Jak již bylo uvedeno v úvodu této subkapitoly – **meziroční pokles dovozní ceny** byl v rámci hodnocených položek zaznamenán pouze u „nealkoholických nápojů“ (o 2,3 %).

V **porovnání s pětiletým průměrem let 2017-2021** se v roce 2022 nejvíce **zvýšily dovozní ceny** „živočišných nebo rostlinných tuků a olejů a jejich frakcí“ (o 98 %), s odstupem následovaly „nepoživatelné směsi z tuků a olejů a jejich frakcí“ (o 79 %), dále „slunečnicový a světlicový olej“ (o 75 %), „káva“ (o 70 %), „slunečnicová semena“ (o 64 %), „moučky, šroty z masa nebo drobů, nezpůsobilé k lidskému požívání“ (o 63 %), „semena řepky nebo řepky olejky o obsahu kyseliny erukové do 2 %“ (o 62 %) a „výživa pro psy a kočky v balení pro drobný prodej“ – KN 2309 10 90 (o 60 %). Růst cen dovozu ostatních komodit nepřesáhl 59 % (viz tab. 39). **Pokles ceny dovozu** nastal pouze u „zmrazeného vepřového masa“, jehož dovozní cena se vzhledem k pětiletému průměru v roce 2022 nepatrně o 0,6 % snížila.

Vývoj vývozních jednotkových cen komodit s nejvyšším zastoupením na agrárním vývozu v roce 2022 (seřazených sestupně podle hodnoty na agrárním vývozu v roce 2022) uvádí tabulka 40.

Ceny vývozu se v roce 2022 téměř u všech položek s nejvyšším zastoupením na agrárním vývozu **jak meziročně, tak v porovnání s pětiletým průměrem let 2017-2021, zvýšily**.

V rámci **hodnocených komodit v roce 2022 nejvíce meziročně vzrostly vývozní ceny** „ječmene, kromě k setí“ (o 56 %) a ceny vývozu „řepkového oleje“ (o 51 %). Dále následoval růst cen vývozu „pšenice tvrdé, kromě k setí“ a „řepkových semen“ (shodně o 48 %), „kukuřice“ a „pšenice a souřeže“ (o 46 %, resp. o 45 %) a „tabáku ke kouření, též obsahujícímu tabákové náhražky, v obalu nad 500 g“ (o 41 %). Meziroční přírůstek vývozních cen dalších komodit se pohyboval do 37 % (viz tab. 40).

Vzhledem k **pětiletému průměru let 2017-21** se v roce 2022 nejvíce **zvýšily** ceny vývozu „*tabáku ke kouření, též obsahujícího tabákové náhražky, v obalu nad 500 g*“ (o 93 %), „*řepkového oleje (KN 1514 19 90)*“ a „*řepkového oleje a jeho frakcí KN 1514 11 10*“, a to o 84 %, resp. o 73 %. Dále následoval růst vývozních cen „*řepkových semen*“ (o 78 %), „*tvrdé pšenice*“ (o 69 %), „*ječmene*“ a „*slunečnicového oleje surového, určeného pro lidskou výživu*“ (shodně o 68 %), „*pšenice a soureže*“ (o 66 %) a „*kukuřice*“ (o 65 %). Růst vývozních cen ostatních komodit nepřesáhl 55 %.

Meziroční pokles vývozních cen u položek s největším zastoupením na agrárním vývozu v roce 2022 se týkal pouze „*přípravků na bázi výtažků, esencí (trestí) nebo koncentrátů z kávy*“ (o 4 %), „*potravinových přípravků*“ (o 2 %) a „*piva*“ (o necelé 1 %). **V porovnání s pětiletým průměrem** se větší pokles vývozních cen týkal „*cigaret*“ (o 12 %), dále „*makových semen*“ (o 7 %), „*pektinových látek, pektinátů a pektanů v suchém stavu*“ (o 5 %), „*piva*“ (o 3 %) a „*dražé a podobných cukrovinek*“ (o necelá 2 %) - viz tab. 40.

Tab. 39 – Ceny dovozu hlavních importních položek v roce 2022 na úrovni KN (Kč/kg; %)

KN	Název položky	2021	2022	Index (%) 2022/21	Index (%) 2022/2017- 2021
02031955	Vepřové maso čerstvé nebo chlazené (kromě bůčků a kusů z nich)	62,8	74,3	118,3	110,2
24022090	Cigarety obsahující tabák (neobsahující hřebíček)	451,7	472,6	104,6	132,4
21069092	Potravinové přípravky, jinde neuvedené a nezahrnuté	211,9	220,2	103,9	116,6
09012100	Káva pražená (kromě kávy bez kofeinu)	142,4	158,6	111,3	118,2
21069098	Potravinové přípravky	85,5	92,2	107,9	132,7
24041100	Výrobky obsahující tabák nebo rekonstituovaný tabák	-	1860,1	-	-
12051090	Semena řepky nebo řepky olejky o obsahu kyseliny erukové < 2 %	12,5	16,8	134,9	162,0
23040000	Pokrutiny a jiné pevné zbytky	9,9	11,5	115,5	124,2
02013000	Hovězí maso, vykostěné, čerstvé nebo chlazené	126,5	151,6	119,9	121,0
23091011	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej	44,3	48,9	110,5	121,6
08039010	Banány čerstvé (kromě plantejnů)	16,1	19,0	117,8	111,3
19059070	Pekařské zboží sladké (ovocné koláče, vánočky, štoly apod.)	56,4	64,0	113,4	133,0
19059080	Pekařské zboží slané (pizzy, slané koláče apod.)	54,8	56,7	103,4	107,9
04051011	Přírodní máslo o obsahu tuku >= 80 % <= 85 %	114,6	174,7	152,4	154,8
07020000	Rajčata, čerstvá nebo chlazená	37,3	41,5	111,2	134,2
21011100	Výtažky, esence (trestí) a koncentráty z kávy	162,9	204,5	125,5	110,5
12060099	Slunečnicová semena (ne k setí)	11,9	16,0	134,1	164,3
21039090	Omáčky a přípravky pro omáčky, směsi koření a přísad pro ochucení	50,9	61,6	120,9	132,7
15121990	Slunečnicový olej, světlicový olej a jejich frakce	29,7	41,9	140,7	174,8
22021000	Voda, vč. minerálních vod a sodovek, slazená nebo aromatizovaná	11,3	12,6	111,2	103,7
04069023	Eidam (kromě strouhaného, práškového a k dalšímu zpracování)	84,4	118,9	140,9	148,5
02031110	Vepřové maso v celku a půlené, čerstvé nebo chlazené	42,1	55,5	131,9	113,8
08061010	Stolní hrozny čerstvé	44,3	47,7	107,7	113,0
03044100	Filé z lososa, lososa obecného a hlavatky podunajské	250,0	275,1	110,0	111,9
03021400	Losos obecný a hlavatka podunajská, čerství nebo chlazení	164,0	219,6	133,9	129,5
15180095	Nepoživatelné směsi z tuků a olejů a jejich frakcí	25,7	34,8	135,2	178,8
07096010	Sladká paprika, čerstvá nebo chlazená	39,4	42,4	107,8	116,6
19053211	Vafle a oplatky, též obsahující kakao	105,3	112,6	106,9	115,6
09011100	Káva (kromě pražené kávy a kávy bez kofeinu)	66,5	105,1	158,2	169,8
23091090	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej	57,3	65,2	113,9	160,1
23091031	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej	60,7	70,3	115,9	141,6
23091051	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej	33,5	39,6	118,0	136,5
23099096	Ostatní přípravky k výživě zvířat (viz sazebník, ne pro psy a kočky)	24,3	27,9	114,8	138,1
04069078	Gouda, o obsahu tuku <= 40 % hmotnostních	90,4	123,8	137,0	141,6
22072000	Ethylalkohol a ostat. destiláty, denatur., s jakýmkoliv obsahem alkoholu	28,3	34,6	122,5	149,8
02071310	Drůbeží maso, dělené, vykostěné, čerstvé nebo chlazené	70,4	94,5	134,2	138,2
15171090	Margarín	27,6	40,2	145,5	158,8
15180091	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje a jejich frakce	20,9	31,1	148,9	197,5
18069019	Čokoláda a čokoládové výrobky	146,6	147,7	100,8	102,5
22029919	Nealkoholické nápoje (viz celní sazebník)	17,5	17,1	97,7	113,9
19011000	Potravinové přípravky vhodné pro kojence či malé děti	147,9	176,7	119,5	128,2
18063100	Čokoláda a ostatní potravinové přípravky obsahující kakao	103,9	107,5	103,5	107,3
02032955	Vepřové maso, vykostěné, zmrazené (kromě bůčků a kusů z nich)	37,1	43,4	117,1	99,4
04061050	Čerstvé sýry (nevzrálé nebo nenaložené)	64,1	76,4	119,3	119,9
07070005	Okurky salátové, čerstvé nebo chlazené	23,6	29,4	124,8	137,2
19059030	Chléb bez přídavku medu, vajec, sýra nebo ovoce	33,8	36,1	107,0	125,3
19019099	Potravinové přípravky z mouky, krupice, krupičky, škrobu aj.	43,5	48,0	110,5	119,6
23011000	Moučky, šrotů z masa nebo drobů, nezpůsobilé k lidskému požívání	15,4	20,9	135,8	163,4

Pozn.: 1) KN 1905 90 70 a KN 1905 90 80 jsou změněny v roce 2018.

Pozn.: 2) KN 2404 11 00 je zařazena až v roce 2022, nelze proto hodnotit vývoj.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

Tab. 40 – Ceny vývozu hlavních exportních položek v roce 2022 na úrovni KN (Kč/kg; %)

KN	Název položky	2021	2022	Index (%) 2022/21	Index (%) 2022/2017-2021
24022090	Cigarety obsahující tabák (neobsahující hřebíček)	438,7	446,7	101,8	88,2
10019900	Pšenice a souřež (kromě pšenice k setí a pšenice tvrdé)	5,3	7,7	145,0	166,1
04012099	Mléko a smetana o obsahu tuku > 3 % <= 6 %	9,2	12,1	132,2	135,7
21069092	Potravinové přípravky, jinde neuvedené a nezahrnuté	227,4	222,8	98,0	118,5
10011900	Pšenice tvrdá (kromě pšenice k setí)	5,3	7,9	148,2	169,3
23091051	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej	39,8	42,4	106,4	115,7
21069098	Potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahrnuté (viz sazebník)	143,8	151,1	105,1	120,3
12051090	Semena řepky nebo řepky olejky o obsahu kyseliny erukové < 2 %	12,8	19,0	148,2	177,9
23091031	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej (viz sazebník)	44,7	51,9	116,0	123,6
15141990	Olej z řepky nebo z řepky olejky a jejich frakce	27,2	41,2	151,4	183,9
17019910	Bílý cukr	12,0	15,9	132,4	142,3
09012100	Káva pražená (kromě kávy bez kofeinu)	184,0	214,8	116,7	131,5
23091011	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej (viz sazebník)	34,5	39,0	112,8	112,1
22021000	Voda, vč. minerálních vod a sodovek, slazená nebo aromatizovaná	9,9	10,0	100,8	108,8
22030001	Pivo ze sladu, v lahvích o obsahu <= 10 litrů	15,5	15,4	99,2	97,1
19053191	Sladké dvojité (slepované) sušenky, plněné	40,4	46,6	115,2	109,7
10039000	Ječmen (kromě ječmenu k setí)	4,7	7,4	156,3	168,3
10059000	Kukuřice (kromě kukuřice k setí)	4,4	6,4	145,5	164,5
22030009	Pivo ze sladu, v nádobách o obsahu <= 10 litrů (kromě v lahvích)	13,5	13,8	102,3	104,3
15141110	Olej řepky nebo řepky olejky a jejich frakce	27,8	36,7	131,8	172,9
19059080	Pekařské zboží slané (pizzy, slané koláče apod.)	47,9	53,9	112,6	106,6
23091090	Výživa pro psy a kočky, v balení pro drobný prodej (viz sazebník)	37,9	40,9	107,9	126,9
19059070	Pekařské zboží sladké (ovocné koláče, vánočky, štolky apod.)	90,8	94,7	104,2	105,2
21011292	Přípravky na bázi výtažků, esencí (trestí) nebo koncentrátů z kávy	130,9	125,5	95,9	100,3
11071099	Slad (kromě sladu praženého, sladu z pšenice a ve formě mouky)	9,1	10,8	119,3	117,0
15121990	Slunečnicový olej, světlicový olej a jejich frakce	29,3	38,0	129,6	154,1
19053199	Sladké sušenky, též obsahující kakao	49,4	56,5	114,5	119,9
23064100	Pokrutiny a jiné pevné zbytky	6,4	8,1	126,9	142,6
21039090	Omáčky a přípravky pro omáčky, směsi koření a přísad pro ochucení	60,6	67,7	111,8	120,5
04069001	Sýry k dalšímu zpracování	75,8	104,0	137,2	139,5
16010099	Uzenky, salámy a podobné výrobky z masa, drobů nebo krve	71,7	79,3	110,5	115,7
04012091	Mléko a smetana o obsahu tuku > 3 % <= 6 % hmotnostních	13,4	16,5	122,9	123,0
17049061	Dražé a podobné cukrovinky ve formě dražé, neobsahující kakao	61,9	62,8	101,4	98,5
17049065	Gumovité cukrovinky a želé, včetně ovocných past ve formě cukrovinek	60,1	65,7	109,4	113,8
22030010	Pivo ze sladu, v nádobách o obsahu > 10 litrů	10,7	11,3	106,2	112,8
18063100	Čokoláda a ostatní potravinové přípravky obsahující kakao	103,9	108,8	104,8	110,5
18069019	Čokoláda a čok. výrobky ve formě bonbonů, též plněné bez alkoholu	223,5	235,9	105,6	119,5
21011100	Výtažky, esence (trestí) a koncentráty z kávy	228,2	289,7	127,0	120,1
01022991	Živý skot, nad 300 kg (na porážku, kromě plemenného)	52,5	63,1	120,2	126,3
23099051	Přípravky, vč. premixů, používaných k výživě zvířat	8,6	11,0	127,9	138,2
15121191	Slunečnicový olej, surový, pro výrobu potravin pro lidskou výživu	29,6	38,3	129,6	167,7
13022010	Pektinové látky, pektináty a pektany, v suchém stavu	254,7	270,1	106,1	95,1
03021400	Losos obecný a hlavatka podunajská, čerství nebo chlazení	165,4	225,2	136,1	127,4
04012011	Mléko a smetana o obsahu tuku > 1 % <= 3 % hmotnostních	11,1	14,2	128,0	133,8
12079190	Maková semena, též drcená (kromě semen k setí)	49,4	55,6	112,4	93,4
24031990	Tabák ke kouření, též obsahující tabákové náhražky, v obalu nad 500 g	129,4	182,6	141,1	193,1
04069099	Sýry, o obsahu tuku > 40 % hmotnostních	104,4	119,5	114,4	108,7
24031910	Tabák ke kouření, též obsahující tabákové náhražky, v obalu do 500 g	283,3	298,2	105,3	112,3

Pozn.: 1) KN 1905 90 70 a KN 1905 90 80 jsou změněny v roce 2018.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

3.5.4 Vývoj hodnot a množství českého vývozu a dovozu u vybraných skupin

V tabulce 41 jsou znázorněny meziroční indexy vývoje hodnot a množství českého vývozu a dovozu u vybraných skupin mléka, masa a mléčných výrobků a pšenice.

Při meziročním porovnání hodnot **vývozu** se v roce 2022 zvýšila hodnota vývozu u všech sledovaných skupin. Nejvíce se zvýšila hodnota u „*másla*“ o 101,4 %, „*hovězího masa (zmrazeného)*“ o 80,6 %, „*drůbežího masa*“ o 65,2 %, „*hovězího masa (čerstvého, chlazeného)*“ o 44,9 % a „*pšenice*“ o 41,1 %. K poklesu pak došlo pouze na straně množství, a to u „*mléka a smetany zahuštěné, slazené*“ o 9,1 % a „*pšenice*“ o 3,6 %. Při porovnání s pětiletým průměrem se v roce 2022 nejvíce zvýšil vývoz jak v hodnotě tak množství (vyjma pšenice), v hodnotě pak u „*pšenice*“ o 67,4 % „*másla*“ o 64,1 %, „*hovězího masa (čerstvého, chlazeného)*“ o 54,6 %, „*sýrů a tvarohu*“ o 54,3% a „*drůbežího masa*“ o 48,3 %. K poklesu došlo znovu zejména u množství, a to u „*mléka a smetany zahuštěné, slazené*“ o 22,2 % a „*hovězího masa zmrazeného*“ o 8,8 %.

V rámci dovozu při porovnání meziročních hodnot se nejvíce hodnotově zvýšil dovoz „*pšenice*“ o 53,2 %, „*másla*“ o 32,3 %, „*drůbežího masa*“ o 32,1 % a „*hovězího masa (zmrazeného)*“ o 80,6 %. Největší pokles v meziročním porovnání byl zaznamenán opět u množství, a to u „*mléka a smetany zahuštěné, slazené*“ o 32,8 %, dále pak u „*másla*“ o 12,0 % a „*hovězího masa (zmrazeného)*“ o 10,1 %. Při porovnání hodnoty dovozu s pětiletým průměrem se v roce 2022 nejméně navýšila hodnota „*pšenice*“ o 105,6 %, „*mléka a smetany zahuštěné, slazené*“ o 54,4 %, „*syrovátky*“ o 53,5 % a „*mléka a smetany zahuštěné, neslazené*“ a „*másla*“ - shodně o 38,3 %. Nejvíce poklesla u „*mléka a smetany zahuštěné, slazené*“ o 54,4 %, „*másla*“ o 6,1 % a „*kysaných mléčných výrobků*“ o 3,7 %.

Tab. 41 – Meziroční indexy vývoje hodnot a množství českého vývozu a dovozu u vybraných skupin masa, mléka a mléčných výrobků (%)

HS	Název komodity		Vývoz		Dovoz	
			Index	Index	Index	Index
			2022/Ø21-17	2022/2021	2022/Ø21-17	2022/2021
0401	Mléko a smetana nezahuštěné, neslazené	hodnota	141,4	137,8	138,3	120,5
		množství	102,1	102,0	130,0	113,0
0402	Mléko a smetana zahuštěné, slazené	hodnota	114,5	118,0	154,4	107,1
		množství	77,8	90,9	78,4	67,2
0403	Kysané mléčné výrobky	hodnota	129,0	123,0	108,2	111,3
		množství	102,9	106,3	96,3	100,3
0404 10	Sýrovátka i slazená	hodnota	144,0	104,0	153,5	111,8
		množství	134,7	103,9	115,1	98,4
0405 10	Másl	hodnota	164,1	201,4	138,3	132,3
		množství	122,7	134,9	93,9	88,0
0406	Sýry a tvaroh	hodnota	154,3	129,7	137,1	123,2
		množství	133,1	109,3	111,0	96,5
0201	Hovězí maso (čerstvé, chlazené)	hodnota	154,6	144,9	129,3	123,8
		množství	121,8	116,0	105,6	101,8
0202	Hovězí maso (zmrazené)	hodnota	105,6	180,6	134,7	125,0
		množství	91,2	122,4	98,4	89,9
0203	Vepřové maso (čerstvé, chlazené nebo zmrazené)	hodnota	118,0	121,1	117,9	124,7
		množství	112,4	100,6	106,5	103,0
0207	Drůbeží maso (čerstvé, chlazené nebo zmrazené)	hodnota	148,3	165,2	132,0	132,1
		množství	128,1	131,9	97,2	103,2
1001	Pšenice	hodnota	167,4	141,1	205,6	153,2
		množství	100,0	96,4	111,0	96,5

Pramen: ČSÚ – Databáze Pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

3.6 Vývoj AZO v rámci vybraných odvětví

V další části ročenky je provedeno podrobnější zhodnocení vývoje AZO na základě vybraných kapitol celního sazebníku. Jedná se zejména o komodity a výrobky v rámci logiky výrobních vertikál,

kteří významněji ovlivňují český agrární zahraniční obchod. Spolu s tím jsou uváděny hlavní dodavatelské a odběratelské země.

3.6.1 Živá zvířata, maso a masné výrobky

V rámci kapitol živá zvířata, maso a masné výrobky patří k významné české vývozní a zároveň k netto-vývozní skupině kapitola **živá zvířata. Maso** je však v mnohem větší míře dováženo. Největší podíl v rámci dovozu mas zaujímá již tradičně v posledních letech vepřové maso. Také v roce 2022 se podíly významně nezměnily. Podíl dovozu „*vepřového masa*“ zaujímal 53,6 %, „*drůbežího masa a drobů*“ (21,9 %) a „*hovězího masa*“ (16,7 %, s větším podílem dovozu „*hovězího masa chlazeného*“ 14,9 %). Masné výrobky jsou z hlediska obchodu v porovnání s masem méně významné, nicméně ČR v jejich případě dosahuje celkově aktivní bilance obchodu. V meziročním porovnání se v roce 2022 zlepšila aktivní bilance jak u uzenek a salámů, tak i masných přípravků a konzerv.

Z **živých zvířat** nemají aktivní bilanci pouze „*reprodukční kuřata*“, „*koně*“, „*králci*“, „*hmyz*“, „*včely*“, „*reprodukční krůtata*“ a „*prasnice (nad 160 kg)*“. Největší měrou se na aktivní bilanci živých zvířat podílí „*živý skot*“ (v roce 2022 byl jeho podíl na celkové bilanci živých zvířat 64,4 %, v meziročním porovnání pokles podílu o 2,0 p. b., vývoz zejména „*jatečných býků*“, „*zástavového skotu*“ a „*jatečných krav*“), dále pak „*živá drůbež*“ (23,5 %, v meziročním porovnání nárůst o 4,5 p. b., vývoz „*jednodenních kuřat*“, „*jatečných kuřat*“ a „*jatečných krůt*“) a „*živá prasata*“ (11,3 %, v meziročním porovnání pokles podílu o 3,0 p. b., vývoz především „*jatečných prasat*“ a „*selat*“).

V roce 2022 se vyvezlo více „*jatečných býků*“ než „*zástavového skotu*“. Vývoz „*jatečných býků*“ se v roce 2022 meziročně zvýšil. Nejvíce se navýšil vývoz do Rakouska (pokles podílu o 8,3 p. b. na 610,7 mil. Kč), Německa (-4,2 p. b. na 464,3 mil. Kč) a Polska (nárůst podílu o 9,4 p. b. na 161,1 mil. Kč). „*Zástavový skot*“ se v roce 2022 vyvážel zejména do Slovinska (nárůst podílu o 3,2 p. b. na 337,0 mil. Kč), Chorvatska (nárůst podílu o 6,2 p. b. na 3331,7 mil. Kč) a Turecka (významný pokles podílu o 17,0 p. b. na 166,8 mil. Kč). „*Jatečné krávy*“ se vyvezly v roce 2022 hlavně do Rakouska (nepatrný nárůst podílu o 0,7 p. b. na 481,5 mil. Kč), Německa (pokles podílu o 2,3 p. b. na 287,8 mil. Kč) a v menší míře do Polska (nárůst podílu o 1,5 p. b. na 16,5 mil. Kč).

Vývoz „*jednodenních kuřat*“ v roce 2022 posílil o 21,0 % na 711,4 mil. Kč. Vývoz vrostl zejména na Slovensko (pokles podílu o 1,1 p. b. na 324,6 mil. Kč), Ukrajinu (nárůst podílu o 2,4 p. b. na 244,2 mil. Kč) a Rumunsko (pokles podílu o 0,9 p. b. na 119,5 mil. Kč). V roce 2022 vzrostl vývoz „*jatečných kuřat*“ o 57,3 % na 660,8 mil. Kč. K nejvýznamnějším vývozním destinacím patřilo Polsko (nárůst podílu o 10,1 p. b. na 377,9 mil. Kč), Slovensko (pokles podílu o 12,1 p. b. na 249,6 mil. Kč) a Německo (nárůst podílu o 1,8 p. b. na 23,6 mil. Kč). „*Jatečné krůty*“ putovaly do Německa (pokles podílu o 4,4 p. b. na 270,3 mil. Kč), Polska (nárůst podílu o 5,0 p. b. na 175,5 mil. Kč) a na Slovensko (pokles podílu o 0,7 p. b. na 1,0 mil. Kč).

„*Jatečná prasata*“ byla vyvážena v roce 2022 tradičně na Slovensko (podíl 48,6 %, pokles oproti roku 2021 o 0,5 p. b.), dále do Maďarska (22,0 %, + 4,0 p. b.), Německa (12,8 %, - 5,8 p. b.) a Polska (9,2 %, -1,2 p. b.).

V rámci vepřového **masa** byly v roce 2022 nejvýznamnějšími dováženými položkami z domácích prasat „*vykostěné vepřové maso čerstvé nebo chlazené*“ (podíl na dovozu vepřového masa činil 52,6 %, v meziročním porovnání nárůst podílu o 0,7 p. b.), dále pak „*vepřové maso vcelku a půlené čerstvé nebo chlazené*“ (11,7 %), „*vepřové maso vykostěné zmrazené*“ (8,0 %) a „*vepřové kýty nevykostěné čerstvé nebo chlazené*“ (7,0 %).

Co se týče drůbežího masa, v roce 2022 se největší měrou dovážely „*půlky nebo čtvrtky, nevykostěné maso z kohoutů a slepic druhu Gallus domesticus čerstvé nebo chlazené*“ (podíl na dovozu

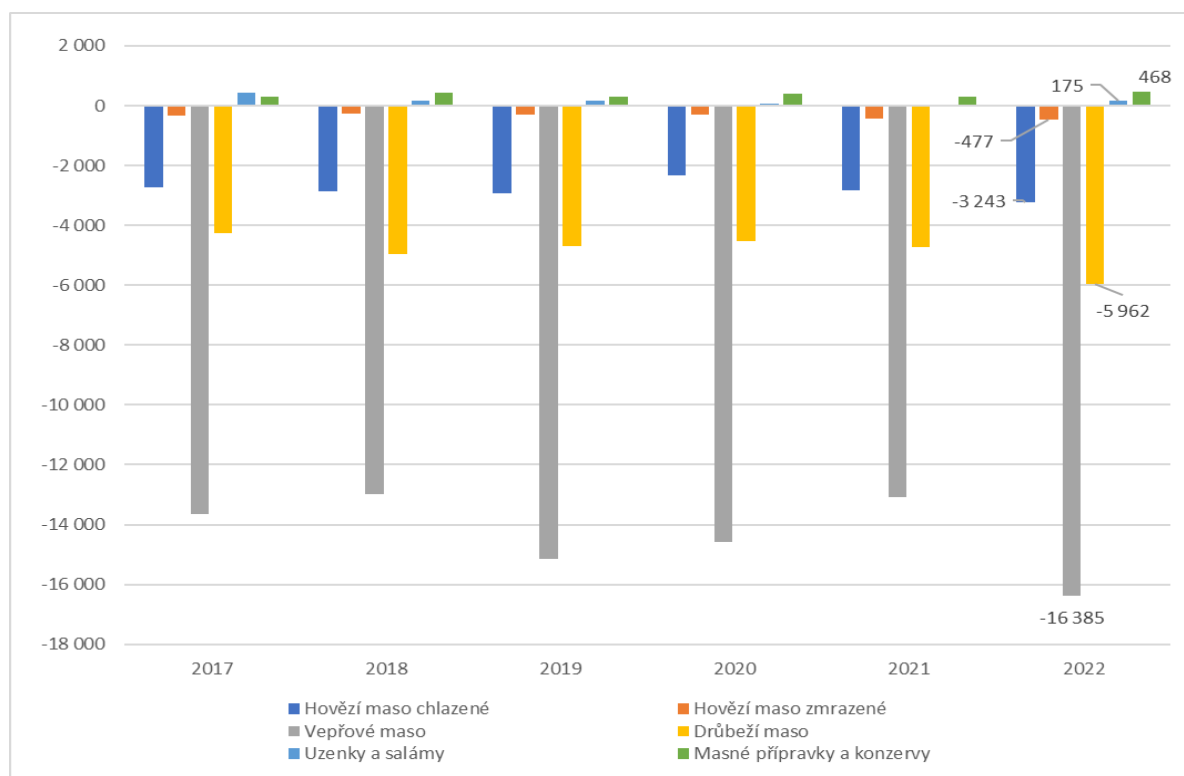

drůbežího masa 21,4 %), „maso z krocanů a krůt dělené vykostěné, čerstvé nebo chlazené“ (12,8 %) a „maso z kohoutů a slepic druhu *Gallus domesticus* prsa a jejich části nevykostěné čerstvé nebo chlazené“ (podíl 11,8 %).

Hovězí maso se do ČR importuje především „čerstvé nebo chlazené vykostěné“, které se v roce 2022 podílelo v dovozu hovězího masa 71 %, dále pak „zmrazené hovězí maso vykostěné“ (podíl 9,8 %) a „čerstvé nebo chlazené nevykostěné“ (podíl 9,7 %).

Bilance obchodu s masem se v roce 2022 mírně zlepšila pouze u „králíčího masa“ o 43,0 mil. Kč, které jako jediné z mas má dlouhodoběji kladnou bilanci. Záporná bilance „vepřového masa“ se v meziročním porovnání v roce 2022 opět zhoršila významněji, a to o 3,3 mld. Kč na 16,4 mld. Kč. Také u ostatních sledovaných druhů mas se bilance zhoršila. U „drůbežího masa“ se záporná bilance prohloubila o 1,2 mld. Kč na 6,0 mld. Kč, „hovězího masa chlazeného“ o 407,4 mil. Kč na 3,2 mld. Kč a „hovězího masa zmrazeného“ o 58,8 mil. Kč na 477,4 mil. Kč.

Graf 10 – Vývoj bilancí vybraných druhů masa a masných výrobků (mil. Kč)

Pozn.: Hov. maso čerstvé, chlaz. HS 0201, hov. maso zmraz. HS 0202, vepř. maso čerstvé, chlaz. n. zmraz HS 0203, drůb. maso a droby čerstvé, chlaz. n. zmraz HS 0207, uzenky a salámy HS 1601, masné přípravky a konzervy HS 1602

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

„Vepřové maso“ pochází zejména z Německa (v meziročním porovnání v roce 2022 pokles podílu o 1,2 p. b. na 6,2 mld. Kč) a Španělska (+2,2 p. b. na 4,7 mld. Kč), dále z Polska (-0,5 p. b. na 2,4 mld. Kč) a Belgie (-1,2 p. b. na 2,1 mld. Kč). Přestože se v roce 2022 zvýšil dovoz vepřového masa o 24,7 % na 18,3 mld. Kč, došlo k poklesu podílu hlavních dovozních zemí na dovozu viz výše, zvýšení podílu bylo zaznamenáno u Španělska.

Hlavními dodavateli „hovězího masa čerstvého, chlazeného“ byly v roce 2022 Polsko (v roce 2022 pokles podílu o 1,5 p. b. na 1,3 mld. Kč), Nizozemsko (nárůst podílu o 1,5 p. b. na 1,2 mld. Kč), Německo (pokles podílu o 2,2 p. b. na 733,4 mil. Kč), Irsko (nárůst podílu o 0,1 p. b. na 349,7 mil. Kč) a Rakousko (nárůst podílu o 1,1 p. b. na 406,2 mil. Kč). Dovoz se pak zvýšil o 23,8 % na 5,1 mld. Kč. „Hovězí maso zmrazené“ bylo dodáváno zejména z Rakouska (významný nárůst podílu o 16,9 p. b. na

173,8 mil. Kč), Polsko (pokles podílu o 4,4 p. b. na 130,6 mil. Kč), Nizozemska (nárůst podílu o 0,8 p. b. na 68,4 mil. Kč), Španělska (pokles podílu o 4,5 p. b. na 52,3 mil. Kč), dále pak Nového Zélandu (nárůst podílu o 1,0 p. b. na 41,4 mil. Kč) a Německa (pokles podílu o 1,1 p. b. na 36,0 mil. Kč). Celkový dovoz se pak zvýšil o 25 % na 626,2 mil. Kč.

„*Drůbeží maso a droby*“ importuje ČR především z Polska. V roce 2022 činil jeho podíl na celkovém dovozu drůbežního masa 60,1 % (nárůst podílu oproti roku 2021 o 2,6 p. b.). Dále se drůbeží maso importovalo z Maďarska, Ukrajiny, Německa, Slovenska a Brazílie. Podíl Maďarska se významněji snížil, zatímco podíl Ukrajiny a Německa se zvýšil. Dovoz drůbežního masa se v roce 2022 zvýšil o 32,1 % na 7,4 mld. Kč.

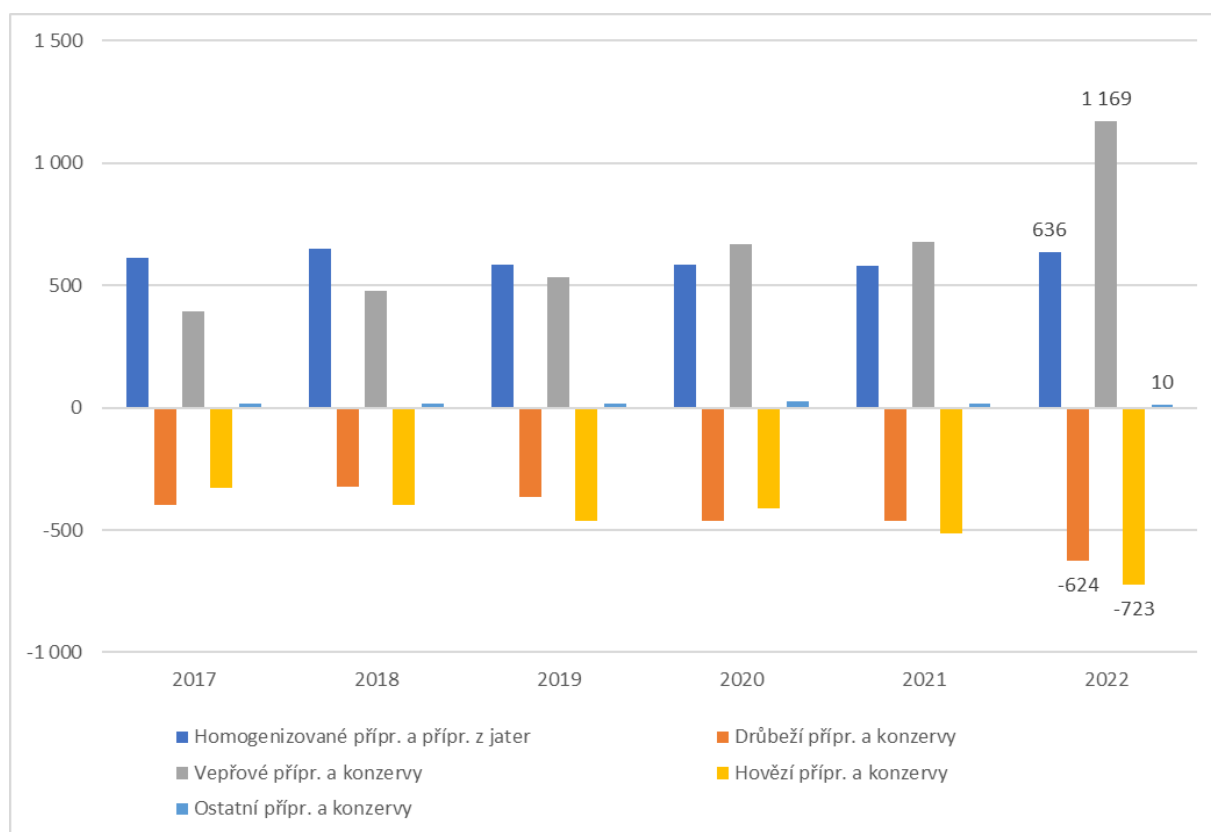
Výčty zemí, odkud ČR maso dováží, jsou poměrně široké, jeho vývoz však směřuje převážně na Slovensko (v roce 2022 byl jeho podíl 51,6 %, tj. pokles o 4,5 p. b., vývoz zejména „*vepřového masa čerstvého, chlazeného ostatního*“, „*hovězího masa chlazeného vykostěného*“ a „*vepřového masa chlazeného vcelku a pūleného*“) a v menší míře do Německa (podíl 10,8 %, tj. pokles o 0,7 p. b., vývoz „*děleného masa a drobů ze slepic, zmrazeného*“, „*masa ze slepic neděleného, chlazeného nebo čerstvého*“, „*hovězího masa chlazeného vykostěného*“ a „*ostatního vepřového masa chlazeného*“) a Polsko (podíl 10,3 %, tj. nárůst o 1,7 p. b., vývoz „*hovězího masa vykostěného, čerstvého, chlazeného*“, „*hovězích drobů mražených*“, „*hovězího masa vykostěného, zmrazeného*“ a „*vepřového masa vcelku, pūleného, chlazeného*“). Vývoz masa se v roce 2022 celkově zvýšil o 41,1 % na 6,1 mld. Kč.

Graf 10 znázorňuje vývoj bilancí u vybraných druhů mas a masných výrobků. Během sledovaného období měla ČR aktivní bilanci obchodu pouze s „*uzenkami a salámy*“ a „*masnými přípravky a konzervami*“. Jak je patrné z grafu, v průběhu sledovaných let dochází k poklesu aktivní bilance s „*uzenkami a salámy*“, kdy v roce 2021 byla prvně záporná. V roce 2022 však byla opět aktivní bilance a dosáhla 175 mil. Kč. Zlepšení bilance bylo způsobeno zejména zřetelnějším nárůstem vývozu než dovozu. Vývoz nejvýznamněji vzrostl na Slovensko (o 122,4 mil. Kč na 1,4 mld. Kč), méně pak do Maďarska (o 28,2 mil. Kč na 381,7 mil. Kč) a Německa (o 22,7 mil. Kč na 76,1 mil. Kč).

Také aktivní bilance kapitoly „*masné přípravky a konzervy*“ v meziročním porovnání posílila, a to o 173,1 mil. Kč na 467,7 mil. Kč. V rámci kapitoly „*masné přípravky a konzervy*“ vykazují jednotlivé položky rozdílnou bilanci, jak je patrné z grafu 11. Kladnou bilanci vykazují „*homogenizované přípravky a přípravky z jater*“, „*vepřové přípravky a konzervy*“ a „*ostatní přípravky a konzervy*“ a v roce 2022 pak došlo ke zlepšení aktivní bilance u všech tří výše jmenovaných. Zápornou bilanci pak mají „*drůbeží přípravky a konzervy*“ a „*hovězí přípravky a konzervy*“; záporná bilance se u těchto položek prohloubila i v roce 2022.

Graf 11 – Vývoj bilancí vybraných masných výrobků (mil. Kč)

Pozn.: homogeniz. přípravky a přípr. z jater HS 1602 10 a 20, drůbeží přípr. a konzervy HS 1602 31 až 39, vepřové přípr. a konzervy HS 1602 41 až 49 a hovězí přípr. a konzervy HS 1602 50, ostatní přípr. a konzervy HS 1602 90

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

Hlavními odběrateli „vepřových přípravků a konzerv“ byly i v roce 2022 převážně Slovensko (46,2 %), Maďarsko (14,9 %), dále pak Rumunsko (12,7 %), Německo (5,8 %) a Rakousko (4,3 %). Vývoz „homogenizovaných přípravků a přípravků z jater“ se v roce 2022 zvýšil do všech sledovaných zemí a nejvíce pak na Slovensko (podíl na celkovém vývozu 38,8 %), do Maďarska (19,0 %), Belgie (17,9 %), méně pak do Polska (4,1 %), na Ukrajinu (3,5 %) a do Rumunska (3,1 %).

„Drůbeží přípravy a konzervy“ byly dovezeny zejména z Německa (25,8 %), Maďarska (24,3 %), Polska (19,0 %) a Francie (7,6 %). „Hovězí přípravy a konzervy“ byly v roce 2022 dováženy zejména z Polska (70,7 %), Německa (11,5 %), Švédska (8,1 %), Itálie (3,3 %) a Rakouska (1,9 %).

3.6.2 Mléko a mléčné výrobky

Mléko a mléčné výrobky patří k významným vývozním i dovozním komoditám českého AZO s tím, že na straně vývozu dominuje v objemu nezpracované surové mléko (v objemu 58,2 % a v hodnotě 29,7 % v roce 2022). Zpracované výrobky jako např. „sýry a tvarohy“ se na vývozu podílejí významně méně (v hodnotě 31 %, v objemu 7 %), na straně dovozu však mají významnější zastoupení (v hodnotě 62 % a v objemu 37 %).

Aktivní bilance obchodu s mlékem a mléčnými výrobky celkem (HS 0401 až 0406) dosahuje vysokých hodnot, bez surového mléka je však významně záporná se zhoršujícím se trendem, viz tab. 42. V roce 2022 ale došlo k mírnému zlepšení a schodek dosáhl 1,4 mld. Kč, tj. zlepšení v meziročním porovnání o 39,3 %.

Tab. 42 – Bilance obchodu s mlékem a mléčnými výrobky se zahrnutím a bez zahrnutí surového mléka (mil. Kč)

	2017	2018	2019	2020	2021	Ø 17-21	2022
se sur. mlékem	6 038,1	6 403,7	6 310,5	6 448,0	6 425,5	6 325,1	7 944,3
s mléč. výr. vč. sur. mléka	4 165,0	4 303,2	3 786,6	4 253,2	4 137,0	4 129,0	6 556,0
s mléč. výr. bez sur. mléka	-1 873,1	-2 100,5	-2 523,9	-2 194,8	-2 288,5	-2 196,1	-1 388,4

Pozn.: Surové mléko vymezeno položkou KN 0401 20 99.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

Netto-vývozními mlékárenskými výrobky byly v roce 2022, kromě již výše zmíněného „surového mléka“, „konzumní mléko“¹¹, „sušené mléko a smetana“, „syrovátka“ a „kysané mléčné výrobky“. Zápornou bilanci si pak udržely „sýry a tvarohy“ a „máslo“. Bilance vybraných sortimentních skupin jsou patrné z grafu 12.

V rámci výrazně netto-dovozních „sýrů a tvarohů“ v roce 2022 dosáhly aktivní bilance obchodu pouze některé druhy, „sýry k dalšímu zpracování“, dále konkrétně KN 0406 90 99 „sýry s obsahem tuku větším než 40 %“ (jedná se např. o akawi), „Provolone“, „ostatní sýry o obsahu tuku max. 40 % a obsahem vody v tukuprosté sušině 62-72 %“, „Feta“, „Asiago, Caciocavallo, Montasio, Ragusano“, „Mozzarella čerstvá“, „Maasdam a „Finlandia“.

Nejvyšší hodnoty bilančního schodku v rámci skupiny „sýry a tvarohy“ vykázaly v roce 2022 „eidam“ (1,6 mld. Kč), „gouda“ (1,5 mld. Kč), „camembert“, dále pak „tavené sýry“, „sýry o obsahu tuku menším než 40 %“, „Čedar“, „čerstvé sýry“, „strouhané sýry“, „čerstvé sýry o obsahu tuku větším než 40 %“ a „Grana Padano, Parmigiano Reggiano“.

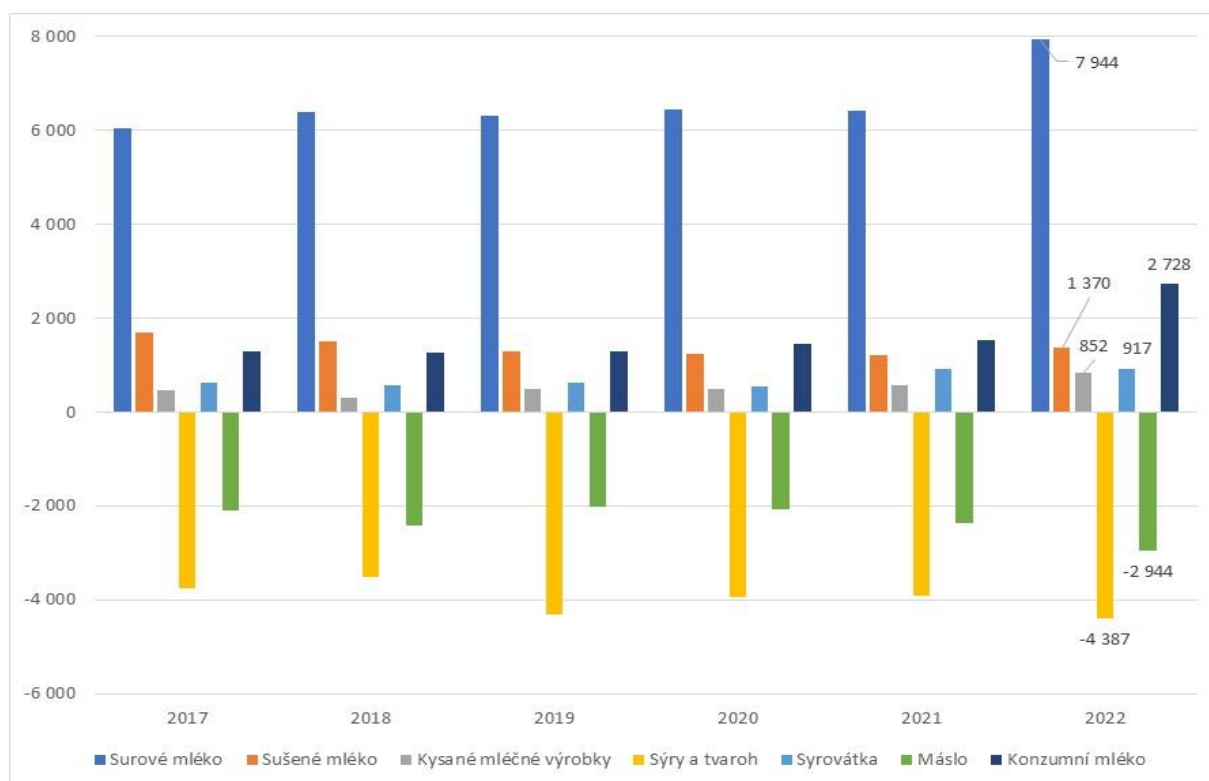
Hlavními dodavateli „sýrů a tvarohů“ byly v roce 2022 Německo (35,6 %, pokles podílu o 3,4 p. b.), Polsko (22,5 %, pokles podílu o 0,9 p. b.), Slovensko (11,9 %, - 0,8 p. b.), Nizozemsko (8,3 %, + 2,8 p. b.), Itálie (7,8 %, -0,9 p. b.) a Francie (3,5 %, +0,2 p. b.). Z Německa se dovážela zejména „gouda“, „eidam“ a „čerstvé sýry“, z Polska pak „eidam“, „sýry s obsahem tuku menším než 40 %“, „camembert“ a „gouda“, ze Slovenska „čerstvé sýry“, „camembert“ a „sýry s obsahem tuku menším než 40 %“ a z Itálie se dovážel především „Grana Padano, Parmigiano Reggiano“, „čerstvé sýry o obsahu tuku více než 40 %“ a „strouhané sýry“, z Nizozemska „eidam“, „tavené sýry“ a „gouda“.

„Sýry a tvaroh“ směřovaly v roce 2022 hlavně do Itálie (39,7 %, nárůst podílu o 1,4 p. b.), na Slovensko (25,6 %, stagnace) a do Polska (10,5 %, -0,1 p. b.). V roce 2022 pokračoval růst vývozu této skupiny do třetích zemí, přestože se jejich podíl na celkovém vývozu snížil – a to do Spojených arabských emirátů (2,4 %, -0,1 p. b.), Saudské Arábie (2,4 %, -0,4 p. b.) a Spojeného království (1,2 %, -0,5 p. b.). Do Itálie se vyvážely především „sýry k dalšímu zpracování“, „sýry s obsahem tuku menším než 40 %“ a „Provolone“, na Slovensko „čerstvé sýry“, „eidam“ a „tavené sýry“, do Polska „Mozzarella čerstvá“, „čerstvé sýry“ a „ostatní sýry o obsahu tuku menším než 40 %“.

¹¹ konzumní mléko (tj. HS 0401 10 a 20 bez KN 0401 20 99)

Graf 12 – Vývoj bilancí u vybraných druhů mléka a mléčných výrobků (mil. Kč)

Pozn.: Surové mléko KN 0401 20 99, konzumní mléko bez smetan (tj. nezahuštěné mléko o obsahu tuku max. 6 %) HS 0401 10 a 20 bez KN 0401 20 99, sušené mléko a smetana bez kondenzovaného (tj. zahuštěné mléko a smetana v pevné formě) KN 0402 10 až 29, kysané mléčné výrobky (jogurty i ostatní) HS 0403, syrovátka 0404 10, máslo HS 0405 10 a sýry a tvaroh HS 0406.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

Také v roce 2022 se uskutečňoval vývoz „surového mléka“ převážně do Německa (94,7 %, nárůst podílu v meziročním porovnání o 1,4 p. b.), ve výrazně menší míře na Slovensko (2,8 %, pokles o 0,9 p. b.) a do Nizozemska (1,0 %, tj. +1,0 p. b.). „Konzumní mléko“ směřovalo opět hlavně do Německa (27,8 %, nárůst podílu v meziročním porovnání o 4,4 p. b.), dále na Slovensko (16,0 %, - 2,0 p. b.), do Itálie (14,6 %, + 1,8 p. b.) a Rumunska (9,4 %, - 1,7 p. b.).

Tradiční vývoz „sušeného mléka včetně smetan“ se v roce 2022 navýšil v meziročním porovnání o 21,5 %. V roce 2022 se vyvážela tato skupina převážně do Bangladéše (20,4 %, pokles podílu o 3,3 p. b.), na Slovensko (13,2 %, + 1,2 p. b.), dále se pak vyvezlo do Libanonu (10,5 %, +1,2 p. b.), Thajska (8,7 %, +2,0 p. b.) a Polska (7,9 %, +2,9 p. b.).

Vývoz „syrovátky“ v roce 2022 vzrostl mírně, a to o 4,0 %. Nejvíce byla exportována do Německa (24,8 %, +5,9 p. b.), Malajsie (1,0 %, -4,4 p. b.), Thajska (12,6 %, -4,8 p. b.), dále pak do Polska (6,5 %, -1,2 p. b.), na Slovensko (6,2 %, +2,3 p. b.) a do Bangladéše (5,6 %, - 0,9 p. b.).

Export „jogurtů“ vzrostl v roce 2022 o 18,0 %. Z ČR byly vyváženy především na Slovensko (33,9 %, pokles podílu o 2,1 p. b.), do Polska (19,0 %, - 1,9 p. b.), Španělska (18,7 %, +3,0 p. b.) a Itálie (9,7 %, -0,2 p. b.).

Záporná bilance „máslo“ se v roce 2022 opět prohloubila o 24,6 %. Vývoz se však zvýšil o 101,4 % (zejména navýšením vývozu do Itálie, na Slovensko, do Rumunska, Polska, Maďarska a Litvy) a dovoz také, ale mírněji o 32,3 %. K hlavním dodavatelům patřily zejména Polsko (65,0 %, nárůst podílu o 14,9 p. b.) a Německo (20,1 %, -14,9 p. b.). Dále se dováželo „máslo“ z Belgie (7,6 %, +0,4 p. b.) a Nizozemska (3,5 %, +1,2 p. b.).

3.6.3 Zelenina a ovoce a výrobky z nich

Čerstvá zelenina a ovoce hrají významnou roli především v českém agrárním dovozu než vývozu. Velkou část vývozu tvoří reexporty (k hlavním vývozním položkám patří zejména v tuzemsku nepěstované druhy). V roce 2022 byly také jako v minulých letech (na úrovni 8-místných kódů KN) netto-vývozními položkami jen některé druhy ovoce, a to „mošťová jablka“, „višně“ a „černý rybíz“. V minulých letech vykazoval kladnou bilanci i „červený rybíz“, v roce 2019 se však bilance změnila na zápornou, v roce 2022 se pak ještě razantněji prohloubila. Celková hodnota obchodní bilance ovoce je však pasivní, v roce 2022 se pasivní bilance mírně prohloubila.

Pořadí nejvíce dováženého ovoce do ČR (řazeno dle hodnot ve finančním vyjádření, to přirozeně posunuje směrem dopředu dražší druhy) se v průběhu let příliš nemění. V roce 2022 se dovezlo čerstvé ovoce v hodnotě 16,2 mld. Kč, tj. v meziročním porovnání nárůst o 5 %. V roce 2022 se dováželo ovoce v tomto pořadí - „banány“ (podíl na celkovém dovozu ovoce 19,5 %, nárůst v meziročním porovnání o 1,2 p. b.), „stolní hrozny“ (12,7 %, + 0,3 p. b.), „melouny“¹² (6,2 %, + 0,5 p. b.), „citróny“ (5,8 %, + 0,3 p. b.), „jahody“ (5,6 %, + 1,3 p. b.), „konzumní jablka“ (5,0 %, - 1,7 p. b.), „avokáda“ (3,4 %, - 0,1 p. b.), „borůvky“ (2,9 %, stagnace), „klementinky“ (2,8 %, - 0,1 p. b.), „nektarinky“ (2,4 %, stagnace), „mandarinky“ (2,2 %, - 0,2 p. b.), „pomeranče“ (2,2 %, - 0,7 p. b.), „meruňky“ (2,0 %, + 0,2 p. b.), „maliny“ (2,0 %, + 0,2 p. b.) a další.

V roce 2022 bylo ovoce do ČR importováno především ze Španělska („jahody“, „citróny“, „melouny vodní“ a „klementinky“), Itálie („stolní hrozny“, „jablka“, „nektarinky“ a „melouny vodní“), Nizozemska („hrušky“, „jahody“, „stolní hrozny“ a „avokáda“), Jižní Afriky („stolní hrozny“, „citróny“, „hrušky“ a „banány“) a Řecka („melouny vodní“, „kiwi“, „broskve“ a „meruňky“).

Také v rámci zeleniny vykazuje ČR bilanční schodek. V roce 2022 se bilance mírně zlepšila. V rámci zeleniny se do ČR dovážely v roce 2022 zejména „rajčata“ (podíl na celkovém dovozu zeleniny 24,7 %, nárůst podílu o 1,6 p. b.), „sladká paprika“ (16,5 %, stagnace), „salátové okurky“ (12,2 %, + 0,9 p. b.), „cibule“ (4,8 %, + 0,2 p. b.), „květáky a brokolice“ (4,2 %, + 0,1 p. b.), „zelenina jinde nezahrnutá“ (4,0 %, - 0,5 p. b.), dále „salát (kromě hlávkového)“ (3,7 %, - 0,1 p. b.), „saláty (kromě hlávkového a čekanky)“ (3,1 %, + 0,6 p. b.), „česnek“ (3,0 %, - 1,0 p. b.) a „mrkev“ (2,9 %, - 1,0 p. b.).

Hlavními dodavateli zeleniny byly v roce 2022 Španělsko („sladké papriky“, „salátové okurky“, „rajčata“ a „česnek“), Nizozemsko („rajčata“, „sladké papriky“, „cibule“ a „květák“), Itálie („řepa, ředkvičky“, „kedlubny“, „salát (kromě hlávkového)“, „saláty (kromě hlávkového a čekanky)“, „mrkev“ a „květáky a brokolice“), Maroko („rajčata“, „sladké papriky“, „zelenina jinde nezahrnutá“ a „čerstvé fazole“), Polsko („rajčata“, „červené a bílé zelí“, „salátové okurky“, „sladká paprika“ a „květáky a brokolice“) a Německo („cibule“, „červené a bílé zelí“, „řepa, ředkvičky“, „okurky nakládačky“ a „zelenina jinde nezahrnutá“). Pro jednotlivé druhy by byly výčty zemí samozřejmě odlišné. Vývozy ovoce a zeleniny, které jsou dlouhodoběji v porovnání s dovozem mnohem nižší, směřovaly převážně na Slovensko.

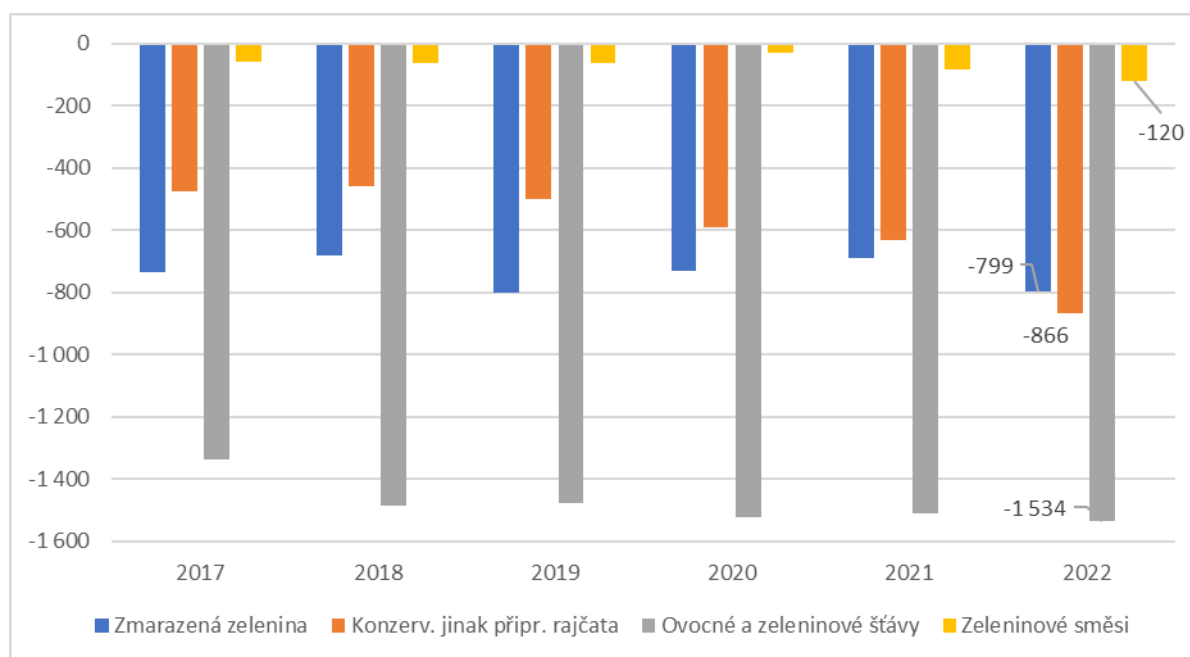
Pasivní bilanci má ČR většinou i v obchodě se **zpracovanou zeleninou a ovocem**, viz graf 13 a a 13 b. Výjimkami byly pouze „džemy, marmelády apod.“, které vykazovaly aktivní bilanci do roku 2020, v roce 2021 se však bilance změnila na zápornou a v roce 2022 se bilance výrazněji prohloubila. V rámci kapitoly došlo zejména k poklesu aktivní bilance u „homogenizovaných ovocných přípravků“ (o 6,4 mil. Kč, tj. o 8,4 %) a k prohloubení pasivní bilance u „zavařenin, marmelád, želé apod.“ (o 30,9 mil. Kč, tj. o 141,0 %). Vývoz „homogenizovaných ovocných přípravků“ se v roce 2022 uskutečnil zejména do Izraele 62,2 mil. Kč, na Slovensko 35,0 mil. Kč, do Německa o 11,6 mil. Kč a Chorvatska

¹² V celním sazebníku řazeno mezi ovoce, ačkoliv se jedná o zeleninu.

11,6 mil. Kč. U „džemů, želé, marmelád apod.“ dovoz vzrostl zejména z Německa, Rakouska a Slovenska.

Graf 13 a – Vývoj bilancí u vybraných skupin výrobků zpracovaného ovoce a zeleniny (mil. Kč)

Pozn.: zmrazená zelenina bez brambor, avšak s luštěninami, houbami, olivami apod. HS 0710 21 až 90, ovocné a zeleninové šťávy HS 2009, konzervovaná a jinak připravená rajčata HS 2002, zeleninové směsi HS 2005 99 50.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

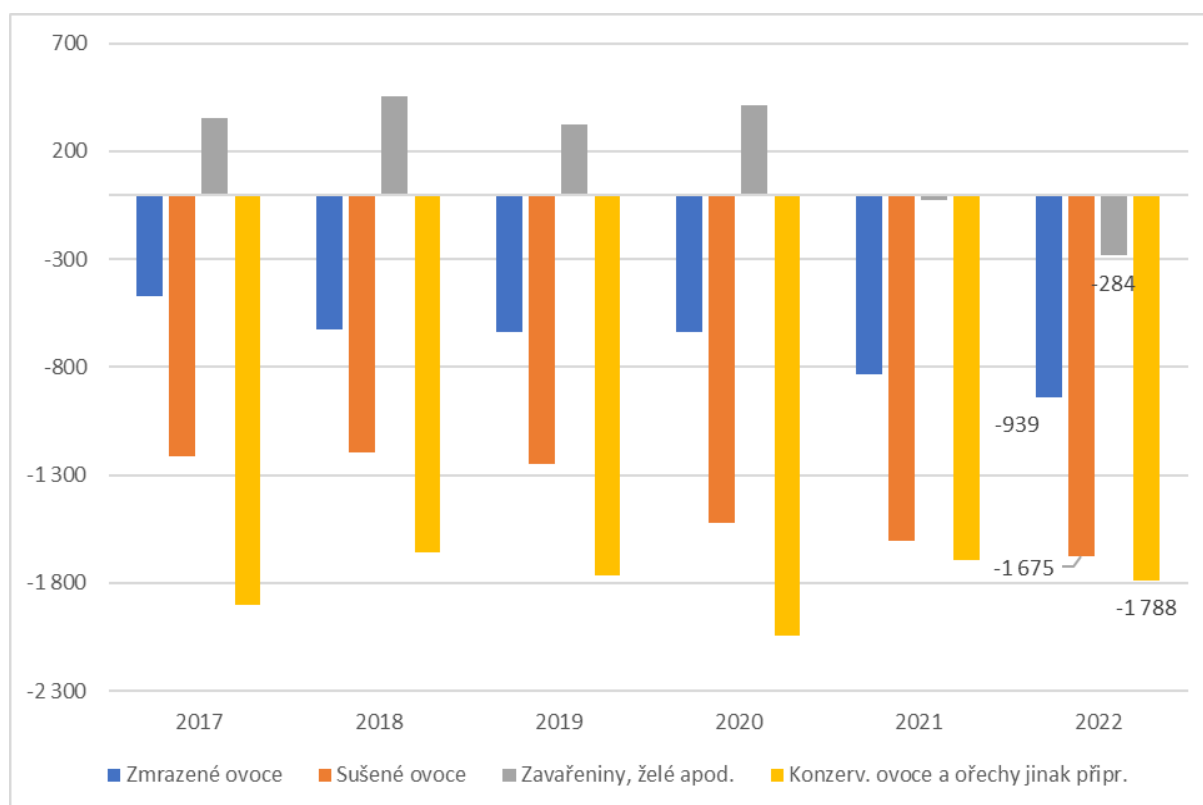
Největší pasivní bilanci, která se v roce 2022 opět mírně zhoršila, v rámci zpracovaného ovoce a zeleniny dosahuje ČR v rámci kapitoly „konzervované a jinak připravené ovoce a ořechy“. V roce 2022 se dovezly z této kapitoly zejména „pražené mandle“, „pražené arašídy“, „ořechy a jiná semena včetně směsí, v obalu větším než 1 kg“ a „ořechy a jiná semena včetně směsí, v obalu menším než 1 kg“. Hlavními dodavateli této skupiny byly v roce 2022 Německo („pražené mandle a pistácie“ a „ořechy a jiná semena včetně směsí, v obalu menším než 1 kg“), Polsko („pražené arašídy“ a „pražené mandle a pistácie“), Slovensko („pražené mandle a pistácie“ a „pražené arašídy“) a Turecko („ořechy a jiná semena včetně směsí, v obalu větším než 1 kg“ a „konzervované mandarinky s přídavkem cukru“).

„Ovocné a zeleninové šťávy“ dovážené do ČR pocházely v roce 2022 především z Polska, Německa, Rakouska, Nizozemska, Francie a Maďarska. V jejich dovozu dominovaly zejména pomerančové šťávy, směsi šťáv a jablečné šťávy. „Zmrazené ovoce“ se dováželo v roce 2022 z Ukrajiny, Polska, Egypta, Německa a Srbska („zmrazené maliny“, „zmrazené borůvky“ a „zmrazené jahody“) a „zmrazená zelenina“ (největší podíl zaujímaly „zelenina (kromě brambor, luštěnin, špenátu a ost.)“, „zeleninové směsi“, dále pak „cukrová kukuřice“, „hrášek“ a „špenát“) z Polska, Belgie, Slovenska, Německa a Španělska, „konzervovaná a jinak připravená rajčata“ z Itálie, Německa, Španělska a Egypta.

Prohlubující se pasivní bilance se „skořápkovým ovocem“ se v roce 2022 mírně zlepšila a dosáhla 1,7 mld. Kč. Nejvíce ořechů bylo dováženo z Ruska především „pistácie bez skořápky“, Spojených států („mandle bez skořápky“, „pistácie ve skořápce“ a „pekanové ořechy bez skořápky“) a Německa („kešu ořechy bez skořápky“, „mandle bez skořápky“ a „vlašské ořechy bez skořápky“).

Graf 13 b – Vývoj bilancí u vybraných skupin výrobků zpracovaného ovoce (mil. Kč)

Pozn.: Sušené ovoce a směsi sušeného ovoce a ořechů HS 0813, KN 0803 00 90, 10 90 a 90 90, KN 0804 20 90 a HS 0806 20, zmrazené ovoce HS 0811, konzervované a jinak připravené ovoce vč. ořechů, též slazené nebo s alkoholem HS 2008, džemy, marmelády, ovocné pomazánky apod. HS 2007.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

V grafu 14 jsou samostatně znázorněny obchodní bilance u **čerstvých a zpracovaných brambor**.

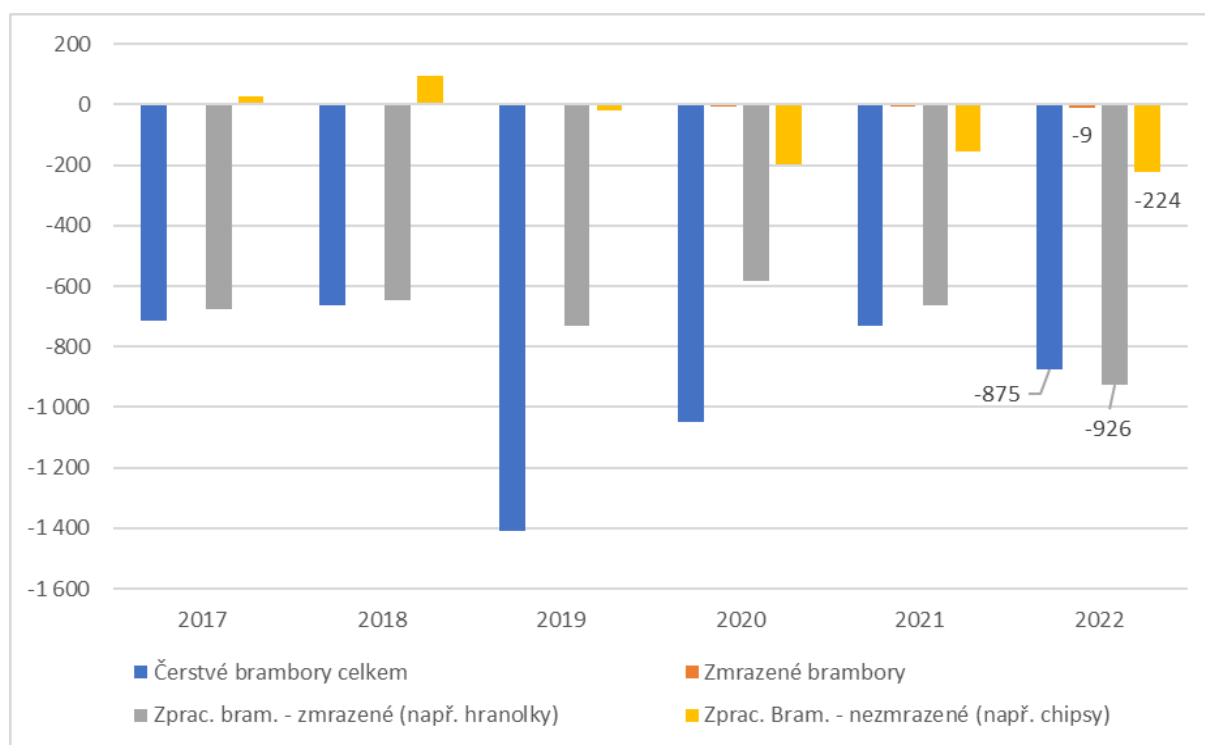
V roce 2022 žádná z položek v rámci čerstvých a zpracovaných brambor nedosáhla kladné hodnoty bilance. V roce 2022 pokračovalo zhoršení pasivní bilance u „zpracovaných zmrazených brambor“. Dovoz se opětovně navýšil zejména z tradičních dovozních zemí jako je Polsko, Belgie a Nizozemsko. Prohloubení pasivní bilance bylo zaznamenáno také u „nezmrazených zpracovaných brambor“, kde jsou hlavní dovozní položkou „chipsy“. Dovoz „chipsů“ v roce 2022 posílil mírně zejména z Polska, vývoz spíše stagnoval.

V roce 2022 v rámci skupiny čerstvých brambor byl zaznamenán kladný bilanční přebytek pouze u „brambor určených k výrobě škrobu“, které však vykázaly snížení aktivní bilance. Zlepšení bilančního schodku bylo pozorováno dále pouze u „raných brambor“, u „čerstvých brambor“ a „sadbových brambor“ se pak pasivní bilance prohloubila.

Hodnoty dovozu a netto-dovozu „čerstvých brambor“ jsou meziročně rozdílné. V roce 2022 vzrostl dovoz „starých brambor“ o 40,9 % na 919,2 mil. Kč. Hlavními dodavateli „starých brambor“ v roce 2022 byly Německo (nárůst o 47,5 % na 501,4 mil. Kč), Francie (+53,2 % na 268,2 mil. Kč), Nizozemsko (+32,9 % na 44,6 mil. Kč), Slovensko (+59,4 % na 16,3 mil. Kč) a Spojené státy (+694,4 % na 18,3 mil. Kč). Dodávky „raných brambor“ se zvýšily v roce 2022 nejrazantněji z Maroka (o 1350,9 % na 0,8 mil. Kč), Rakouska (o 856,2 % na 1,0 mil. Kč), Izraele (o 654,9 % na 0,9 mil. Kč), méně pak Maďarska (o 71,6 % na 0,5 mil. Kč) a Německa (o 63,6 % na 2,9 mil. Kč).

Graf 14 – Vývoj bilancí u brambor a vybraných výrobků z nich (mil. Kč)

Pozn.: Čerstvé brambory vč. sadby a raných brambor HS 0701, zmrazené brambory HS 0710 10, zpracované brambory zmrazené (hranolky, vařené, mouka, krupice, vločky atd.) HS 2004 10, zpracované brambory nezmrazené (chipsy, mouka, krupice, vločky atd.) HS 2005 20.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

3.6.4 Obiloviny a výrobky z nich

Vybrané položky z kapitoly obilovin se řadí k významným českým netto-exportním položkám. Z obilovin mírného pásma jsou výrazně netto-exportními položkami „pšenice“ (16,6 mld. Kč v roce 2022) a „ječmen“ (2,5 mld. Kč). Nižší hodnotou netto-vývozu oproti roku 2021 se vyznačuje „žito“ (71,6 mil. Kč) a vyšší hodnotou oves (462,0 mil. Kč). V meziročním porovnání došlo v roce 2022 ke zvýšení aktivní bilance právě u „ovsa“ o 50,6 %. Méně významný „čirok“ měl v letech 2017 až 2020 bilanci zápornou, v roce 2021 však činil nově bilanční přebytek 1,5 mil. Kč. V roce 2022 se znovu projevila záporná bilance (581 tis. Kč). Hodnota bilance obchodu s „kukuřicí“ byla záporná v letech 2018 až 2020, od roku 2021 se stala bilance aktivní. V roce 2022 činilo aktivum 848,3 mil. Kč. „Kukuřice (ne k setí)“ je v posledních dvou letech významnou netto-vývozní položkou (1,2 mld. Kč, resp. 1,5 mld. Kč). Kukuřice se nachází v českém vývozu obilovin na druhém místě (na prvním místě je „pšenice“, na třetím místě je poprvé od roku 2015 „ječmen“, na čtvrtém místě pak „oves“). Vývoz „kukuřice“ v hodnotovém vyjádření předběhl v nepatrné míře vývoz „ječmene“. Meziroční nárůst vývozu obilovin se v roce 2022 projevil zejména u „ovsa“, „pšenice“ a „kukuřice“. Na straně dovozu veškerých obilovin měla v roce 2022 největší význam nekompetitivní „rýže“ a mírně nižší podíl vykazuje také „kukuřice“, dále již řádově menší význam měly „pšenice“, „ječmen“ a „pohanka“.

Obiloviny vyváží ČR v první řadě do Německa. Pořadí dalších destinací je již více proměnlivé, jedná se však zpravidla o naše sousední země. V roce 2022 se meziročně zvýšil vývoz obilovin do Německa v hodnotovém vyjádření o 30,7 %. K našemu dalšímu významnému obchodnímu partnerovi, do Rakouska, se meziročně zvýšil vývoz obilovin o 47,0 %. Ke třetímu nejvýznamnějšímu partnerovi, tj. Polsku, se vývoz z ČR zvýšil o 7,7 %, ke čtvrtému partnerovi, tj. na Slovensko, se vývoz

zvýšil o 37,9 %. Z méně významných partnerů (podle hodnotového vyjádření) se významně zvýšil vývoz obilovin do Švýcarska, Rumunska, Itálie a do Maďarska.

Hlavními dodavateli „*kukuřice*“ do ČR byly v roce 2022 Polsko (29,6 %), Slovensko (18,6 %), Francie (15,6 %), Maďarsko (10,1 %), Ukrajina (8,5 %) a Rakousko (5,7 %). Polsko navýšilo meziročně dovoz kukuřice do ČR o 108,8 % v hodnotovém vyjádření, dále Francie a Německo téměř shodně o 15,0 %. Dále „*rýže*“ pochází nově hlavně z Kambodže (13,6 %, meziroční nárůst hodnoty více než dvojnásobný), dále tradičně z Belgie, Vietnamu, Myanmaru, Polska, Thajska, Číny a Pákistánu. Významný meziroční nárůst dovozu byl zaznamenán z Číny (více než čtyřnásobný), naopak významný meziroční pokles dovozu „*rýže*“ byl zaznamenán z Nizozemska (o 74,3 %).

Mlýnské výrobky (HS 1101 až 1104) mají v českém AZO menší zastoupení a jsou více dováženy, než vyváženy, viz graf 15. Aktivní bilanci vykazuje ČR ojediněle jen u některých položek v podrobnějším komoditním pohledu. Netto-dovozní jsou položky, resp. skupiny položek, které mají z mlýnských výrobků největší zastoupení na straně českého dovozu. Těmi jsou „*pšeničná mouka*“, „*škroby*“, „*vločky bramborové*“, „*pelety z obilovin*“, „*krupice, krupička z kukuřice*“, „*pelety z obilovin*“, „*zrna z obilí*“, „*ostatní mouka*“, „*inulin*“ a „*mouka kukuřičná*“. „*Ovesné vločky*“ se v roce 2021 a zejména v roce 2022 staly významnou netto-vývozní komoditou. Mlýnské výrobky jsou dováženy především ze Slovenska (v roce 2022 činil podíl 21,5 %), Rakouska (15,1 %), Německa (12,3 %), Polska (8,4 %) a Ukrajiny (6,5 %).

Tradiční českou netto-vývozní komoditou je „*slad*“. Hodnota jeho aktivní bilance se v roce 2022 pohybovala na úrovni 2,2 mld. Kč (meziroční nárůst o 9,6 %). „*Slad*“ byl vyvážen především do Polska (29,1 %, v meziročním porovnání pokles o 12,7 p. b.), Německa (26,6 %, nárůst o 8,1 p. b.), Rakouska (18,1 %, nárůst o 3,4 p. b.). Z třetích zemí jsou významnými odběrateli Japonsko (5,9 %, pokles o 0,7 p. b.) a Kuba (1,8 %, pokles o 1,4 p. b.).

Z hlediska obchodu méně významné obilné škroby¹³ jsou typické pasivní bilancí. Nejvíce dováženým škrobem do ČR je z dlouhodobého hlediska „*kukuřičný škrob*“ (s bilančním schodkem ve výši 237,9 mil. Kč v roce 2022) a nejméně dováženým je „*rýžový škrob*“ (s bilančním schodkem ve výši 3,3 mil. Kč).

V rámci **výrobků z obilí (HS 19)** je většina sledovaných agregací netto-dovozních. Co se týče „*přípravků z mouky, krupice, škrobu nebo mléka*“, obchodně bilanční schodek dosáhl v roce 2022 u „*dětské výživy*“ hodnoty 585,2 mil. Kč (po meziročním nárůstu o 5,1 %). U „*směsí a těsta pro přípravu pekařského zboží*“ se schodek nepatrně snížil na 317,5 mil. Kč (pokles o 2,4 %).

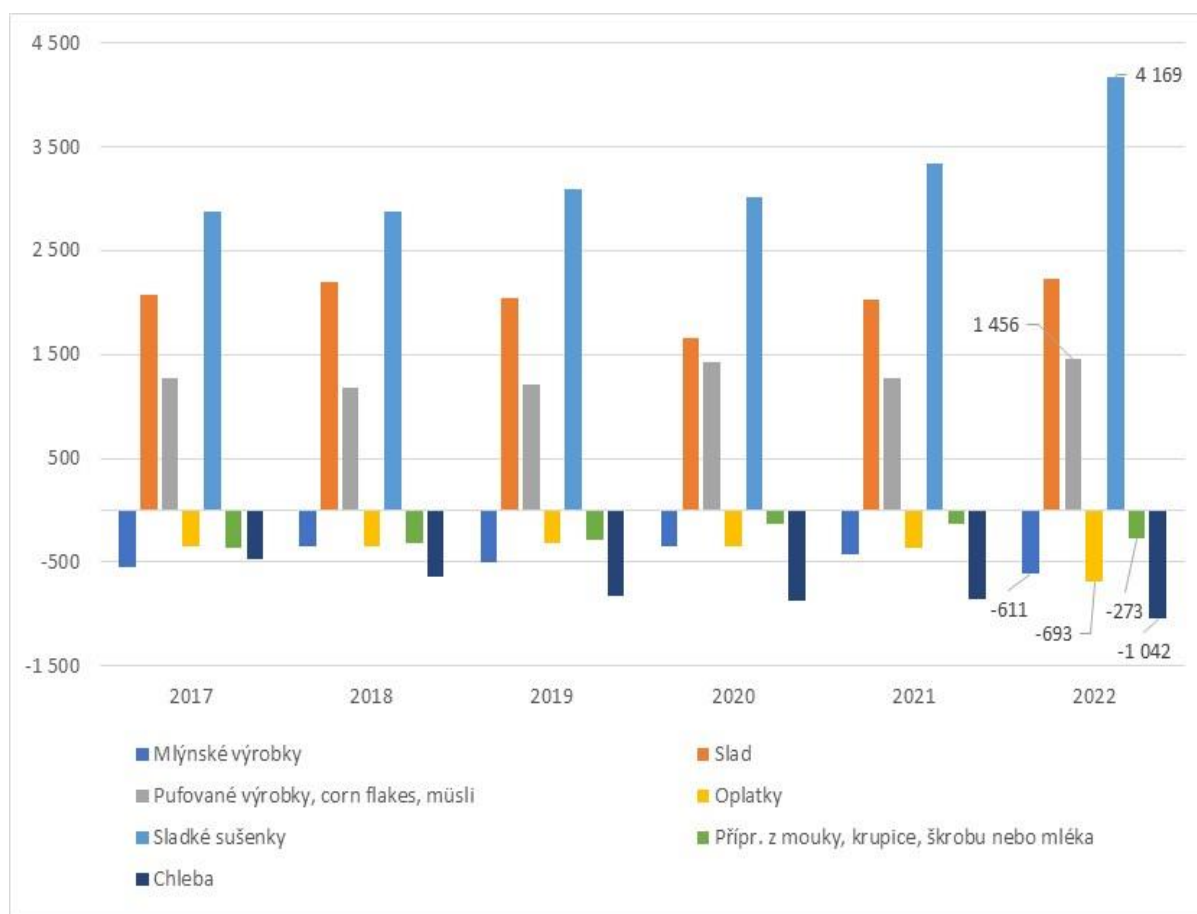
„*Dětská výživa*“ se dováží zejména z Německa (v roce 2022 meziroční nárůst o 8,1 %), dále skokově rostoucí měrou z Nizozemska (nárůst o 126,3 %) a Irska (nárůst o 75,7 %). „*Směsí a těsta pro přípravu pekařského zboží*“ jsou importovány nejvíce z Rakouska, Německa, Belgie, Polska, Maďarska, dále Francie, Itálie, Spojeného království, Slovenska a Nizozemska. „*Ostatní přípravky z mouky, krupice, škrobu nebo mléka*“ pocházejí především z Německa. Vývoz „*dětské výživy*“ směřoval v roce 2022 převážně na Slovensko, významně také do Německa, Rakouska. Vývoz „*směsí a těst pro přípravu pekařského zboží*“ směřoval do Polska, na Slovensko a do Belgie.

Stoupající hodnotu bilančního schodku lze v českém AZO konstatovat u „*těstovin vč. těstovin obsahujících vejce*“, také „*kuskusu*“. Naopak změna pasivní bilance na aktivní je evidována u „*těstovin ostatních nevařených*“.

¹³ Aktivní bilanci má však ČR s KN 1108 13 „*bramborovým škrobem*“ (145,4 mil. Kč v roce 2022). Za celou skupinu „*škrobů*“ je bilance přesto pasivní.

Graf 15 – Vývoj bilancí u mlýnských výrobků, sladu a výrobků z obilí (mil. Kč)

Pozn.: Slad HS 1107, mlýnské výrobky (mouka, krupice, krupička a obilná zrna jinak zpracovaná, obilné klíčky) HS 1101 až 1104, pufované výrobky, corn flakes a müsli HS 1904, přípravky z mouky, krupice, škrobu nebo mléka vč. sladového výtažku HS 1901, těstoviny vč. kuskusu HS 1902, sladké sušenky a oplatky HS 190531 a 32 a chleba, neslazené a slazené pečivo KN 1905 90 30, 90 60 a 90 90.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

„Těstoviny“ se dovážejí především z Itálie (podíl v roce 2022 činil 26,7 %), Německa (12,5 %), Vietnamu (10,3 %) a Polska (8,4 %). Hlavními našimi odběrateli „pufovaných výrobků, corn flakes, müsli apod.“ jsou Německo, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Chorvatsko (meziročně předběhlo v pořadí Dánsko), Dánsko, Rumunsko (meziročně předběhlo v pořadí Francie), Francie a Itálie. Meziročně vzrostla hodnota vývozu do uvedených zemí, vývoz v hodnotovém vyjádření se snížil pouze do Francie (o 6,5 %) a Maďarska (o 1,6 %). Naopak hlavními dodavateli těchto obilných výrobků do ČR jsou Německo, Polsko, Slovensko, Francie, Spojené království, Maďarsko a Nizozemsko (dohromady 83,5% podíl).

U „pekařského zboží“ celkem se aktivní bilance obchodu udržela od roku 2017 až do roku 2022 (kromě roku 2020, kdy vykázala schodek). V roce 2022 dosáhla bilance přebytku ve výši 469,6 mil. Kč. Do aktivní bilance se promítl meziročně rostoucí netto-vývoz „sladkých sušenek“. Bilance obchodu s „křupavým chlebem zvaným knäckebrot“ je od roku 2019 pasivní, v roce 2022 se však schodek pasivní bilance změnil na přebytek.

Pasivní bilance v obchodě s „oplatkami“ se v roce 2022 (v meziročním srovnání) prohloubila o 90,4 %. Dlouhodobě netto-dovozní jsou pro ČR „chleba“, „neslazené“ a „slazené pečivo“ (v grafu 15 je uveden vývoj bilance za všechny tři uvedené skupiny pečiva dohromady). Schodek bilance u „chleba“ v roce 2022 dosáhl 1,0 mld. Kč (jeho hodnota od roku 2017 rostla, v letech 2020 a 2021 jeho výše stagnovala).

„Sladké sušenky“ se vyvážejí v první řadě do Belgie (v roce 2022, meziroční nárůst o 42,0 %), do Spojeného království (nárůst o 2,8 %), dále na Slovensko, do Francie, Španělska, Německa, Rumunska, Polska, Itálie a dalších zemí. Také „oplatky“ směřují z ČR do velkého počtu zemí (s rozdílným vývojem). Mezi hlavní odběratele patří Slovensko, Francie, Belgie a Německo (meziroční nárůst u prvních třech zemí o 13,9 %, o 46,2 %, o 32,0 %, do Německa však došlo k poklesu vývozu o 12,4 %). „Perník“ se vyváží zejména do Německa (hodnota vývozu vzrostla o 164,7 %), na Slovensko (hodnota vývozu vzrostla o 74,9 %), dále do Saúdské Arábie, Kataru, Spojeného království, do Maďarska, Koreje a Spojených států.

Dovoz „sladkých sušenek“ do ČR pochází od roku 2016 zejména z Polska (s podílem 26,9 % v roce 2022), Německa (15,6 %), Belgie (10,7 %) a Slovenska (6,7 %). „Oplatky“ se dovážejí především z Polska (38,4 % v roce 2022), Slovenska (38,0 %), Německa (9,4 %) a Rakouska (4,8 %). Méně významný je dovoz „perníku“ v hodnotovém vyjádření, především z Polska (s podílem 47,7 %), Slovenska (21,7 %) a z Německa (17,7 %).

„Chleba“ importuje ČR především z Německa a Polska, dále z Rakouska, v menší míře z Itálie, Slovenska a Belgie. Tyto země jsou našimi hlavními dodavateli „slazeného“ i „neslazeného pečiva“.

3.6.5 Olejníny, oleje a tuky

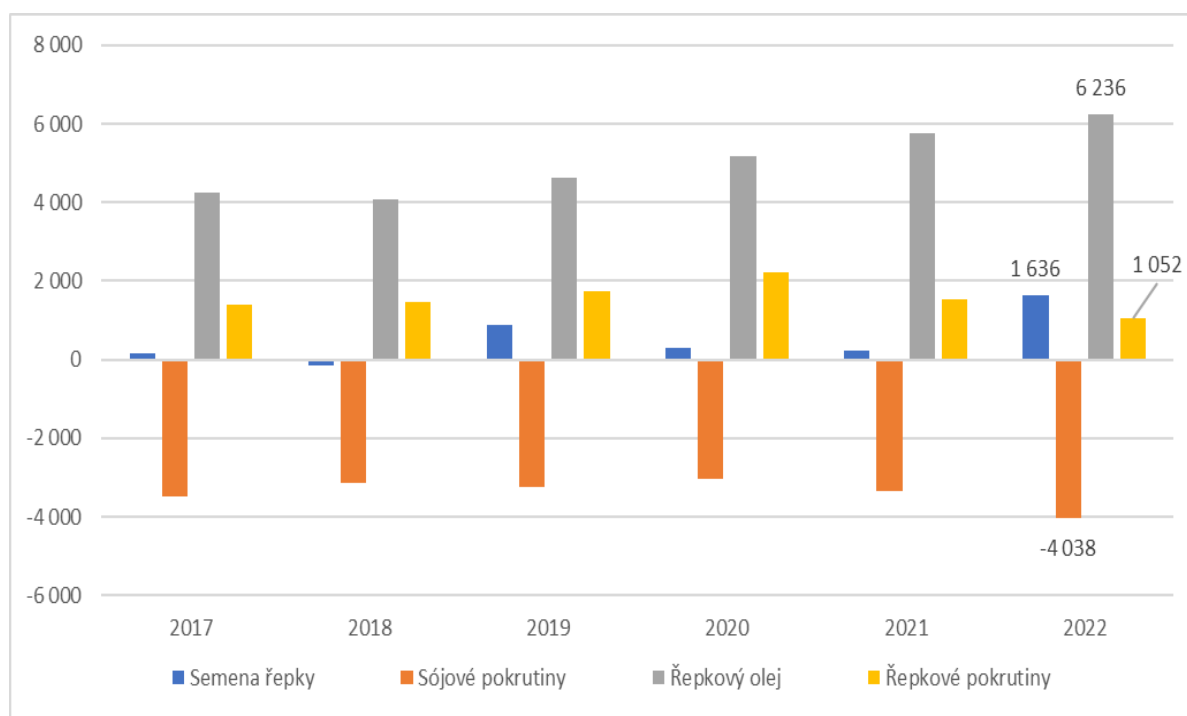
K významným českým netto-vývozním komoditám patří „semena řepky, „řepkový olej“ a „řepkové pokrutiny“, viz graf 16. K rozšíření pěstování řepky v ČR vedlo zejména její nepotravinářské využití jako biosložky do paliv. „Semena řepky“ se vyvážejí zejména do Německa (v roce 2022 meziročně nárůst o 71,5 %) a do Polska (nárůst o 11,6 %), dále v mnohem menší míře na Slovensko, potom do Maďarska a Rakouska. Do Německa a Rakouska směřují „řepkové pokrutiny“ (pokles o 23,1 %, resp. nárůst o 10,8 %).

„Semena řepky“ se dovážela v roce 2022 zejména z Rumunska, Slovenska, Polska, Ukrajiny, Německa, Maďarska a Francie. Slovensko jako významný dovozce semen řepky do ČR meziročně postoupilo z 1. místa na 2. místo (pokles importu o 22,7 %). Dovoz „semen řepky“ z Ukrajiny v meziročním porovnání narostl téměř 37x. Ukrajina jako dovozce „semen řepky“ se posunula z 12. místa v roce 2021 na 4. místo v roce 2022.

V roce 2022 dosáhla ČR kladnou bilanci obchodu se „semeny řepky“ s Německem (5,2 mld. Kč, meziročně nárůst o 78,7 %) a Polskem (327,2 mil. Kč, pokles o 37,6 %). Pasivní bilance obchodu se „semeny řepky“ je každoročně dosahována s Rumunskem a Slovenskem, meziročně netto-dovoz vzrostl o 33,1 % s Rumunskem, a naopak pasivní bilance se zlepšila se Slovenskem o 27,5 %.

Graf 16 – Vývoj bilancí u řepky, řepkového oleje a řepkových pokrutin (mil. Kč)

Pozn.: Semena řepky HS 1205, řepk. olej s nízkým obsahem kyseliny erukové HS 1514 11 a 19, řepk. pokrutiny 2306 41 a 49.

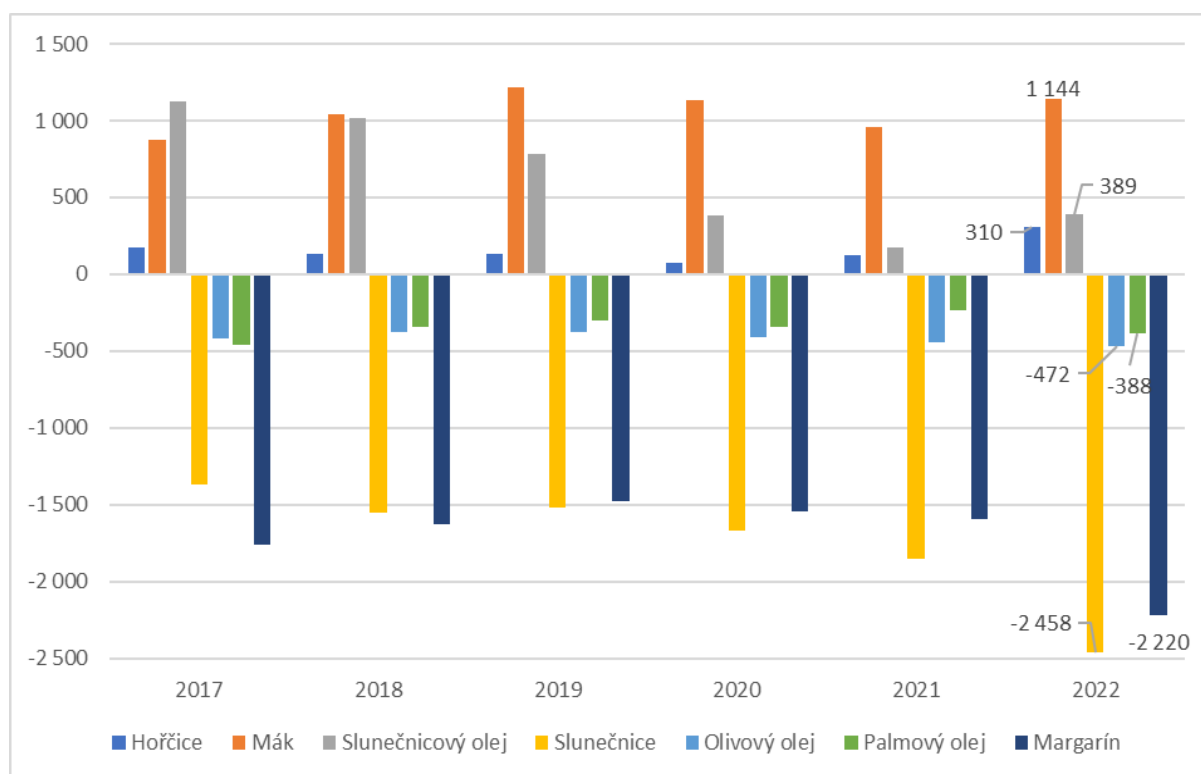
Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

V rámci „řepkového oleje“ zaujímá hlavní podíl „řepkový olej“ k technickým účelům. „Řepkový olej“ určený k technickým účelům směřuje především do Německa, Polska, Rakouska, na Slovensko a do Maďarska. Nejvýrazněji vzrostl meziročně vývoz (z vyjmenovaných zemí) do Německa o 62,5 1 % a do Maďarska o 141,2 %.

Rozdílný trend ve vývoji je patrný v obchodě se „slunečnicovými semeny“ a „slunečnicovým olejem“, viz graf 17. „Slunečnicová semena“ jsou netto-dovozní položkou vyznačující se rostoucím schodkem obchodu, v roce 2022 pokračoval růst bilančního schodku (s výjimkou stagnace schodku v roce 2019), zvýšila se jeho hodnota o 32,8 % v meziročním porovnání. K největším dodavatelům „slunečnicových semen“ do ČR v roce 2022 patřily Slovensko (s 37,0% podílem), Maďarsko (27,6 %), Rakousko (9,2 %) a Polsko (6,3 %). Slovensko zvýšilo v roce 2022 oproti roku 2021 dovoz „slunečnicových semen“ o 63,0 %, Maďarsko o 45,0 %, Rakousko naopak snížilo dovoz o 27,2 %, Polsko dovoz zdvojnásobilo. Bilance obchodu se „slunečnicovým olejem“ vykázala v posledních pěti letech přebytek, meziročně však hodnota netto-vývozu v roce 2022 klesla o 87,8 %. Mezi hlavní dodavatele „slunečnicového oleje“ patří Maďarsko (49,6 % v roce 2022), Ukrajina (21,8 %) a Polsko (6,6 %). U Maďarska došlo v meziročním porovnání k nárůstu hodnoty dovozu do ČR (o 82,5 %), u Polska k poklesu (o 25,8 %). Naopak odběrateli tohoto oleje byly pro nás v roce 2022 hlavně Polsko, Německo, Slovensko, Nizozemsko, Belgie a Rakousko. K největšímu nárůstu vývozu „slunečnicového oleje“ došlo v roce 2022 v meziročním porovnání do Německa (o 84,5 %), dále do Nizozemska o 80,3 %. „Slunečnicový olej“ se začal vyvážet v roce 2022 také významnou měrou do Itálie.

Graf 17 – Vývoj bilancí s dalšími významnými olejinami a rostlinnými oleji a tuky (mil. Kč)

Pozn.: Slunečnice HS 1206, hořčice HS 1207 50, mák HS 1207 91, slunečnicový olej HS 1512 11 a 16, olivový olej HS 1509, palmový olej HS 1511 a margarín a směsi potravinových tuků a olejů HS 1517.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

Tradiční českou exportní položkou je „mák“. Hodnota jeho vývozu v roce 2022 meziročně vzrostla (o 21,2 %), jeho exportované množství meziročně také vzrostlo, ale již menším tempem, o 7,8 %. V roce 2022 byly jeho hlavními odběrateli: Rusko, Polsko, Rakousko, Slovensko, Německo, Indie, Nizozemsko a Ukrajina. Nejvíce se zvýšila hodnota vývozu na Slovensko (o 86,8 %) a nejvíce poklesla hodnota vývozu do Nizozemska (o 32,5 %). Vývoz máku do Ruska v hodnotovém vyjádření v roce 2022 stagnoval. Mezi další české vývozní olejininy se řadí „semena hořčice“. Hodnota jejich aktivní obchodní bilance se během sledovaných let 2017 až 2022 pohybovala v rozmezí 77,1–310,3 mil. Kč. Po poklesu hodnoty aktivní bilance v roce 2020 se její hodnota v roce 2021 vrátila na úroveň aktiva z roku 2019, tj. na 120,8 mil. Kč. V roce 2022 se hodnota bilančního aktiva zvýšila více než 1,5x. „Semena hořčice“ se vyvážejí nejvíce do Německa (s 58,9% podílem v roce 2022), Nizozemska (14,0 %), Polska a Rakouska (shodně 6,3 %). V roce 2022 se hodnota vývozu „semen hořčice“ zvýšila o 171,7 % (množství o 117,9 %).

V českém dovozu olejů jsou kromě „řepkového“ a „slunečnicového oleje“ významněji zastoupeny také nekompetitivní oleje, a to „olej palmový“ a „olej olivový“. „Palmový olej“ se dováží především z Německa (s podílem 36,4 %) a Itálie (s podílem 26,2 % v roce 2022), dále z Nizozemska (17,4 %), Polska (10,5 %) a z Malajsie (3,8 %), převážně tedy nikoliv přímo z producentů oblastí. ČR vyvážejí „palmový olej“ (prostřednictvím reexportu) jen v malé míře především na Slovensko, do Polska a také do Litvy. „Olivový olej“ se importuje ze Španělska, Itálie, Řecka (s podílem 3 hlavních dovozců ve výši 94,1 %) a Německa (3,6 %). Důvodem snížení dovozu došlo z Řecka a Německa (o 1,2 %, resp. o 32,4 %). Nejvíce se zvýšil dovoz z Itálie. Důvodem zvýšení dovozu z Itálie se zvýšil v roce 2022 vůči průměru let 2017-2021 o 34,5 %. Dále je do ČR již řadu let ve velké míře dováženo „margarín“, a to z mnoha zemí v čele s Polskem (nárůst hodnoty o 37,3 %), v řádově nižší hodnotě je „margarín“ do ČR

dovážen z Maďarska, Slovenska a Německa. Vývoz „margarínu“ z ČR dosahuje nízkých hodnot. „Margarín“ se v menší míře vyváží na Slovensko, dále do Maďarska a Polska. Vývoz „margarínu“ na Slovensko a do Polska se zvýšil o více než 100 % v meziročním porovnání.

3.6.6 Cukr a cukrovinky

K předním vývozním českým komoditám patří „cukr“, jehož bilanční aktivum v roce 2022 dosáhlo 3,3 mld. Kč, viz graf 18. Na straně vývozu hodnota v roce 2022 meziročně vzrostla o 39,9 %, vyvážené množství vzrostlo o 7,0 % a na straně dovozu hodnota vzrostla o 35,1 % při nárůstu importovaného množství o 4,9 %. V roce 2022 byly jeho hlavními odběrateli z ČR Rakousko (18,0 %), Slovensko (16,2 %), Maďarsko (15,4 %), Polsko (10,0 %), dále Rumunsko, Itálie a Německo.

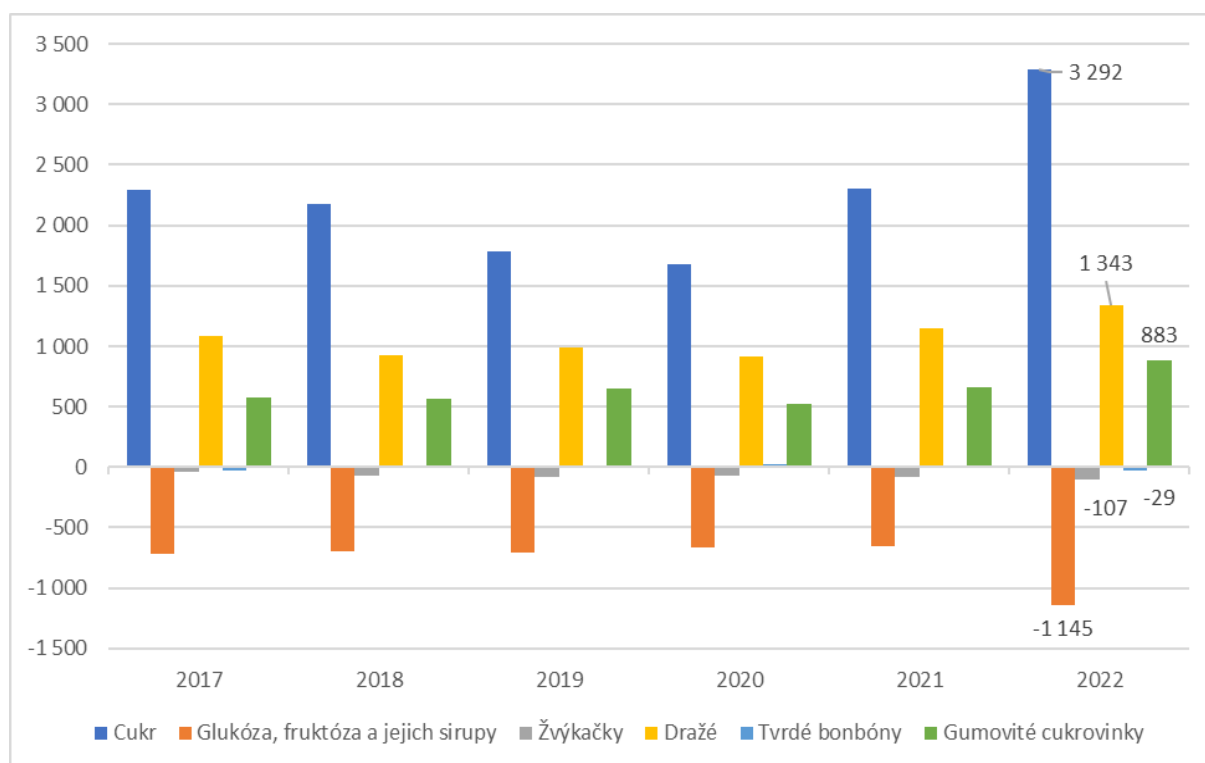
Poměrně nepravidelný je zároveň i dovoz „cukru“ do ČR. Nejvíce byl „cukr“ importován v roce 2022 z Rakouska (meziroční nárůst o 10,7 %), na druhém místě se umístilo Polsko (nárůst o 26,5 %) a na třetí pozici Německo (nárůst o 95,5 %). Meziroční pokles zaznamenala v roce 2022 dále hodnota dovozu ze Slovenska (o 19,1 %) a také z Indie (o 26,9 %).

V rámci rovněž netto-vývozních „cukrovinek“ (s celkovou hodnotou aktiva 2,7 mld. Kč v roce 2022) vykazuje ČR aktivní bilanci obchodu především s „dražé“, „gumovitými cukrovinkami“, „těsty a pastami, včetně marcipánu“, „karamelami“ a „zdravotními pastilkami a dropsy“. Jedině u „karamel“ se aktivní bilance meziročně snížila o 18,9 %. Naopak meziročně vzrostla hodnota kladné bilance u „dražé“ a „zdravotních pastilek a dropsů“. U „těst a past, včetně marcipánu“ hodnota vzrostla více než 11x. Pasivní bilance se v meziročním porovnání prohloubila u „žvýkací gumy“ a „bílé čokolády“ (shodně o více než 71 %). „Cukrovinky“ jsou stejně jako „cukr“ vyváženy do velkého počtu zemí. Hlavním odběratelem je dlouhodobě Polsko (s 18,4% podílem v roce 2022), dále Slovensko (12,2 %) a Německo (4,7 %). Z třetích zemí narostl vývoz „cukrovinek“ do Spojeného království, Kanady a do Saúdské Arábie, naopak do Austrálie a Spojených arabských emirátů byl zaznamenán pokles vývozu. Dovoz cukrovinek pocházel v roce 2022 především z Německa (nárůst o 25,3 %), dále Polska (nárůst o 32,3 %), Španělska (nárůst o 36,0 %), Maďarska (nárůst o 41,1 %) a Nizozemska (nárůst o 8,6 %). „Cukrovinky“ byly v roce 2022 dováženy, co se týče třetích zemí zejména z Číny, Turecka, Spojeného království, Ukrajiny, Tchaj-wanu, Švýcarska a Pákistánu.

Graf 18 je doplněn o vývoj obchodu s hlavními substituty cukru – skupinou položek „glukózy, fruktózy a jejich sirupů“. Tyto produkty ČR výrazně větší měrou dováží, než vyváží. Jejich hlavními dodavateli byly tři země, a to Slovensko (s 27,9% podílem v roce 2022), Maďarsko (18,9 %), Německo (9,5 %) a dále Rakousko (7,4 %) a Francie (6,3 %). Ukrajina, sedmý nejvýznamnější dodavatel komodity, zvýšila její dovoz do ČR o 115,8 % (v meziročním porovnání).

Graf 18 – Vývoj bilancí u cukru a vybraných cukrovinek (mil. Kč)

Pozn.: Cukr HS 1701, žvýkačky HS 1704 10, dražé KN 1704 90 61, želé KN 1704 90 65, tvrdé bonbóny KN 1704 90 71 a karamely KN 1704 90 75, glukóza, fruktóza a jejich sirupy HS 1702 30 až 60.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

3.6.7 Nealkoholické a alkoholické nápoje

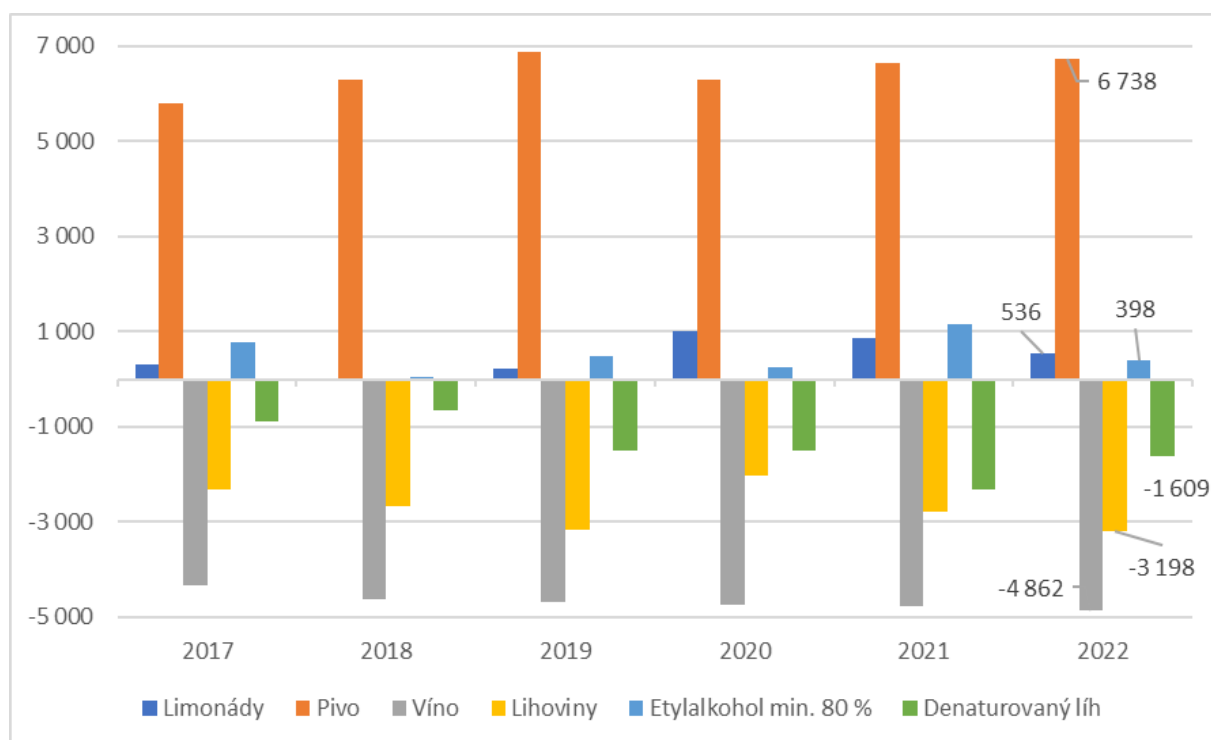
Vývoj bilancí českého zahraničního obchodu s nápoji uvádí graf 19. Jednoznačně netto-vývozní položkou je „pivo“ s tím, že hodnota aktivní bilance vykazuje spíše rostoucí trend během posledních šesti let (mírný pokles bilančního aktiva byl zaznamenán v roce 2020 - pokles aktiva o 8,5 %). V roce 2022 se hodnota bilančního aktiva blížila hodnotě z roku 2019. V roce 2022 aktivum bilance vzrostlo o 1,4 %, v meziročním srovnání. Naopak hlavní netto-dovozní položkou je „víno“. Nepatrně rostoucí hodnota bilančního pasiva přetrvává. „Limonády“ patří mezi netto-vývozní položky. Hodnota jejich netto-vývozu se v roce 2022 meziročně snížila o 38,7 % (hodnota jejich bilance se změnila z kladné na zápornou pouze v roce 2018). Meziroční nárůst hodnoty netto-dovozu zaznamenaly v roce 2022 „lihoviny“ (nárůst netto-dovozu o 14,9 %).

Z nápojů a tekutin, které mají v českém AZO menší význam, je netto-vývozní položka také „voda vč. minerální a sodovky neslazené“¹⁴. V roce 2021 se projevilo poprvé od roku 2016 bilanční pasivum ve výši 6,8 mil. Kč, v roce 2022 dosáhlo bilanční pasivum 187,4 mil. Kč. Dále je hodnota bilance aktivní u „octa“ (189,6 mil. Kč v roce 2022, meziroční zvýšení aktiva o 3,3 %). Netto-dovozní jsou naproti tomu „vermut“ (se schodkem 115,8 mil. Kč v roce 2022, meziroční pokles pasiva o 9,0 %) a HS 2206 „ostatní kvašené nápoje“ (se schodkem 414,9 mil. Kč, meziroční nárůst pasiva o 1,4 %). V grafu 19 jsou pak uvedeny ještě obchodní bilance pro „ethylalkohol min. 80 %“ a „denaturovaný líh“ (zahrnuje biolíh).

¹⁴ Do této skupiny patří i obyčejná přírodní voda.

Graf 19 – Vývoj bilancí u nealkoholických a alkoholických nápojů vč. denatur. lihu (mil. Kč)

Pozn.: Limonády HS 2202, pivo HS 2203, víno HS 2204, ethylalkohol min. 80% HS 2207 10, denaturovaný líh HS 2207 20 a lihoviny HS 2208.

Pramen: ČSÚ – Databáze pohybu zboží přes hranice, data „bez dopočtů“

„Pivo“, které je tradiční českou exportní komoditou, se vyváží zejména na Slovensko (s podílem 18,2 % v roce 2022), dále do řady zemí, jejichž pořadí v roce 2022 bylo následující: Německo (17,4 %), Polsko (9,8 %), Ruská federace (7,8 %), Švédsko (7,0 %), Maďarsko (5,5 %) a Korejská republika (3,3 %), Spojené království (2,5 %) a Rakousko (2,4 %). Hodnota exportu se v roce 2022 nejvíce navýšila vzhledem k průměru let 2017 až 2021 do Maďarska (o 47,5 %) a Jižní Koreje (o 30,0 %). „Pivo“, jehož import je nesrovnatelně nižší než vývoz, se dováží hlavně z Polska (18,0 %), Německa (16,5 %), Maďarska (16,5 %), Mexika (9,8 %) a v menší míře z Itálie, Slovenska, Nizozemska, Irska, Belgie a Spojeného království.

Vývoz „limonád“ směřuje především na Slovensko (v roce 2022 s 38,6% podílem), dále do Maďarska (16,1 %), Spojeného království (6,5 %). Z třetích zemí jsou významnými destinacemi (kromě Spojeného království) se shodným 1,0% podílem Spojené státy a Ukrajina. Mezi další odběratele patří Švýcarsko, Ruská federace a Bosna a Hercegovina (se shodným 0,7% podílem).

Mezi hlavní odběratele „lihovin“ z ČR patří Slovensko (s podílem 48,5 % v roce 2022), Itálie (8,2 %), Německo (6,1 %), Nizozemsko (5,8 %) a Polsko (4,8 %). Hodnota vývozu poklesla výrazně do Německa (o 24,5 %), Polska (o 17,2 %), Rakouska (o 19,1 %) a Lotyšska (o 25,8 %). Mezi hlavní dodavatele lihovin do ČR v roce 2022 patřilo Spojené království (16,4 %), Irsko (11,4 %), dále Německo (9,6 %), Itálie (8,7 %), Slovensko (5,5 %), Francie (5,3 %) a Řecko a Nizozemsko (shodně 3,9 %).

„Vino“ patří mezi hlavní dovozní položky. „Vino“ se do ČR dováží z celé řady zemí, nejvíce však z Itálie (28,1 %), Německa (18,0 %), Francie (16,0 %), Maďarska (9,8 %), Španělska (5,9 %) a Slovenska (4,1 %). Dovoz z uvedených zemí rostl, v roce 2022 zaznamenal meziroční pokles hodnoty jen ze Španělska (o 14,3 %) a Slovenska (o 27,0). Hodnota exportu „vína“ od roku 2017 do roku 2021 postupně stoupá. V roce 2022 byl však zaznamenán meziroční pokles o 2,4 %. „Vino“ se z ČR vyváží zejména do Německa (59,6 %), na Slovensko (15,2 %), do Polska (3,6 %) a Rumunska (3,5 %). Zvýšení

hodnoty vývozu „vína“ bylo zaznamenáno do skupiny třetích zemí, např. do Kanady (o 63,3 %), a Japonska (o 7,1 %).

„Limonády“ jsou importovány z Polska (21,6 %), Německa (18,7 %), Rakouska (13,0 %) Nizozemska (11,3 %), Maďarska (7,8 %), Slovenska (6,5 %) a Itálie (3,3 %). Z uvedených zemí hodnota dovozu v roce 2022 nejvíce vzrostla z Itálie o 112,2 %, ze Slovenska o 45,6 % a z Nizozemska o 42,9 %.

3.7 Hodnocení konkurenceschopnosti českého vývozu indexy RCA

Základní přehled o komparativních výhodách a nevýhodách za celé kapitoly HS podávají přílohové tab. 28 a 29 spolu s následující tab. 43 v textu.

Komparativní výhodu vykazují podle indexu RCA-1 i RCA-2 „živá zvířata“ (dle RCA-1 vůči skupině třetích zemí ve větší míře, než vůči celé EU 27). Dále dosahují jedny z nejvyšších hodnot indexy RCA-1 vůči skupině EU 27 u „tabáku a tabákových výrobků“, „živých zvířat“, „rostlinných pletacích materiálů“, „obilovin“, „zbytků a odpadů v potravinářském průmyslu“, „cukru a cukrovinek“, „olejnatých semen a plodů“ a „různých potravinářských přípravků“. Vůči skupině třetích zemí se jako výrazně konkurenceschopný jeví „cukr a cukrovinky“, „rostlinné výtažky a šťávy“, „zbytky a odpady v potravinářském průmyslu“, „živá zvířata“ a „olejnatá semena a plody“.

Značnou komparativní výhodu dle ukazatele RCA-2 vykazují „živá zvířata“ a „obiloviny“, následují „rostlinné a pletací materiály“, „cukr a cukrovinky“, „rostlinné výtažky a šťávy“ atd.

V porovnání s průměrem let 2017-21 se v roce 2022 hodnota indexu RCA-1 vůči celé EU 27 u osmnácti komoditních skupin HS 2 zlepšila a u šesti komoditních skupin HS 2 se snížila. V komparativní nevýhodě podle indexu RCA-2 je dlouhodobě ČR v obchodě s „živými rostlinami a květinami“, „masem a droby“, „ovocem a ořechy“, „zeleninou“ a „přípravky ze zeleniny a ovoce“.

V podrobnějším členění uvádějí indexy RCA-1 (pouze vůči EU 27) a RCA-2, a to jak v rámci celkového českého AZO, tak samotného extra a intraobchodu, přílohové tab. 30 až 32.

Komparativní výhodu vykazují obecně hlavně exportní komodity a položky s aktivní obchodní bilancí. V komparativní nevýhodě je ČR přirozeně u produktů nekompetitivní povahy, ačkoli v některých případech u nich mohou hodnoty indexů RCA-1 dosahovat mírně příznivých hodnot (vyšších než jedna). Odráží to fakt, že daná komodita má vyšší podíl v českém agrárním vývozu než v celounijním. Může to být dáno vysokou mírou našich reexportů (např. banány, čočka), popř. vývozem nekompetitivního produktu, který byl v ČR dále zpracován, avšak sazebně stále spadá do téže zbožíové agregace (např. v rámci pražené kávy). Hodnoty RCA-2 jsou však u těchto produktů nepříznivé (záporné), neboť v dovozu mají vyšší zastoupení než ve vývozu. Na nekompetitivní položky není v přílohových tabulkách 30 až 32 soustředěna pozornost.

Tab. 43 – Indexy RCA-1 a RCA-2 v rámci celkového českého AZO

HS	Název komoditní agregace	Index RCA-1 vůči				Index RCA-2	
		EU 27		TZ		ø 17-21	2022
		ø 17-21	2022	ø 17-21	2022		
01	Živá zvířata	1,93	2,21	3,26	2,79	2,00	2,30
02	Maso a droby	0,28	0,33	0,06	0,03	-1,61	-1,54
03	Ryby, korýši, měkkýši apod.	0,47	0,50	0,19	0,18	-0,26	-0,35
04	Mléko, mléčné výrobky, vejce, med	1,08	1,20	1,68	1,50	0,38	0,38
05	Ostatní živočišné produkty	0,76	0,93	2,29	1,48	-0,38	-0,53
06	Živé rostliny a květinářské výrobky	0,16	0,18	0,06	0,05	-1,69	-1,73
07	Zelenina, požívatel. rostl., kořeny	0,35	0,46	0,07	0,07	-1,42	-1,16
08	Ovoce a ořechy	0,37	0,41	0,05	0,04	-1,41	-1,41
09	Káva, čaj, maté, koření	1,25	1,16	0,54	0,60	-0,35	-0,47
10	Obiloviny	2,03	2,13	0,15	0,16	1,47	1,61
11	Mlýnské výrobky, slad, škrob apod.	1,21	1,21	1,80	1,26	0,60	0,34
12	Olejnata semena a plody	1,50	1,87	2,75	2,46	0,17	0,23
13	Rostlinné výtažky a šťávy	0,72	0,65	4,16	3,47	0,46	0,35
14	Rostlinné pletací materiály	1,88	2,20	0,22	0,22	0,07	0,52
15	Živočišné a rostlinné tuky a oleje	1,17	1,05	0,12	0,12	0,27	0,00
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů apod.	1,01	1,04	0,30	0,23	0,01	-0,01
17	Cukr a cukrovinky	1,59	1,96	4,99	4,32	0,55	0,55
18	Kakao a kakaové přípravky	0,81	0,82	0,74	0,79	-0,24	-0,28
19	Přípravky z obilí	1,07	1,22	1,18	1,05	0,17	0,18
20	Přípravky ze zeleniny a ovoce	0,44	0,43	0,18	0,16	-0,68	-0,77
21	Různé potravinové přípravky	1,53	1,68	1,77	2,11	0,12	0,17
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	0,69	0,63	0,68	0,67	0,08	0,00
23	Zbytky a odpady v potr. prům., krmivo	1,79	1,98	3,44	2,90	0,28	0,30
24	Tabák a tabákové výrobky	3,01	2,54	0,24	2,24	0,58	0,27

Pozn.: Za extra i intraobchod.

Pramen: Eurostat

V rámci sledovaných komodit a jejich agregací na základě indexů RCA-1 vykazuje ČR v AZO celkem komparativní **výhodu** vůči skupině EU 27 např. u „*semen máku*“, „*mléka a smetany*“, „*homogenizovaných přípravků z masa, drobů a krve*“, „*konzumních vajec*“, „*okurek nakládaček čerstvých nebo chlazených*“, „*moštových jablek*“, „*semen hořčice*“, „*chmele*“, „*hrachu*“, „*sladu*“, „*kysaných mléčných výrobků*“, „*pšenice*“, „*cigaret*“, „*řepkového oleje*“, „*přípravků a konzerv z jater*“, „*třešní*“, „*výtažků a koncentrátů z kávy a přípravků z nich*“, „*živého skotu*“, „*zelí*“, „*ovsa*“, „*cukru*“, „*čočky*“, „*piva*“, „*sladkých sušenek*“, „*mrkve*“, „*semen řepky*“, „*polévek, bujónů a přípravků pro ně*“ atd. Příznivé hodnoty obou indexů RCA-1 a RCA-2 dosahují některé mléčné výrobky, živá zvířata, některé obiloviny (např. „*pšenice*“, „*ječmen*“, „*oves*“, méně průkazně v průběhu posledních šesti let „*žito*“), některé olejoviny a výrobky z nich (např. „*mák*“, „*hořčice*“, „*řepka*“ a „*slunečnice*“), luštěniny (zejména „*hrách*“), dále „*pivo*“, „*chmel*“, „*slad*“ atd. Rostoucí hodnotu indexu RCA-1 vykazoval v meziročním porovnání v roce 2022 „*tabák*“, „*fazole*“, „*vejce*“, „*perník*“, „*máslo*“, „*vepřové maso*“, „*hrách suchý, vyluštěný*“, „*okurky nakládačky*“, „*maso a droby drůbeže*“ atd.

U potravinářských výrobků kapitoly HS 21 „*různé potravinové přípravy*“ zůstávají některé skupiny výrobků v komparativní výhodě a některé v komparativní nevýhodě. Nejvýraznější komparativní výhodu dle RCA-2 měl v roce 2022 „*živý skot*“, „*jablka mošťová*“, „*oves*“, „*mléko s tučností 3-6 %*“, „*třešně*“, „*pšenice*“, „*slad*“, „*hrách suchý, vyluštěný*“, „*pivo*“, „*mléko a smetana*“, „*homogenizované přípravy z masa a drobů*“, „*semena máku*“, „*živá prasata*“, „*přípravy a konzervy z jater*“ atd.

Komparativní **nevýhodu** v celkovém českém AZO dle RCA-2 vykazují dlouhodobě s některými výjimkami různé druhy masa (např. „*vepřové maso*“ a „*hovězí maso*“), různé druhy zeleniny (např. „*okurky*“, „*papriky*“, „*rajčata*“, „*květák*“ a „*česnek*“) a ovoce (např. „*jahody*“, „*meruňky*“, „*hroznové víno*“, „*švestky*“, „*broskve*“); výjimkou stále zůstávají např. „*mošťová jablka*“ a „*třešně*“.

Co se týče českého AZO s **třetími zeměmi**, u některých komodit nejsou hodnoty indexů RCA-2 uvedeny, neboť se ze třetích zemí nedovážely (a při výpočtu indexu je ve jmenovateli nula). Neexistence vývozu se pak jak u indexu RCA-2, tak RCA-1 projevuje ve výsledku nulou. Nejpříznivější hodnoty indexů v rámci sledovaných položek (řazeno dle RCA-1) vykazují „*živý skot*“, „*mák*“, „*chmel*“, „*homogenizované přípravy z masa a drobů*“, „*živá drůbež*“, „*oves*“, „*cukrovinky bez kaka*“, „*násadová vejce*“, „*výtažky a koncentráty z kávy a přípravy z nich*“, „*ostatní tabákové výrobky*“, „*pivo*“, „*homogenizované potravinové směsi*“, „*rostlinné šťávy a výtažky, pektinové látky apod.*“, „*sladké sušenky a oplatky*“, „*přípravy používané k výživě zvířat*“, „*pufované výrobky, corn flakes, müsli apod.*“ a další. Z uvedeného výčtu je patrné, že se jedná o významné exportní položky ČR do třetích zemí.

Závěr

Rok 2022 byl opět rokem výjimečným. Doznívání pandemického šíření viru COVID-19 a vypuknutí válečného konfliktu vyvolaného vpádem ruských vojsk na ukrajinské území vedlo k prohloubení problémů započatých v druhé polovině roku 2021, a to byl zejména růst cen. Během prvního pololetí roku 2022 tak došlo k výraznému navýšení cen plynu a elektřiny, umělých hnojiv a pohonných hmot, což se projevilo v růstu cen zemědělských komodit a potravin a v růstu celkové inflace. Vláda ČR i ČNB se pokusily provádět opatření na zmírnění inflace (např. zastropování cen energií, vytvoření speciálního programu pro podnikatele, devizové intervence, zpřísnění měnové politiky aj.). Počasí roku 2022 bylo na území ČR hodnoceno jako celkem příznivé, na druhé straně ve státech jižní Evropy panovaly během letního období vysoké teploty a extrémní sucho.

Agrární zahraniční obchod se snažil přizpůsobit podmínkám trhu. Ukrajina a Ruská federace patří mezi významné světové exportéry zemědělských komodit. Ukrajina se řadila v roce 2022 na třetí místo mezi hlavní dovozce do EU, kam dováží zejména „*obiloviny*“, „*olejnatá semena a plody*“ a „*živočišné a rostlinné tuky a oleje*“. Ruská federace naopak patří mezi hlavní odběratele agrárního zboží z EU (v roce 2022 zaujala 6. místo). V rámci konfliktu byly blokovány přístavy v Černém a Azovském moři, a proto byly pro usnadnění vývozu zemědělských komodit vytvořeny tzv. trasy solidarity a Černomořská obilná iniciativa. Evropská unie a státy odsuzující ruskou agresi zavedly vůči Rusku a Bělorusku sankce omezující dovoz/vývoz některých komodit. Podobnými opatřeními reagovala ruská a běloruská strana. Vzájemné sankce byly zaváděny již od roku 2014 po anexi Krymu Ruskou federací.

V rámci České republiky se v roce 2022 Ukrajina zařadila na osmé místo mezi hlavními netto-dovozci do ČR. Po zahájení ruské agrese na Ukrajinu významně oslabila česká koruna, na konci roku tlak polevil. Při porovnání k průměru let 2017-21 se v roce 2022 český agrární vývoz zvýšil (v korunách o 34,1 %, v eurech o 42,1 % a dolarech o 29,7 %). Také český agrární dovoz se ve stejném porovnání zvýšil (v korunách o 31,1 %, v eurech o 38,7 % a v dolarech o 26,6 %). Trvale pasivní schodek bilance se v roce 2022 zhoršil a jeho výše se přiblížila roku 2019. Při porovnání s průměrem let 2017-21 se bilance prohloubila (v korunách o 15,7 %, v eurech o 21,9 % a v dolarech o 11,0 %). V rámci agrárního

obchodu se tradičně řadí mezi agrární zboží tabák a tabákové výrobky, jejichž podíl na AZO (zejména na vývozu) je významný. V posledních dvou letech se podíl zejména cigaret, které stále patří mezi významné obchodní položky, snížil a v roce 2022 se objevila nová položka, a to „výrobky obsahující tabák nebo rekonstituovaný tabák určené ke vdechování, bez spalování“ (KN 2404 1100).

Teritoriální skladba je v dlouhodobém pohledu stabilní. ČR se orientuje zejména na evropský trh. V roce 2022 činil podíl Unie na straně vývozu 89,9 % a na straně dovozu 82,2 %. Stupeň krytí dovozu vývozem se meziročně zvýšil o 3,7 p. b. na 93,5 % a ukazatel podílu schodku na vývozu se snížil o 4,4 p. b. na 7,0 %. S třetími zeměmi se stupeň krytí dovozu vývozem (který je v AZO s třetími zeměmi trvale výrazně nižší než v obchodě s Unii) v meziročním porovnání v roce 2022 o 4,5 p. b. snížil na 49,5 %.

Také komoditní skladba se výrazně nezměnila. K hlavním vývozním komoditám patřily v roce 2022 tradičně „přípravky používané k výživě zvířat“, „pšenice“, „cigarety“, „potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahrnuté“, „pekařské zboží“ a „nezahuštěné a neslazené mléko a smetana“. Hlavní dovozní komodity pak byly „vepřové maso“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské zboží“, „potravinové přípravky, jinde neuvedené ani nezahrnuté“, „sýry a tvaroh“ a „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“. V meziročním porovnání se v roce 2022 nejvíce zhoršil schodek u kapitol „maso a droby“, „živočišné a rostlinné tuky a oleje“, „káva a čaj“, „přípravky ze zeleniny a ovoce“ a „nápoje, lihoviny a ocet“ a naopak ke zřetelnějšímu zlepšení hodnoty kladné bilance obchodu došlo zejména u tradičních netto-vývozních položek, a to u „pšenice“, „mléka a smetany nezahuštěné, neslazené“, „semen řepky“, „přípravků používaných k výživě zvířat“ a „cigaret“.

V rámci Ročenky je také sledován vývoj AZO z pohledu stupně zpracování komodit. V rámci obchodu s EU 27 se v roce 2022 v porovnání s průměrem let 2017-21 navýšila na straně vývozu hodnota celkem zpracovaných výrobků o 29,4 % a k razantnějšímu nárůstu došlo v případě exportu velkoobjemových komodit o 74,4 %. Na straně dovozu zaznamenaly kategorie celkem zpracované výrobky a nezpracované výrobky rovněž zvýšení. V rámci AZO s třetími zeměmi se nejvýrazněji zvýšila především hodnota dovozu částečně zpracovaných výrobků o 79,5 % a velkoobjemových komodit o 63,5 % a na straně vývozu se znatelněji zvýšil vývoz vysoce zpracovaných výrobků o 32,4 % a velkoobjemových komodit o 27,4 %.

V roce 2022 došlo v porovnání s rokem 2021 u převážné většiny sledovaných obchodovaných komodit k růstu cen, a to jak na straně vývozu, tak dovozu. Meziročně se v rámci položek s nejvyšším zastoupením na českém agrárním trhu nejvíce zvýšily vývozní ceny „ječmene, kromě k setí“ a „řepkového oleje“, dále pak „pšenice tvrdé, kromě k setí“, „řepkových semen“, „kukuřice“, „pšenice a soureže“ a „tabáku ke kouření, též obsahujícímu tabákové náhražky, v obalu nad 500 g“. Pokles vývozních cen byl pouze mírný. U importu vzrostly nejvíce ceny „kávy“ a „másla“, dále následovaly „živočišné nebo rostlinné tuky a oleje a jejich frakce“, „margariny“, „eidam“ a „slunečnicový a světlicový olej“.

Při hodnocení konkurenceschopnosti českého vývozu pomocí indexu RCA-1 vykazovaly tradičně v roce 2022 komparativní výhodu vůči EU „tabák a tabákové výrobky“, „rostlinné pletací materiály“, „živá zvířata“ a „obiloviny“, vůči skupině třetích zemí se pak jednalo o „cukr a cukrovinky“, „rostlinné výtažky a šťávy“, „zbytky a odpady v potravinářském průmyslu“, „živá zvířata“ a „olejnatá semena a plody“.

Seznam příloh

Příloha I	Třídění nezpracovaných a zpracovaných výrobků <i>Regmi et al. (2005)</i>
Tab. 1	Vývoj AZO EU 27 v letech 2017 až 2022 (mil. EUR)
Tab. 2	Vývoj AZO EU 14 v letech 2017 až 2022 (mil. EUR)
Tab. 3	Vývoj AZO EU 13 v letech 2017 až 2022 (mil. EUR)
Tab. 4	Vývoj AZO ČR v letech 2017 až 2022 (mil. EUR)
Tab. 5	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR v letech 2017 až 2022
Tab. 6	Vývoj celkového zahraničního obchodu ČR v letech 2017 až 2022
Tab. 7	Teritoriální struktura agrárního obchodu ČR s EU 27 (mil. Kč)
Tab. 8	Teritoriální struktura agrárního zahraničního obchodu ČR s třetími zeměmi (mil. Kč)
Tab. 9	Teritoriální struktura agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 27 (%)
Tab. 10	Teritoriální struktura agrárního zahraničního obchodu ČR s třetími zeměmi (%)
Tab. 11	Nejvýznamnější odběratelé agrárních výrobků z ČR v roce 2022
Tab. 12	Nejvýznamnější dodavatelé agrárních výrobků do ČR v roce 2022
Tab. 13	Komoditní struktura agrárního zahraničního obchodu ČR celkem (mil. Kč)
Tab. 14	Komoditní struktura agrárního obchodu ČR s EU 27 (mil. Kč)
Tab. 15	Komoditní struktura AZO ČR s třetími zeměmi (mil. Kč)
Tab. 16	Teritoriální a komoditní struktura agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)
Tab. 17	Teritoriální a komoditní struktura bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)
Tab. 18	AZO ČR s vybranými agrárními komoditami (mil. Kč)
Tab. 19	AZO ČR s vybranými agrárními komoditami (tuny)
Tab. 20	Vývozní a dovozní ceny vybraných komoditních agregací v AZO ČR v letech 2017 až 2022
Tab. 21	Hlavní české agrární vývozní a dovozní položky do/z EU 27 v roce 2022 (mil. Kč; %)
Tab. 22	Hlavní české agrární vývozní a dovozní položky do/z ESVO v roce 2022 (mil. Kč; %)
Tab. 23	Hlavní české agrární vývozní a dovozní položky do/z OSVTE v roce 2022 (mil. Kč; %)
Tab. 24	Hlavní české agrární vývozní a dovozní položky do/z ETE v roce 2022 (mil. Kč; %)
Tab. 25	Hlavní české agrární vývozní a dovozní položky do/z SNS v roce 2022 (mil. Kč; %)
Tab. 26	Hlavní české agrární vývozní a dovozní položky do/z RZ v roce 2022 (mil. Kč; %)
Tab. 27	Hlavní české agrární vývozní a dovozní položky do/z NRZ v roce 2022 (mil. Kč; %)
Tab. 28	Index odhalené komparativní výhody RCA-1 v českém AZO v členění podle kapitol
Tab. 29	Index odhalené komparativní výhody RCA-2 v českém AZO v členění podle kapitol
Tab. 30	Indexy odhalené komparativní výhody RCA-1 a RCA-2 u vybraných komodit v rámci AZO ČR celkem
Tab. 31	Indexy odhalené komparativní výhody RCA-1 a RCA-2 u vybraných komodit v rámci AZO ČR s třetími zeměmi
Tab. 32	Indexy odhalené komparativní výhody RCA-1 a RCA-2 u vybraných komodit v rámci agrárního obchodu s EU 27

Příloha I – Upravené třídění Regmi et al. (2005)

Základní velkoobjemové komodity

0901 1	káva (nepražená)
0902	Čaj
0903	Maté
1001	Pšenice
1002	Žito
1003	Ječmen
1004	Oves
1005	Kukuřice
1006	Rýže
1007	Čirok
1008	ostatní obiloviny
1201	Sója
1202	Arašíd
1204 - 1207	Olejniny
1404 2	krátká bavlna
1801	kakaové boby
2401	Tabák

Produkty zahradnictví vč. ovocnářství a zelinářství

0601 - 0602	živé dřeviny a jiné rostliny, cibule, kořeny apod.
0603–0604	řezané květiny a poupata, dekorativní listoví
0701 - 0709	zelenina
0714	kořeny, hlízy
0801	kokosové ořechy, para ořechy, kešu
0802	ostatní skořápkové ovoce (mandle, lískové oříšky, vlašské ořechy, pistácie atd.)
0803 - 0810	ovoce
0813	sušené ovoce
0904	pepř a paprika
0905	vanilka
0906	skořice
0907	hřebíček
0908	muškátové oříšky, muškátový květ, amomy a kardamomy
0909	anýz, badyán, fenykl, koriandr, kmín kořený kmín, jalovcové bobulky
0910	zázvor, šafrán, kurkuma, tymián, bobkový list, kari , ostatní koření a směsi koření
1210	chmel, lupulin
1212 91, 93, 94	cukrová řepa, cukrová třtina, kořeny čekanky
1212 92, 99	svatojánský chleba, jiné rostlinné produkty

Částečně zpracované výrobky

0101–0106	živá zvířata
0209	vepřový tuk
0301	živé ryby
0501–0503	vlasý, štětiny, chlupy, žíně
0504 - 0511	další výrobky živočišného původu jinde neuvedené
0713	luštěniny
0901 9	kávové slupky a kávové náhražky
1101 - 1103	mouka, krupice, krupička a pelety z obilovin
1108	škroby a inulin
1109	pšeničný lepek
1203	kopra
1208	mouka a krupice z olejnin (ne hořčičné)
1209	semena, plody a výtrusy k výsevu

1211	rostliny a části rostlin ve voňavkářském, farmaceutickém průmyslu apod.
1213, 1214	sláma a plevy, pícniny
1301, 1302	želak, přírodní gumy, pryskyřice atd.
1401–1404	rostlinné pletací materiály, rostlinné produkty jinde neuvedené
1501 - 1503, 1505, 1506	živočišné tuky
1507 - 1516	rostlinné tuky
1518	nepoživatelné tuky a oleje
1520	glycerol surový
1521	vosk
1522	degras
1701 1	surový cukr
1802 - 1805	výrobky z kakaa
2301	moučky, šrotů a pelety z masa, drobů, ryb apod.
2302 - 2303	odpady potravinářského průmyslu
2304–2306	pokrutiny z olejnin
2307	vinný kal
2308	odpady rostlinné
2309	přípravky k výživě zvířat

Vysoce zpracované výrobky

0201–0208	maso
0210	zpracované maso
0302	ryby čerstvé nebo chlazené
0303 až 0305	rybí maso
0306 a 0307	korýši a měkkýši živí, čerství, chlazení, zmrazení, sušení, solení apod.
0401–0406	mléko a mléčné výrobky
0407–0408	ptačí vejce (ve skořápkách i bez skořápek)
0409	přírodní med
0410	ostatní živočišné produkty jinde neuvedené
0710–0712	zpracovaná zelenina (zmrazená, prozatímně konzervovaná, sušená)
0811, 0812, 0814	zpracované ovoce (zmrazené, prozatímně konzervované), kůra citrusových plodů nebo melounů
0901 2, 0901 4	káva pražená
1104–1107	obilná zrna jinak zpracovaná, obilné klíčky, ve vločkách nebo drcené, mouka, krupice, vločky a pelety z brambor, z luštěnin čísla 0713, ze ságy nebo z kořenů nebo hlíz čísla 0714 nebo z výrobků kapitoly HS 08
1212 2	chaluhy a jiné řasy
1504, 1517	tuky a oleje z ryb nebo mořských savců, margarín, směsi tuků a olejů
1601–1603	výrobky z masa, drobů nebo krve
1604, 1605	výrobky z ryb, korýšů, měkkýšů apod.
1701 9 - 1704	cukr (ne surový), ostatní cukry, melasy, cukrovinky
1806	čokoláda a ostatní potravinové přípravky obsahující kakao
1901	sladový výtažek, potravinové přípravky z mouky, krupice, krupičky, škrobu
1902	těstoviny
1903	tapioka
1904–1905	výrobky z obilí získané bobtnáním nebo pražením, obilná zrna (ne kukuřice), ve formě vloček nebo jinak zpracované, předvařené nebo jinak připravené, pekařské zboží, pečivo, sušenky apod.
2001–2005	zelenina zpracovaná
2007–2009	ovoce zpracované
2101–2106	různé potravinové přípravky
2201–2208	nápoje, lihové tekutiny
2209	ocet
2402–2403	tabákové výrobky